ÖZGÜR
YAYIN
DAĞITIM
□
TÜRK
KLASİKLERİ
DİZİSİ

KARACA OĞLAN □ BÜTÜN ŞİİRLERİ

KARACA OĞLAN

BÜTÜN ŞİİRLERİ

CAHİT ÖZTELLİ

ÖZGÜR
YAYIN DAĞITIM

KARACA OĞLAN

Yaşamı ve Bütün Şiirleri

Kapak: Reha Yalnızcık

Yedinci Baskı:
Aralık 1983

CAHİT ÖZTELLİ

KARACA OĞLAN

Yaşamı ve Bütün Şiirleri

ÖZGÜR YAYIN-DAĞITIM

Ankara Caddesi 31/2
Cağaloğlu İstanbul

Tel: 526 25 13

İÇİNDEKİLER

Önsöz	7
Hayatı	11
Karaca Oğlan ne zaman yaşadı?	14
Başka Karaca Oğlan	19
Yüz yıl önce Karaca Oğlan'ın köyünde	21
Nereleri gezdi?	25
İstanbul'a gitti mi?	26
Adı Hasan idi	28
Edebiyattaki yeri	29
Karaca Oğlan ve tabiat	35
Bir yayla göçü	37
Yaşarken notaya alınmış iki türküsü	39
Gevherî ile Karaca Oğlan Karşılaşması	41
Karaca Oğlan Sultan	45
Kitabın hazırlanışı üzerine	45
Koşmalar	49
Semailer	273
Türküler	341
Destanlar	375
Ekler I	403
Ekler II	439
Sözlük	459
Bibliyografya	475

ÖNSÖZ

Büyük ozan ve halk edebiyatımızın başlıca temsilcisi Karaca Oğlan üzerinde elli yıldan beri araştırma, inceleme yapılmaktadır. İlk araştırma ve yayını Adana bölgesi İlk Öğretim Müfettişlerinden merhum Ali Rıza Yalman (sonra Yalgın) 1922 yılında, Konya'da çıkan «Babalık» gazetesinde yaptı.

*Önemli ilk kitap yayınını, Konya'da öğretmen iken merhum Sadettin Nüzhet (Ergun) yaptı. Halk Şairleri serisinin ikinci kitabı olarak «*Karaca Oğlan*» adıyla yayınlanan bu kitap 1927 yılında Konya'da basılmıştır. Bu kitapta üç yüz şiir bulunmakta ve o zamana kadar elde edilen bilgiler verilmektedir.*

Bundan sonra merhum İshak Refet, Ankara Halkevi yayını olarak 1933 yılında küçük bir kitap çıkardı. Bu eserde az sayıda şiir bulunup Karaca Oğlan*'ın çeşitli yönlerden tanıtılması yapılmakta, sonunda da dört yüz yerli kelimelik bir sözlük verilmektedir. Bu eserde asıl önemli olan bu sözlüktür.*

Adana'da bastırılan Zihni Ardıç'ın kitabında da alt-

mış dört şiir vardır. 1936 yılında basılan bu kitapta o zamana kadar çıkmayan Karaca Oğlan *şiirleri vardır.*

Bu yayınlar arasında makale halinde ve yeni deyişleriyle birçok kimse yayınlar yapmıştır. Bunlar Bibliyografya bölümünde görülecektir. Sadettin Nüzhet daha sonra eserini yeni buluşlarla zenginleştirerek birçok defa bastırmıştır.

Yirmi yıldan beri Karaca Oğlan *üzerinde çalışan bu satırların yazarının ilk ürünü «Varlık Yayınevi»nce 1952 yılında çıkarıldı, altı kere basıldı. Bu arada üç yüzden çok yazma kitap ve cönk incelenerek başka halk şairleri ile birlikte* Karaca Oğlan *ile ilgili şiir ve bilgiler toplandı. Bunlar «*Türk Folklor Araştırmaları*» dergisinde yayımlandı. İki yüz kadar şiiri bulundu. Bunların bir kısmı ufak tefek ayrılıklarla eskiden çıkmış olanlar idi. Ötekiler kitaba alındı. Yeni bilgiler arasında* Karaca Oğlan*'ın adının Hasan olduğu bulundu. Akşehirli Ahmet Hamdi Efendi'nin yüz yıl önce* Karaca Oğlan*'ın köyüne giderek topladığı bilgiler sağlandı. Bu arada bizim şairimizden başka, aynı adı taşıyan ve on altıncı yüzyılda yaşayan bir* Karaca Oğlan*'ın varlığı haber verildi. Yirmi yıldan bu yana başka* Karaca Oğlan *üzerinde araştırma yapan olmamıştır.*

Bu eseri hazırlarken eski bilgi ve şiirleri gözönünde bulundurulmuştur. Kendi bulduklarımızı da katarak meydana getirildi. Bu güne kadar Karaca Oğlan *üzerinde çıkan eserler arasında her bakımdan en genişinin bu eser olduğu söylenebilir.*

Şiirler kafiyelerinin son harflerine göre sıralandı. Bu sıralama öteden beri gelenek olmuştur. Ayrıca koşma, semâî, destan ve türküleri ayrı ayrı bölümlerde toplandı. Türlere göre yapılan bu sıralama dışında, konulara göre bir ayırma yapmak Karaca Oğlan *şiirleri için olamıyor. Çünkü, onun şiirleri bütünüyle sevda ve tabiat üzerinedir.*

*Bu arada, görüleceği üzere, bir kısım şiirler birbirinin benzeridir. «*Varyant*» denilen bu benzeyişler, ayrı ayrı kay-*

nakların ve ayrı ayrı zamanlarda, belki de şairin verdikleridir. Birinde olan güzel buluşlu parçalar diğerlerinde bulunmadığı için alınmıştır. İleride bunların en güzel bölümlerini birleştirerek tek metin haline getirme denemesi üzerinde durulacaktır.

Bu giriş bölümündeki sözlerimize son verirken, şairimizi tanıtmada, araştırmada büyük emeği geçen büyük araştırıcı merhum Sadettin Nüzhet'i hayırla anmak isteriz.

Cahit ÖZTELLİ

HAYATI

Halk edebiyatımızın büyük şairi *Karaca Oğlan*'ın hayatı hakkında bilgimiz azdır ve çoğu halk rivayetlerine dayanır. Elli yıldan beri yapılan araştırmalar olumlu sonuç vermediği gibi, büsbütün karışıklık meydana getirmiştir.

Tarihin karanlıklarına gömülen büyük kişileri, meselâ Yunus Emre'de olduğu gibi, *Karaca Oğlan*'ı da her kasaba, hattâ her köy kendine maletmeye çalışmıştır. Sözlü rivayetler de birbirini tutmamaktadır. Kuvvetli bir söylentiye göre, *Karaca Oğlan*, Bahçe ilçesinin Farsak köyünde doğmuştur. Yaşlı kimselerin söylediklerine göre, o köyde şimdi de yaşamakta olan Sayıl Oğulları soyundandır.

On beş yıl kadar önce Konya'da bulunan Akşehirli Ahmet Hamdi Efendi'nin hatıra defteri, bize en eski bilgileri vermektedir. Bu hatıra defterindeki *Karaca Oğlan* ile ilgili bölümü ayrıca verdik. Yalnız burada şunu söyleyelim ki, yüz yıl önce Varsak köyüne giden Ahmet Hamdi Efendi de *Karaca Oğlan*'ın soyunun Sayıl Oğulları olduğunu bildirmektedir.

Kozan Dağından neslimiz
Arı Türkmen'dir aslımız
Varsak'tır durak yerimiz
Gurbet ilde yâr eğler bizi

Yine ona isnat edilen bir başka manzumede:

KARACA Oğlan der ciğerim dağlı
Yerim belli, derler Sayıl Oğlu
Divane gönül dilbere bağlı
Gam ve kasavete aldırma beni

diyor ki, bu şiirler yakıştırma çabasıyla uydurulmuş olabilir. Başka başka manzumelerinde de:

Yaylamız Bulgar Dağıdır

★

Binboğa'dır benim ilim

★

Erzurum'dur benim ilim

★

Mamalı'dan ben bir Rıdvan Oğlu'yum

gibi mısralara rastlanmaktadır. Yukarıda da söylediğimiz gibi bunların sonradan *Karaca Oğlan* adına uydurulmadığını ispat güçtür. Çünkü, sonradan bunları söyleyenler ya da derleyenler kendilerine göre değişiklikler yapabilirler ki, bu durum başka şairler için de rastlanan olaylardandır.

Başka bir söylentiye göre *Karaca Oğlan,* Kozan'a bağlı Feke ilçesinin Gökçe köyündendir. Öte yandan Barak Türkmenleri de onu kendi soylarından sayarlar. Kilis'in Musabeyli Türkmenleri de kendilerinden olduğunu ileri sürerler.

Kimi yaşlıların söylediklerine göre de, *Karaca Oğlan*'ın Gökçeli'de doğmuş ve 1679 yılında ölmüş olduğunu gösteren türküleri de varmış. Çukurova'da yaşayan Kozanoğulları, derebeylik zamanlarında, nedense *Karaca Oğlan*'a kızmışlar, onu öldürmek istemişler. *Karaca Oğlan* bunu haber alınca, Van'a kaçmış, bu türküleri orada söylemiş.

Söylentilerden biri de, Tarsus'taki Ashab-ı Kehif mağarasına girip bir daha çıkmadığı, yani intihar ettiğidir. Bu mağara gezilirse, öyle intihara uygun bir yer olmadığı anlaşılır. Bu söylenti onun, ölümünden sonra Türkmen aşiretleri arasında ermiş bir kişilik kazandığını göstermektedir.

Bilgin Radlof'un yazdığına göre, *Karaca Oğlan*, Belgrat'lıdır. Asıl adı Simayil'dir. Atıldığı bir aşk macerasına başlarken bu adı bırakıp Karaca Oğlan takma adını almıştır. Sevgilisinin adı da İstemikân Sultan'dır. Bu aşk hikâyesinde Âşık Garip, Kerem ile Aslı gibi halk hikâyeleri biçiminde *Karaca Oğlan*'ın aşk mecaraları anlatılmaktadır.

Araştırmalarımıza göre, *Karaca Oğlan*'ın mezarı İçel in Mut ilçesinin Çukur köyünde bir tepe üzerindedir. Bu tepeye halk *Karaca Oğlan Tepesi* demektedir. Üzerinde birkaç eski ev temeli, bir su sarnıcı ile harap bir mezar vardır. Bu tepenin karşısındaki başka bir tepeye de *Karacakız Tepesi* denilmektedir. Karacakız ile şairimiz arasında bir aşk serüveni varmış. *Karaca Oğlan*'ın mezarının bulunduğu tepede, şairin içinde oturduğu ve ölümünde orada bir cöngü kaldığı söylenen bir de mağara vardır. Bu tepeler ve çevresi ardıçlı, çamlı bir yer olup, pek iç açıcıdır. *Karaca Oğlan* kışları burada oturur, yaz gelince yaylalara çıkar, diyar diyar gezermiş. Bu tepeler ve Karacakız ile olan macerasından dolayı Silifke, Mut, Gülnar, daha çok buraların köyleri halkı şairimizi hemşehrileri sayarlar. Vaktiyle mezarını sık sık ziyaret ederek adak adar-

larmış. Onu, ermişlerden ulu bir kişi olarak tanırlar, hatırasına saygı duyarlarmış. Bu gün de durum böyledir. Her yıl Mut halkı haziran ayında *Karaca Oğlan*'ı anma günü düzenlemektedir. Bu anmalardan birine biz de katıldık. Köyde mezarlar ziyaret edildikten sonra çevre köylüleri millî kılıklarıyla ilçede toplanıp eğlenmekte, onun türkülerini söylemekte, türlü millî oyunlar oynamaktadırlar. O günler gerçek bir bayram havası içinde geçmektedir.

Yukarıda çeşitli söylentilerini anlattığımız şairin efsaneleşen hayatını gerçek yönü ile ortaya çıkarmak, içinden çıkılmaz bir hal almış bulunmaktadır. Yalnız şurası kesin olarak söylenebilir ki, *Karaca Oğlan* Güney illerin çocuğudur. Aşiret aşiret, oba oba, köy köy, yayla yayla bütün o bölgeleri gezmiş, şiirlerinde pek önemsiz yerleri bile anmıştır. Bu arada şair Osmanlı ülkesini de gezmiştir. Hattâ, batı sınır komşumuz olan yerlere de gitmiştir. Kendini küçük aşiretler arasında olduğu kadar paşa konaklarında da, hattâ saraylarda değer verilen bir âşık olarak tanıtmış, kabul ettirmiştir.

KARACA OĞLAN NE ZAMAN YAŞADI?

Saz şairlerinin yaşadığı zamanı saptamak, divancılara bakarak, son derece güç bir iştir. Divan şairlerini haber veren «*Tezkire*»ler başlıca kaynak olduğu gibi, bunun yanı sıra, ayrıca Osmanlı tarihçileri yıl yıl yazdıkları olaylar sonunda, o yıl ölen devlet adamlarını, bilginleri kayıt ederlerken divan şairlerini de yazarlar. Bu bakımdan divan edebiyatı tarihçilerinin elinde oldukça geniş kaynak vardır.

Saz şairlerine gelince, durum büsbütün tersinedir. Bir kere, âşık edebiyatı dediğimiz saz şairleri mahsulleri. as-

lında sözlü bir edebiyattır. Onlar, divan şairleri gibi, ellerinde kâğıt kalem, ölçüp biçerek, günlerce düşünerek yazmazlar. Ellerindeki saz onların her şeyidir. Eskilerin *«irtical»* dedikleri, o anda doğan duygu ve düşünceler, hemen sazın tellerinde dile gelir. Bunlar önce hafızalarda yaşar, bir süre sonra birazı defterlere geçer, çoğu da unutulup gider. Eğer, âşıkın kendisi ya da bir meraklı kişi bu doğuşları ileride yararlanmak düşüncesiyle *«cönk»* denilen deri kaplı, uzunlamasına açılan defterlere geçirirse ve bu defterler günümüze kadar gelirse, birinci kaynak olarak onlardan sonuçlara varılmağa çalışılır; böylece, ilk durumu ile şiirler de ele geçmiş olur.

Cumhuriyet dönemine gelinceye dek, aydınlar halka ve halk sanatına önem vermedikleri için âşıkları, değil tezkerelere almak, onları saçma sapan, vezinsiz, kafiyesiz *«herzegû»* olarak görüp, alay ederler, aşağılaştırırlardı.

Bu bakımdan, elde yazılı kaynaklar pek az olduğundan, saz şairlerinin eserlerini bulmak ve yaşayışlarını meydana çıkarmak son derece güçtür; hattâ çoğu zaman imkânsızdır. Bu durum karşısında bir saz şairini incelerken onun eserlerine eğilmek zorunluğu vardır. Cönklerde rastlanacak şiirlerde herhangi bir tarihsel olaya dokunanları bulunursa son derece önem taşır.

İşte, Karaca Oğlan için de durum böyledir. Başkalarına bakarak *Karaca Oğlan*'ın çağını bulmakta yardımcı, oldukça çok doküman vardır. Bunları şöylece sıralayabiliriz:

1 — Şairin dili, yaşadığı zamanı belirtmekte önemli bir tutamaktır. Onun dili, XVII. yüzyılın çağdaş âşıklarının dilinin benzeri olup, daha da sade halk dilidir. Bu dil bizi hiçbir zaman XVI. hele XV. yüzyıla götüremez. Bu dile dikkat edemeyen araştırıcılar Karaca Oğlan'ı XVII. yüzyıldan daha eskiye götürmek çabasını gösterirler. *Karaca Oğlan*'da arkaik denilen eski ve daha önceki yüzyıllarda

kullanılmış, fakat unutulmuş sözlere rastlanmaz. Ancak o, halkın bu gün de kullandığı, çoğu aydınların dilinde bulunmayan sözcükleri kullanmıştır. Bu da doğaldır. Çünkü, *Karaca Oğlan* şehir, kasaba çocuğu değil, aşiret halinde yaşayan Türkmen çocuğudur. Kullanacağı dil de kendi çevresinin dili olacaktır.

2 — *Karaca Oğlan*'ın şiirlerinin de rastlandığı cönklerin hiçbirisi on yedinci yüzyıldan eskiye gidemez. Bunu anlamak uzmanlar için kolaydır.

Ayrıca, üzerlerinde yazıldıkları tarih belirtilmiş olan cönklerde de *Karaca Oğlan*'ın şiirleri vardır. Bu cönkler on yedinci yüzyıldan eskiye gitmiyor.

3 — *Karaca Oğlan*'ın kendi şiirlerinden, tarih olaylarına değinenleri de onun yaşadığı çağı göstermeğe elverişlidir. Bunlardan,

Haleb'i Osmanlı alacak
Dağı taşa katar bir gün
(Destanlar sayı: 464)

mısraları, Abaza Hasan Paşa'nın 1658 yılında devlete karşı ayaklanmasına ve ertesi yıl cezalandırılmasına işaret olduğu gibi (Merhum Şadettin Nüzhet, bunu Yavuz ve Kanunî devrine işaret ediyorsa da doğru değildir); Nemse (Macar) kıralına karşı yapılan savaşta söylediği,

Hazır ol vaktına Nemse kıralı
Yer götürmez asker ile geliyor
Patriklerin inmiş tahttan diyorlar
Bir halife kalmış o da geliyor
(Destanlar sayı: 472)

dörtlüğü ile başlayan destanında Fazıl Ahmet Paşa'nın (1663 - 64) Avusturya seferine işaret olduğu gibi,

Sana derim sana ey Acem Şahı
Üstüne mağribden asker geliyor
Tahtını yıkıp ta mülkün almağa
Sultan Murat kalkmış kendi geliyor

(Destanlar sayı: 471)

dörtlüğü ile başlayan destan, Dördüncü Murat'ın (1622-1639) ilki Tebriz'in, ikincisi Bağdad'ın alınması zaferi ile sonuçlanan Osmanlı - İran savaşlarını anlatır.

Biz de, yirmi yıldan bu yana yaptığımız araştırmalarda bulduğumuz yeni belge ve sonuçları verelim:

XVII. yüzyılın birinci yarısında geniş şöhret sahibi olan saz şairi Kayıkçı Kul Mustafa'nın «Genç Osman» destanında, 1639'da biten son Bağdat kuşatmasında şehit olan bir kahramanın yararlıkları ve şehit oluşu anlatılır. Bu son sefere Dördüncü Murat da katılmıştır. Kul Mustafa'nın bu destanına benzek (nazire) olarak Karaca Oğlan'ın aynı olay üzerine söylediği destanını Güney illerimizde eski bir cönkte bulduk.

Bu destan ve daha önce sözünü ettiğimiz Acem Şahına karşı söylenmiş destanı, *Karaca Oğlan*'ın İran seferlerine katıldığını açıkça göstermektedir. (Destanlar sayı: 463)

Güney illerimizde aşiretler arasında Genç Osman'ın şehitliği destanı hâlâ söylenmektedir. Bunda Karaca Oğlan'ın etkisi açıktır. Kul Mustafa'nın destanı dört, Karaca Oğlan'ınki altı dörtlüktür. Bu bakımdan destan karakterine daha uygundur. Bize öyle geliyor ki, Kul Mustafa'nın olarak bilinen destan aslında *Karaca Oğlan*'ın olup, çoğu zaman olduğu gibi, yanlışlıkla Kul Mustafa'ya isnat edilmiştir.

Yine *Karaca Oğlan*'ın yaşadığı çevrelerde elde edilen ve içinde Kerem, Zülâloğlu, Köroğlu, Âşık Ömer, Gevherî, Âşık Mehmet gibi XVII. yüzyılda yaşadıkları kesin

olarak bilinen saz şairlerinin manzumeleri de bulunan başka bir cönkte. arka arkaya *«aldı Gevheri»*, *«aldı Karaca Oğlan»* başlıkları altında altı şiir vardır. Bunlardan dördü Gevheri'nindir. Hepsi de koşma olan bu manzumelerden ikisi *Karaca Oğlan*'a benzektir. Şu durumdan anlaşılıyor ki, iki âşık karşılaşmıştır. Gevheri'nin yaşadığı çağın XVII. yüzyıl olduğunu biliyoruz.

Karaca Oğlan'ın yaşadığı çağı bilme konusunda önemli bir belge de 1707'de ölen Âşık Ömer'in *«Şair-nâme»* adlı uzun bir destanıdır. Âşık Ömer bu destanında öğünme yollu, kendinden önce gelmiş geçmiş divan, tekke ve saz şairlerini belirli yönleriyle kendine göre tanıtır. Kronolojik bir sıra izlemek üzere Bağdatlı Nesimî'den başlar ve kendi zamanına gelince,

Öksüz Âşık, deyişleri aseldir
Karaca Oğlan ise eski meseldir
Ezgisi çağrılır, keyfe keseldir
Biz şair saymayız öyle ozanı

diyerek *Karaca Oğlan*'ın eski yolda yürüdüğünü, saçma sapan söyleyen bir *«ozan»* olduğunu bildirerek onu içten bir kıskanma duygusu ile yerdiğini anlıyoruz. Öksüz Âşık da aynı çağda yaşamıştır. Bu şairi XVI. yüzyılda yaşayan Öksüz Dede ile bazı araştırıcılar karıştırırlar.

Bu saydığımız güçlü belgeler yanında şiirlerindeki dil, uslûp ve anlatım özelliğinden başka, bir manzumesinde Köroğlu ile Ayvaz'dan söz etmesi, eserlerinde karşılıklı olarak hep onyedinci yüzyıl âşıklarının etkileri bulunması onun kesin olarak on yedinci yüzyılda yaşadığını ortaya koymaktadır. *Karaca Oğlan*'ın yaşadığı çağ üzerinde bu denli durmamız hoşuna değildir. Çünkü, kimi araştırıcılar onun daha önceki yüzyılda yaşadığını ileri sürmüşlerdir. Bunlardan birisi de merhum Ahmet Kutsi Tecer'dir.

Kutsi Tecer, Topkapı Sarayı Müzesi Kitaplığında (Hazine Bölümü, No. 1344) Üçüncü Murad'ın 1582 yılında yaptırdığı ve elli beş gün süren ünlü sünnet düğününü anlatan yazma bir eserde, geçit resmi sırasında forsaların yaptıkları bir dağ ve kır maketi tasvir edilmekte olduğunu bildiriyor. Bir minyatürü, bu geçiş için yapılan makette birçok hayvanlar yanında bir de çoban vardır. Çoban kaval çalar gibi durmuş. Öküzleriyle çift süren köylüler, yemiş ve orman ağaçları, av hayvanları, yırtıcı hayvanlar, mağaralar, otlaklar, sulak yaylalar, kısacası tam bir dağ ve kır hayatı canlandırılmıştır.

Minyatürde canlandırılan bu maketi, eserin yazarı sözle de anlatmakta ve kaval çalan çobanı tasvir ederken şöyle demektedir: «... kimi kaval çalup ol dağı yankılandırır ve kimi *Karaca Oğlan türküsü* ile gönlün eğlendirir...»

Kutsi Tecer, buradaki Karaca Oğlan sözüne bakarak şöyle demektedir:

«Bu belgenin ışığında, Karacaoğlan'ın XVI. yüzyılın ikinci yarısı içinde ne derece yaygın bir şöhrete sahip olduğu görülüyor. Şüphesiz Naimî-i Hamidî'nin alaylı bir surette bahsettiği Karaoğlan'ın Karacaoğlan'dan başka biri olmadığı da kesin olarak meydana çıkıyor. Dolayısıyla Karacaoğlan'ın XVI. yüzyılın birinci yarısı içinde de aynı surette yaygın bir şöhrete sahip olduğu anlaşılıyor. Şehir ve tekke muhitlerinden, hele İstanbul'dan uzakta, köyden köye, yayladan yaylaya bir ses halinde uzanan Karacaoğlan'ın daha XVI. yüzyılın başlarında bu derece yaygın bir şöhret haline gelmiş olabilmesi için, en ihtiyatlı bir tahmin ile, hiç değilse XV yüzyılın ortalarına kadar inmek gerekir.» (bakınız: İSTANBUL, sayı 10, 1954),

Ahmet Kutsi Tecer'in bu görüşü karşısında verdiğimiz

karşılıkta, bunun olamayacağını bildirmiştik (bakınız: Türk Folklor Araştırmaları, c. 5, sayı 98, 1957).

Tecer, belki haklıydı. Ancak, XVI. yüzyılda başka bir *Karaca Oğlan* olması bakımından haklı olabilirdi. Nitekim, son günlerde bulduğumuz bir kayıt XVI. yüzyılda başka bir Karaca Oğlan'ın yaşamış olduğunu açıkça göstermektedir (bakınız: Türk Folklor Araştırmaları, c. 12, sayı 242, 1969).

Bu yazımızda şöyle demiştik: *«Biz, son günlerde gördüğümüz bir kaydı vereceğiz. Bu eser ünlü tarihçi Gelibolulu Mustafa Âli'nin «Mevâ'idün-Nefâis fî Kavaâidil Mecalis» adlı eseridir. Eser İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi tarafından tıpkı basım olarak 1956 yılında yayınlanmıştır. Âli, bu eserini on altıncı yüzyılın son yıllarında yazmıştır. Konusu, zamanının yaşayışının bir aynası, daha doğrusu zamanının bir görgü (âdab-ı muaşeret) kitabıdır. Bir bakıma da, bir ahlâk eseridir. Her sınıf halkın yaşayış ve terbiyesine dair yüz dört bölüme ayrılmış olan eserin «bir kişi ağzına düşmeyecek sözü söylemek beyanındadır» başlıklı on dördüncü faslında yarı cahil kişileri iyice yerdikten sonra şöyle devam ediyor: «Alelhusus dem olur ki, böyle hayvanlar insan-ı kâmile mahsus olan nazm-ı beliğden dem urmağ isterler. Hilkatlerinde Vezn-i tab'-ı marifetin meziyyetin yoğ iken gazel okumağa cür'et ederler. Humaka fırkasına rast gelip inandırabildikleri takdirce bu sözleri biz dedik, fesanesin dahi ederler. Kat kalursa (acz içinde kalmak, çaresiz kalmak) Karaca Oğlan'a isnat olunur. Ve Halil Abdal'ındır deyü rağbet kılınur.»*

Burada açıkça görülüyor ki, *Karaca Oğlan* ve Halil Abdal birer şairdirler. Şairlik taslayan kimselerin okuduğu gazellerin bayağılığı yüzlerine vurulup sıkıştırılınca, okuduklarını Karaca Oğlan'ındır, diye ona malediyorlarmış. Öyle anlaşılıyor ki, Karaca Oğlan ve Halil Abdal on altıncı yüzyılın sonlarında ünlü iki halk şairidir. Öyle olmasa

onlara isnat etmek olmazdı. Ama, divancılar tarafından alaya alınan kişilerdir. Çünkü, şiir beğenilmeyince onlara malediliyor. Zamanlarında ün yapmamış olsalardı, Âli örnek olarak bu iki şairi vermezdi. Bu iki âşıkın on altıncı yüzyıl sonunda alay da olsa Âli'nin eserine geçecek ölçüde ün sahibi olabilmeleri için en azından, yüzyılın ortalarında doğmuş olmaları gerekir.

Lâtifî, tezkeresinde (yazılışı 1546) Naîmî-i Hamîdi adındaki şairin şu manzumesini örnek veriyor:

Bir olmaz vakta irgürdük zamanı
Bilir yok âsmandan rismânı
En ehli yek görür ma'nâ yüzünden
Kar-Oğlan türküsün şair sözünden
Çü söz fehmolmayıp olmasa rağbet
Eder lâbüt kemâl ehli ferâgat

Eğer burada geçen ve vezin zaruretiyle *Kar-Oğlan* denilen kişi Karaca Oğlan ise, yukarıda Âli'den ve Surnâme'den verdiğimiz bilginin yanında, değer kazanmakta ve on altıncı yüzyılda, Kanunî Sultan Süleyman çağında yaşamış bir başka Karaca Oğlan'ın varlığı ortaya çıkmaktadır. Fakat, enaz bizim Karaca Oğlan'dan yüz yıl önce yaşamış olan bu şairin şiirlerine şimdiye dek rastlanmamıştır.

Şimdilik bu ikinci şairin bilinmesinde fayda vardır. Bu ikincinin hiçbir biçimde bizim Karaca Oğlan olduğu söylenemez. Divan edebiyatında olduğu gibi saz şairleri arasında da her zaman bir ad, iki ayrı kişi tarafından kullanılmıştır.

YÜZ YIL ÖNCE KARACA OĞLAN'IN KÖYÜNDE

On beş yıl önce Konya'da bulunduğumuz sırada ele geçen Akşehirli Ahmet Hamdi Efendi'nin hatıra defterin-

den daha önce kısaca söz etmiştik. Hamdi Efendi'nin mezar taşından anlaşıldığına göre, ölümü H. 1329 yılının safer ayının yedisidir. Defterdeki bir kayda göre de doğumu H. 1247 yılıdır. Buna göre 1831 yılında doğmuş, 1911 yılında ölmüştür. Kendi el yazısı ile yazdığı defterindeki kayıtlardan ve şiirlerinden kendisinin de şair olduğu ve bir aşk derdinden uzun bir geziye çıktığı anlaşılıyor. Bu arada yaylalar, dağlar dolaşarak gittiği yerler arasında *Karaca Oğlan*'ın köyüne 1876 yılında varmış, şairimizin soyundan gelen akrabalarıyla görüşmüştür. Onlardan duyduklarını ve ellerinde bulunan cönklerden birkaç şiirini yazmıştır. Bunlar şair hakkındaki bilgilerin en eski ve sağlamı olduğu için ayrı bir değer kazanmaktadır.

Kısa olan bu anıları aşağıya alıyoruz:

«Garip illerde, hasseten dilrübâ yaylalarda bülbüller, sünbüller ve nice şuh aşiret dilberleri meyanında geşt-ü güzar eyleyen fıtraten mâderden âşık gül-ü gülşan Karaca Oğlan'ın maskat-ı re'si olan Varsak karyesinde be-hasbel tesadüf yolum uğrayıp gurbet türküleri be-gayet hûşumu cûş eden bu âşık-ı hoş-saz ve sözün, esnâ-yi mükâlemede ahvalin konuşup tarz-ı hayat ve ensâline ıttılâ husul bulmağla gurbette ben dahi bu garip işbu âşık-ı saf nerîmin menâkıbin bu mahalle kaydı şâyan gördüm, zîrde muharrer gurbet türküsiyle birlikte kaydeyledim.»

«Mâlum ola ki, Karaca Oğlan Varsak karyesinde dünyaya gelüp babası Türkmen aşiretinden Kara İlyas, fakir-el hal olmağla sayd-ü şikârla taayyuş eder olup bin on üç (1604) tarihinde Kozan derebeylerinden Hüsam Beyin sayıl nâmiyle tut kap asker devşirdiği hengâmda İlyas dahi tutulup götürülerek orada gaip olduğu içün lâkapları Sayıl Oğlu kaldığı ve el-yevm karye-i mezbur hânedanı Sayıl Zade Mehmet Efendiden anlaşılmıştır.»

«Karaca Oğlan'ın ismi Hasan olup öksüz büyümüş. Yüzü gözü karayağız ve fakir çocuğu olduğu için buna Karaca Oğlan denilüp böylece anıldığı. Karaca Oğlan delikanlı olup münis ve zeyrekliği hasebiyle o vaktın karye ağalarından sardengeçti Osman Ağa Karaca Oğlan'ı evlâtlık şekliyle diğer fakir bir aile kızıyla tezvîc ettirmiş ise de kız hor ve çirkin olduğundan Karaca Oğlan babası gibi Sayıl askerliğine tutulacağını anlayıp yirmi dört yaşında Varsak'tan firarla mekânın gaip ederek, encam Maraş'ta Zülgar Oğlu (Zülkadir olacak) Hüsam Beyin himayesinde altı sene tezvîc ümidiyle kalıp, tezvîc ümidi münkesir olunca oradan mufarekatla yine geşt-i diyara başlayıp on dokuz sene sonra vatanına gelmişse de fazla barınamayıp elli beş yaşında Tarsus tarikiyle tekrar geşt-i diyara der-bân olduğu ve Tarsus Suyu başında şu türküsün söylediği,

Benden selâm söylen Kozan iline
Top kara zülüflü mayalarına
Bizimi ilde çakır doğan olmaz
Yavru şahin konar sarp kayalarına

Yaz günün suyu böyle mi çağlar
Eşinden ayrılan ah çeker ağlar
Yeşermiş dereler, sünbüllü bağlar
Dizilmiş taşların aralarına

KARAC'OĞLAN der ki, ben de ben olsam
Güzeller üstüne serdâr ben olsam
Mevlâ izin verse bir top gül olsam
Sokulsam zülüfler aralarına

«Bundan sonra Ermenek tarikiyle Karaman iline dolaşup orada bu türküyü söylediği Mehmet Efendi mecmuasında muharrer olmağla aynen derc olunmuştur.

Felek vermezsin dengi dengine
Yolum düşürdün yine engine
Kader getirdi Karaman iline
Çimenler mahzun, gülleri mahzun

Aşıp dağları seyran eyledim
Garip gönlümü hayran eyledim
Doğru gönlümden ben de söyledim
Yaylalar mahzun, yolları mahzun

Oba yerleri yıkılmış viran
Ceylanlar gitmiş, dağılmış şahan
Dedim feleğe işlerin yaman
Konuştum nice dilleri mahzun

KARAC'OĞLAN, konayım güllere
Gidelim gönül uzak illere
Selâm söyleyin garip yollara
Gördüm ovalar, çölleri mahzun

«Bundan sonra Karaca Oğlan Engürü, Niğde, Kayseri, Sıvas'a geçüp Türkmen aşiretleri meyanında gezüp bir daha dönmediği ve Maraş'ın yeni beğlerinden Ali Beyle Taylan Yaylasında buluşup divanın seyir ile bu türküyü söylemekle orada bir eyyam kaldığı.

Seherde uğradım bir âdil hana
Dostum sultan olmuş ilin üstüne
Divanını gördüm, oldum hayrane
Selâmına durdum yolun üstüne

Alayları gördüm, çınar dalları
Usuldur boyları, mızrak elleri
Sim sırma kemerdir yiğit belleri
Takılmış hançerler belin üstüne

Bir kulun yok KARACA OĞLAN kadar
Güzellerin zekâtı borcun öder
Aşırı sevdamı divane eder
Sırmalar geymişler alın üstüne

«Ve nice Türkmen aşiretleri meyanlarında gezüp Maraş civarında Cezel Yaylasında doksan altı yaşında iken vefat eyleyüp vasiyeti üzerine tenha bir pınar başına defn olunup sazı çürüyünceye kadar baş ucunda ağaçta asılı durduğu tevatüren mervidir. Karaca Oğlan kendisi karayağız, seyrek sakallı, şuh meşrep, uzunca boylu levend bir adam imiş. Mevlâ rahmet eyleye, âmin. 1292»

Ahmet Hamdi Efendi'nin *Karaca Oğlan* hakkında yazdıkları burada bitiyor. Ayrıca başka sayfalarda şairin başka şiirlerini yazmıştır ki, onlar kitabın öteki şiirleri arasına alındı.

NERELERİ GEZDİ?

Karaca Oğlan eski geleneklere uyarak elinde sazı, gönlünde sızı Osmanlı imparatorluğunu bir baştan öteki başa gezmiştir. Bunun böyle olduğunu şiirler açıkça gösteriyor. Şiirlerinde Konya, Karaman, İçel, Hama, Halep, Mısır, Tokat, Bor, Ankara, Aydın, Adana, Diyarbekir, Kayseri, Mardin, Bursa, Sıvas illeri köylerine, yaylalarına varıncaya kadar ulaşmıştır. Tuna boylarından, Avusturya savaşından söz ettiğine göre imparatorluğun batı sınırlarına dek gitmiş, hattâ yabancı sınır ülkeleri de görmüştür. Şairimizin asıl yurdu olan Çukurova ve güney illerinde ömrünün çoğunu geçirdiği, adım adım oraları dolaştığı kesindir. Buraları için şiirlerinde pek önemsiz köy ve yer adlarına rastlanır. Yine kendi söylediğine göre

çok yaşadığı ve az çok okuma yazma bildiği de anlaşılmaktadır. Ahmet Hamdi Efendi'nin hatıralarında da bunu görmekteyiz.

Eski geleneklere sıkı sıkıya bağlı bir aşiret ozanı, pek tabiî olarak yine o geleneğin bir gereği olarak diyar diyar dolaşacaktı. Ününün pek yaygın olmasının bir nedeni de çok dolaşması, her yerde şairlik gücünü göstermesidir. Daha sağlığında Tuna boylarından Azerbaycan'a kadar türkülerinin söylendiğini çekinmeden söyleyebiliriz. Bu gün hâlâ oralardan toplanan türkülerde onunkilere sık sık rastlanmaktadır.

İSTANBUL'A GİTTİ Mİ?

Elli yıldan beri yapılan araştırmalarda büyük ozanımız için karanlık kalmış yerler vardır. Bunlardan birisi İstanbul'a gitmediği, büyük şehirlerde tanınmadığı, sadece aşiret ve köy çevrelerinde tanındığı, ününü bu çevrelerde sağladığı inanç ve görüşüdür. Oysa, bu görüş artık kökünden yıkılmıştır. Bunun en güzel örneği, bizim bulduğumuz Bursa güzellemesi ile İstanbul'da sarayda notaya alınan iki türküsüdür. Kitabımıza alınan Bursa güzellemesinde şair Keşiş Dağının (Uludağ) eteklerine sırtını vererek Bursa güzellerini överken oranın semtlerine işaret eder. Öyle sanıyoruz ki, Bursa üzerine en eski türkü *Karaca Oğlan*'ın bu türküsüdür. (452 sayılı türkü).

Notası da verilen iki türküsüne gelince, bunlar ilk olarak «*Türk Folklor Araştırmaları*» dergisinin 239. sayısında yayımlandı. On yedinci yüzyılda ve tarihimizde ilk batı notası ile meydana getirilen çok değerli bir eserden söz etmek yerinde olur.

Sultan İbrahim zamanında (saltanatı 1640 1649)

Lehli Albert Bobovski, Tatarlara tutsak olur, yaşı otuzdur. İstanbul sarayına satılır. Ali adını alarak Müslüman olur. İyi bir öğrenim görmüş, Almanca, İngilizce, İtalyanca, Fransızcayı rahatlıkla konuşacak kadar öğrenmiştir. Ayrıca beste yapacak kadar da müzik bilgisi vardır. İstanbul'da kaldığı on beş, yirmi yıl içinde Türkçeyi şiir yazacak kadar iyi öğrenmiştir. Şiirde takma adı Ufki'dir. İşte, bu bilgin kişi sarayda Enderun okulunda müzik dersi vermekle görevlendiriliyor. Daha sonra devletin baş tercümanlığını yapmıştır. Enderunda çalıştığı on sekiz yıl içinde dört yüzden çok türküyü batı notasına geçirmiştir. Bu, kültür tarihimiz bakımından son derece değerli eserine *«Mecmua-i Saz-u Söz»* adını vermiştir Bu değerli yazma eser bu gün Londra'dadır. Pek çok çağdaş saz şairlerinin eserlerini, halkın ortak malı adsız türküleri, oyun havalarını, ayrıca padişahlar meclisinde söylenen türküleri de notaya almıştır (Daha çok bilgi için bakınız: T. Folklor Araştırmaları: sayı: 239).

Bu değerli eserin içinde iki türkü de *Karaca Oğlan*'ındır. Bunlar kitabımıza alınmıştır. Kolaylık olmak üzere birinci dörtlükleri aşağıya aktarılmıştır:

Medet Allah'ı seversen
Gel imdi dilber, gel imdi
Hasretinden ciğerciğim
Delindi dilber, delindi

(Sayı: 345)

Şeftali isterim, mahrum gönderme
Iki leblerinden, bir gerdanından
Gönül Hak evidir, sakın söndürme
İki leblerinden, bir yanağından

(Sayı: 443)

Ali Ufkî'nin, gününün ünlü âşıklarının türküleri arasında şairimizin iki türküsü ile yetinmesine bakarak, *Karaca Oğlan*'ın İstanbul'da uzun süre kalmadığını, ancak sesini İstanbul saraylarına kadar duyurduğunu ve belki de saraya çağırıldığını düşünebiliriz. Burada şunu da hatırlatalım ki, paşa konaklarına ve padişah saraylarına sık sık saz şairleri de çağırılırdı.

Karaca Oğlan'ın şu iki türküsü, onun on yedinci yüzyılın ortalarında saray duvarlarını aşan bir üne sahip olduğunu, aksi halde bir saray müzik öğretmeninin eserine giremeyeceğini düşündürmektedir.

Ali Ufkî, notalarını yazının gerektirdiği biçim olarak sağdan sola doğru yazmıştır. Biz notanın karakterine uysun diye soldan sağa çevirdik. Bunlar ritm bakımından tartışılabilir. Çünkü, başlarında ölçüyü gösteren sayılar yoktur. Bu iş çalıcının temposuna bırakılmıştır.

Bu türkü ve notalar bu bölümün sonuna konuldu.

ADI HASAN İDİ

Yukarıda. *Karaca Oğlan*'ın köyüne giden Akşehirli Hamdi Efendi'nin hatıraları arasında «Karaca Oğlan'ın ismi *Hasan* olup öksüz büyümüş» olduğunu Varsak köyünde şairin soyundan gelen kişilerin rivayeti olarak bildirdiğini gördük.

Bizim de Çukurova'da bulduğumuz bir cönkteki bir semâisinde şair, adının Hasan olduğunu bildiriyor. Bu semâi'yi aşağıya alıyoruz:

Gene geldi bahar çağlar
Yaz da gelir şimden geri
Gönül bulandığı çağlar
Sular akar şimden geri

Şaşdı gönlüm gene şaşdı
Yerlere yeşil don biçti
Kırmızı gül ağzın açtı
Ne hoş kokar şimden geri

Ağaçlar geymiş donunu
Bülbül artırmış ününü
Sünbül eğmiş boynunu
Âşık ağlar şimden geri

Güvem güvem oldu göçler
Donandı her bir ağaçlar
Göğe pervaz eder kuşlar
Bülbül öter şimden geri

KARAC'OĞLAN, Hasan adım
Güzellerde kaldı dâdım
Soldu gülüm, kurudu suyum
Gönül çağlar şimden geri

EDEBİYATTAKİ YERİ

Karaca Oğlan'ın halk zevkine uygun ve divan edebiyatı etkisinden uzak şiirleri çabuk yayılmış, Rumeli sınır boylarından Azerbaycan'a dek gitmiştir. Daha sağlığında başlayan geniş ünü ölümünden sonra da sürmüş, günümüze kadar gelmiştir. Bu gün gittikçe yayılan ünü ile başta gelen bir şöhret olarak yaşamaktadır. Bu geniş ün, halkın hafızasında gittikçe mayalanarak şiirlerinin yarattığı ilham ile hayatı çevresinde birtakım efsanelerin doğmasına yol açmıştır. Bu gün de sırf rivle karıştırılarak hakkında romanlar yazılmakta, filmler çevrilmektedir. Radyolarda,

toplantılarda onun türküleri sık sık sazın tellerinde duyulmaktadır.

Daha yaşarken kazandığı bu haklı ve geniş ün, çağdaşları üzerinde de etki yapmaktan geri durmamıştır Bu etki daha sonraki yüzyıllarda da sürmüştür. Onun, tekke edebiyatı üzerinde de - tasavvuf çeşnisine bürünerek - açık etkileri görülür. Hattâ divan şairlerinden kimisi ondan söz etmek, onu taklit etmek durumunda kalmışlardır.

Aşık Ömer'le gücünü artıran XVII. yüzyıldaki divan edebiyatı etkisi, yalnız büyük kültür merkezlerinde değil, geri çevrelerde de kendini gösterirken, bu akımın güçlü temsilcilerinin şöhreti, *Karaca Oğlan*'ın şöhretini epeyce sarsmıştır. Buna karşılık, bu kötü akımdan uzak kalan tekke, köy ve aşiret çevrelerinde ünü ve etkisi sürüp gitmiştir, XVIII. ve XIX. yüzyıllarda bu şöhret ve etki. *Karaca Oğlan*'ın yaşadığı bölgenin yetiştirdiği Dadaloğlu, Gündeşlioğlu, Beyoğlu, Deli Boran gibi saz şairlerinde kendini daha derinden göstermiştir. Bundan başka, geçen yüzyılın ikinci yarısı ile bu yüzyılın başlarında yetişen Ruhsatî, İrfanî, Hâkî, Hüseyin, Vahdetî gibi halk şairleri onun etkisinin son halkalarını meydana getirirler. Ayrıca, yine geçen yüzyılda hem divan, hem halk edebiyatının etkisi altında eserler veren Bayburtlu Zihnî, Dertli, Konyalı Şem'î, Seyranî, Zileli Talibî'de de onun açık izleri görülür.

İkinci Meşrutiyetten sonra Millî Edebiyat akımı başladığı zaman, milli zevke ve millî dile dönüş sonucu, *Karaca Oğlan*'ın ünü ve etkisi yeniden meydana çıkmıştır. Hececiler ondan çok yaranlanmışlardır. Hele Rıza Tevfik'te bu etki pek açık görülür. Günümüz şiirinde de zaman zaman *Karaca Oğlan* gibi yazma modası görülür.

Karaca Oğlan'ın sanat kişiliğinin meydana gelmesinde XVI. yüzyıl âşıklarından Öksüz Dede, Köroğlu, Âşık Garip, Kul Mehmet gibi halk şairlerinin etkileri - dil, üslûp ve biçim bakımlarından - önemli olmuştur. Âşık Garip

ve Köroğlu hikâyelerinin pek yaygın bulunması dolayısıyla, bütün halk şairleri bunlardaki manzumelerin sürekli etkisine kapıldılar. Bunun gibi Âşık Kerem'in «Kerem ile Aslı» hikâyesi de aynı etkiyi yapmıştır. Bu hikâyelerdeki manzumelerle *Karaca Oğlan*'ınkiler arasında her bakımdan yakınlık görülür. Meselâ Âşık Garib'in:

Bir sözile ben tuzağa tutuldum
Bu garip illerde yaktı nâr beni

beytiyle başlayan koşmasına, *Karaca Oğlan*'ın bir benzeği var. Köroğlu'nun:

Göndersin Ayvaz'ı göresim geldi

avaklı manzumesine *Karaca Oğlan*'ın:

Diyar-ı gurbetin sonsuz nihneti
Şu benim yârimi göresim geldi

beytiyle haşlayan koşması pek benzemektedir. Öksüz Dede'nin:

Ala gözlerine kurban olduğum
Ecelim gelmeden öldürme beni
Gizlice uğrunca severim seni
Sırrımı kimseye bildirme beni

dörtlüğü ile başlayan koşmasına *Karaca Oğlan*'ın

Ala [illegible]erine kurban olduğum
Şayedüp âleme bildirme beni
Ayrılıp ta gerdan durma karşında
Ecelimden evvel öldürme beni

dörtlüğü ile başlayan koşması benzektir. Yine Öksüz Dede'nin:

Misal-i cennettir evvel baharı
Açılır kırmızı gülü Tuna'nın
Öter bülbülleri leyl-ü neharı
Eser bâd-ı sabâ yeli Tuna'nın

manzumesine *Karaca Oğlan*'ın:

Çıktım Kırklar Dağın seyran eyledim
Sallanarak gider yolu Hama'nın
Yel vurdukça dertli olup iniler
Burcu burcu kokar gülü Hama'nın

dörtlüğü ile başlayan koşması benzektir.

Karaca Oğlan'ın bütün şiirleri türlü bakımlardan Kul Mehmed'inkilere benzemektedir. XVI. yüzyılın ünlü Kızılbaş ozanı Pir Sultan Abdal'ın da şairimiz üzerinde etkisi olduğu görülmektedir.

Pir Sultan'ın:

Şu yalan dünyaya geldim giderim
Gönül senden özge yâr bulamadım

★

Ben de şu dünyaya geldim geleli
Ağır çifte döner harmanım mı var

beyitleriyle başlayan nefeslerine *Karaca Oğlan*'ın:

Yenemi dedim yenemedim gönlümü
O dosta yiyecek nar bulamadım

★

Uryan geldim yine uryan giderim
Ölmemeye elde fermanım mı var

ile başlayan koşmaları benzektir. Yine *Karaca Oğlan*'ın pek yaygın olan «*görmeğe geldim*» redifli koşması, Pir Sultan'ın «*Ummana dalmağa geldim*» bağlama mısralı nefesine benzektir.

Karaca Oğlan, çağdaşı olan Âşık Ömer ve Gevherî' den etkilenmemiş, belki tersi olmuştur. Bu iki şairin şiirlerinden kimileri *Karaca Oğlan*'ınkilere benzemektedir. Ömer ve Gevherî divan edebiyatının etkisinde çokça kalmışlardır. Bu yüzden şairimizle onlar arasında etki bağı aramak doğru değildir. Ancak Gevherî, Ömer'den çok halk zevkine yöneldiğinden *Karaca Oğlan*'a benzekler söylemiştir. *Karaca Oğlan*'ın yaşayışından söz ederken söylediğimiz gibi, ikisi görüşmüş iseler bu yön kendiliğinden ortaya çıkar.

Âşık Ömer, *Karaca Oğlan*'ı küçümseyici bir dille Şair-nâmesinde anmış olmakla birlikte, hece ile yazdığı şiirlerinde onun etkisine kapılmıştır.

Karaca Oğlan, çağdaşlarından en çok Kul Mustafa'nın etkisi altında kalmıştır. Kul Mustafa'nın bir türküsünde:

Alıcı kuş kalkar döner havada
Avlanırlar beyler Çukurova'da

dediğine bakılırsa, Çukurova'da bulunmuş, bu yüzden de şairimiz üzerinde etki yapmış olabilir. Belki de bu etki karşılıklıdır.

Yukarıdan beri söz konusu ettiğimiz etki işi, hiçbir zaman tek yanlı olmaz, ancak iki şair arasında uzun zaman ayrılması varsa, o zaman sonrakinin etkilendiği söylenebilir.

Bu bakımdan *Karaca Oğlan*'ın çağdaşları üzerindeki etkisi bizce daha çok olmuştur.

• Halk zevkini büyük bir güçle temsil eden *Karaca Oğlan*, halk şiir geleneğine sonuna kadar bağlı kalmıştır. Onun eserleri arasında aruz ölçüsü ile söylenmiş tek bir şiire rastlanmaz. Hecenin yalnız iki ölçüsünü (6 - 5 ve 4 - 4) biçimlerini kullanmıştır. Yalnız benim bulduğum şiirleri arasında bir tanesinin on heceli olduğu görülmüştür. Yine bu güne dek ele geçen şiirleri arasında en çok koşma ve semailere rastlanır. Epeyce türküsü varsa da destanları pek azdır. Bu söylediklerimiz biçim bakımındandır. Yoksa bütün şiirlerin türkü gibi sazla söylenmesi değişmeyen bir gelenektir.

• *Karaca Oğlan*'ın dili sade ve teklifsizdir. Doğup büyüdüğü çevrenin başka yerlere göre Arap ve Fars kültürü ile ilişkili bulunması dolayısıyla bu dillerden geçmiş yabancı sözler de kullanmıştır. Şurası da unutulmamalıdır ki, bunlar çok zaman asıllarını kaybetmiş, Türkçeleşmiş sözlerdir ve bunları ora halkı da kullanmaktadır. Türkçe sözlerinin önemli bir bölümü de bölgesel bir özellik taşırlar. Öteki âşıklar yanında bu dil, sanki *Karaca Oğlan*'a özgüdür. Öteki âşıkların pek az önem verdikleri bu dil özelliği halk arasında iyi değerlendirilmiştir. Bugün de *Karaca Oğlan*'a aydınların ilgilerinin artmasında bu dil önemlidir.

Bu bakımdan, onun şiirlerini dili sadeleştirme yolundaki çalışmalar için bir dil hazinesi saymak yerinde olur. Nitekim, Türk Dil Kurumu'nun çalışmalarında onun şiirlerinin de tarandığını biliyoruz. Onun şiirlerini tanımak ve tadına varmakta bu bölgesel dil büyük değer taşır.

• Onun şiirleri arasına başka âşıklarınkilerin de karışmış olması ihtimali vardır. Aslında bu durum, başka âşıklar için de böyledir. Bir âşıkın bir şiirinin başka bir âşık adına da yazılı olduğu görülür. Bu durum, hafıza yanılmasından ya da güzel bir şiirin sevilen bir başka âşığa mal edilmesi yüzünden ileri gelir. Bu yüzden Kerem, Kul Mustafa gibi saz şairlerinin şiirlerinin şairimizinkilerle ba-

zan pek yakınlık gösterdiği olur. Hattâ kimi araştırıcılar «Kerem ile Aslı» hikâyesinin yapıcısı ve kahramanı Âşık Kerem ile *Karaca Oğlan*'ın aynı kişi olduğunu bile ileri sürerler.

• Onun halk arasında ne denli sevildiğini göstermek için iki de örnek verelim:

Güney illerimizde aşiretler arasında, Türkmen köylerinde, Toros göçebelerinde *«türkü söylemek»* anlamında *«Karaca Oğlan çağırmak»* derler. Böyle derler ama, söyledikleri her zaman onun türküleri değildir. Bundan çıkarılacak anlam *«Karaca Oğlan»* adında bir bestenin, bir makamın bulunduğudur. Bunu da olağan karşılamalıdır. Onun gibi büyük bir sanatçının, ömrü boyunca elinden sazı, dilinden sevdayı bırakmayan bir *«sanat dehâsı»*nın yeni bir makam ortaya koyması hiç de uzak değildir. Nitekim, başka saz şairlerinin de kendi adlarına böyle makam buluşları vardır. Bunlardan *«Kerem»* ve *«Kesik Kerem»* makamlarını herkes bilir. Bir de ünlü âşık Gevherî'nin kendi adını taşıyan bir makamı olduğunu eski cönklerden öğreniyoruz.

• Şinasi'den bu yana hangi «atasözleri» kitabını açarsanız şu atasözünü görürsünüz: *«Çağır Karaca Oğlan çağır Taş düştüğü yerde ağır»*. Bu beyit onun birkaç şiirinde geçiyor.

• *Karaca Oğlan* kendisi de sanattaki güç ve değerini bilmektedir. Bunu bir semâisinde şöyle anlatmaktadır·

Ben ölürsem söylenirim dillerde

KARACA OĞLAN VE TABİAT

Karaca Oğlan'ın şiirdeki özelliklerinden birisi de tabiatı işleyişidir. Başka duyguları yanında tabiat onun hemen

her şiirinde başvurduğu ham bir madde gibidir. Onun elinde dağlar, taşlar, pınarlı yaylalar göründüğünden daha güzeldir. Onun sazında tabiat bir hamur gibidir. Onlara istediği biçimi verir, en güzel yönleriyle tablo gibi önümüze serer. Onun dilinde tabiat canlıdır. Onlarla senli benli konuşur. Onu dinlerken tabiatı daha çok sever, güzelliklerini daha başka görmeye başlarız.

Onun şiirinin birinci süsü, hayalden gelen değil, var olan, cıvıl cıvıl kaynaşan bahar içinde tabiattır. Güller, menevşeler, sümbüller bütün sevimlilikleriyle sanki gülerler, boyunlarını eğer, sevgililer gibi göz kırparlar. Nerede ise kokularını duyar, renklerini, biçimlerini görür gibi oluruz.

Onun türkülerinde ceylanlar oynaşır, ormanlarda sığınlar koşar, turnalar katar katar süzülür, göllerde yeşil başlı gövel ördekler yıkanır, kimi suya iner, kimi kalkar. Alıcı kuşlar havada döner, yalçın kayalardan şahinler süzülür.

O, elinde sazı, dilinde sözü sevgilinin ardından giderken yollar, sevgilinin zülfüne bağlandığı için yürünür. Karlı karlı dağlar, ardında ceylân gözlü yâr olduğu için aşılır. Soğuk soğuk pınarların suyu, yârdan haber verdiği için içilir.

Çukurova bayramlığın giyerken, çıplaklığın üzerinden soyarken, şubat ayı kış yelini koğarken, cennet demek dağlara yakışır ve Karaca Oğlan'ın kalbi yanar, dertleri hep devinir, yas ile sevinci yıkışır.

Daha ne söyleyelim? Ehl-i irfan anlar gayrı gerisini... Tabiatın kucağında doğup yetişen şairimiz sevgililere âşık olduğunca yaylalara, dağlara, çiçeklere, kurtlara - kuşlara, elvan elvan hasbahçelere de âşıktır. O kadar ki, bulut olup göğe ağmak ister, yağmur olup yağmak ister. Tabiatın koynunda ölmek ister... Ve hâlâ yaylalar, tepeden tepeye dağlar, sıra sıra Toroslar onun sesi ile seher yelleriyle inler...

• Şimdi yeri gelmişken, *Karaca Oğlan*'la birlikte bir yayla göçüne biz de katılalım:

BİR YAYLA GÖÇÜ

Kıştan çıkınca Yörüklerin ilk işi yayla hazırlığıdır. Komşu obalarla haberleşerek göç gününü kararlaştırdık. Genç kızlar elbiselerini temizlemeğe başladılar. Çobanlar davarın eksik çanlarını yenilediler, delikanlılar silâhlarını sildi. Oba ağasının atları tımar edildi. Obalarda kutlu, mutlu bir bayram kuruldu. Kıştan bu yana her işi ağır tutan obalar makine gibi çalışmağa başladılar.

Ağa, obada iş bölümü yaptı. Nineler develeri çulladı. Güzel gelinler kilimleri silkeledi... Yosma kızlar, mayaların zillerini çullara dikti... Her kişi kendine düşeni yaptı... Laf mı bu, yayla göçü var, yayla göçü... Yalnız biz mi, ilkyazın sevinciyle davarlar, develer, kuzular hoplayıp zıplayarak, böğrüşüp koşarak oynaştılar.

Sözü ne uzatalım, ey ehl-i safâ... Seher yeli esti... İbibikler öttü... Millet ayakta... Tan yeri attı... Karartılar heybeler, çullara kondu... Gelinler süslendi... Delikanlı ergen kızlar cicili bicili feslerini kaşlarının üstüne yıktılar.

Oba başı ağamız kızlardan birini katarbaşı seçti. Bu seçilme kızı sevindirdi. Çünkü, katarbaşı kız o yıl muhakkak evlendirilecektir. Buna delikanlıların da yüreği oynadı... Kız yaylaya varana dek obanın sevgilisidir...

Katarın başında gidecek maya kilimler, halılar, çanlarla süslendi... Katarbaşı kız başını güzel bir tozak ile donattı... Fesini hotuzlattı, eline süslenen mayanın yularını aldı... Delikanlılar ona kendilerini beğendirmek için yarışa başladı...

Katar dizildi yaylaya doğru... Karşı dumanlı dağlara

gün ışıkları vurdu... Şimdi türküler başlar... Göğsü kaba dağ eteklerine çıkıyoruz... Orta yaşlı bir gelin kıvrak bir yayla türküsüne başladı...

Yüce dağ başında yanar bir ışık
Işığı bekleyen yiğit bir âşık
Buğday benizli, zülfü dolaşık
Göç giderken bir güzele rasladım

Gelin sustu, aldı bir delikanlı:

Suya gider kayil olmaz anası
Turunç olmuş döşümdeki memesi
Beş yüz altın değer zülfün danesi
Göç giderken bir Suna'ya rasladım

Bu sefer, gençlik günlerinin özlemi içinde, aldı bir ağa:

Yedeğince bir tülüce beserek
Çeker gider ökçesini basarak
Kendi güzel amma, boyu kısarak
Göç giderken bir güzele rasladım

Katarbaşı güzel Suna, kıskıs güldü eliyle ağzını örterken, yüreklere çarpıntı veren tatlı sesli bir gelin aldı... Katar içinde gelinlerin değeri vardı...

Altın kirmenini almış eline
Yüzünü çevirmiş yayla yoluna
Tanrım güzelliği vermiş geline
Göç giderken bir geline rasladım

Daha böyle nice nice Karaca Oğlan türküleri söyleyerek, pınar başlarına konarak, konak konak, vara vara vardık yaylaya...

İşte, koca âşık böyle günler, şenlikli göçler göre göre, dünyayı seve seve göçtü gitti... Şimdi cennet-i âlâda bir bahçede, yeri uçmak oldu... Eski aşklar gibi eski günler de hayal oldu... Ruhun şad olsun Koca Âşık... Bize bıraktığın türkülerin şeker - bal olsun... Seni yıllarca Toros yaylalarında aradım... Nerede bir garip mezar görsem senindir diye yokladım... Esen yelden sesini dinledim... Bir o yana, bir bu yana akan Çoban çeşmesinin başında ağladım...

Yaşarken notaya alınmış iki türküsü (*)

BİRİNCİ TÜRKÜ

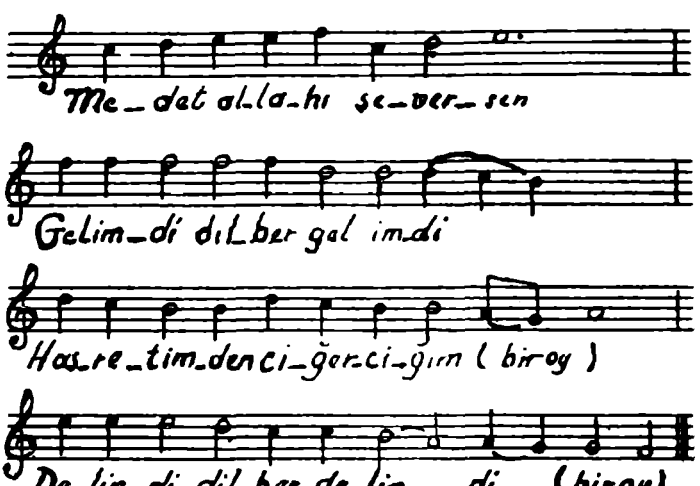

(*) Bu türküler hakkında bilgi için «İstanbul'a gitti mi?» bölümüne bakınız.

Medet Allahı seversen
Gel imdi dilber, gel imdi
Hasretinden ciğerciğim
Delindi dilber, delindi

Can seni görmeğe ever
Ne rahmin ne tesellin var
Bencileyin seni sever
Bul imdi dilber, bul imdi

Cevabın aldım dilinden
Öldüm sevdanın derdinden
Elvedâ, câmın elimden
Al imdi dilber, al imdi

Uğrayıp ulu yerlere
Gidem gerçek erenlere
Ben gidince engellere
Kal imdi dilber, kal imdi

Coştu *KARACOĞLAN* coştu
Aşk deryası boydan aştı
Bir gül idin, çağın geçti
Sol imdi dilber, sol imdi

İKİNCİ TÜRKÜ

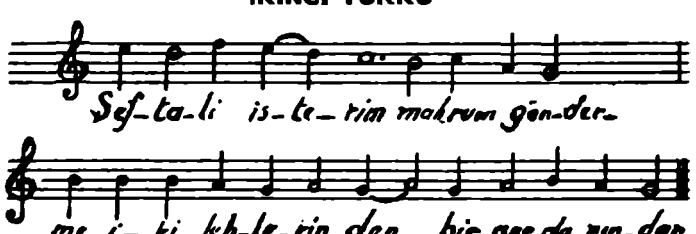

Şeftali isterim mahrum gönderme
İki leblerinden, bir gerdanından
Gönül Hak evidir, sakın söndürme
İki leblerinden, bir yanağından

Her kande gidersen seni bulurum
Sarrafınım, kıymetini bilirim
Sen bir bezirgânsın, bac'ın alırım
İki leblerinden, bir yanağından

Aklım aldın, gözlerini süzeli
Benzime düşmüştür ayva gazeli
Sana derim, behey âdem güzeli
İki leblerinden, bir yanağından

KARAC'OĞLAN eydür, yârim gelirse
Deli gönül istediğin bulursa
Danışlarım, icazetin olursa
İki leblerinden, bir yanağından

GEVHERİ İLE KARACA OĞLAN KARŞILAŞMASI

Karaca Oğlan'ın yaşadığı çağdan daha önce söz ederken geçen Gevheri ile tanışmalarını gösteren şiirler sıra ile aşağıya alınmıştır.

«Aldı»lar ile söylenen ve yazıya geçen şiirlerin sahipleri karşı karşıya gelmişler demektir. Şu halde, Gevheri on yedinci yüzyılda yaşadığına ve *Karaca Oğlan* ile karşılıklı şiir söylediklerine göre *Karaca Oğlan* da bu yüzyılda yaşamış demektir. Ötekiler yanında bu belge ilk olarak yayınlanmaktadır.

Aldı Gevheri

Aşkınla dolanıp dehr-i fenâyı
Muradın maksudun ararsın gönül
Bulamadım derdime asla bir deva
Gördüğün tabibe sorarsın gönül

Kâmillerin kadri bilinmez oldu
Bu gözümün yaşı silinmez oldu
Hakikatlı bir dost bulunmaz oldu
Ne gezip kendini yorarsın gönül

Çevresin görür mü göz yerde iken
Âlemin sevdası bu serde iken
Elleri göğsünde, yüz yerde iken
Acep bilmem kime yararsın gönül

GEVHERÎ dünyada muradın alınca
Hak âşık yorulur, yâri bulunca
Kısmet kesilip te vâde gelince
Vücudun kefene sararsın gönül

Aldı Gevheri

Gelin hey yârenler, seyran edelim
Kırmızı açılmış gülü dilberin
Söyledikçe şipir şipir demleşir
Akar leblerinin balı dilberin

Mevlâm emir etse de ben de gelsem
Soyunsam dilberin koynuna girsem
Kiraz dudakları ağzıma alsam
Dolana boynuma kolu dilberin

Her nereye varsam bir dertli bulunur
Kara bağrım delik delik delinir
Selviye dönmüş te çıkmış salınır
Ne yaman sarmalı, beli dilberin

Ferhat götürdüler kaya kesmeğe
Kendir götürdüler dâra asmağa
Söyledüp yâri, derdimi açmağa
Turna âvaz gerek, dili dilberin

Aldı Karaca Oğlan

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Yaylanız da çayır çimen pınar mı
Mevlâm güzelliği sana mı vermiş
Seni gören

Kırmızı gülden irengin almışsın
Güzellikte kemalin bulmuşsun
Salını salını suya gelmişsin
Geldiceğin ziyaret mi, pınar mı

Aldı Gevheri

Şunda bir dilbere meyil düşürdüm
Her andıkça yüreğimden kan gider
Avara oldum elim varmaz işime
Düşündükçe akşam olur, gün gider

Yüzü şems-ü kamer, kaşları kalem
Çok yalvardım, bana söylemez kelâm
Eğer rakibe verirsen bir selâm
Sanırım ki vücudumdan kan gider

Yandı bağrım senin akça yüzünden
Kerem et düşürme beni gözünden
Ahd-aman eyledim doğru sözünden
Yalancıda iman kalmaz din gider

GEVHERÎ, varayım yârin iline
Yüzümü süreyim hâk-i pâyine
Bir şeftali versen şu ben kuluna
Elde fidanın eksilir, nen.gider

Aldı Karaca Oğlan

Sabahtan uğradım ben bir güzele
Güzel yoksa uykuların kaçdı mı
Hayli oldu ben bu yerden gideli
Yoksa meylin yad ellere düştü mü

Kâtipler oturmuş ismini yazar
Kadir Mevlâm ana eylemiş nazar
Benim yârim melûl mahzun çok gezer
Bilmem yâr aşk dolusundan içti mi

KARAC'OĞLAN eydür yol büke büke
Döndürmüş yönünü yalvarır Hakk'a
Elinde bir deste gül koka koka
Dağlar, senden yedi benlim aşdı mı

Aldı Gevheri

Görüncek aklımı başımdan aldı
Gerdan üstündeki benlerin senin
Beni sevdalardan sevdaya saldı
Gerdan üstündeki benlerin senin

Boyunu sorarsan selvi dal gibi
Leblerinden damla damlar bal gibi
Ak göğsünün yanında fülfül gibi
Gerdan üstündeki benlerin senin

Göğsün gülşenine beni de kondur
Susuzları leblerinden kandırır
Âsi kâfirleri dine döndürür
Gerdan üstündeki benlerin senin

Görüldüğü gibi birkaçında şairlerin adı yoktur. Bundan şunu çıkarmak mümkün olabilir: İki âşık karşılıklı söy-

leşirlerken bir meraklı ve çoğu zaman olduğu gibi, usta âşıkların çıraklarından birisi cönge geçirirken yetiştirememiş, bu yüzden son dörtlükler eksik kalmış, sonradan da eklemek için bir engel çıkmıştır.

KARACA OĞLAN SULTAN

Evliya Çelebi'de gördüğümüz bir kaydı buraya almak istiyoruz. Evliya Çelebi, Denizli'yi gezerken şu evliyaları ziyaret eder ve onların Hacı Bektaş, Molla Hünkâr (Mevlâna), Şems-i Tebrizî ve Konyalı Sadreddin ile görüştüklerini, dost olduklarını söyler. Olduğu gibi alıyoruz:

«Evvelâ Ak Sinan Sultan ve Ahı Duman Sultan ve *Karaca Oğlan Sultan* ve Hıdırlık Sultan ve Ahı Evren Sultan, Hacı Bektaş Veli ve Molla Hünkâr ve Şems Tebrizî ve Sadreddin Konevî hazretleri ile hem-meclis ve hem-enis olmuş ulu sultanlardır. Nice keşf-ü kerametleri zâhir ve bâhir olmuştur» (Evliya Çelebi Seyahatnâmesi, c. 9, sayfa 194).

Buradaki *Karaca Oğlan*'ın bizimki olması düşünülemez. Ancak bu nottan «*Karaca Oğlan*» takma adının on üç ve on dördüncü yüzyıllarda da kullanıldığını bilmekte fayda vardır.

KİTABIN HAZIRLANIŞI ÜZERİNE

• Kitabımızın birinci baskısındaki bütün şiir sayısı (480) di. Bunlardan (322) tanesi koşma, (89) tanesi semâî, (43)ü türkü, (26) tanesi de destandır. Son baskısına bu türlerden (46) şiir daha eklenmiş böylece şiir toplamı (526) olmuştur.

Bunlar içinde cönklerden bulup koşmalara kattığımız (19) tanedir. İleride yapılacak araştırmalara yararlı olacağını düşünerek bunların sıra sayılarını veriyoruz. (2, 15, 27, 30, 39, 48, 51, 126, 133, 153, 154, 172, 219, 229, 234, 239, 240, 319, 321).

Semâîlere kattığımız (9) tanesinin sıralanması şöyledir: (320, 345, 347, 358, 369, 382, 392, 405, 410).

Türkülere katılan (6) tanesinin de sıraları: (416, 427, 441, 442, 450, 454

Destanlara kattığımız (453, 463) sayılıdır.

• Kendi kitaplığımda üç yüze yakın cönk ve kopyası içinde yüzden çok *Karaca Oğlan* şiiri varsa da bu kitaba aldıklarımızın dışında olanlar, daha önce yayınlanmış olup pek az değişiklik göstermektedirler. Onun için onları almakta yarar görülmedi.

• Şiirler, öteden beri gelenek olduğu üzere, divan tertibi gibi ilk dörtlüklerinin son mısraının kafiyesine göre sıralandı. Böylece, istenilen bir şiirin kafiyesini hatırlamak ve son harfine göre sözlüğe bakar gibi bulmak kolay olur. Bunun için kitabın sonuna bir şiir dizisi konulmadı.

• Kitabın sonuna, oldukça geniş bir sözlük eklendi. *Karaca Oğlan*'ın şiirlerinin sözlüğünü yapmak son derece güç bir çalışmadır. Çünkü, Türkçe çok özel ve yerli kelimeler kullanırken öte yandan yabancı sözleri de kendine özgü biçimde, daha doğrusu yaşadığı, yetiştiği çevreler halkının kullandığı biçimde kullanır. Bu yüzden çoğu sözlüklerde karşılıklarını bulmak mümkün olamamaktadır. Kimi sözlerin anlamları da genel kullanılış dışında yeni anlamlar kazanmaktadır. Bu özel anlamlara dikkat edilmezse karışıklıklar doğmaktadır. Sözlüğü hazırlarken buna dikkat ederek, sözcüklere kullanıldığı yerdeki anlamı verildi.

• Bu sözlük şunu da göstermiştir ki, *Karaca Oğlan* sanıldığı gibi hiç yabancı söz kullanmamış değildir. Ama, bunlar güzel dilinin Türkçesi yanında göze batmayacak öl-

çüdedir. Kullandığı yabancı sözler, güney illerimizin Arap kültürü ile ilişkisi dolayısıyla halkın kullandığı sözlerdir. Ama, bunların çoğu, aslını belli etmeyecek ölçüde bozulmuş, Türkçeleşmiştir.

- Sözlük, şairin kültürlü bir kişi ve okur yazar olduğunu da göstermektedir. Az da olsa bir öğrenim gördüğü ve usta bir ozandan sanat kültürü aldığı da anlaşılmaktadır.

KOŞMALAR

—1—

Bir adam hasmını utandıramaz
Elde külliyetli var olmayınca
Pervane şem'ini uyandıramaz
Başta sevda, kalbte nâr olmayınca

Nice mertler durur, mert ülkesinde
Adam heveslenir eğlenmesinde
Diyar-ı gurbetin çar köşesinde
Eğleşilmez kisb-ü kâr olmayınca

KARACAOĞLAN der ki, sözün bilmişi
Tedbirle görülür dünyanın işi
Ne etsin, neylesin âlemde kişi
Felek Mustafa'ya yâr olmayınca

—2—

Kuşlar çığrışıp daldan dala ötüşür
Fesleğen yaylası yeşil salında
Yeşil ardıç, reyhan, sünbül kokuşur
Fesleğen yayla anber toprak yolunda

Sarı çiğdem küme küme serilmiş
Taşlarında kekik reyhan dirilmiş
Bu güzellik ta ezelden verilmiş
Fesleğen yayla sağında solunda

Savaşma *KARACA OĞLAN* felekle
Gonca düşmez âşıklara dilekle
Gelin kızlar yayık yayar bilekle
Sallanıyor gümüş halhal kolunda

—3—

Dinleyin ağalar zamane azgın
Yiğidin başında döner bin kuzgun
Tohumu almış da tarlası bozgun
Yiğit de ne desin day (1) olmayınca

Söylerim söylerim sözümden almaz
Nideyim, cahıldır, halimden bilmez
Bu dostluğun senin, boyuna sürmez
Anadan atadan soy olmayınca

Amana da deli gönül amana
Kalmadı eyi gün devr-i zamana
Cevheri de denk ettiler samana
Yük masnıtı bulmaz tay olmayınca

KARAC'OĞLAN der ki, yiğitler öğer
Açılmış meyvenin dalını eğer
Güzelin kıymatı bin altın değer
Netmeli güzeli huy olmayınca

—4—

Şunda bir yavruya meyil aldırdım
Alıp oynamalı sel kenarında
Geyinmiş, kuşanmış dürlü libası
Ince kemer bağlı bel kenarında

Yüzüne vurduğum sırmalı peçe
O yâre ettiğim emekler hiçe
Belki güzellerin kervanı geçe
Baççıyım, beklerim yol kenarında

(1) day: dayı (vezin için böyle söylenmiş).

Sırma sandım kirpiğini, kaşını
Delik deşik ettim sinem başını
Uzadır boyunu, arar eşini
Bir tek suna gördüm göl kenarında

KARACOĞLAN der ki, salınıp gezme
Gören âşıkların bağrını ezme
Bal dudak üstünde altın hırızma
İnciden diş gördüm, dil kenarında

—5—

Salını salını gel kız yanıma
Salınıp gelişin benzer hanıma
Sen ne diyon, aşkın benim canıma
Del'ediyon (1) öldürmüyon ne fayda

Döşüne vurmuşsun beyaz halıyı
Ahmak buldun, söylediyon deliyi
Elin ile doldurduğun doluyu
Dilin ile doldurmuyon ne fayda

Beni görüp yönün öte dönersin
Bülbül gibi daldan dala konarsın
Sen de benden daha beter yanarsın
Utanıyon, bildirmiyon ne fayda

Salını salını gel kız bostana
Saçın telin vermem Arabistan'a
Gün cemâlin görem, yazam destana
Sen kaşını kaldırmıyon ne fayda

(1) del'ediyon: deli ediyorsun (vezin için).

KARAC'OĞLAN der ki, geyinip kuşan
Del'olurmuş senin sevdana düşen
Şu tombul memenden ver bana nişan
Del'ediyon, öldürmüyon ne fayda

—6—

Gene dumanlandı dağların başı
Acep yavrumun da ili kış m'ola
Küçücükten sevdasını çektiğim
O da benim gibi gözü yaş m'ola

Naçar kaldım şu yavruyu öğmeden
Çözemedim ak göğsünü düğmeden
Emsem dudağını kimse duymadan
Erinde gecinde bana eş m'ola

Şu yerlerde benim yavrum bir gezer
Döküp ak gerdana zülfünü dizer
Çıkar, yücelerde salınır gezer
Ceyran yavru güzellere baş m'ola

KARACA OĞLAN der, bu böyle olmaz
O yârin ettiği yanına kalmaz
On ik'aydır bize selâmı gelmez
Yoksa imansızın bağrı taş m'ola

—7—

Esti seher yeli söküldü seller
Gidiyorum kömür gözlüm ağlama
Ağlamanın vaktı geçti ne çare
Kemend atıp yollarımı bağlama

Yolunu yolumdan ayırdı Gani
Gelin gurbet ile gönderin beni
Şu başım oldukça unutmam seni
Ben yârsızım deyü yanıp ağlama

Sana derim sana kaşı kemanım
Büküldü kametim, geçti zamanım
Gidiyorum yedi benli ceranım
Yârim gitti deyü yürek dağlama

KARACOĞLAN der göz yaşım silinir
Bir ah çeksem yüce dağlar delinir
Yüreciğim bölük bölük bölünür
Yaş döküp de arkam sıra çağlama

—8—

Dinleyelim dağ başında figânı
Görelim ne demiş o, Leylâ Leylâ
Uğra yâr yanına eyle selâmı
Dayim ezberimiz bu, Leylâ Leylâ

Felek çakmağını eyledi çengel
Ben yâre giderken bırakmaz engel
Ölürsem sevdiğim, üstüme sen gel
Gözün yaşı ile yu, Leylâ Leylâ

Felek çakmağını üstüme çaktı
Beni bir unulmaz derde bıraktı
Vücudum şehrini odlara yaktı
Yandım ataşına, su Leylâ Leylâ

KARACOĞLAN der ki, sen de heman ol
Hublara karış ta sen de tamam ol
Ben ölürsem cenazeme imam ol
Kıl, kara zülfüne hû, Leylâ Leylâ

—9—

Seherden uğradım dostun köyüne
Hoş geldin sevdiğim, in dedi bana
Tomurcuk memesin verdi ağzıma
Yorgunsun sevdiğim, em, dedi bana

Benim yârim bana yalan söylemez
Söylerse de gıybetimi eylemez
El yanında ikrarını söylemez
Elleri uyut ta gel, dedi bana

Mestine de deli gönül mestine
Âşık olan gül gönderir dostuna
Telli marhamasın attı üstüme
Terlisin sevdiğim, sil, dedi bana

KARACOĞLAN sırrın kime danışır
Siyah zülfü mah yüzüne kıvrışır
Ayrılanlar elbet bir gün kavuşur
Ağlama sevdiğim, gül, dedi bana

—10—

Sevdiğim arzımı demekçin sana
Bülbül söylediği dil gerek bana
Şu bağrım kül oldu hep yana yana
Onu söndürmeğe sel gerek bana

Yandım yakıldım da ben ateşlere
Vardım da takıldım ben bir neştere
Delindi ciğerim kapandım yere
Beni kaldıracak el gerek bana

Haldan anlar isen haldaş olalım
Anasız babasız kardaş olalım
Gurbet gezdi isen yoldaş olalım
Ucu yâr zülfünde yol gerek bana

KARAC'OĞLAN eydür. Bayburt illeri
Esip esip bize gelir yelleri
Burmalanmış yâr yüzünün telleri
Ona bağlayacak gül gerek bana

—11—

Sabahtan uğradım ben bir güzele
Var git hey vefasız kul, dedi bana
Celladın olurum kıyarım cana
Var bunu böylece bil, dedi bana

Ufacık taşınan kule yapılmaz
Karanlık gecede yâre bakılmaz
Var git oğlan var git, elim dokunmaz
İstersen öcünden öl, dedi bana

Dere suyu gibi çağlayıp akma
Çevrilip çevrilip önüne bakma
Ben senin olurum kasavet çekme
Yeter ağladığın gül, dedi bana

KARAC'OĞLAN der ki, çağlar çağında
Arzumanım kaldı göğsü ağında
Akşam sularında, yatsı sonunda
Gel de muradını al, dedi bana

—12—

Sabahtan uğradım ben bir güzele
Görünce aklımı verdim talana
Leylâğı sünbülü bilece yetmiş
Cennet kokuları vardır alana

Gök yüzünde meleklerin pîrisin
Yer yüzünde arıların balısın
Yeni açmış has bahçenin gülüsün
Kömür gözlüm kıymatını bilene

Selâm versem, selâmımı alman mı
Ben seninim, sen de benim olman mı
Al yanaktan bir bergüzar vermen mi
Seni deyi özleyip de gelene

Dinle dilber dinle, sanadır sözüm
Dost yanında kıymatımız yok bizim
İnsafa gel, bir çift şeftalü lâzım
Gece gündüz hayalinle gezene

KARACOĞLAN, derde yandım yanalı
Aşk elinden yüreciğim bereli
Ak gerdanda çifte benler sıralı
Kız ne diyon, şu derdinden ölene

—13—

Sabahleyin erken yâre uğradım
Hoş geldin sevdiğim, in, dedi bana
Tonurcuk memesin verdi ağzıma
Yorgunsun sevdiğim, em, dedi bana

Gülerek ağladım yâri görünce
Yazıktır ağlama, dedi önünce
Sazım göz yaşıma hemen uyunca
Ağlama sevdiğim, çal, dedi bana

Firkat günlerinde kara bağlarken
Vuslat günlerinde böyle ağlarken
Yârim bana, ben yârime ırlarken
Felek bir silledir, al, dedi bana

Sazım da acı bir feryada daldı
Çırpındı gönlümde aşkım bunaldı
Yanıklı âhını göklere saldı
Felek de bu halde kal, dedi bana

KARAC'OĞLAN, kan döküyor gözünden
Yârin rengi uçtu gitti yüzünden
Anlamıyor şimdi benim sözümden
Sayıklarken, âşık çal, dedi bana

—14—

Kadir Mevlâm bir dileğim var sana
Kaldır dalgaların, sel ver, sen bana
Yüz elli keselik malım olsa da
Gönül eğleyecek yâr ver, sen bana

Sürülerle ergeçlerim yayılsa
Dokuz yerde davullarım döğülse
Kol kol olsa atlılarını dağılsa
Yüz bin atlı ile yol ver, sen bana

Beş yüz atım olsa lâhûrî şallı
Gümüşden reşmeli, kadife çullu
Mevlâm bana verse bir dudu dilli
Sarmaya bir ince bel ver, sen bana

KARAC'OĞLAN der ki, gönlüm çilede
Yüzbin topun varsa eğer kalede
Yarın mahşer günü Cennet âlâda
El atıp tutmaya dal ver, sen bana

—15—

Benden selâm söylen Aydın iline
Top kara zülüflü mayalarına
Bizim ilde çakır doğan olamaz
Yavru şahin konar sarp kayalarına

Yaz gününün suyu böyle mi çağlar
Eşinden ayrılan ah çeker ağlar
Katar katar olmuş yüzünde benler
Dizilmiş kaşının aralarına

KARAC'OĞLAN der ki, ben de ben olsam
Güzeller üstüne serdar ben olsam
Mevla destur verse bir top gül olsam
Sokulsam zülfünün aralarına

—16—

Ak kuğular sökün etti yurdundan
Koç yiğitler yatamıyor derdinden
Sabah namazında Belen ardından
Saydım altı güzel indi pınara

Üçü orta boylu, gayetle güzel
Üçü uzun boylu, gözlerin süzer
Dedim: Akça ceyran gölde ne gezer
Al kınalı keklik indi pınara

KARAC'OĞLAN, gene coştu, bulandı
İnip aşkın deryasını dolandı
Güzel gitti diye pınar ağladı
Acıdı yüreğim, yandı pınara

—17—

Akça kızlar göç eyledi yurdundan
Koç yiğitler deli oldu derdinden
Gün öğle sonu da belin ardından
Saydım altı güzel indi pınara

Üçü uzun boylu, kaşların süzer
Üçü orta boylu, zülfünü düzer
Sandım akça ceran çöllerde gezer
San kınalı keklik indi pınara

El atıp dericek Hatçe'nin gülü
Can için sarıcak Ayşe'nin beli
İkisi hampalı, bir de döndeli
Emine'm çok içti, kandı pınara

KARAC'OĞLAN bunu böyle söyledi
İndi aşkın deryasını boyladı
Kızlar gitti diye pınar ağladı
Acışdım, yüreğim yandı pınara

—18—

Kız da der ki, ben bir emlek kuzuyum
Anamın, babamın iki gözüyüm
Şu dağlarda Mahmut Beyin kızıyım
Yiğit ister koldan kola sarmaya

Oğlan der ki, öğünme kız öğünme
O sözlerin geldi girdi beynime
Sıva kollarını dola boynuma
Yiğit meramından can kurtarmaya

Kız der ki, ben bir gözü karayım
Yiğidin başına gelen belâyım
Tunçtan yapılmış da koca sarayım
Sarraf ister kıymatımı bilmeye

KARACOĞLAN der ki, geldim kapına
Mayil oldum cemâline, yapına
Baban senin ne istiyor tapuna
Para ile geldim satın almaya

—19—

Dört kitaptan başlayalım elife
Bir isim yazılmış kuldan ziyade
İbrişim saçında eğmeli zülüf
Sırmalar karışmış telden ziyade

Eğdirme kaşını, bakmam yüzüne
Ben gibi ataşlar düşsün özüne
Yemesem, içmesem baksam yüzüne
Şekerden, kaymaktan, baldan ziyade

Kaşların göz ile eyliyor cengi
Söyleşir yavrular, koç yiğit dengi
Çiçekte, meyvede yoktur menendi
Lâleden kırmızı, gülden ziyade

Âşık da âşığı zor ile yıkmaz
Ölse de âşığın hiç sırrı çıkmaz
Benim gönlüm olur olmaza akmaz
Akıttım gönlümü, selden ziyade

KARAC'OĞLAN der ki, yurdun tazele
Gönül bir çift şahin, konmuş gazele
Çirkin bana kurban, ben de güzele
Can sever güzeli, maldan ziyade

--20--

Yaz gelip de beş ayları doğunca
Çiçekler açılır gülden ziyade
Ben eski yârimden ayrı düşünce
Şimdi birin sevdim ondan ziyade

Bir kuşak kuşanmış saçağı dizde
Arzumanım kaldı böyle bir kızda
Yarısı gerdanda, yarısı yüzde
Sayılmaz benleri binden ziyade

Selâm versen, selâmını alırım
El bağlarım, divanına dururum
Akıbeti yâr yoluna ölürüm
Armağanım yoktur candan ziyade

KARAC'OĞLAN der ki, ne salınırsın
Cevahir pas tutar mı, silinirsin
Ey kız gözüme huri görünürsün
Atan sevmez seni benden ziyade

—21—

Huri melek misin, gökten mi indin
Ben melek görmedim senden ziyade
Eski sevdiğimden vazgeldim ise
Yeniyle sevdiğim andan ziyade

Kara bağrım ezdin, ne salınırsın
Cevahir pas tutmaz, ne silinirsin
Baktıkça gözüme hoş görünürsün
Bugün güzelliğin dünden ziyade

Dedi: Gitme ben de varayım
Dedi: Gel yanıma kadan alayım
Güzel benlerine sarraf olayım
Saydım benlerini binden ziyade

KARAC'OĞLAN der ki, sözün iline
Çok bekledim, yâr gelmedi yanıma
Bir canım var, feda olsun yoluna
Daha ne istersin candan ziyade

—22—

— Kız senin göğsüne süngüm dayarım
Dayarım da gül memenden emerim
Seherde üstüne köprü kurarım
Geçerim Tuna'nın seli isen de

— Oğlan senin sözün duyar küserim
Küserim de zülüfüme asarım
Küffar kalesinden yeğdir hisarım
Varmam şimden geri Bey oğl'isen de

— Kız ben senin kalelerin yıkarım
Taş toprağın bir araya katarım
Bin yıllık ömrümü sende sınarım
Bozarım, bin yıllık koru isen de

— Oğlan ne çok düştün benim sılama
Küçücüksün dayanaman belâma
Sırrımı vermezem halka, âleme
Gel sarılıp yatalım del (i) isen de

KARAC'OĞLAN der ki, bizim beyimiz
Kıcılı, boranlı soğuk dağımız
Ökçeni yokladım, ökçen yok imiş
Almam şimden geri huri isen de

—23—

— Ala gözlerini sevdiğim dilber
Söyle güzellerin mâhı isen de
İndirirer seni yüksek havadan
Gözleri dumanlı kuğu isen de

— Oğlan senin bu sözüne küserim
Alırım zülfüm teline asarım
Küffar kalesinde ben de hisarım
Gelemen üstüme Ali isen de

— Gürzünen vurur, kız kalen yıkarım
Yıkarım da kemiklerin sökerim
Üstüne de yüksek köprü yaparım
Geçerim Tuna'nın seli isen de

— Oğlan seni babam duyar öldürür
Beyden evvel padişaha bildirir
En sonunda yapracını soldurur
Mevlânın sevgili kulu isen de

— Binerim atıma ben de aşarım
Aşarım da karlı dağlar eşerim
Ahdım olsun seni alır, boşarım
On iki padişah kızı isen de

— Oğlan seni çaldırmışım kaleme
Dayanaman firkatime, belâma
Rüsvay etme beni halka, âleme
Sarılırım, gel oğlan del (i) isen de

KARAC'OĞLAN der ki, nasıl bağ imiş
Üst yanımız karlı karlı dağ imiş
Yokladım öteni, öten yoğ imiş
Kız alamam seni huri isen de

—24—

Küstürdüm güzeli güldüremedim
Küsme, güzellerin şahı isen de
İndiririm güzel seni havadan
Bir gözleri kanlı üveyk isen de

Kız da der ki, bu sözünü tutmazam
Senin de meyline meyil katmazam
Zülüfümden bir teli koklatmazam
Allahın sevgili kulu isen de

Ala bulut gibi göğe ağarım
Sulu sepken gibi yere yağarım
Olanca ömrümü sende sınarım
Kız seni boşarım âhu isen de

Kız da der ki, bu sözüne küserim
Zülfüm teli ile seni asarım
Tuna'nın kalesi benim hisarım
Gelemen üstüme Ali isen de

Oğlan der ki, kız kaleni yıkarım
Taşın, toprağın suya dökerim
Yüksekten üstüne köprü kurarım
Geçerim Tuna'nın seli isen de

Tâ ezelden çalınmışsın kaleme
Küçücüksün dayanaman belâma
Sırrımı vermezem ele, âleme
Gel sarılak oğlan, deli isen de

Ne imiş de *KARAC'OĞLAN* ne imiş
Gönül havalandı, karlı dağ imiş
Kız seni sınadım, ökçen yoğ imiş
Sarmam seni güzel, huri isen de

—25—

Şunda bir güzelin salınışını
Selviye benzettim, dallar içinde
Irmak kenarında, derya yüzünde
Kuğuya benzettim, göller içinde

Yörü güzel yörü, yolun basmazlar
Söyledip te şirin dilin kesmezler
Güzel sevmiş deyi çekip asmazlar
Koy ben de söylenem diller içinde

Benim yârim gelişinden bellidir
Ak elleri deste deste güllüdür
Eşinden ayrılan neden bellidir
Gezer melil melil iller içinde

Alına da deli gönül alına
Ciğerciğim aşk okuna deline
İller atlas geye, çıkıp salına
Ko, ben de kalayım çullar içinde

KARAC'OĞLAN der ki, işim zâr m'ola
Aşk kemendi boynumuza dar m'ola
Acap yârim gibi güzel var m'ola
Hakk'ın yarattığı kullar içinde

—26—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Gel bizim elleri gez, kerem eyle
Nice kulların var, gezer kalemle
Al beni deftere yaz, kerem eyle

Iraktır yollarım, dolandım geldim
Tatlıdır dillerin, eğlendim kaldım
Vebalim boynuna, işte ben öldüm
Mezarım göğsüne kaz, kerem eyle

KARAC'OĞLAN der, bir mâni söyle
Ezelden kalmıştır bu kanun böyle
Edicek bir eylik, vakt iken eyle
Çağın geçer aman kız, kerem eyle

—27—

Kömür gözlüm ben bu yerden giderscm
Gülen, oynan yâran ile eş ile
Aralıkta kem haberin duyarsam
Delen bu sinemi kara taş ile

Hey ağalar, ben bir hata işledim
Gamı koydum, kasavete başladım
Elma diye al yanağı dişledim
İncitmişim, dökülesi diş ile

Ememedim leblerinden yârimi
Kim ağlatmış benim nazlı yavrumu
Veremedim has bahçemden narımı
Kan doldurmuş gözlerini yaş ile

KARAC'OĞLAN bu sevdaya doyamam
Ak gerdanda çifte benler sayamam
Can tatlıdır, tatlı cana kıyamam
Meğer ağu yedireler aş ile

—28—

Kısmet olur ben bu ilden gidersem
Yüce dağlar yol görünür gözüme
Dostum çıkmış evlerinden beriye
Top zülüfler tel görünür gözüme

Sana derim sana şol koca DÜLDÜL
Çekildi seyilden yaylaya bülbül
O kızın bahçesi menekşe, sünbül
Kız, koynunda gül görünür gözüme

Kısmet olup ben oraya varırsam
Nergis verir, gül-ü reyhan alırsam
Rast gelip te bir tenhada bulursam
Al yanaklar bal görünür gözüme

KARAC'OĞLAN der, hâlim sorulmaz
Bahanesiz dost köyüne varılmaz
Bin dahi yaşasam çare bulunmaz
Ruh çıkarsa sal görünür gözüme

—29—

Seherde uğradım bir âdil hâna
Dostum sultan olmuş ilin üstüne
Cemalini gördüm, oldum divane
Selâmına durdum yolun üstüne

Seherde uğradım ben bir gence
Usuldur boyları, belleri ince
Döküvermiş mor beliği kolunca
Sarılaydım ince belin üstüne

Bir kulun yok *KARACA OĞLAN* kadar
Hüsnünün zekâtı borcunu öder
Kız bakışın beni divane eder
Sırmalar geymişsin alın üstüne

—30—

Kalktı deli gönül, sürdü yürüdü
Gel oldu, gidelim bizim illere
Gözüm yaşları yer yüzün bürüdü
Sel oldu, gidelim bizim illere

Gözüm yaşı yer yüzüne saçıldı
Bahar oldu, yayla yolu açıldı
Batı esti, karın bendi seçildi
Yol oldu, gidelim bizim illere

Kavım kardaş bir araya derildi
Sevdiğim beni öldü deyü yerindi
Kitaba baktım, bize yol göründü
Gel oldu, gidelim bizim illere

Şahı sensin dilberlerin emesi
Gözüme görünmez dünya varısı
Şimdi bizim ilin kara çalısı
Gül oldu, gidelim bizim illere

KARACA OĞLAN der, gelir yazları
Yavrum, kime eden sen bu nazları
Ananın, atanın kötü sözleri
Bal oldu, gidelim bizim illere

—31—

Kadir Mevlâm seni öğmüş yaratmış
Çiçekler içinde birdir menevşe
Bitersin güllerin hârı içinde
Korkarım yüzüne batar menevşe

Yaz gelir de heveslenir bitersin
Güz gelince başını alır gidersin
Yavru niçin boynun eğri tutarsın
Senin derdin benden beter menevşe

Senin meskenindir kayalar sengi
Kokusu menevşe, güldür irengi
Aradım dünyayı, bulunmaz dengi
Güzel yatağında biter menevşe

Bakmaz mısın *KARAC'OĞLAN* haline
Garip bülbül konmuş gülün dalına
Kadrin bilmeyenler alır eline
Onun için eğri biter menevşe

—32—

Ala gözlüm, yıktın benim evimi
Eğlen şu diyarda kal diye diye
Viran ettin bahçem ile bağımı
Tomurcuk güllerim, al diye diye

İnsan oğlu kurtulmuyor kazadan
Yaralılar nasıl durur sızıdan
Akça ceyran kurtulmuş ta tazıdan
Kaldırmış başını, çöl diye diye

Seher zamanında uğradım sana
Görünce gül yüzlüm, kaldım tana
Gafilken bir dolu sundun sen bana
İçirdin ağıyı, bal diye diye

KARAC'OĞLAN der ki, neyleyip netmek
Bir fikrim var, şu sılayı terketmek
Yıkıl git, diyorsun, kolay mı gitmek
Sen getirdin beni, gel diye diye

—33—

Kadir Mevlâm, budur senden dileğim
Kondur beni mor sünbüllü koruya
Alırsan da ikimizi birden al
Koyma beni nazlı yârdan geriye

İkimiz de okuyalım, yazalım
Yükümüzü tenhalara çezelim
Bu yıllık ta melül, mahzun gezelim
Ara yerde engeller de farıya

Arab atı olan iştahlı biner
Aşireti olan yaylağa konar
Aşnası olan da yolları döner
Belki sevdiceğim döner geriye

Fânisin de *KARAC'OĞLAN* fânisin
Ne huri, ne melek, belki perisin
Elvan elvan güllü yeşil korusun
Dilerim Allah'tan bahçen kuruya

—34—

Âciz kaldım şu gönlümün elinden
Benim gitmediğim yollar mı kaldı

Başıma gelmedik haller mi kaldı

Taşkın sular gibi akıp çağlarım
Didârın görüben gönül eğlerim
Dünyaya geleli her dem ağlarım
Çeşmim karışmadık seller mi kaldı

Alları çıkarıp karalar geyip
Sen varıp eller sözüne uyup
Bir gün ben kendime kıyarım deyip
Urgan atmadığım dallar mı kaldı

KARAC'OĞLAN eydür, dost bizim iller
Biter benefşesi, dermeli güller
Dinledim hep, bizi söyleşir eller
Benim düşmediğim diller mi kaldı

—35—

Yârda insaf yoktur, bende yok derman
Yazık ki işlerim Allah'a kaldı
Kaşları katlime yazıyor ferman
Kanlı kirpikleri kalbime daldı

Gözleri gönlüme zehir atıyor
Zülüfü söngüdür, cana batıyor
Şehit mezarında gönlüm yatıyor
Sevda kılıcını boynuma çaldı

Aman *KARAC'OĞLAN* aman, bunaldım
Aşkın çöllerinde şaşırdım kaldım
Bir püsküllü derdi başıma aldım
Bu azgın dert beni gurbete saldı

—36—

Ilgıt ılgıt esen seher yelleri
Sevdiğim dağların salında kaldı
Bir yanı lâle de bir yanı sünbül
Gönül mürüvvetsiz gelinde kaldı

Gelip oturalım edebli, uslu
İkimiz arası pek muhabbetli
Sırmalı tellerden altın savatlı
Kemer kuşak kızın belinde kaldı

Gel sevdiğim sığınalım Subhan'a
Yavru şahin derler avın kapana
Meze olsun al yanaktan öpene
Âh-ü zârım tatlı dilinde kaldı

Gelindi hey *KARAC'OĞLAN* gelindi
Kara bağrım delik delik delindi
Ciğer paralandı iki bölündü
Bir bölüğü kızın elinde kaldı

—37—

Terkedeyim seni, hey kaşı keman
Vefası olmayan yârda nem kaldı
Hiç mi yok sevdiğim, göğsünde iman
Beni mecnun eden yârda nem kaldı

Felek benden beter etsin halini
Ben ölürsem yadlar sarsın belini
Garip bülbül güle versin meylini
Figânım artıran yârda nem kaldı

Akar gözüm yaşı bir dem silinmez
Ko başım sağ olsun, yâr mı bulunmaz
O yârin yanında kadrim bilinmez
Kadrimi bilmeyen yârda nem kaldı

KARAC'OĞLAN der ki, severim candan
Can esirgemezdim, cananım senden
Işittim, sevdiğim vazgelmiş benden
Giderim gurbete, daha nem kaldı

—38—

Altın kafes idi benim durağım
Dost elinden yaralandı yüreğim
Evvel yakın idim, şimdi ırağım
Felek beni nazlı yârdan ayırdı

Dostumun yaylası çayır çimendi
Şu şirin dillerden ikrarın verdi
Yeminler eder de ayrılmam derdi
Felek beni nazlı yârdan ayırdı

Kumaş olam arşın arşın yırtılam
Köle olam çarşılarda satılam
Vadem yetmedi ki ölem kurtulam
Felek beni nazlı yârdan ayırdı

Der *KARACA OĞLAN*, yanam alışam
Akam gidem şu sulara karışam
Yok başına gelmiş, varam danışam
Felek beni nazlı yârdan ayırdı

Gelin der ki, ben yaylaya göçeyim
Pınarlardan soğuk sular içeyim
Yâre karşı ak göğsümü açayım
Aç göğsümü, yâr gayrı sen açındı

Gelinin yüzünde ipek duvaklar
Hani adadığın bunca adaklar
Sultani kiraza benzer dudaklar
Kirazlar da yetişmiş, deşirindi

Evinin önünden, yürüdüm yoldan
Doğrulup baktım da ar ettim elden
Yanakları farksız kırmızı gülden
Kırmızı goncam, gayrı açılındı

İnip gider şu bahçenin düzüne
Halka halka sürme çekmiş gözüne
Gelin oldum diye bakmaz yüzüme
Yüzünü bari tenhada açındı

Havalandı gönül yüksek uçtu
Sevdiğim görüp kaydı coştu
Merhamet sahibi gerdanın açtı
Sıçradı da canı, tenim alındı

Her adam ne bilir aşkın halinden
Bülbül vazgeçer mi gonca gülünden
Şeker, şerbet damlar tatlı dilinden
Geçti dilber, şu yolları dolandı

Yiğit eğlencesi, güzelin genci
Cefayı çok eder, dilberlerin dinci
Selvidir boyu, dişleri inci
Aptal oldu gene gönlüm delindi

KARAC'OĞLAN halimi kimse bilmez
Her güzel de öğmeye lâyık olmaz
Bu yalan dünyadır ki giden gelmez
Hep gidenler şu toprağa belendi

—40—

Yiğidin eyisini neden bileyim
Yüzü güleç, kendi yaman olmalı
Kasavet serine çöktüğü zaman
Gönlünün gamını alan olmalı

Benim sözüm yiğit olan yiğide
Yiğit olan muntazırdır öğüde
Ben yiğit isterim fırka dağıda
Yiğidin başında duman olmalı

Yiğit olan yiğit kurt gibi bakar
Düşmanı görünce ayağa kalkar
Kapar mızrağını meydana çıkar
Yiğidin ardında duran olmalı

Sâfi güzel olan, şol bazı kötü
Yiğidin densizi ey-olmaz zâtı
Gayet durgun ister silâhı, atı
Yiğit el çekmeyip vîran olmalı

KARAC'OĞLAN der ki, çile çekilmez
Hozan tarlalara sünbül ekilmez
Sak yabancı ile başa çıkılmaz
İçinden sıdk ile yanan olmalı

—41—

Bir yiğit de bir güzeli severse
Emrettiği yere hemen gelmeli
Ardına düşmeyle güzel sevilmez
Güzelleri koşup koşup bulmalı

Zehirdir kötünün ekmeği, yenmez
Merd olan erkeğin ışığı sönmez
Bir güzel seversen sözünden dönmez
Sevdiğinin halinden de bilmeli

Dolandım dağları, borlara düştüm
Kız senin derdinden odlara düştüm
Çaresi bulunmaz dertlere düştüm
Dostunun derdine ortak olmalı

KARAC'OĞLAN der ki, nolup nolmadan
Dost ağlayıp düşman bize gülmeden
Biri ölüp biri ile kalmadan
Ölecekse ikisi de ölmeli

—42—

Bir gülceğiz istedim de vermedi
Çocuk kadar hatırımı görmedi
Bilmem garip sandı, yoksa bilmedi
Kalsın sana top zülüfü burmalı

Evinizin önü çevre ağıl mı
Bu bahalık güzellikten değil mi
Gülün kökü bahçenizde değil mi
Kalsın sana top zülüfü burmalı

Evinizin önü çevre koru değil mi
Bu bahalık güzellerin soyu mu
Gülü verdiceğin benden eyi mi
Kalkıp gidip o yâri bir görmeli

Evlerinin önü kerpiç aralık
Yine akşam oldu, çöktü karanlık
Biz de aldık ondan beş on paralık
Top top edip güzellere vermeli

Has derdin de *KARAC'OĞLAN* has derdin
Aramızda acı poyraz esdirdin
Bir gül için ben garibi küstürdün
Önü sonu, canı cana sarmalı

—43—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Eğlenin de bizim ilde kalın mı
Senin ile canı cana değişsek
Kömür gözlüm, beni üste alın mı

Biz de usandık da yiyip içmeden
Gayet havalanıp yüksek uçmadan
Cana müşter (i) oldun, ağız açmadan
Olan bir şey dersem, kayıl olun mu

Aşk elinden bu dertlere komasın
İl elinden şeker şerbet yemesin
Bana dokunur sözü bulup demesin
Acap kömür gözlüm, çatlan, ölün mü

KARAC'OĞLAN der ki, yerli yerince
Ben de güzel sevdim kendi halimce
Yaralanıp yâr elinden ölünce
Ağlayarak mezarıma gelin mi

—44—

Ilgıt ılgıt esen garibin yeli
Şol Gâvur dağının başı duman mı
Deli gönlüm ne kaynayıp coşarsın
Yoksa bu gün delirdiğin zaman mı

Benim dostum karşımızdan geliyor
Yenisi de eskisine gülüyor
Kitab'ın sözleri bakın çıkıyor
Asır m-azdı yoksa âhır zaman mı

KARAC'OĞLAN der ki, girdin düşüme
Tor balaban oynadırdım kuşuma
Alışkan tüfekle dağlar başına
Azrail'den özge kula aman mı

—45—

Evvel bahar yaz ayları çatıldı
Paralandı bulut, göğe atıldı
Akan sular, kar buz oldu tutuldu
Dalgalanıp göller ağlamasın mı

Yaz gelir de yazı yaban yurt olur
Her yerde bir alıcı kurt olur
On beşinde kızlar gonca gül olur
Vakti geçen güller ağlamasın mı

Hey der *KARAC'OĞLAN*, bahar erişti
Meyvasın dermeden gazelin düştü
Yüklendi barhanam, kervanım göçtü
Tozu kalkan yollar ağlamasın mı

—46—

Gayetle bir yavru güzel olmasa
Ak gerdanda benler sırlanır mı
Var, aklın yoksa bir kâmile danış
Hiç güzel göğsünden yaralanır mı

Ak sayalar geyip karşımda durma
Ben kulun öldürüp kanına girme
Sevdiğim sinende kırmızı alma
Acep bir el vursam berelenir mi

Selviden, gaseminden uzun boylu
Sevdiğim küçüksün, var daha büyü
Eğlim eğlim olmuş kaşların yayı
Acep iğne vursam turalanır mı

Kısmetin varise gelir Yemen'den
Kısmetin yoğise ne gelir elden
Hüccetim kadıdan, berâtım senden
Hiç yazılan yazı karalanır mı

KARAC'OĞLAN der ki, yâr olmayınca
Hakkın divanına durulmayınca
Varıp ince bele sarılmayınca
Seninle dâvamız aralanır mı

—47—

Behey kırlangıç, nereden gelirsin
Ham, şimdi nettin Hind-ü Yemen'i
Ötme garip bülbül, ben de garibim
Sen de bilir misin âhır zamanı

Altı aylık yoldan beri gelirsin
Aramış, yavruyu burda bulursun
Dünyanın fâni olduğunu bilirsin
Ev yaparsın, çamurlayıp samanı

Beytullah'ı yapan İbrahim Halil
Kadir Mevlâ'm beni eyleme melil
Hakkın birliğine o da bir delil
Sen de bilir misin vakt-ü zamanı

KARAC'OĞLAN der ki, nice olur halim
Gün geçtikçe artmaktadır vebâlim
Az yaşa, uz yaşa âhırı ölüm
Âhırete karşı götür imânı

—48—

Belli belli bağlarının boranı
Çift çift olmuş çöllerinin ceranı
Sana derim sana Munbuç Viranı
Çarşısında çağrışan dellallar ham

Munbuç'un kapısı altın tokalı
Kimse yaptırmamış felek yıkalı
Ulu şadırvanlı, çatal peykeli
Peykelerinde abdest alanlar ham

Gider gider yol üstünde dururum
Kara taş dibinde sular görürüm
Bağ, bahçe yetirip güller korurum
Tomurcuk gülünü derenler hanı

Öğlenedek kalkmaz başımın pusu
Silindi kalmadı kalbimin pası
Kulağım duymuyor bir ezan sesi
Minareden salâ verenler hanı

KARAC'OĞLAN yavuz ata binerdi
Üstümüzde avcu kuşlar dönerdi
Ha deyince beş yüz atlı sünerdi (1)
Akça ceranları kovanlar hanı

—49—

Afşar, Beylerinde gördüm bir güzel
Kozan Ovasından çeker göçünü
Kadir Mevlâm öğmüş kendin yaratmış
Sırma ile karıştırmış saçım

Göremedim altınından, tuncundan
Öpemedim dudağının ucundan
Gözlerin sevdiğim senin ucundan
Üç beş sene bekleyeyim Haçın'ı

(1) Akşehirli Ahmet Hamdi Efendinin Karaca Oğlan'ın köyünde yazdığı bu koşmanın altında şu not vardır: «Karaca Oğlan'ın işbu türküsü Defa-i saniye gurbete revanında Sivas'tan öte, halkı dağılmış Munbuç Yaylasın bikes görünce söylediği Sekban duran (sekbanlık yapan) Serdar Hûban İsmet bin Mehmet Efendi el-mâruf be-Savul zade ilâm eylemiştir.» Şairin hayatı bölümüne bakınız.

Sabahleyin kalkar kendini öğer
Altın saç bağların topuğun döğer
Sade kaşlarıyla gözleri değer
Acem ülkesinin taht-u tacını

KARAC'OĞLAN der ki, oynadım güldüm
Muhabbet ne imiş yenice bildim
Sultan Pazarı'nda mîrîden aldım
Üç beş sene güzellerin bacını

—50—

Âşık — Salını salını giden be güzel
Sana arzedeyim hallerimizi
Eğer, güzel benim sözüm tutarsan
Geri döndürelim yollarımızı

Kız — Oğlan, sen kendini ileri atma
Gizli sırlarını yadlara satma
Bilip bilmediğin her yere gitme
Yabancı deremez güllerimizi

Âşık — Salını salını geri gelirsin
Aklımı başımdan alıp durursun
Kahraman yiğide hayran olursun
Bir kere göreyim illerimizi

Kız — Oğlan, sen de m'oldun yüze gülücü
Senin sözün ciğerimi delici
Ben gök ördek olam, sen bir alıcı
Dokunsan alaman tellerimizi

KARAC'OĞLAN der ki, kendimiz nerde
Âh-u zârım kaldı şöyle bir kızda
Âşıklar söylüyor, söz ağzımızda
Yaradan söyledir dillerimizi

—51—

Ataşım yanmadan tütünüm tüter
Bulutun havaya ağdığı gibi
Yârin bahçesinde bülbüller öter
Ayın on dördünde doğduğu gibi

O yâr bize yine nâme yollamış
Ârif olan sözlerinden anlamış
Al yanaklar domur domur terlemiş
Rahmetin güllere yağdığı gibi

KARAC'OĞLAN eydür, başların tâcı
Ayrılık şerbeti zehirden acı
Kıvrım kıvrım olmuş zülfünün ucu
Mor menevşe boynun eğdiği gibi

—52—

Okur derler bir güzele uğradım
Siyah zülfü mâh yüzünde gül gibi
Boyu kısa amma kendi münasip
Uzar gider, bir şıvgacık dal gibi

Geydireyim yeşil ile al ile
Besleyeyim kaymak ile bal ile
Anan bana versin şunca mal ile
Kokulayım bir tomurcuk gül gibi

Kalem aldın kaşın gözün çatmaya
Hicab ettim adın sual etmeye
Seni satan çok bahaya satmaya
Bakıp durur yüz altınlık mal gibi

Hezere de *KARAC'OĞLAN* hezere
Bir melhem yap, yaralarım tezele
Bir saray yaptırdım şöyle güzele
On halayık. hizmet etsin kul gibi

—53—

Yüce dağ başında duran güzeller
Ne parlaşırsınız kar gibi gibi
Sizin sevdanıza düştüm düşeli
Yanıyor yüreğim kor gibi gibi

Ak eline al kınalar yakarsın
Mor beliği koluncuna dökersin
Kaş altından melil melil bakarsın
Azıcık da gönlün var gibi gibi

Bülbülün figânı şol gonca güle
Sineme vurdular bir azgın yara
Çaldım cırnağımı, getirdim ele
Çekinme sevdiğim, tor gibi gibi

Her gelip geçeni âşık sanırsın
Âşık olsan ataşıma yanarsın
Her ne dersem yüzün öte dönersin
Bir başka sevdiğin var gibi gibi

KARAC'OĞLAN der, ya ben ne derim
İkrar verdim, ikrarımı güderim
Sabah bir gün burda kalmaz giderim
Gel gitme sevdiğim, der gibi gibi

—54—

Hasta oldum odalarda yatarım
Beylere göçecek zaman da geldi
Tutuştu bir uçtan yandı evleri
Bürüdü dağları duman da geldi

Yaz gelir de Arab atlar yarışır
Bayram gelir, kanlı, kinli barışır
Dediler sevdiğim elle konuşur
Divane gönlüme güman da geldi

Arılar da petek verir sırınan
Gönlümün gamı da doldu nurunan
Gizli gizli konuşurdun yârınan
Ecel böyle, devre zaman da geldi

Omuz verip arkasında götüren
Meme verip ağz yukarı yatıran
Adam edip meclislere yetiren
Derdimin ortağı anam da geldi

Felek bana hançerini haşladı
Göz göz oldu yaralarım işledi
Hocam geldi, Yasin'lerden başladı
Baktım sağ yanıma imam da geldi

KARAC'OĞLAN der ki, bu mudur huyum
Çekildi barhanam, gam yüklü tayım
Deşildi kabrim, ılıdı suyum
Çırpına çırpına Suna'm da geldi

—55—

İlk akşamdan vardım kavil yerine
Öne gördüm, kömür gözlüm gelmedi
Bilmem gaflet basdı, yattı uyudu
Bilmem o yâr bize küstü, gelmedi

Benim yârim gide gide donandı
İkrar verdi, cahil gönlüm inandı
Ay da geldi orta yeri dolandı
Seherin yelleri esti, gelmedi

Unuttu mu ahdı, amanı netti
Başın alıp gayrı diyara gitti
Benim mecbur olduğumu [illegible]ketti
Zalım garaz etti, kaçtı gelmedi

KARAC'OĞLAN der ki, devranım döndü
Gönlüm yücedeydi, engine indi
Seherin yelleri, şafağın bendi
Hani usul boylu Suna'm gelmedi

—56—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Seni görmeyeli göresim geldi
Altın kemer sıkmış ince belini
Usul boylarını sarasım geldi

Küçücüksün güzel, etme bu nazı
Ciğerime basdın ataşı, közü
Başına sokmuşsun gülü, nergisi
Yüzünü yüzüme süresim geldi

Aladır gözlerin, siyahtır kaşın
Aradım cihanı bulunmaz eşin
Yaylanın karından beyazdır döşün
Uzanıp üstüne ölesim geldi

KARAC'OĞLAN der ki, bilirim seni
Adadım yoluna kurban bu canı
Koynunda beslenen ayvayı, narı
Çözüp düğmelerin, deresim geldi

—57—

Şurda bir güzele meylim aldırdım
Eğlenip orada kalasım geldi
Başına sokunmuş gülü, nergisi
El sunup ucundan alasım geldi

Kız niçin söyledin bana bu sözü
İçime de koydun ataşı. közü
Başına sokunmuşsun gülü, nergisi
Yüzümü yüzüne süresim geldi

Aladır gözü de, karadır kaşı
Arasan bulunmaz menendi. eşi
Yaylanın karından ak beyaz döşü
Yıkılıp üstüne ölesim geldi

KARAC'OĞLAN der de, nettim, neyledim
Coşkun sular gibi aktım, çağladım
Vefasız dilbere gönlümü verdim
Ayrıldı yollarım göresim geldi

—58—

Deniz kenarında mecnun gezerken
Elime bir cura saz ıras geldi
Nice şükretmeyem Bâri Hüdâ'ya
Şahin arariken baz ıras geldi

Ayağına geymiş altundan nalın
Gel dudu dillim gel, karşımda salın
Mevlâ'dan istedim bir taze gelin
İkbal geri döndü, kız ıras geldi

Yârimin geydiği atlasın hası
Silindi gönlümün kalmadı pası
Koynunda beslemiş Gürün alması
Memesin emerken ağz ıras geldi

KARAC'OĞLAN der ki, hazer eyledim
Dostun bahçesine nazar eyledim
Seksen şeftaliye pazar eyledim
Sayısın yitirdim, yüz ıras geldi

—59—

Deniz kenarında yerler hurmayı
Kılavuz gönderdim telli turnayı
Ak göğsün üstünde sandal düğmeyi
Çözüp gider, bir gözleri sürmeli

Havayı da deli gönül havayı
Ay doğmadan şavkı vurdu ovayı
Türkmen kızı katarlamış mayayı
Çekip gider, bir gözleri sürmeli

Dört yanında dört Acab attan inerler
Yürü, diye küheylana binerler
Güzellerin salağına konarlar
Konup göçer, bir gözleri sürmeli

Başına almış bir incecik yemeni
Aramızdan kaldıralım gümeni
Ak topuk üstüne sandal tumanı
Boğup gider, bir gözleri sürmeli

KARACA OĞLAN der, lebin bal gibi
Geydiğin elbise sırma tel gibi
Reyhana karışmış gonca gül gibi
Kokup gider, bir gözleri sürmeli

—60—

Yaz günleri çayır çimen üstünde
Seken dilber beni mecnun eyledi
Üsküfün aldırmış balaban gibi
Bakan dilber beni mecnun eyledi

Ben gül almam, tellerini eğmesin
Kelp rakibler de ana değmesin
Ak göğsün üstüne gümüş düğmesin
Diken dilber beni mecnun eyledi

Yanıl almam eğip durur dalını
Hak nasib eylesin dersem gülünü
Siyah zülfün mâh yüzüne telini
Döken dilber beni mecnun eyledi

Deniz kenarında biter kumları
Gök yüzünde uçar yâr turnaları
Şu ala göze siyah sürmeleri
Çeken dilber beni mecnun eyledi

KARAC'OĞLAN her sözleri bal gibi
Geydiğin başına vala, al gibi
Sevdiğim kara kaşlı, gonca gül gibi
Kokan dilber beni mecnun eyledi

—61—

Benden selâm eyle sevgili yâre
Perişan hatırın sor, seher yeli
Bildir ahvalimi dostuma benim
Sevdiğim ne söyler, sor seher yeli

Sen seher yelisin, esersin yakın
Dağıtma kâkülün enginde sakın
Erkeğin yanında bulunma sakın
Var da bir tenhada sor seher yeli

KARAC'OĞLAN bulma kusur huyuna
Kurban olam kaşlarının yayına
Benim için dostun uğra yanına
Uğra sen yanına gör, seher yeli

—62—

Yıkılası şu dağların ardına
Aşıp gider, bir gözleri sürmeli
Cennet-i âlâda bir gül açılmış
Kokar gider, bir gözleri sürmeli

Kuru kütük yanmayınca tüter mi
Ak memede çifte benler biter mi
Vaktı gelmeyince bülbül öter mi
Ötüp gider, bir gözleri sürmeli

Deniz kenarında avlarlar avı
Kılavuz ederler telli turnayı
Ak göğsün üstünde ilik düğmeyi
Çözüp gider, bir gözleri sürmeli

KARAC'OĞLAN, kalem alır destine
Selâm verir, yârenine, dostuna
Beyaz topuk, sandal tuman üstüne
Değip gider, bir gözleri sürmeli

—63—

Sunayı da deli gönül sunayı
Ben yoluna terkederim sılayı
Armağan gönderdim telli turnayı
İner gider, bir gözleri sürmeli

Ataş yanmayınca tütün mü tüter
Ak göğsün üstünde çimen mi biter
Vaktı gelmeyince bülbül mü öter
Öter gider, bir gözleri sürmeli

Sabahtan uğradım onun yurduna
Dayanılmaz firakına, derdine
Yıkılası karlı dağlar ardına
Aşar gider, bir gözleri sürmeli

KARAC'OĞLAN kapınızda kul gibi
Gönül küsüverse ince kıl gibi
Seherde açılmış gonca gül gibi
Kokar gider, bir gözleri sürmeli

—64—

Gel deyi deyi de getirdin beni
Bana kâr eyliyor kaşın, sürmeli
Öksüz gibi boyuncuğum bükerim
Hoşuna mı gitti işin, sürmeli

Yaz baharın suyu gibi bulandım
Heybe takdım, kapı kapı dilendim
Yedi iklim dört köşeyi dolandım
Vallahi görmedim eşin, sürmeli

Kadir Mevlâm seni bana denk ede
Ah çekince yüreğimden kan gide
Gözler kara kara, kirpik ceng ede
Yıkıyor âlemi kaşın, sürmeli

KARAC'OĞLAN, berkçe yapış sen dalda
Ben seni severim tâ cân-ü dilde
Yüzleri portakal, irengin gülde
Dünyada bulunmaz döşün, sürmeli

—65—

Koyverdim kuşu da gitti dumana
Ötesin sorarsan âhır zamana
Bilmem akıllı mı, bilmem divana
Boğum boğum kınalanmış, sürmeli

Ayağına geymiş telli yemeni
Aramızdan kaldıralım gümeni
Aç göğsünü kız göreyim memeni
Boğum boğum kınalanmış, sürmeli

Koltuğuna almış bir topça cüzü
Ciğerime battı nazlımın sözü
Cennetten mi çıktın kahpenin kızı
Boğum boğum kınalanmış, sürmeli

KARACA OĞLAN der, ne kadar öğdün
Olanca emeğin havaya verdin
Soyundum bir gece koynuna girdim
Boğum boğum kınalanmış, sürmeli

—66—

Şimdicek bir sevda düştü serime
Biter gülü anın, bahar kelli
Göz göz oldu sinemdeki yaralar
Sinem delik delik, bahar kelli

Durmaz deli gönül, gamım atar
Eski dert üstüne çok dertler katar
Cümle kuş birikmiş, dil verip öter
Kuşları ciğer deler. bahar kelli

Telli turnam indi, döküldü göle
Yüzü bürümüş al yeşilli vala
Yaprağı karışmış kırmızı güle
Misk-ü anber tüter, bahar kelli

Der ki *KARAC'OĞLAN*, her gün ağlarım
Eski dert üstüne dertler bağlarım
Başı al lâleli yüce dağlarım
Çıkıp edemedim seyr. bahar kelli

—67—

Yüceden mi geldin sen seher yeli
Daha dostum kapılarda gezer mi
Solmuş derler gül benzinin iziğin
Daha dostum eskisinden güzel mi

O ne dedi, sen ne dedin varıncak
Oğlan âşık mısın, dedi görüncek
El kaşurup divanına duruncak
Daha dostum eskisinden güzel mi

Kolda götürürüm yavru baz gibi
Yüzerim göllerde tombul kaz gibi
Bahçende saçılan top nerkis gibi
Toplar toplar, zülfüne dizer mi

KARAC'OĞLAN, gider kendi yoluna
Çiğ ibrişim pek yakışır beline
Divitin, kalemin almış eline
O dost bizi defterine yazar mı

—68—

Annacımdan gelen küçücek gelin
Bir saat karşımda durabilin mi
Şu dertli gönlümün Lokman'ı sensin
Kırıldı kanadım, sarabilin mi

Evlerinin önü yazıdır yazı
Beyler bırakıyor ceyranı, tazı
Sallanma karşımda kahpenin kızı
Ölürsem kanımı verebilin mi

Atıma binip de ineyim düze
Sürmeler çekeyim şol ala göze
Bir cevap sorayım, darılma bize
Kolunu boynuma sarabilin mi

KARAC'OĞLAN der ki, sıkıldı canım
Gelmiyor yanıma muhannet yârim
Ezel söz vermesen nolurdu zalım
Yıkılmış gönlümü yapabilin mi

—69—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Yurtlarınız çayır çimen, pınar mı
Mevlâm güzelliği hep sana vermiş
Seni gören başkasını dener mi

Sallanı sallanı gelmiş pınara
Kadir Mevlâm işimizi onara
Gün doğmadan şavkın düşmüş
Gün, üstüne bir gün daha doğar

Kırmızı gülden rengin almışsın
Güzellikte kemalini bulmuşsun
Sallanı sallanı suya gelmişsin
Güzel, senin ziyaretin pınar mı

KARAC'OĞLAN der ki, ermediler mi
Tomurcuk güllerin dermediler mi
Seni sevdiğine vermediler mi
Âşıkın ağlatan güzel güler mi

—70—

Sabahtan uğradım ben bir güzele
Vasfını medh eden dil incinir mi
Zülfünü o ala gözün üstüne
Tarayıp toplayan el incinir mi

Benim yârim şu dünyada birinci
Aklımı başımdan aldı görüncü
Almayı, ayvayı, narı, turuncu
Dördünü götüren dal incinir mi

Benim yârim şu dünyada harâmî
Attı zalım okun, açtı yaramı
Bir kiraz dudaklı, emdi şuramı
Gerdanı emen dil incinir mi

KARAC'OĞLAN der de, bir ah derinden
Ciğer kebab oldu, yandı korundan
Mor bilekte siyah saçın ardından
Boynuna dolanan kol incinir mi

—71—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Şirin kelâmına yürek doyar mı
Ben bir divaneyim, bir şey bilmezim
Güzel olmayanı gönül sever mi

Döşendim toprağa, yaslandım taşı
Gözümden akıttım kan ile yaşı
Seni can-ü gönülden sevmeyen kişi
Geçer de karşında boyun eğer mi

Uzaktan özendim, görmeye geldim
Cemâlin gördüm de divane oldum
İmanın yok mu, işte ben öldüm
İmanı olan, âşıkın kıyar mı

KARACA OĞLAN der, inan sözüme
Çifte benler dizilmiş mâh yüzüne
Yavrum senin dürlü dürlü nazına
Can sabreder amma, yürek duyar mı

—72—

Âlemde güzeller padişah olsa
Ona hizmet eden kul incinir mi
Akca uçan taştan taşa dokunur
Dalgası çok olan sel incinir mi

Şunda güzel olan sultan sayılır
Fidan gibi sevdiğine sarılır
Allı morlu türlü libas giyinir
Yeşilin üstüne al incinir mi

Zay edip de akılcığım alınca
Muhabbet de iki başlı olunca
Hasret bitip vakıt saat dolunca
Sarılıp yatmaya kol incinir mi

KARAC'OĞLAN hey der, elin nazarı
Hercayi dilberle etme pazarı
Dünyada sevmeli esmer güzeli
Kâkülleri yüzde, tel incinir mi

—73—

Ala gözlerine kurban olduğum
Şay edip âleme bildirme beni
Açıp ak gerdanı, durma karşımda
Ecelimden evvel öldürme beni

Dilber at kolların, dola boynuma
Ölüm endişesi gelmez aynıma
Bir gece misafir eyle koynuna
Sabah oldu deyü kaldırma beni

KARAC'OĞLAN, tutma beni el gibi
Akıttım gözümden yaşı sel gibi
Bahçende açılan gonca gül gibi
Dizip al yanağa, soldurma beni

—74—

Kadir Mevlâ'm senden ziynet umarım
Yeğindir dalgamı, cuş eyle beni
Çok mal vermesen de murad alırım
Bir gök kır atman baş eyle beni

Su akmayan yerden suyun yürüsün
Başına bin yiğit birden derilsin
Herkesliye sevdiceği verilsin
Bir kaşı karaya eş eyle beni

Kapımızda boz sürüler sağılsa
Tatarlarım kol kol olsa dağılsa
Yedi yerden davlumbazın döğülse
Yörük yumuşluynan baş eyle beni

KARAC'OĞLAN der ki, darda kalmayın
Azdırıp yolumu, karda kalmayım
Yitirip namusu, arda kalmayım
Sazınan, sözünen boş eyle beni

—75—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Şay edip âleme bildirme beni
Açıp ak gerdanın, durma karşımda
Ecelimden evvel öldürme beni

Ko, dolanıp dursun kolun boynumda
Hiç ölüm korkusu yoktur aynımda
Bir gececik milıman olsam koynunda
Uyan sabah, deyü kaldırma beni

Dolandım dağları, bu yere düştüm
Yâr senin derdinden od'lara düştüm
Çaresi bulunmaz dertlere düştüm
Yeter, alav alav yandırma beni

KARAC'OĞLAN çok ağladım, gülmedim
Aradım derdime derman bulmadım
Bunca gündür bir minnete gelmedim
Kerem eyle, mahzun gönderme beni

—76—

— Acem ellerinden misafir geldim
Yol bilmenem Suna'm, nerden gideyim
Şöyle yavrunun semtine uğradım
Dilber kerem eyle, konuk al beni
Sar beni
— Var git oğlan var git, başım dariken
Her baktıkça gözlerin korkariken
Mahallemde beş on avcı variken
Var git oğlan, bundan konuk eğlenmez

— *KARAC'OĞLAN* der ki, nasıl edeyim
Kaldır gerdanını seyran edeyim
Suna'm seni nere koyam gideyim
Dilber kerem eyle, konuk al beni
Sar beni
— Oğlan benimle yatmak mı istersin
Zülâl dudaklardan datmak mı istersin
Ağşam yatıp sabah kaçmak mı istersin
Vat git oğlan, burda konuk eğlenmez

—77—

Sabahtan uğradım ben bir güzele
Ağlatmadı güzel, güldürdü beni
Ben güzelden böyle vefa ummazdım
Ak göğsün üstüne kondurdu beni

Şahin gibi yükseğinde uçarken
Keklik gibi enginlerinden geçerken
Âb-ı Kevser ırmağından içerken
Susuz pınarlardan kandırdı beni

Ben bir kuş idim, geldim ötmeye
Yârin bahçesinde mesken tutmaya
Göz kaldırdım cemaline bakmaya
Ak gerdanda benler öldürdü beni

Üç güzel de aştı şimdi pınarı
Taramış zülfünü, vermiş tımarı
Ak gerdanın altı zemzem pınarı
Ağzımı verdim de kandırdı beni

KARAC'OĞLAN der ki, koyun gütmeye
Bozulmuş bağlara seyran etmeye
Yönümü döndürdüm, inip gitmeye
Sarıldı boynuma, döndürdü beni

—78—

Sabahtan uğradım ben bir geline
Görse de görmezden gelir yâr beni
Düştüm ataşına, yandım tutuştum
Kara kaşlım, ne haldayım, gör beni

Oturmuş sevdiğim, zülfünü tarar
Gönül Mecnun olmuş, Leylâ'sın arar
Korkarım sevdiğim, bir kötü sarar
İşitirsem helâk eder, ar beni

Ala gözlüm, senin neslini bilmem
Öyle her kötüye meylimi vermem
Merdoğlu merdim ben, sözümden dönmem
Çıktı sözüm, yâr yolunda bil beni

KARAC'OĞLAN der, ulular ulusu
Başına vurunmuş çelenk eğrisi
Sana derim, nazlım, sözün doğrusu
Essah sözüm, sar koynuna, al beni

—79—

Akşam olur, ben yerime yatamam
Eski derdi yenisine katamam
Silkinip te gam yükünü atamam
Ara yerde ölüm olduktan geri

Bir selâm almadım dilin, dişinden
Yatamıyom, hayalinden, düşünden
Güzelliğin soyha kalsın başından
Ben ölüp ellere kaldıktan geri

KARAC'OĞLAN söyler sözün doğrusu
Başına konmuş çelenk eğrisi
İki gözü kara, ceylan yavrusu
Ağlayı ağlayı solduktan geri

—80—

Neyleyim şu dünyanın ziynetin
Âkıbeti ölüm olduktan geri
İstemem bahçende bülbüller ötsün
Benim gonca gülüm solduktan geri

Çöze idim düğmelerin döşünden
Öpe idim gözlerinden, kaşından
Güzelliğin soyha kalmış başından
Ben inli boranlı olduktan geri

Yalanmış dünyanın ötesi yalan
Felektir muradım elimden alan
Mısr'a sultan olsam istemem kalan
Dost ağlayıp düşman güldükten geri

KARAC'OĞLAN der ki, bu ne hal bilmem
Gelmişim dünyaya bir daha gelmem
Âlem bir yan'olsa o yâri vermem
Yârin gönlü bende olduktan geri

31—

Yunmuş, arınmış Aynanoz gölünde
Işılaşır gider siyah telleri
Geyinmiş, kuşanmış: ne hub salınır
Kemer sıkdırmış ince belleri

Aşağıdan beri Tıdık deresi
Saklı durur bu sinenin yaresi
Türkmen kızı bizlen açtı arası
Yeşil ile dolu Sacur gölleri

Tığlaşmış gamzesi, kâr eden cana
Benim yârim benzer hörü. gılmana
Şu Antep ilinde serv-i zamana
Orda eser bâd-ı sabâ yelleri

Suboğaz köyünden ettik bir sökün
Arkan koca duttur sen seni sakın
Araban ilinden bir çiçek sokun
Çok olur onların gonca gülleri

Gel benim karşımda salın bir zaman
Bizi mecnun etti bir kaşı keman
Hısnımansur derler, ol Adıyaman
Oradan şindik geçti güzelleri

Çit eyle çimende, yaylanı yayla
Bizi yaradanın fermanı böyle
Seher vaktı kalkıp bir hoşça söyle
Anar m'ola *KARAC'OĞLAN* dilleri

—82—

Bir çift keklik gördüm sıra çekilmiş
Eşinden ayrılmaz, seker ikisi
Taramış zülfünü gerdana dökmüş
İnci ile mercan dizer ikisi

Birini benzettim yavru şahine
Birini benzettim aynı doğana
Emsali gelmemiş devr-i cihana
El göğüste hizmet eder ikisi

Birini benzettim bahçe gülüne
Birini benzettim selvi dalına
Dividin, kalemin almış eline
Hünkâra arzıhal yazar ikisi

KARAC'OĞLAN der ki, ilden illere
Akam gidem boz bulanık sellere
Gövel ördek gibi gölden göllere
Çırpına çırpma yüzer ikisi

—83—

Sabahtan vardım da yoluna durdum
Gül yüzünü yere yıktı da geçti
Sen kimin yârisin diye de sordum
Bir cevap vermeden baktı da geçti

Dilber nerde doğmuş, nerde illeri
Ermeni mi, yoksa Rum mu dilleri
Al yanakta açan gonca gülleri
Bir hoşça gönlüme koştu da geçti

KARAC'OĞLAN der ki, örülmüş başı
Daha on beşine girmemiş yaşı
Ok imiş kirpiği, yay imiş kaşı
Atarak sinemi yaktı da geçti

—84—

Kız senin elinden düştüm ben yasa
Çekildi bülbüller, kalmadı tasa
Dönüp koyamadım altın kafese
Benim yârim öğrenmeden tor gitti

Kırıkhan'dan yüklediler göçünü
Mor sünbülle donattılar saçını
Ala gözlüm' ayrı çekmiş göçünü
Bizim elden bir tomurcuk gül gitti

KARACA OĞLAN der, o yiğit kârı
Peteği bal eder, ustadır arı
Sana derim sana, Beyler Çınar'ı
Ne taraftan ince belli yâr gitti

—85—

Sallanı sallanı girdim köyüne
Güzeller başıma derilsin deyi
Herkes sevdiğini almış yanına
Şeftali pazarı kurulsun deyi

Odanda çalınır alışkın sazlar
Kız seni görünce yüreğim sızlar
Başıma toplanmış gelinler, kızlar
Şu bizim dâvamız görülsün deyi

Ala gözler ile kaşın eğmesin
Gönlüm çekmez, her güzeli sevmesin
Sıkça dikmiş kız döşünün düğmesin
Sıkmış, memelerim gerilsin, deyi

KARAC'OĞLAN der ki, çöktüm oturdum
Sağ yanımda yavru bazlar götürdüm
Gidip İstanbul'dan ferman getirdim
Herkesin sevdiği verilsin deyi

—86—

Bülbül havalanmış yüksekten uçar
Has bahçe içinde gülüm var deyi
Seni seven yiğit serinden geçer
Güzeller içinde yârim var deyi

Ben seni severim, sen de sev beni
Mevlâ'm bir karara koymaz insanı
Elbet bir gün olur ararsın beni
Şurda bir divane yârim var deyi

Ben seni severim can ile candan
Mevlâ'm ayırmasın sevdiğim benden
Canımı esirgemem yârim senden
Götür sat pazara, kölem var deyi

KARAC'OĞLAN söyler, kaşı karadan
Hicap perdesini kaldır aradan
Seni, beni bir Mevlâ'dır yaradan
Büyüklenme hey kız, güzelim deyi

—87—

Çıktım yücesine seyran ederken
Ötüşür bülbüller, gel deyi deyi
Sıdk ile baktım da dostun yüzüne
El eder sevdiğim, gel deyi deyi

Kaşlarını neden yıkarsın dilber
Divit alıp defterini yazarlar
Evvel bizi beğenmeyen güzeller
Şimdi çığrışırlar, al deyi deyi

Koç yiğitler gider gelir yazıdan
Yaralılar yatamıyor sızıdan
Akça ceylan kurtulursa tazıdan
Baş kaldırır gider, çöl deyi deyi

KARAC'OĞLAN der ki, yemin etmeyim
Ballar yalayıp ta ağu yutmayım
Var git yiğit, deyi bühtan etmeyin
Niçün söz verdin sen, gel deyi deyi

—88—

Arzularım kaldı bir Arab atta
Koyma kadir Mevlâ'm gamda, firkatta
Düğünde, bayramda, ağır ziynette
Anar m'ola emmi, dayı, il bizi

Getir oğlan, ben geyeyim postumu
Kimse bilmez garezimi, kasdımı
Gurbet elde koydum geldim dostumu
Geri dönsem kınar m'ola el bizi

Dost elinden içtim içtim mat oldum
Kahbe felek güldü, ben de şad oldum
Emmiden, dayıdan, dosttan yad oldum
Ne yaman uzağa attı yol bizi

KARAC'OĞLAN, devramm var, gamım var
Yâr yitirdim, düşüncem var, gamım var
Yedi derya içinde bir gemim var
Atar m'ola bir kenara sel bizi

—89—

Bir çift bülbül geldi kondu çimene
Başı yeşil, ayakları kırmızı
Bal akıyor lisanından, lebinden
Al yanaklar alma gibi kırmızı

Benim yârim hem sultandır, kamerdir
Tatlı canım o güzele kurbandır
İnci değil, sedef değil, mercandır
Ak kolunda kol bağısı kırmızı

Bahçemize üç gül diktim, biterse
Şakıyıp dalında bülbül öterse
Benim vâdem senden evvel yeterse
Mezarıma çift taş dikin kırmızı

Üç yıl oldu şu dağları aşalı
Beş yıl oldu kız sevdana düşeli
Kalk gidelim, bizim oda döşeli
Döşemesi baştan başa kırmızı

KARAC'OĞLAN der ki, otur yanıma
Sana gelen kada tatlı canıma
Beni öldür, bas ellerin kanıma
Desinler ki, on parmağı kırmızı

—90—

Uçup uçup dağ salından gelirsin
Gelişin nereden yalınız, ördek
Ben bilirim bizim elden gelirsin
Söylesin bir kelâm diliniz, ördek

Ağlamışsın göz yaşını sileyim
Söyle derdin neyse ben de bileyim
Eğer yalnızsan yoldaş olayım
Daha çok ırak mı iliniz, ördek

Ağlamışsın, gözlerinin yaşına
Uğramışsın zemherinin kışına
Alıcı kuş ile senin işin ne
Ondan yaman olur haliniz, ördek

KARAC'OĞLAN der ki, bir telin eğri
Sağ yanın, sol yanın püskürme benli
Boynunu çevirmiş bir yana doğru
Kaynar pınar olsun yolunuz, ördek

—91—

Sabahtan uğradım turnaya, kaza
Güle bülbül konmuş eder avaze
Aman Mevlâ'm aman kasdetme bize
Bülbülüm, gülümden ayırma felek

Ezelden de öğdürmedim kendimi
Ben yaparım, sen yıkarsın bendimi
Bana mı sınadın olan harbini
Kime şekva edem elinden, felek

Ben şu dünyada konup göçmedim
Dost elinden dolu bâde içmedim
Kusurum bilmedim, hatâ işledim
Kusur benim değil, dilimden felek

KARAC'OĞLAN der ki, Hak'tan bu nazar
Biçildi kefenim, kazıldı mezar
Eller yârin almış, şad olup gezer
Hemen kara yazın bana mı felek

—92—

Dostumun elinde bir tutam çiçek
Ne kadar methetsem o kadar gökçek
Getir hamaylını, yeminler içek
Yâr sevmedim senden başka gücücek

Boğum boğum boğmuş ince belini
Bal sandımdı ağzındaki dilini
Eri, genci ben dererim gülünü
Gül derene ne der anan gücücek

Oğlan, âşık mısın, ağzım ararsın
Her söylemeye micuzuma yararsın
Benim haram gülüm niçin derersin
Deyip gelem anam, eğlen azıcık

KARACA OĞLAN der, ne idi göçün
Cennet sandım ben kız koynunun için
Akşamki yalanın sabahki suçun
Ahbaplardan haber aldım gücücek

—93—

Her sabah her sabah çekilen göçler
Kataın çeker mi oldun küçücek
Yel gibi geldin geçtin de buradan
Rahvanlı tatar mı oldun küçücek

Başına sokulmuş gülü, lâlesi
Yaktı beni kaşlarının karası
El göçüp kendi burada kalası
Dağlarında melil kalan küçücek

Başına bürünmüş ibrişim börümcek
Duramıyor yâr ben seni görücek
Dolanıp ta hasta halim sorucak
Dillerimden düşer m'oldun küçücek

KARACA OĞLAN der, yandım kül oldum
Gönlünün köprüsü ince kıl gibi
Yanağın açılmış gonca gül gibi
Burcu burcu kokar m'oldun küçücek

—94—

Şu yalan dünyaya geldim geleli
Şakıyıp gülmedim, hey zalim felek
Her ne tuttum ise aldın elimden
Nice bir divane dolanam, felek

Eller göçün çekti, bense göçmedim
Yâr elinden dolu bâde içmedim
Bilmem hatâ ettim, kusur işledim
Cahilim, kıymatın bilmedim, felek

KARAC'OĞLAN der ki, ezelden ezel
Duruldu suyun da, kazıldı mezer
Ellere yâr verdin, el ele gezer
Her daim bana mı garezin, felek

—95—

Aydın kazasında, Turgut ilinden
Aradım evlerin, buldum gezerek
Sırma karıştırmış sünbül saçına
Döküp gider, dal boyuna düzerek

Hezeli de delî gönlüm hezeli
Güz gelince bağlar döker gazeli
Küçücükten sevdiceğim güzeli
Aradım evlerin, buldum gezerek

Dağlarım dağlarım, meskenim dağlar
Divane gönlümü ya kimler eğler
Oturmuş karşıma naz ile söyler
Ak göğsünün düğmelerin çözerek

Mestenedir *KARAC'OĞLAN* mestene
Güzel olan gül gönderir dostuna
Yatır beni kız, dizinin üstüne
Nenni eyle, kaşın gözün süzerek

—96—

Seyyah oldum, gezdim gurbet illeri
Kâr etti bağrıma, yeter ayrılık
Söyleyeyim başa gelen halleri
Çok çektim, ölümden beter ayrılık

Şu aşkın ataşı sönmüyor serde
Ah çeker ağlarım gezdiğim yerde
Ben burda kalmışım, dost gurbet ilde
Beni ilden ile atar ayrılık

Ben terk eylesem de diyar-ı gurbet
Âşıklar, sadıklar kavuşur elbet
Dost ile bir sahat yapsam muhabbet
Sevdiğim, gözüme tüter ayrılık

KARAC'OĞLAN der ki, terkin verincek
Ötüşür bülbüller, gonca gülüncek
Ben burda, yâr orda böyle kalıncak
İster ölüm olsun, ister ayrılık

—97—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Bu yiyip içmeğe, işlemek gerek
Sevdiği güzel olan neyler uykuyu
Uyanıp cilveye başlamak gerek

Şan alsın dostun bahçası, bağı
Derilmiştir gülü, geçmiştir çağı
Yusuf almasına dönmüş yanağı
Anı öpmek değil, dişlemek gerek

Koç yiğidin koluna şahbaz gelir
Yiğit sevdiğinden nice vazgelir
Bu gün sıcak gider, yarın güz gelir
Güzelin koynunda kışlamak gerek

KARAC'OĞLAN eydür, sarsam dilberler
Kelp rakipler birbirine girerler
Bundaki güzele niçün kıyarlar
Güzeli balınan beslemek gerek

—98—

Bağlandı yollarım, kaldım çaresiz
Gayrı dünya bana aralandı, gel
Derildi dertlerim, artsız arasız
Üst üste dizildi, sıralandı, gel

Yâri görse idim haftada, ayda
Sevip ayrılmaktan ne buldum fayda
Azrail göğsümde, canım hay hayda
Ciğerimin başı yaralandı, gel

KARAC'OĞLAN der ki, başa yazıldı
Gözüm yaşı Ceyhun oldu, süzüldü
Kefenim biçildi, kabrim kazıldı
Mezarımın üstü karalandı, gel

—99—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Dünya başıma dar oldu da tez gel
Garip bülbül gibi artıyor âhım
Göğsünde din, iman var ise tez gel

Has bahçadan dersem gonca gülünü
Neyleyem hâr almış sağ-u solunu
Hayli demdir bekliyorum yolunu
Kalmadı takatım, amanın tez gel

Cemâlin karşımdan gitmez her zaman
Düşünüp derdimi edeyim beyan
Gönüller eğleyen bir kaşı keman
Kaşları kemanım, amanın tez gel

KARAC'OĞLAN der ki, perişan halim
Nice bir çekeyim bu aşkın yayın
Gayrı insafa gel, lebleri balım
Şu benim derdime dermanım, tez gel

—100—

Yaz gelip de beş ayları doğunca
Açılmış bahçenin gülleri güzel
Yakdı beni Fadime'nin nazarı
Zülüften ayrılmış telleri güzel

Elif'i der isen nazlıdır nazlı
Esme'yi de dersen sırf ala gözlü
Söyletme Şerife'yi bülbül âvazlı
Söylüyor Zilha'nın dilleri güzel

Emne'yi der isen incedir ince
Bağdad'ın, Mısır'ın gülleri gonca
Ayşe'nin kaşı da kalemden ince
Sevmeye Hürü'nün belleri güzel

Döne güzelliğin halka bildirir
Kamer pınarından kabın doldurur
Eşşe yürüşünde beni öldürür
Sevmeli Cennet'in boyları güzel

Karadan da *KARAC'OĞLAN* karadan
Sürün çirkinleri çıksın aradan
Herkesi sevdiğine versin Yaradan
Sevdiğim Meryem'in benleri güzel

—101—

Ilgıt ılgıt esen seher yelleri
Esip esip yâre değmeli değil
Ak elleri elvan elvan kınalı
Karadır gözleri, sürmeli değil

Esdirir de seher yeli esdirir
Kimini ağlatır, kimini küstürür
Kısmet ise kadir Mevlâ'm gösterir
Çokça heves edip öğmeli değil

Bir bölük turna da havada uçar
İner engininden bir bâde içer
Esen seher yeli göğüsün açar
Yâr göğsün bendleri düğmeli değil

Bir bölük turna da havada kışlar
Bak başıma geldi gördüğüm düşler
Size derim size yâren yoldaşlar
Kavli yalan dostu sevmeli değil

KARAC'OĞLAN der ki, konup göçmedim
Ak göğsünün düğmelerin açmadım
Fırsat elde iken alıp kaçmadım
Öldürmeli beni, döğmeli değil

—102—

Aşağıdan gelen ceren cereni
Akça ceyran sana değmeli değil
İki elin boğum boğum kınalı
Karadır gözleri, sürmeli değil

Bir delice turnam yüceden uçar
İner engine de dolu su içer
Sabah seherinde ak göğsün açar
Göğüs kaşar kaşar, düğmeli değil

Bizim ilde bal kaymağı yemezler
İl sırrını yad ellere demezler
Sen güzeli, ben garibe vermezler
Sizin ilden güzel sevmeli değil

KARAC'OĞLAN der ki, yiyip içmedim
Yiyip içip ak göğsünü açmadım
Fırsat elde iken alıp kaçmadım
Beni öldürmeli, döğmeli değil

—103—

Her sabah her sabah salınan güzel
Salınma karşımda ilâzım değil
Ben bilirim, senin gönlün bendedir
Benim gönlüm geçti, ilâzım değil

Yine haber geldi, yârdan yanıma
Kötü sözler kâr ediyor canıma
Gel der iken gelmez idin yanıma
Kız senin sevdiğin ilâzım değil

O güzelin ayağında mesti var
Mutlak bizi öldürmeğe kasdı var
Benden başka sarılacak dostu var
Onlar varsın sarsın, ilâzım değil

KARAC'OĞLAN, cemâlini kaldırsın
Mevlâm güzelliğin daha artırsın
Ölürsem cenazem iller kaldırsın
Gelmesin üstüme, ilâzım değil

—104—

Dün gece düşümde bir dergâh gördüm
Gül açılmış, dikenleri hâr değil
Şikâyet olmasın gül yüzlü yâre
Geldim geçtim, eğlenecek yer değil

Karşıdan karşıya Buğa karırsın
Kasavet gönlümün gamın alırsın
Beni görüp perde ardın durursun
Kaçma dilber kaçma varan kör değil

Elim ile dikticeğim söğüdü
Öğüdü başıma versem ne idi
Kınamazlar güzel seven yiğidi
Güzel sevmek koç yiğide ar değil

KARAC'OĞLAN der, gez ili yurtları
Konuşalım başa gelen dertleri
Sevmeseydim senin gibi sertleri
Ah neyleyim, akıl başa yâr değil

—105—

Ala gözlüm ben bu ilden gidersem
Zülfü perişanım kal melil melil
Kerem et aklından çıkarma beni
Ağla göz yaşını sil melil melil

Yiğit, ey sevdiğim sen seni gözet
Karayı bağla da beyazı çöz at
Doldur ver bâdeyi, bir dahi uzat
Ayrılık şerbetin ver melil melil

Elvan çiçeklerden sokma başına
Kudret kalemini çekme kaşına
Beni unutursan doyma yaşına
Gez benim aşkımla yâr melil melil

KARAC'OĞLAN der ki, ölüp ölünce
Ben de güzel sevdim kendi halimce
Varıp gurbet ile vâsıl olunca
Dostlardan haberim al melil melil

—106—

Düğmeler diktireyim lâl-ü mercan
Yârsız kalan dünya başıma zindan
Ben seni severim sıtkile candan
Sen beni sevmezsen söyle, ar değil

Düğmeler döktüreyim, göğsün ağ ise
Çevre yanın mor sünbüllü bağ ise
Çünkü güzel bende meylin yoğ ise
Benim işim minnet ile zor değil

KARAC'OĞLAN der ki, almaz mı bacı
Ayrılık şerbeti zehirden acı
Döküvermiş kolunca erbinin ucu
Topla dilber sallanacak yer değil

—107—

Ötme turaç ötme işin var senin
Şahin alıp avlanacak yer değil
Vardım gördüm ağyar göçmüş yurdundan
Vatan tutup eğlenecek yer değil

Güzel senin ak saraylı yurdun var
Divitin var, kalemin var, ördün var
Güzel senin türlü türlü derdin var
Hoşça kalın, karşımdaki tor değil

Bir düğme diktirem, göğsün ağ ise
Etrafı da lâle sünbül bağ ise
Eğer güzel bende gönlün yoğ ise
Benim işim minnet ile zor değil

KARAC'OĞLAN der, gezelim yurtları
Söyleyelim başa gelen dertleri
Sevmeseydim senin gibi sertleri
Ah neyleyim, aklım başa yâr değil

—108—

Sabahtan uğradım ben bir uşağa
Hayran oldum belindeki kuşağa
Döşeneli kutnu yüzlü döşeğe
Beğenmez yastığı, kol ister gönül

Irganayım ala beşik içinde
Görüneyim güzellerin göçünde
Kamalaklı kara ardıç içinde
Kırmızı önlüklü yâr ister gönül

Karlı karlı dağlarından aştığım
Soğuk soğuk sularını içtiğim
Elvan elvan düğmelerin çözdüğüm
Şimdi ince bele kol ister gönül

Bir selâm gönderdim küçücük dosta
Yalınız yollasın gül deste deste
Kalmışım gurbette, olmuşum hasta
Yârin yaylasından kar ister gönül

KARAC'OĞLAN der ki, ben de akayım
Akayım da yâr bendini yıkayım
Eğil güzel, al yanaktan öpeyim
Yanağı gamzeli yâr ister gönül

—109—

Evvel sen de yücelerden uçardın
Şimdi enginlere indin mi gönül
Derya, deniz, dağ, taş demez geçerdin
Karadan menzilin aldın mı gönül

Yiğitliğim elden gitti yel gibi
Damağımda dadı kaldı da bal gibi
Hoyrat eli değmiş gonca gül gibi
Bozulmuş bağlara döndün mü gönül

Hasta oldun, yastığını istersin
Kadir Mevlâm sağlığını göstersin
Cennet-i âlâdan bir köşk dilersin
Boynunun farzını kıldın mı gönül

KARAC'OĞLAN der ki, söyle sözünü
Hakka teslim eyle kendi özünü
Nâs işine karalama yüzünü
Yolun doğrusunu buldun mu gönül

—110—

Bir aşçım olsa da doldursa kazı
Türlü nimetlerle güldürse bizi
Öğlene eke de, akşama kuzu
Sabaha kaymaklı bal ister gönül

Beş yüz atım olsa, beş yüzü doru
Binse etbâlarım, eylese harı
Beş yüzü de üveyk, bini de kırı
Beş yüz yedeğine al ister gönül

Acap şu dünyada ne kadar mal var
Düşünme, Mevlâ'ya, Allah'a yalvar
Bir altın saatla bir çuha şalvar
Bir dahi lefirden şal ister gönül

KARAC'OĞLAN gönül ne ister bizden
Hiç gitmiyor gönül gelinden, kızdan
Günde beş yüz sarı'm gelse faizden
Dünyada tükenmez mal ister gönül

—111—

Sabahtan uğradım ben bir güzele
Yüzü de yaylanın karı mı bilmem
Geri dönüp haberini almadım
Şurda bir kötünün yâri mi bilmem

Geri dönüp haberini almadık
El bağlayıp divanına durmadık
Geyinmiş, kuşanmış güzel görmedik
Al mı, yeşil mi de, sarı mı bilmem

Taramış zülfünü, açmış aynını
Eğmiş kametini, bükmüş boynunu
Ayva, turunç mekân tutmuş koynunu
Kokar güller gibi, teri mi bilmem

Ben âşıkım, *KARAC'OĞLAN*'dır adım
Eridi karlarda kalmadı tadım
Verdiler güzeli, ben almam dedim
Gezerim zararda, kârını bilmem

—112—

Döndüm dolaştım ben gurbet elleri
Dünyaya çıkmağa yol bulamadım
Bahçelerde gördüm birçok gülleri
Sevdiğime benzer gül bulamadım

Bıktım, usandım da acı dillerden
.....
İmdat umariken akan sellerden
Kendim gibi akan sel bulamadım

Yandım yakıldım ben ateşlere
Vardım takıldım da ben bir neştere
Delindi ciğerim, serildi yere
Beni kaldıracak el bulamadım

Benim bu dünyaya geçmiyor nazım
Felekten kalmadı gayri niyazım
Halimi sen anla hey iki gözüm
Derdimi diyecek dil bulamadım

Bağıran, çağıran âciz bülbülüm
Ne kadar bağırsam duymuyor gülüm
KARAC'OĞLAN der ki, imdatçin ölüm
Mezardan gayrı bir yol bulamadım

—113—

Benden selâm edin suna boyluma
Bir karış gerdanlı Habeş benlime
Yenem dedim, yenemedim gönlüme
O dosta yeyecek nar bulamadım

Elimden aldırdım telli Hatçe'yi
Sarrafı da bilir altın akçeyi
Dolandım, gezdim ben bağı, bahçeyi
O dosta yeyecek nar bulamadım

Arab atı olan atına biner
Yâri güzel olan başına döner
O yâr hasta olmuş benden kar diler
Dolaştım dağları, kar bulamadım

KARAC'OĞLAN der, geyinmiş al ile
Al beni sevdiğim sinene sakla
Dağlar çiçek olmuş sen de kokula
Dudağından şirin bal bulamadım

—114—

Şu yalan dünyaya geldim geleli
Bir bağ dikip meyva yetiremedim
Alnı perçemli, kulağı küpeli
Yârin gölgesinde oturamadım

Bulandı da deli gönül bulandı
Dolandı da dağı, taşı dolandı
Bizim sürüye de bir kurt dadandı
Değiştim yurdumu, kurtulamadım

Arzular da deli gönül arzular
Ağrıyor kemiğim, iliğim sızılar
Ayrılalı ak körpecik kuzular
Anasız yavruyu yatıramadım

KARAC'OĞLAN der ki, fenadır fena
Nice bir ateşte yüreğim yana
Derdimin üstüne dert koydum gene
Ağırdır şileğim, götüremedim

—115—

Bir selâm geldi de o nazlı yârdan
Ne imiş efkârı, sormak muradım
Duydum gene, gonca güller perişan
İnip bahçesinde dermek muradım

Çaylak çılgın gibi göllerden kalkar
Ala geyik gibi yüksekten bakar
Ayvası, turuncu burnumda kokar
Soyunup koynuna girmek muradım

Erisin de dağlardaki karınız
Kudretten de kınalanmış eliniz
Eğer tenhalarda bulsam yalınız
Tanrı celâlile sarmak muradım

(1)

—116—

Öteni yokladım, öten yok imiş
Yürü yalan dünya senden usandım
Çok emekler verdim, hep zayi oldu
Cesedim içinde candan usandım

Ağırdır, kalkmıyor yükümün tayı
Demirdir çekilmez feleğin yayı
Aradım cihanı, nazlı yâr deyi
Il içinde olan sözden usandım

Kadalı, kavgalı şu benim başım
Yüklendi barhanam, kaldı kardaşım
Her daim akıyor gözümden yaşım
Ağlama gözlerim, senden usandım

KARACOĞLAN der ki, bu bize noldu
Koynumuz köpüklü kan ile doldu
Saatim ay oldu, günüm yıl oldu
Gelip geçmez kara günden usandım

—117—

Gece gündüz dalıyorum ben fikre
Vallahi sevdiğim del'olacağım
Korkarım ki nazlı yârin öcünden
Adım altın iken pul olacağım

Kaş eğip te bakar beni yakmağa
Ne çok heves eder hatır yıkmağa
Iftihar m'eyledin beni yakmağa
Yanıp ateşine kül olacağım

Destan olmak kolay değil dillere
Kurban olam koynundaki güllere
Nazlı yârin geçticeği yollara
Döşeyip özümü yol olacağım

KARAC'OĞLAN der ki, güdem bir günü
Gözüm açık gider, sarmasam seni
Amanın ağalar, kınaman beni
Varıp kapısına kul olacağım

—118—

Nedendir de kömür gözlüm nedendir
Şu geceki benim uyumadığım
Çetin derler ayrılığın derdini
Ayrılık derdine doyamadığım

Dostun bahçesine yâd eller dolmuş
Gülünü toplarken fidanın kırmış
Şunda bir kötünün koynuna girmiş
Şu benim sevmeye kıyamadığım

Kömür gözlüm seni sevdim sakındım
İndim has bahçeye güller sokundum
Bilmiyorum nerlerine dokundum
Belli bir haberin alamadığım

KARACOĞLAN der ki, yandım ben öldüm
Her deliliği ben kendimde buldum
Dolanıp ta kavil yerine geldim
Kavil yerlerinde bulamadığım

—119—

Kalk gidelim atım, harap haneden
Kısmetimiz versin Mevlâm yaradan
Eğri Kol'a varam, yedirem atım
Gece Eğri Kol'da yatalım atım

Atıma bineyim, edeyim sökün
Sağına soluna hamayil takın
Ağyar ırak derler, Kefendiz yakın
Gece Eğri Kol'da yatalım atım

At ile Kırım'ı aşdıktan geri
Dizgini boynuna düştükten geri
Ak Su'yun köprüsün geçtikten geri
Bu gece Maraş'ta yatalım atım

Maraş'tan ötesi uzak bir yoldur
Tatar Deresi'nde dizginin kaldır
Öğle namazını Göğsün'de kıldır
Bu gece Göğsün'de yatalım atım

Eyi derler Elbistan'ın ovasın
Yaz getirir ılık ılık havasın
Koca Binboğa'da şahin yuvasın
Gece Binboğa'da yatalım atım

Atım, Öğrek'te dokudam çulunu
Üç güzele ördüreyim palanı
Som gümüşten döktüreyim nalını
Bu gece Öğrek'te yatalım atım

KARAC'OĞLAN der ki, yârin yâr ise
Ağyar ile muhabbeti yoğ ise
Atım sende küheylanlık var ise
Gece yâr koynunda yatalım atım

—120—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Gel, kara zülfüne kullar olayım
Ak memeler domur domur terlemiş
Sil kara zülfüne, kullar olayım

Kutnu zıbın geyme, dedim, geyindin mi
El sözüne uyma, dedim, uydun mu
Seni bana vermediler, duydun mu
Bil, kara zülfüne kullar olayım

Keklik gibi taştan taşa sekersin
Top kuş gibi geri dönmüş bakarsın
Beni görsen kaşın, gözün yıkarsın
Gül, kara zülfüne kullar olayım

Hemen ol da *KARAC'OĞLAN* hemen ol
Gel sen dahi güzellere, tamam ol
Ben ölürsem cenazeme imam ol
Kıl, kara zülfüne kullar olayım

—121—

Kalktı m'ola Koç dağının dumanı
Bitti m'ola çayır ile çimeni
Gönül Şam'ı arzular, bir de Yemen'i
İkisin bir ara getiremedim

Nettim hey ağalar, ağu mu içirdim
Yapılmış yuvadan yavru m'uçurdum
Avlanırken ben bazımı kaçırdım
Ün ettim, ünüme getiremedim

Bana bir hal oldu beyler, gaziler
Bir od düştü ciğerciğim sızılar
Anasız kalmış da meler kuzular
Anasız kuzuyu yatıramadım

KARAC'OĞLAN der ki, yâr döne döne
Tükettim ömrümü, kalmadı sene
Yükümün üstüne yük vurdum yine
Ağırdır yüklerim, götüremedim

—122—

Gönül kuşu kalktı uçtu havaya
İn gönül dedim de indiremedim
Aşıp aşıp gider karlı dağlara
Dön gönül, dedim de döndüremedim

Hüma kuşu gibi yüksek uçarsın
Pervaz vurup Tercüman'ı geçersin
Bin bir türlü dala konup göçersin
Gönül sana mekân bulduramadım

Âleme sultansın, vezirsin kendin
Aç, dedim, açmadın ak göğsün bendin
Yad ellere gönül verdin de döndün
Gönül sana akıl erdiremedim

KARACA OĞLAN der, nedir çareye
Cerrah neyler yürekteki yareye
Gönül düştü şimdi kaşı kareye
Akar gözüm yaşın dindiremedim

—123—

Ağacın eyisi özünden olur
Yiğidin eyisi sözünden olur
El için ağlayan gözünden olur
Ağlama hey gözü yaşın sevdiğim

Yavru keklik gibi oynar eğlenir
Mis kokulu yağlar ile yağlanır
Sabah akşam türlü yazma bağlanır
Eğip geçer, yeşil başın sevdiğim

KARAC'OĞLAN der ki, hoşça salınsın
Dursun yol üstünde, hacı alınsın
Çözüver düğmeni, göğsün görünsün
Nokta nokta benli döşün sevdiğim

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Göster cemalini, görmeğe geldim
Şeftalini derde derman dediler
Gerçek mi sevdiğim sormaya geldim

Gündüz hayallerim, gece düşlerim
Uyandıkça ağlamağa başlarım
Sevdiğim üstünde uçan kuşların
Tutup kanatların kırmağa geldim

Senin âşıkların gülmez dediler
Ağlayıp yaşını silmez dediler
Seni bir kez saran ölmez dediler
Gerçek mi efendim, sormaya geldim

Senin işin yiyip içmek dediler
Yâran ile konup göçmek dediler
Göğsün cennet, koynun uçmak dediler
Hak nasib ederse görmeye geldim

Mail oldum, senin ince beline
Canım kurban olsun tatlı diline
Âşık olup senin hüsnün bağına
Kırmızı güllerin dermeğe geldim

KARAC'OĞLAN der ki, işin doğrusu
Gökte melek, yerde hüma yavrusu
Söyleyim ben sana sözün doğrusu
Soyunup koynuna girmeğe geldim

Dinle sevdiceğim, medhin eyleyim
Açılmış baharda gülün, sevdiğim
Şirin'in aşkına söylen sözünü
Şeydâ bülbül gibi dilin sevdiğim

Bedirlendin, doğdun yüce felekten
Cemâlin seçilmez hörü melekten
Meles gömleğini attın bilekten
Güneş gibi parlar kolun, sevdiğim

Kirpiklerin hançer, can alır gözün
Yüreğime koydun, ateşin, közün
Daha görmedim hiç kimsenin yüzün
Getirdin beni de ele, sevdiğim

Kaşların hilâldir, gözlerin ala
Bülbül figân etti şol gonca güle
Bilemem nettim, beni getirdin ele
Güldürdün bak beni bile, sevdiğim

Güzellikte kemalini bulmuşsun
Uğrun uğrun bir dosta selâm vermişsin
Bin bir çiçekten rengin almışsın
Döndürmüşsün rengin güle, sevdiğim

Zülfün teline asılam, dâr deyi
Gonca güle el uzadam, hâr deyi
Koynunda bir çift tomurcuk var deyi
Kondurdum bülbülü güle, sevdiğim

KARAC'OĞLAN der ki, kendi halinde
Söylenir sözümüz elin dilinde
Veririm sevdiğim canı yolunda
Geyin kırmızıyı, alı, sevdiğim

—126—

Şunda bir yavru göründü gözüme
Severim, demeğe kadir değilim
Ben anın ismine âşık olmuşum
Severim, demeğe kadir değilim

Hep güzeller seyrangâha çıkmışlar
Anlar da birinin ahdın tutmuşlar
Güzel sevenlere yasak etmişler
Ben yasak tutmağa kadir değilim

Garip bülbül gibi dala konarım
Ağlamaktan gayrı yoktur hünerim
Şirinim gitti, oduma yanarım
Kimseye bakmağa kadir değilim

KARAC'OĞLAN eydür, Van'da gemimiz
Süremedik devran ile demimiz
Kal diye limandan gitmez gemimiz
Limansız gitmeğe kadir değilim

—127—

Kömür gözlüm, benle gitmek dilersen
Eğlen maral eğlen, bile gidelim
Yel vursun, erisin dağların karı
Yollar çamur, kurusun da gidelim

Irak derler Araban'ın ilini
Köprüsü yok geçemeyiz selini
Menevşe yaylanın Perçem belini
Lâle sünbül bürüsün de gidelim

Ötüşür de garip bülbül ötüşür
Kırmızı gül goncasına katışır
Yarın bizim ile bahar yetişir
Körpe kuzu melesin de gidelim

KARAC'OĞLAN der ki, geçti ne fayda
Merhamet kalmadı yoksulda, bayda
Bu ayda olmazsa gelecek ayda
On'ki ayın birisinde gidelim

—128—

Ala gözlüm benim ile gidersen
Bahar ayları gelsin de gidelim
Bağlar almış, ılkımını, karını
Yollar çamur, kurusun da gidelim

Erisin dağların karı erisin
İnsin seli düz ovayı bürüsün
Türkmen ili yaylasına yürüsün
Ak kuzular melesin de gidelim

Medhederler Karaman'ın ilini
Köprüsü yok geçemedim selini
Kervan yaylasını, Perçem beli'ni
Lâle, sünbül bürüsün de gidelim

Üç gün oldu bizim evler göçeli
Beş gün oldu Ceyhan suyun geçeli
Kırmızı önlüklü, yüzü peçeli
Hanım kızlar yürüsün de gidelim

KARAC'OĞLAN der ki, ama ne fayda
Rağbet kalmadı hiç yoksula bayda
Bu ayda olmazsa gelecek ayda
On'ki ayın birisinde gidelim

—129—

Gönül ne gezersin sarp kayalarda
İniver aşağı yola gidelim
Bir güzel sevmeyle gönül eğlenmez
Güzeli çok nazlı ile gidelim

Koyuverin gitsin sefil baykuşu
Durmuyor akıyor gözümün yaşı
Kadir, kıymet bilmez imiş her kişi
Kadirli, kıymetli ile gidelim

Şahini koyverin avını alsın
Yârenim, yoldaşım yanıma gelsin
Şu garip illerde düşmanım ölsün
Emmili, dayılı ile gidelim

KARAC'OĞLAN der ki, yiyip içmeden
Güzeller usanmaz konup göçmeden
Muhannetin köprüsünden geçmeden
Düşelim de azgın sele gidelim

—130—

Şu yalan dünyaya geldim geleli
Daha ne gelecek başıma benim
Eğer sevdiceğim benim olmazsa
Bakın şu gözümün yaşına benim

Yüküm kumaştandır, satamaz oldum
Garip bülbül gibi ötemez oldum
Kınaman komşular, yatamaz oldum
Giriyor sevdiğim, düşüme benim

İkrar verdi, ikrarını güderim
İkrarsız dilberi ya ben niderim
Başım alıp diyar diyar giderim
Düşerse sevdiğim peşime benim

KARAC'OĞLAN, yâri gördüm ıraktan
Gözlerim dolmuştur kan ağlamaktan
Korkarım sevdiğim zalım felekten
Bir gün ağu katar aşıma benim

—131—

Katar katar olmuş gelen turnalar
Şu halime, şu gönlüme bak benim
Şahin pençe vurdu, tüyüm ağarttı
Kanadıma bir ok vurdu berk benim

Gök yüzünde turnam bölüktür bölük
Ayrılık elinden ciğerim delik
Önü muhabbet de sonu ayrılık
Depreştirmen, eski yaram çok benim

Gittim gurbet ile geri gelinmez
Kim ölüp de kim kaldığı bilinmez
Ölsem gurbet ilde gözüm yumulmaz
Anam, atam, bir ağlarım yok benim

KARAC'OĞLAN der ki, bire erenler
Ben gidiyorum, mamur olsun örenler
Kavım, kardaş, konuştuğum yârenler
Söyündürüp çıracığım yok benim

—132—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Sana bir tenhada sözüm var benim
Kumaş yüküm dost köyüne çezildi
Bir zülfü siyaha nazım var benim

Ak ellere al kınalar yakınır
Ala göze siyah sürme çekinir
Dostu olan dost yoluna bakınır
Dosta giden yolda izim var benim

Yiğit olan gizli sırrın bildirmez
Güzel olan gülbenzini soldurmaz
Her olur olmaza meyil aldırmaz
Bir şahin avlar da bazım var benim

KARAC'OĞLAN der ki, konanlar göçmez
Bu ayrılık bizleri arasın açmaz
Bir kötü gönlüm var, güzelden geçmez
Ne güzele doymaz gözüm var benim

—133—

Ben kendi halimde gezip tozarken
Bak gözümden akan yaşıma benim
Sevgili yârimden imdat umarken
Bak neler getirdi başıma benim

Bülbül gibi dalda ötemez oldum
Dürüldü her dengim, satamaz oldum
Geceler, halinde yatamaz oldum
Sevdiğim görünür düşüme benim

Nideyim hey ağalar ben nideyim
Şikâyet halimi kim arzedeyim
Başımı alıp şu yerden gideyim
Sevdiğim düşerse peşime benim

KARAC'OĞLAN eydür, Hakka dilekten
Mevlâm öğmüş yaratmış gökte melekten
Bir ulu korkum var kahbe felekten
Bir gün ağu katar aşıma benim

—134—

Elim ile yıktım, boşandı bendim
Coşkun sular gibi çağlar gezerim
Yitirdim kendimi, bulamadım gitti
Sevdası başımda, ağlar gezerim

Sinem üstü düğüm olsun, dağ olsun
Çevre yanı mor sünbüllü bağ olsun
Irak, yakın kömür gözlüm sağ olsun
Hayalin gönlümde eğler gezerim

Benden selâm olsun yedi benlime
Gene gam kasavet basdı gönlüme
Saçım başım yolup, kendi eğnime
Geyik postlarını bağlar gezerim

KARAC'OĞLAN der ki, derdim deşmeğe
Arzuhal yazdırdım, yâre göçmeğe
Aman deyip kapısına düşmeğe
Dertli yüreğimi dağlar gezerim

—135—

Rakka'dan beriye gelen gaziler
Sual etmen bana nerden gelirim
Tutmuşum yükümü lâl-ü güherden
Sam-ı Şerif derler şardan gelirim

Sensin gönül şu dünyadan farıdan
Ah çekiben yüreğimi eriden
Cansız dıvarlara binip yürüden
Hünkâr Hacı Bektaş pirden gelirim

Dostun bahçesinin gonca gülüyüm
Yitirdim aklımı, şimdi deliyim
Yaz bahar ayında paşa seliyim
Akar boz bulanık kardan gelirim

KARAC'OĞLAN der ki, arttı firakım
Kadir Mevlâm yakın eyle ırağım
Ağlama gözlerim, Mevlâmız kerim
Melilliğim vardır, yârdan gelirim

—136—

Ben bu güzellerden görmedim kemlik
Her ne çektim ise felekten çektim
Hublar ile yoktur gayrı pazarım
Değil hubdan elem, melekten çektim

Noldu nazlı yâre ben de bilemem
Yâr beni ağlattı, her dem gülemem
Her olur olmazdan, dilek dilemem
Çok şükür dilimi dilekten çektim

Yâr bana göndermiş bir gizli selâm
Balık gibi gayrı ummana dalam
Verseler cihanı istemem kalan
Şimdi ben elimi felekten çektim

KARACʻOĞLAN der ki, gönlüm avuttum
Şimdi güzel sözlerini unuttum
Aşk ateşin değirmende öğüttüm
Eledim kalburdan, elekten geçtim

—137—

Bir sofra isterim kimse sermedik
Bir yayla isterim kimse konmadık
Bir güzel isterim yad el değmedik
Ellenmiş te bellenmişi nideyim

Severim güzeli nice olursa
Boyu uzun, beli ince olursa
Severim atımı dinççe olursa
Kovulmuşu, yorulmuşu nideyim

KARACOĞLAN der ki, kolu kırarım
Nedir yüce dağlar size zararım
Ararsam pınarın gözün ararım
Bulanmış ta durulmuşu nideyim

—138—

Kadir Mevlâm budur senden dileğim
Şöyle bir güzel ver gönlüm eğleyim
Ellere verirken benim ne suçum
Birin de bana ver gönlüm eğleyim

Güvercin topuklu hem ince belli
Gerdanı bir karış püskürme benli
Hemen Köroğlu'nun Ayvaz'ı dengi
Bana bir suna ver gönlüm eğleyim

Güvercin duruşlu, keklik sekişli
Kıl ördek boyunlu, ceyran bakışlı
Tavus kuşu gibi göğsü nakışlı
Şöyle bir güzel ver gönlüm eğleyim

KARACOĞLAN der ki yüzü bembeyaz
Durayım divana, edeyim niyaz
Almadan kırmızı, elmastan beyaz
Şöyle bir güzel ver, gönlüm eğleyim

—139—

Her sabah, her sabah seher yerine
Çıkıp dertl-olmadan, çıkmam neyleyim
Dediler ki nazlı yârin geliyor
Görüp dertl-olmadan, görmem neyleyim

Dostumun bağında alma var m'ola
O da benim gibi intizar m'ola
Yârimin köyünden gelen yâr m'ola
Sorup dertl-olmadan, sormam neyleyim

Hele bakın şu salınan geline
Benim olsa vermem dünya malına
Bir bülbül dadanmış dostun gülüne
Varıp dertl-olmadan, varmam neyleyim

Âlemi de *KARAC'OĞLAN* âlemi
Ak beyaz üstüne çekmiş kalemi
Yine geldi nazlı yârin selâmı
Alıp dertl-olmadan, almam neyleyim

Kadir Mevlâm senden bir yâr isterim
Minnet ile gelen yâri neyleyim
Bir sofra isterim eller değmedik
Eller yemiş, doyulmuşu neyleyim

Bir yayla isterim ili göçmedik
Lâlesi, sünbülü, gülü geçmedik
Bir güzel isterim eller değmedik
Koldan kola sarılmışı neyleyim

Bir güzel isterim nice olursa
Gözler ala, beli ince olursa
Binerim ata da dinççe olursa
Eller binip kovulmuşu neyleyim

Amanın da *KARAC'OĞLAN* amanın
Kirpikler ok olmuş kaşı kemanın
Evvel kız başlıydın, duldur zamanın
Olursa kız olsun, dulu neyleyim

—141—

Dost deyip te dost gayreti kovduğum
Dost bana bir yara açtı neyneyim
Ak göğsü üstüne mihman olduğum
O da bir gün imiş, geçti neyneyim

Bir ok attım karlı dağın ardına
Düştü m'ola sevdiğimin yurduna
El yanmazken ben yanardım derdine
Engel aramızı açtı neyneyim

Yüce dağdan aştım geldim yol diye
Bahçenize el sundum da gül diye
Ahd-ü aman ettim ayrılmam diye
Felek ayırdı da seçti neyneyim

KARAC'OĞLAN der ki, sen de ben gibi
Ak eline kına yakmış kan gibi
Bir tepede yeni doğan gün gibi
Akşam sabah erken aştı neyneyim

—142—

Evvel ben de yücelerde gezerdim
Şimdi enginlerde akan ben oldum
Süren sürdü o yavrunun sefasın
Kahrını, cefasın çeken ben oldum

Yüce dağda bir bölücek kar idim
Garbi değdi erim erim eridim
Evvel muhabbetli yârim ileydim
Şimdi köşelerde bakan ben oldum

Dolaştırdın beni Urum'u, Şam'ı
Bilmez o cahillar, terkeder seni
Evvel gül dalında beklerdin beni
Şimdi hardal gibi kokan ben oldum

KARAC'OĞLAN böyle oldu bu işler
Oturmuş sevdiğim hasbâle başlar
Bir konak yaptırdım kavim, kardaşlar
Çekip ilk direğin yıkan ben oldum

—143—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Uyuyup uykuya kanamaz oldum
Deli miyim, mecnun muyum, ben neyim
Sırrımı yâd ele veremez oldum

İnkâr m'oldu al yanaktan emdiğim
Gece gündüz sevdasına yeldiğim
Usul boyun, ince belin sardığım
Öğrenmiş ellerim, duramaz oldum

KARAC'OĞLAN der ki, beyli paşalı
Aşkın dalgası da baştan aşalı
Burada bir kıza gönlüm düşeli
Sevdasın serimden atamaz oldum

—144—

Keklik gibi taştan taşa sekersin
Baykuş gibi azgın azgın bakarsın
Beni görsen kaşın gözün yıkarsın
Şol, kara zülfüne kullar olduğum

Yürü sevdiceğim hemen hiram ol
Hublara karşı dur, sen de tamam ol
Ben ölürsem cenazeme imam ol
Kıl, kara zülfüne kullar olduğum

KARACOĞLAN der ki, böyle ne imiş
Gönül kimi severse güzel o imiş
Almanın eyisin ayı yerimiş
Bil, kara zülfüne kullar olduğum

—145—

Hey ağalar, bir onulmaz derdim var
Olur olmaz yâre açamıyorum
Bir yâr için çıktım gurbet illere
Terk edip sılaya geçemiyorum

Ay mıdır, gün müdür cihanı tutan
Cemâlin görünce nurlara batan
Altın kafeslerde durmadan öten
Keklik mi, turaç mı seçemiyorum

Her yiğidin devlet konmaz başına
Yâr ağlatan doyar m'ola yaşına
Göğsü nakış nakış tavus kuşuna
Benzettim yavruyu seçemiyorum

Atın eşkini de yiğidin kıvı
Güzelin üstüne kurulur davı
Gökte gövel ördek şahinin avı
Açıp kanadımı uçamıyorum

KARACOĞLAN der, dünyanın ucu
Her kardaş diyene diyemem bacı
Ayrılık şerbeti ağıdan acı
Şu dünya malına içemiyorum

—146—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Sevgini sevdamdan ayramıyorum
Gündüz hayalimde, gece düşümde
Bana bir hal oldu bilemiyorum

Yaylanın hası da şu nazlı pınar
Aşnası olanlar yolları dener
Duramaz dillerim, nazlımı arar
Dilini tutup da duramıyorum

Nerde güzel görsem artıyor gamım
Genç yaşımda sağır oldu kulağım
Her gün önümüzden geçer yolağım
Şimdi nerd-olduğum bilemiyorum

KARACA OĞLAN da gördüğün öğer
Uzundur saçları topuğun doğer
Vermişler beş bini, bin daha değer
Kesilmiş bahası, alamıyorum

—147—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Sana bir sözüm var diyemiyorum
Bilmem deli miyim, mecnun gezerim
Sırrımı yadlara veremiyorum

Ak memenden emdiceğim azıktır
Tarama zülfünü, gönlüm bozuktur
Öksüzüm, garibim, bana yazıktır
Destursuz koynuna giremiyorum

Helâl olsun al yanaktan emdiğim
El uzatıp gonca gülün derdiğim
İnce belin, usul boyun sardığım
Alışmış kollarım, duramıyorum

KARACOĞLAN der ki, Hasanpaşalı
Aşk sevdası gönlümüzden taşalı
Sen gibi güzele gönlüm düşeli
Uyuyup uykuya kanamıyorum

—148—

Bir çift güzel, geçti bağlardan ağrı
Daramış zülfünü, vermiş tımarı
Ak göğsün arası zemzem pınarı
İçsem öldürürler, içmesem öldüm

Başına vurunmuş kadife fesi
Uğrun uğrun çektiğim yârin yası
Bacaya koymuştur demir kafesi
Baksam öldürürler, bakmasam öldüm

KARAC'OĞLAN der ki, kendim öğmeyim
Coşkun sular gibi bendim döğmeyim
Güzel sevme derler, nasıl sevmeyim
Sevsem öldürürler, sevmesem öldüm

—149—

Kısmet olup ben bu ilden gidersem
Sen de bu illerde kal kara gözlüm
Gurbet ilde kem haberim duyarsan
Başının çaresin bul kara gözlüm

Âşık bilir âşıkların hevesin
Kömür sandım, yâr başının karasın
Yoksa sen kapına kul mu ararsın
İşte ben kapına kul kara gözlüm

Âşık bilir âşıkların suçunu
Cennet sandım yâr koynunun içini
Tarayıp zülfünü, düzelt saçını
Hilâl kaş üstüne sal kara gözlüm

KARAC'OĞLAN, talihsiz başın varmış
Yârdan ayrılması ne çetin kârmış
Ala göz üstünü saçlar bürümüş
Dilber, dudakların bal kara gözlüm

—150—

Niçin böyle melil melil gezersin
Şad-ü hurrem olup gül kömür gözlüm
Arzu eder gönlüm gurbet illeri
İşte gidiyorum, kal kömür gözlüm

Ben seni severim can-u gönülden
Kalktı kısmetimiz ne gelir elden
Yanağın çevresi tomurcuk gülden
Bezemiş gerdanın hâl, kömür gözlüm

Vazgelmezem, sen ahdında durursan
Yüz verme, engeli mahfi görürsen
Varıp bir kötüye meyil verirsen
Dilerim, Mevlâ'dan bul kömür gözlüm

KARACOĞLAN, söyle sözü utanma
Varıp yâd ellerin nârına yanma
Gitti gurbet ile yâr, gelir sanma
Ahd-ü aman edip gel, kömür gözlüm

—151—

Testisini almış pınara gelmiş
Terlemiş memeler yeni tomurmuş
Has yıldız düğmeler çapraz vurulmuş
Seherde göğsünü çöz, kara gözlüm

Ne bilir güzeli sevmesin ahmak
Sevaptır güzelin yüzüne bakmak
Fırsatın bulup ta yanaktan öpmek
Can cefa götürmez tez, kara gözlüm

Yine dumanlandı yüzü havanın
Gönlü büyük olur güzel sevenin
Tomurmuş memeli bir yâr sevenin
Yüreği dol-olur göz, kara gözlüm

Sabahtan seherden burdan geçersin
Nisbet için ak göğsünü açarsın
Bir gün olur kollarıma düşersin
Hayfımı alırım kız, kara gözlüm

KARAC'OĞLAN der ki, soyun soy ise
İnce belin, uzun boyun boy ise
Verdiği öpüşün hepsi bu ise
Vallahi billahi az, kara gözlüm

—152—

Sabah seherinde çıkıp salınma
Yavru şahin gibi bas, kara gözlüm
Kaşın kalem olmuş, lebin mürekkep
Ak beyaz üstüne yaz, kara gözlüm

Ol kiraz dudaklar, nar gibi yüzler
Kız beni anlıyor, sendeki gözler
Çok olur güzelde noktalı sözler
Bu zülüf gerdana az, kara gözlüm

Havayi de deli gönül havayi
Yükseğinden şahin örer yuvayı
Tomurcuk memeli, bırak edâyı
Göğsünün düğmesin çöz, kara gözlüm

KARAC'OĞLAN der ki, kandıramadım
Köz koydum kalbine, yandıramadım
Yolunu yoluma döndüremedim
Getirme üstüne söz, kara gözlüm

—153—

Divane gönlümün bulanması var
Çıkarım dağlarda gezer, yürürüm
Elime aldım aşk meş'alesini
Sinemi odlara yakar yürürüm

İntizar eyledin, büktün belimi
Nice edeyim şu halkın dilini
Başıma sokunmam yârin gülünü
Elime aldım ben, kokar yürürüm

Ala gözlü baharımdır, yazımdır
Gidi rakıb, kara kışım güzümdür
Vilâyet hünkârın, seyran bizimdir
Göze yasak olmaz, gezer yürürüm

KARAC'OĞLAN eydür, ah-u zârımdır
Bu dünyada hasret benim yârimdir
Gâhi bir bulanmak kisb-i kârımdır
Tuna seli gibi akar yürürüm

—154—

Kada, ne ettin de geldin başıma
Çok yiğitler çılbak doğar anadan
Aradın da buldum ben bu belâyı
Müstahaktır bu işlerin Yaradan

Kara günde doğurmuş beni anam
Kan ile yuğrulmuş temelim, binam
Safasız ataşa ben nice yanam
Ayrılmıyor sefil başım belâdan

Ululaın sözlerini tutmadım
Divane gönlümü hiç terk etmedim

Felek beni alakoydu sıladan

KARAC'OĞLAN der ki, vay noldu bize
Yandı ciğerciğim, dert oldu bize
Ellerin yüzünden çektiğim ceze
Bir ben miyim şu âlemi dolanan

—155—

Kadir Mevlâm senden bir dileğim var
Şu dileğim kabul eyle, Yaradan
Dört dilek diledim, ziyana gitti
Ağlattığın kulu güldür, Yaradan

Kömür gözlüm ne salının karşımda
Gündüz hayalimde, gece düşümde
Bir güzelin sevdası var başımda
Yâr sevdası çetin olur, Yaradan

Nasıl vazgeçeyim şu şirin candan
Adam vazgeçer mi böyle civandan
Ben güzelim, diyor kaçıyor benden
O da benim gibi kuldur, Yaradan

KARAC'OĞLAN der ki, yakıp yandırma
Şu gönlümü engin yere kondurma
Azrail gönderip canımı aldırma
Sevdiğime canım aldır, Yaradan

—156—

Mavi donlum salınıyor karşımda
Gündüz hayalimde, gece düşümde
Eksilmeyen sevdası var başımda
Yâr sevdası çetin imiş, Yaradan

Ey tor mavi donlum, geçemem senden
Ölmeyince ayrılır mı can tenden
Kızlarla tor olmuş kaçarsın benden
Yüzünü bir bana döndür, Yaradan

En yüksek yerlerde avcılar gezer
Hem derin göllerde ördekler yüzer
Yufka olan dudak şekerler ezer
Kızıl yanakların kaldır, Yaradan

KARAC'OĞLAN der ki, yakıp yandırma
Yükseltip te enginlere indirme
Tatlı cana Azrail'i gönderme
Canım sevdiğime aldır, Yaradan

—157—

Yüce dağlar ne kararıp pusarsın
Aştı derler nazlı yâri başından
Oturmuş derdime dert mi katarsın
Âlem sele gitti gözüm yaşından

Balta değsin, ormanların kurusun
Gazel olsun, yaprakların çürüsün
Top top olsun geyiklerin yürüsün
Avcıların avın alsın peşinden

Sarp kayalarını taşçılar delsin
Tomurcuk güllerin yad eller dersin
Yârin emaneti var, senin olsun
Sakla dağlar boranından, kışından

Fenasın da *KARACOĞLAN* fenasın
Od düşe de döne döne yanasın
Yüce dağlar sen de bana dönesin
Ayrılasın yâreninden eşinden

—158—

Yüce dağlar ne kararır pusarsın
Aştı m'ola kömür gözlüm başından
Azacık derdime dert mi katarsın
Âlem sele gitti gözüm yaşından

Ey Karadağ melil melil kalasın
Ataş düşe cayır cayır yanasın
Dilerim Allah'tan bana dönesin
Ayrılasın gül memeli eşinden

Zalım taşçılar da taşını delsin
Başında da kızgın samyeli essin
Evvel benim idi dert, senin olsun
İnlesin burcların, borandan, kıştan

KARACOĞLAN der ki, hanı maralım
Dağlar, sana, söyle var mı zararım
Yârimi yitirdim, yanar ararım
Gümanım var koyağında taşında

—159—

Azrail gelmiş te yârim almağa
Ya ben kimler ile kalayım kalan
Artırdılar fırkatımı, zârımı
Bagrımı yerlere süreyim kalan

Gide gide hep yollarım düz oldu
Yandı ciğerciğim, kömür köz oldu
Yârin dedikleri acı söz oldu
Ağlarımı giderim, gülerim kalan

Yolun doğrusuna sapayım dedim
Sıdk ile Mevlâ'ya tapayım dedim
Yârimin gönlünü yapayım dedim
Yıkılmış gönlünü yapamam kalan

KARACOĞLAN der ki, okur yazarım
Tomurcuk memede kaldı nazarım
Hırka geyer derviş gibi gezerim
Yâr için abdala uyarım kalan

—160—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Güzellikte yârim idin bir zaman
Gece gündüz kız sevdana yelerdim
Can içinde canım idin bir zaman

Ağır idin cilve ile, naz ile
Sinemi doldurdun acı söz ile
Ahdım olsun konuşmaya kız ile
Sıdkı bütün yârim idin bir zaman

Al yanaktan akan ballar sanırdım
Top kara zülfünü teller sanırdım
Daha evvel değmez eller sanırdım
Burcu burcu kokar idin bir zaman

Her sabah her sabah gelem kapına
Kerpiç olam, yapılayım yapına
Sen Leylâ, ben de Mecnun karşına
Kömür gözlüm yârim idin bir zaman

KARACʻOĞLAN der ki, mestin var imiş
Beni öldürmeğe kasdin var imiş
Daha benden başka dostun var imiş
Yâd ellerle konuşmuşsun bir zaman

—161—

Zevkim artar, gelir gönlümün şanı
Sevdiğim benimle olduğu zaman
Defeder giderir gönlümün gamın
Yâr gelip yanımda güldüğü zaman

Söyledikçe lezzet verir sözünde
Dün-ü gün hayali iki gözümde
Hüda emri ile o mah yüzünde
Ak güller açılır güldüğü zaman

Aşkın ataşı bu sinemi deler
Divane gönlümü gâhi şad eyler
Sanırım vücudum cennette gezer
Yârimi koynuma aldığım zaman

KARAC'OĞLAN der ki, vücudum yandı
Asılzade aslı, huridir kendi
Sandım ki gökten de bir melek indi
Kolların boynuma sardığı zaman

—162—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Gezer miydin yâran ilen, eşinen
Irak yerden kem habarın duyarsam
Döğünürüm, kara bağrım taşınan

Dost yoluna verdim olan varımı
Taşa çaldım namusumu, ârımı
Kim ağlatmış benim nazlı yârımı
Top top olmuş kirpikleri yaşman

Dinleyin ağalar hata işledim
Hayrı bıraktım da şerre başladım
Öpem derken al yanaktan dişledim
Kurt yiyip te çürüyesi dişinen

Mail oldum, gözlerine doyamam
Ak gerdanda sıra benler sayamam
Tatlı olur, ben canıma kıyamam
Ağı yedir, kömür gözlüm aşınan

KARAC'OĞLAN der ki nedip ne bilmez
Gizli habarını yad eller bilmez
Ekmek ile tatlı cana kıyılmaz
Bir gün ağı yedir dostum aşınan

—163—

Çıktım yücesine seyran eyledim
Dost ile gezdiğim çöller perişan
Bir başıma olsam gam çekmez idim
Bir ben değil, cümle âlem perişan

Başı pare pare dumanlı dağlar
Hastanın halinden ne bilir sağlar
Bozulmuş siyeci, virane bağlar
Bülbülün konduğu güller perişan

Ezel biz de binerdik Arab ata
Türlü nimet çekilirdi somata
Terkettim sılayı, çıktım gurbete
Altı Arab atlı beyler perişan

Fenadır dünyanın ötesi fena
Biz de erişmedik bir eyi güne
Terketmiş ilini bir benli suna
Ördeği gelmeyen göller perişan

KARAC'OĞLAN der ki, olaydı sözüm
Ayağın altına tüabdır yüzüm
Kırılmış perdesi çalmıyor sazım
Sazlar düzen tutmaz, teller perişan

—164—

Çıkıp yücesine seyran ederken
Gördüm ak kuğulu göller perişan
Bir fırkat geldi de durdum ağladım
Öpüp kokladığım güller perişan

Hayal hayal oldu karşımda dağlar
Eşinden ayrılan ah çeker ağlar
Dökülmüş yapraklar, bozulmuş bağlar
Bülbülün konduğu dallar perişan

Yıkılmış dilberin mamur illeri
Susmuş bülbül, söyler her dem dilleri
Dağılmış sünbülü, solmuş gülleri
Yüzüne dökülmüş teller perişan

KARACOĞLAN der, ben toy avlamadım
Arab ata binip boylatamadım
Küstürdüm dilberi hoylatamadım
Dilberi küstüren diller perişan

—165—

Hey ağalar gelin seyran edelim
Gövel ördek gölden uçtu sabahtan
Al geyinmiş de çiçekler sokunmuş
Doğan güneş gibi doğdu sabahtan

Şu yavrunun annacında durulmaz
Huri midir, melek midir bilinmez
Azca baha ile satın alınmaz
Beylik maya gibi geçti sabahtan

Ak göğsün üstünde kaldı nazarım
Mecnun oldum dağ başında gezerim
Nerde güzel görsem ismin yazarım
Defterim elimden aldı sabahtan

KARACOĞLAN der ki, sohbetin çoktur
Usuldur boyun da, bahanem yoktur
Kaşların yay olmuş, kirpiğin oktur
Okların sinemi deldi sabahtan

—166—

Haydi gel, dağlarda gidelim ava
Ördekler yaylayı çıkar sabahtan
Dünyanın sonunda bir gül açılmış
Misali cennette, kokar sabahtan

Maşallah deyin de değmesin nazar
Bilezik takmaya kolları güzel
Korkmaz kara kuştan serbestçe gezer
Silkinir, vâdiye çıkar sabahtan

Salına salına gelir nazınan
Seni avladayım şahbaz bazınan
Al tokaylan, kırmızı pervazınan
Silinir, vâdiye çıkar sabahtan

Hey der *KARACOĞLAN* bana ne oldu
Azrail geldi de başa dikildi
Mezarcıma kazma kürek verildi
Dostum ağlar, düşman güler sabahtan

—167—

Sabah olsun ben bu yerden gideyim
Garip güller gibi feryad edeyim
Sen dururken derdim kime dökeyim
Uyan ey gözünü sevdiğim uyan

Dilberin başında samur saç olur
Sevip sevip ayrılması güç olur
Sen gidersen benim halim nicolur
Uyan hey yüzünü sevdiğim uyan

KARAC'OĞLAN der ki, sevda sarıyor
Oturmuş bahçeye zülfün tarıyor
Yollarda yitirmiş eşin arıyor
Uyan hey özünü sevdiğim uyan

—168—

Ak kolların sala sala yürüyen
Nasıl getireyim seni ele ben
Ben şahin olsam da sen bir balaban
Alsam çırnağıma, çıksam yola ben

İlimizde yok mu idi kadılar
Ak ellerin altın tasda yudular
Seni bana yeşil ördek dediler
Onun için dolaşırım göle ben

Yüklettim yedeğim deste katarım
Yüküm kumaş, ben alana satarım
İki bülbül bir kafeste öterim
Konmaz mıyım yeni açmış güle ben

Hemene de *KARAC'OĞLAN* hemene
Çanlı kervan indirmişim Yemen'e
Sevdim ise ben yârimi, kime ne
Nettim ola şu koğlaşan ile ben

—169—

On parmağım şem'a ettim yandırdım
Ele yaradı, varamam yâre ben
Nazlı yârim geçmiş derler buradan
Kör oldu gözlerim, göremedim ben

Yârimin zülüfü destedir deste
Verirler şakirdi, öğretir usta
Bir alma getirdim imanım dosta
El sürüp koynunu aramadım ben

Çıkır çıkır bilezikli kolları
Söyledikçe şirin olur dilleri
Açılmış yanakta gonca gülleri
Yâre söylen, dersin, deremedim ben

KARAC'OĞLAN der ki, belim büküldü
Yâri gördüm kemerciğim söküldü
Ömrüm sarayında üç kor döküldü
Devşirip kerpiçin öremedim ben

—170—

Ham senin sıtkı bütün sözlerin
Dost koynunda muhabbetli izlerin
Dostum, tomur tomur akça yüzlerin
Şu benim dişimin yarelerinden

Gizli sırrın yâd illere denilmez
Divaneler dost yerine konulmaz
Ellemeğe hiç bir yerim kıyılmaz
Sen göster sevdiğim nerelerinden

Gizli sırrın yâd illere diyeyim
Bal olayım al yanağa konayım
Kerem eyle ak gerdandan emeyim
Top kara zülfünün aralarından

KARAC'OĞLAN der, her sözle kesilmem
Bir kötüye varıp böyle yasılmam
Isırırsın dersin, vallahi ısırmam
Okşarım nazlım, şuralarından

--171--

Şu yalan dünyaya geldim geleli
Tas tas içtim ağuları, sağ iken
Kahbe felek vermez benim muradım
Viran oldum, mor sünbüllü bağ iken

Aradılar, bir tenhada buldular
Yaslandılar, şıvgalarım kırdılar
Yaz bahar ayında bir od verdiler
Yandım gittim, ala karlı dağ iken

Farımaz da deli gönlüm farımaz
Akar gözlerimin yaşı kurumaz
Şimden geri benim hükmüm yürümez
Azil oldum, güzellere bey iken

KARAC'OĞLAN der ki, bakın geline
Ömrümün yarısı gitti talana
Sual eylen bizden evvel gelene
Kim var imiş, biz burada yoğiken

—172—

Sana derim sana, hublarım şahı
Soyunup koynuna girmedim mi ben
Koynunda açılan domurcuk gülün
Senin iznin ile dermedim mi ben

Sen de bensiz olmazdın bir zaman
Sen de benim, derdin, kim olmuş yaman
Sözünde durmazsın, hey kavli yalan
Sana candan ikrar etmedim mi ben

Bu sadık dostundan ne tez usandın
Her münafıkın sözüne inandın
KARACA OĞLAN da bilmez mi sandın
Gizli sırlarına ermedim mi ben

—173—

Kadir Mevlâm budur senden dileğim
Oynat beni gelin ilen, kız ilen
Çıksam Binboğa'ya yayla yaylasam
İçsem sularını namlı buz ilen

Dosta doğru gider yollarım olsa
Bülbül gibi şakır dillerim olsa
Kayık oynatacak göllerim olsa
İçi dolu ördek ilen, kaz ilen

KARACA OĞLAN der ki, çiftim sürülse
Bin beş yüz şehirden harcım verilse
Issız yerde sarayeığım kurulsa
Sürsem safayı da kışnan, yaz ilen

—174—

Kaldır nikabını görem yüzünü
Aç başını, Yaradan'ı seversen
Siyah zülfünü mah yüzün üstüne
Tel tel eyle Yaradan'ı seversen

Vakıt tamam, çilelerin doldu mu
El değdi de gonca gülüm soldu mu
Seni benden ayırsınlar, oldu mu
Doğru söyle Yaradan'ı seversen

Şeker vardır damağında dişinde
Lâm elif yazılı senin kaşında
Hamaylin olayım, sakla döşünde
As boynuna, Yaradan'ı seversen

KARACOĞLAN der ki, girme kanıma
Gözlerin de ok atıyor canıma
Bensiz gitme o dilberin yanına
Gidek bile Yaradan'ı seversen

—175—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Yâr senin ahdına durmaz mı sandın
Hatırın hoş olsun, birin bin olsun
Senden âlâsını bulmaz mı sandın

Doğru gelenlere doğru varayım
Haldan bilenlere kurban olayım
Sen birin bulmuşsun ben de bulayım
Güzeller güzelin bulmaz mı sandın

Yavrunun yaylası sulaklı, otlu
Söyle kömür gözlüm, dilleri tatlı
Bir yanı ekinli, bir yanı otlu
Şu dünyada murat almaz mı sandın

Yavrunun gözleri benzer şahana
İsmi, cismi gelmemiştir cihana
Uykusun gözüne etmiş bahana
Tek yatana sabah olmaz mı sandın

KARACOĞLAN der ki, böyle olmasın
Arada engeller murat almasın
Sana senden olmuş, benden olmasın
Herkes ettiğini bulmaz mı sandın

—176—

Yaz gelip te beş ayları doğunca
Akar bozbulanık selinden sakın
Gurbet ilde kimse bilmez ahvâlin
Sen dur vatanında, ilinden sakın

İnsanın kötüsü eylikten bilmez
Kuraksıza öğüt versen de almaz
İnsan yiğ süt emmiş, itimat olmaz
Kapında hizmetkâr kulundan sakın

Kötü insan doğru girmez yoluna
Eyi insan hoş geçinir diline
Elini sunma ki yârin gülüne
Dikeni var, batar, elinden sakın

KARACOĞLAN der ki, eğle gönlünü
Elinden bırakmaz nazlı yârini
Kimse bilmez ahvâlini, halini
Yakınında olan komşundan sakın

—177—

İmana gel kanlı gurbet imana
Biz de başımızı saldık gümana
Yağıp yağmur, gün doğunca çimene
Kokar bureu bureu gülü sılanın

Ovalar ovalar engin ovalar
Gözüm yaşı birbirini kovalar
Yüce dağ başında şahin yuvalar
Öter garip bülbülleri sılanın

Bitmedik işlere Mevlâ ulaşa
Daha ne gelir sağ olan başa
Geçerse bu yaz da, kalırık kışa
Korkarım kapanır yolu sılanın

KARACOĞLAN der ki, şu bana noldu
Sarardı gül benzim gazele döndü
Sılada sevdiğim yâd eller aldı
Bilmem nasıl oldu hâli sılanın

—178—

Bir yiğit sıladan gitmeli olsa
Acısı yüreğinden çıkmaz sılanın
Varıp gurbet ilde mekân tutarsa
Hayali gözümden gitmez sılanın

Ovalar ovalar engin ovalar
Gözüm yaşı biri birin kovalar
Gülistan içinde bülbül yuvalar
Çalısı, çırpısı güldür sılanın

Gidi rakib bize kasd ile bakar
Biz öksüz kulları odlara yakar
Her sabah her sabah misk gibi kokar
Kayası, toprağı, taşı sılanın

KARACOGLAN eydür, gelenler gider
Va'desi yetenler borcunu öder
Kuşlar yılda birkez sılaya gider
Onlar da terkini komaz sılanın

—179—

Yaz gelip te beş ayları doğunca
Kıvrım kıvrım gider yolu yaylanın
Lâlesi sünbülü boynun eğişin
Rayihası tatlı gülü yaylanın

Aktı pınarları, suyu çağlıyor
İnim inim güzelleri ağlıyor
Çıkmış anası da seyran eyliyor
Anası sürgüne gitti yaylanın

Engininden yükseğine çıkılmaz
Kaplan girse meşelerin sökülmez
Kumaş yüklü tor taylağın çekilmez
Evleri sürgüne gitti yaylanın

Eşeli de *KARAC'OĞLAN* eşeli
Altı yıl oldu sevdana düşeli
Üstü bozuk topraklı, kaplan meşeli
Güzeli sürgüne gitti yaylanın

—180—

Çıktım Kırklar dağın seyran eyledim
Sallanarak gider yolu Hama'nın
Yel vurdukça dertli dolap iniler
Burcu burcu kokar gülü Hama'nın

Heves kaldım pınarının başına
Altın yağmış toprağına taşına
Ulu Camisinin kandil başına
Altın şamdanı da yanar Hama'nın

Kudretinden yapılmıştır yapısı
Kalem kaşlı güzelinin hepisi
Aldı beni çarşısının kokusu
Çarşılarda gülü kokar Hama'nın

KARAC'OĞLAN der ki, kal benim yurdum
Terkettiğim sılayı burda buldum
Güzeli çok diye eğlendim kaldım
Kalem kaşlı güzelleri Hama'nın

—181—

Dinleyin bir güzeli medhedeyim
Yiğide nisbetle yürüyüşlünün
Can feda ederim şöyle sunaya
Bin türlü naz ile salınışlının

Kadife şalvarlı, tül libaslının
Güvercin topluklu, sarı mestlinin
Elleri kınalı, kumru seslinin
Zülüfü gerdana tarayışlının

Entari geyinmiş frengi rengi
Yanakları kırmızı, elmas irengi
Saçları topukla eyliyor cengi
Bir hüma bakışlı, on dört yaşlının

KARAC'OĞLAN der ki, güzelin huyu
Hezaran çubuğuna benziyor boyu
Âb-ı kevser gibi lebinin suyu
Peynirdir dilleri, ince dişlinin

—182—

Sabahleyin seher yeli değince
Lâle verip sünbül boyun eğince
Yaz gelip te beş ayları doğunca
Çekilir sağmalı, yozu dağların

Yüce dağ başında çalınır kaval
Kadir Mevlâm sana vermesin zeval
Aşağı yelinden sorulur sual
Söker garbi, iner buzu dağların

Yüce dağ başında can otu biter
Bir zalım geldi de ölümden beter
Seyfisi top olmuş, kuzusu öter
Çekilmez elvanın nazı, dağların

Güney yüzünün de karları gitmez
Virane bahçede bülbüller ötmez
Bir gece yatsam da misafir etmez
Kışın azgın olur yüzü dağların

KARAC'OĞLAN der de, sözün yadlara
Ben uğramamıştım böyle dertlere
Kuşlar konmuş mor sünbüllü yurtlara
Türlü libas geymiş yüzü dağların

—183—

Sevdi(ği)m seher yeli kokun getirir
Al güllere misal top yanakların
Âşıkın gönlüne nice gam verir
Dermansız hastaya hap yanakların

Karaman'dan, nazlı yârim Konya'dan
Geldik te ne bulduk yalan dünyadan
O ak kollarını dola boynumdan
Leblerime yoldaş yap yanakların

KARAC'OĞLAN, Mevlâm visal vermesin
Şu gözlerim gördü turunç memesin
Gönül ister yâr şeftalin dermesin
Eydür bana, yârin öp yanakların

—184—

Sabahtan seherde suya giderken
Üşüyor parmağı, eli kızların
İnce bel üstüne cevahir kemer
Zıhgirden geçiyor beli kızların

Irakta yitirsem, yakında bulsam
Mevlâ izin verse koynuna girsem
Al yanaklarından bal deyi emsem
Dudağından akan balı kızların

Sevdiğimin gayet ince beli var
Şekerle şerbetten şirin dili var
Ak alnında deste deste gülü var
Kokuyor başında gülü kızların

KARAC'OĞLAN der, öldüğüm bilsinler
Toplansınlar namazımı kılsınlar
Mezarımı yol üstüne koysunlar
Geçerken uğrasın yolu kızların

—185—

Benden selâm eylen şol nazlı yâre
Her beni gördükçe gülüp durmasın
Aldırdım aklımı, oldum divane
Aklımı başımdan alıp durmasın

Kız seninle böyle miydi pazarım
Kara kaşlarında kaldı nazarım
Yol üstünde kazmasınlar mezarım
Yâr gelip geçtikçe yanıp durmasın

Kız seninle bir bahçecik dikelim
Ayvasından, turuncundan satalım
Gel sarılıp bir gececik yatalım
Ah-ü zârım sende kalıp durmasın

KARACA OĞLAN der, Hakk'a baka dur
Yollar çamur, belki çöker, büke dur
Çekemem kahrını, bağrım yufkadır
Arada habarın gelip durmasın

—186—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
İbrişim atkının telinden misin
Kadir Mevlâ'm seni öğmüş yaratmış
Cennet-i âlânın nurundan mısın

Hûblar gibi gözlerini süzersin
Siyah zülfü ak gerdana düzersin
Kargı kamış gibi durmaz uzarsın
Cennetin selvinden, dalından mısın

Görenin aklını ediyon talan
Hatıp dillim daim okuyor Kur'an
Seni hub yaratmış Hazret-i Mennan
Yusuf-i Kenan'ın belinden misin

Melûl mahzun dört yanına bakarsın
Nice canlar ataşına yakarsın
Yel estikçe burcu burcu kokarsın
Yaz bahar ayının gülünden misin

KARAC'OĞLAN derdim artar gün günü
Şu dünyada bulamadım dengimi
İçerimden hiç çıkmıyor yangını
Yoğısa cehennem nârından mısın

—187—

Dün gece dün gece gördüm düşümde
Göçün çekmiş gider ili Zeyneb'in
İnci, mercan gibi ufak dişinde
Tatlı tatlı söyler dili Zeyneb'in

Zeyneb pek küçüktür haldan bilmiyor
Ün eyledim hiç yanıma gelmiyor
Göz görüp te gönül karar kılmıyor
Aştı üstümüzden yolu Zeyneb'in

Yaz gelip te meyvaları yetmemiş
Şeyda bülbül konup figan etmemiş
Bahçesinde mor menevşe bitmemiş
Açılmış goncası, gülü Zeyneb'in

Sabah olur seher yeli esdirir
Siyah zülfü mâh yüzünden gezdirir
Zalım engel yârı bize güstürür
Dolansın boynuma kolu Zeyneb'in

Bahar gelip seher yeli esdi mi
Zeyneb bizim ele kadem basdı mı
Acap bizden umudunu kesti mi
KARAC'OĞLAN olsun kulu Zeyneb'in

—188—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Dikerler ağacı, dal benim için
Aşam dedim, aşamadım başından
Yağıyor yollara kar benim için

Sazımızı ele alıp çalalım
Çaresiz dertlere çare bulalım
Sabahtan seherde yoldaş olalım
Bu gün de burada kal benim için

Yücesine çıktım yayla yayladım
İndim enginine seyran eyledim
Bayram aylarına kavil eyledim
Bekliyor yolları yâr benim için

KARAC'OĞLAN der ki, yerim içerim
Ağır saltanatla konar göçerim
Ahdım olsun, seni alır kaçarım
Ferman çıkarsınlar var benim için

—189—

Çünkü güzel meylin yoğ idi bende
Ezelden de ikrar vermeye idin
Muhabbettir güzelliğin nişanı
Uğrun uğrun bakıp gülmeye idin

Siyah zülüflerin eyleme perde
Beni de uğrattın bin türlü derde
Ben kendi halimde gezdiğim yerde
Çağırıp bergüzar vermeye idin

Hanı senin ile yiyip içtiğim
Ulu sahralarda konup göçtüğüm
Şimdi kâr eylemez benden kaçtığın
Soyunup koynuma girmeye idin

KARAC'OĞLAN der ki, ey mâh-ı mestim
Kaşın gözün eğme, cana mı kasdın
Severler güzeli, incinme dostum
Harcın ise güzel olmaya idin

—190—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Şâdedip elleri gülmeseneydin
Muhabbettir güzelliğin nişanı
Bakıp uğrun uğrun gülmeseneydin

Dilber senin ile yiyip içtiğim
El atıp da düğmelerin çözdüğüm
Fayda etmez şimden sonra kaçtığın
Soyunup koynuma girmeseneydin

Kırmızı güllerin dalları yerde
Sen uğrattın beni onulmaz derde
Ben kendi halimde gezdiğim yerde
Getirip bergüzar vermeseneydin

KARAC'OĞLAN der ki, cana mı kasdın
Sallanma sevdiğim, bağrıma basdın
Güzel olanları severler dostum
Harcın değil, güzel olmasanaydın

—191—

Sabahtan uğradım ben bir geline
Dedim, aslın faslın nereli gelin
Dedim, şu Leylâ'nın ismin bileyim
Dediler, bu köylü, buralı gelin

Bir kız, karşımda salındın durdun
Gören yiğitlere şan şöhret verdin
Attın gamze okun, sineme vurdun
Gamz'okun sineme vuralı gelin

Ebrusun çekemez gören âşıklar
Sırma cepken ak kolları ilikler
Eğrim eğrim olmuş, sırma bölükler
İbrişim bölüğün turalı gelin

KARAC'OĞLAN der ki, haydan hay olur
Seni görenlerin aklı zay olur
Sanma yine bu yaralar sağ olur
Gamz'okun sineme vuralı gelin

Çeşit çeşit bağlamışsın başını
Uydurmuşsun zülfe hilâl kaşını
Korkarım ki bulamamışsın eşini
Zülfü gerdanına turmalı gelin

Ben seni severim ne heves ile
Geçirttin ömrümü kara yas ile
Bir çift çorab ile yırtık mest ile
Bastığım yerlere sormalı gelin

Sıdk ile baktım da güzelin genci
Ağzının içinde dişleri inci
Al Yusuf alması, Aydın turuncu
Güzelin kıymatın bilmeli gelin

KARAC'OĞLAN der ki, dertlerim azdır
Güzeli öğmesi boynuma farzdır
Kara kaş altında sürmeli gözdür
Âşığın bahşişin vermeli gelin

—193—

Sıdkla baktım da güzelin genci
Ağzının içinde dişleri inci
Al Yusuf alması, Aydın turuncu
Göğsü katar katar düğmeli gelin

Utanma perdeyi kaldır aradan
Kusursuz yaratmış seni Yaradan
Kaşın, gözün görünmüyor karadan
Kaşları, gözleri sürmeli gelin

Haramî olmuş ta yola inmişsin
Öldürmüş âşığı kana girmişsin
Geyinmiş, kuşanmış, güzel olmuşsun
Güzellik kıymatın bilmeli gelin

Der *KARAC'OĞLAN* da bu size arzdır
Güzeli medhetmek boynuma farzdır
Kara kaş altında sürmeli gözdür
Âşığın bahşişin vermeli gelin

—194—

Seherden uğradım ben bir geline
Bal bulaşmış dudağına, diline
İkrar verdicegin kavil yerine
Salını salını gelmen mi gelin

Salını salını gelir bir gelin
Bizim köye uğramaz mı hiç yolun
Güzel olan bilir dostunun halin
İnsaflı kullardan olman mı gelin

Yiğit olan yiğit dağda yaslanır
Deli gönül böyle kalmaz, uslanır
Yâr koynunda bir çift meme beslenir
Birini yiğide vermen mi gelin

Bülbül öter gonca gülün aşkına
İkrar koysak, dayanmıyor beş güne
Seni beni yaradanın aşkına
Sinemi sinene sarman mı gelin

Yürüdükçe ak bilekler sallanır
Söyledikçe şirin diller ballanır
Söylemen yiğide belki güccnir
Muhabbet halinden bilmen mi gelin

KARACOĞLAN diyor, odana varsak
Eğlenip bir zaman orada kalsak
El'aman deyip te çokca yalvarsak
O zaman bir ıkrar vermen mi gelin

—195—

Sabahtan uğradım ben bir geline
Bal bulaşmış dudağına, diline
Kavil koducağım kavil yerine
Salınıp, fırlanıp gezmen mi gelin

Sırtına geyinmiş al ile moru
Seni seven yiğit neylesin malı
Geyinmiş kuşanmış ibrişim şalı
İnce belli, şal kuşaklı bir gelin

KARACOĞLAN, züğürt düşmüş geziyor
Gören âşıkların bağrını eziyor
Herkes sevdiğin deftere yazıyor
Sen de beni defterine yaz gelin

—196—

Deniz kenarında yerler hurmayı
Kılavuz katarlar telli turnayı
Ak göğsün üstünde yalaz düğmeyi
Çağlar gider, yaylasına bir gelin

Ayağına geymiş telli yemeni
Kaldıralım aralıktan gümanı
Ak topuk üstüne atlas tumanı
Döker gider, yaylasına bir gelin

Ataş yanmayınca tütün mü tüter
Ak göğsün üstünde uban mı biter
Vakti gelmeyince bülbül mü öter
Öter gider, yaylasına bir gelin

Merdine de *KARACOĞLAN* merdine
Yaktı beni ataşına urduna
Annaçtaki karlı dağın ardına
Aşar gider, yaylasına bir gelin

—197—

Şu bizim illerin Alca pınarı
Eğildi suyundan içti bir gelin
Elini yüzünü yudu, oturdu
Aradan perdeyi açtı bir gelin

Allıdır şalvarının tor yolları
Gayet ince düşmüş güzel belleri
Halka halka olmuş zülfün telleri
Tel tel ak edip yüzüne kor gelin

O geline dedim, güzeller ağı
Senin için dolandım karlı dağı
Alayım da sana altın saç bağı
Torla topla ince bele sar gelin

KARACOĞLAN öğer gene de öğer
Altın saç bağları topuğa değer
Ay ile besdetmiş gün ile doğar
Cennet-i âlânın nuru bir gelin

—198—

Altına serdi de ipekten halı
Önüme koydu da kaymağı, balı
Seni seven yiğit neylesin malı
İnce belli, şal kuşaklı bir gelin

Hocasına vardım dersini okur
Bahçesine vardım bülbüller şakır
İbrişim içinde halılar dokur
Elleri erdemli, kollu bir gelin

KARAC'OĞLAN der ki öğdüğün öğer
Altın yapağından cepkenin döğer
Ay ile besdetmiş, gün ile doğar
Cennet-i âlâda nurlu bir gelin

—199—

Gel de dostum bahçesinde gezelim
Kimler karşısına geldi bir gelin
Aman gelin, dedim ben de ağlarım
Gözümün yaşını sildi bir gelin

Sarıldı boynuma, ağlama deyi
Hotozumu devre bağlama deyi
Yalvardı yakardı inleme deyi
Teze bir şeftali verdi bir gelin

A kuzum yanağın dertlere derman
Kaşların yay olsun, kirpiğin keman
Top zülüflerini sevdim bir zaman
Gamz'okun sineme vurdu bir gelin

Gönül farımadı güzel sevmeden
Ak göğsün bendi de gümüş düğmeden
Sarılalım anan, atan duymadan
Tenhada şeftali verdi bir gelin

(1)

(1) Bu şiirin son dörtlüğü elde edilememiştir.

—200—

Yücesine çıktım seyran eyledim
Güzeller içinde gördüm bir gelin
Nesin medhedeyim böyle dilberin
Başı ibrim ibrim telli bir gelin

Tepsiye dizdiler kaymağı balı
Seni gören yiğit neylesin malı
Kıçına yakışmış gümüş halhalı
Edepli, erkânlı, yollu bir gelin

Her sabah her sabah müftüler okur
Viran bahçelerde bülbüller şakır
İbrişim almış da halılar dokur
Şal kuşaklı, ince belli bir gelin

Öğer *KARAC'OĞLAN* sevdiğin öğer
Altın saç-bağı da topuğun döğer
Ay ilen besdetmiş, gün ile doğar
Cennet-i âlânın nuru bir gelin

—201—

Sana dedim, allı gelin has gelin
Suya gider, sağ elinde tas gelin
Yedi yıldır ben sevdana düşeli
Kerem eyle, şu sevdamı kes gelin

Zalım aşk elinden içmişim ağı
Senin için dolanırım bu dağı
Alam beliğine altın saç bağı
Tak saçına, ince bele as gelin

Ben seni severim, sen de seversen
İnsan olman el sözüne uyarsan
Çizme olam ayağına, geyersen
Ökçesin de çamurlara bas gelin

Bir gül oldum zemhericle açıldım
Açıldım da kız koynunda geçindim
Kumaş oldum terzilerde biçildim
Geyin sarıl, ak tahtaya bas gelin

KARACOĞLAN der ki, nicolur halım
Yoluna dökülsün olanca malım
Geyin kutnu kumaş, karşımda salın
Ko desinler, şu yiğitin şu gelin

Aynasını almış da başın bağlar
Günde üç beş kere zülfünü yağlar
Cihanlar, elinden bütün zâr ağlar
Cihanı ataşa yakar bu gelin

Bir güzel gördüm de şavkları parlar
Düşmemiş eşine, menendin arar
Seni gören yiğit sararır solar
Göreni ataşa yakar bu gelin

KARACOĞLAN der ki, gönül yorulur
Yâr sevdası bu başıma derilir
Aklım yetti, kimse kalmaz kırılır
Dünyayı ataşa yakar bu gelin

—203—

Ağzı şeker, dili nem'in balıdır
Ah ettikçe yüreğimi eridir
Bin katar içinde bu bir türlüdür
Urum'da, Şam'da birdir bu gelin

Garip bülbül figan eder naz ile
Kılınç vurur, kanlar döker gürz ile
İki bin gelinle, dört yüz kız ile
Tartılsa çok ağır gelir bu gelin

Ağam kusur var mı şol kara kaşda
Dostumun sevdası kaynıyor başda
Tunus, Tırablus, koca Maraş'da
Reyhan'ın içinde birdir bu gelin

Hele bakın şu güzelin haline
Çift memeler iz eylemiş koynuna
Varın bakın Gürcistan'ın iline
Acem, Buhara'da birdir bu gelin

KARAC'OĞLAN der de, yârim salınır
Ciğerciğim bölük bölük bölünür
Âkibette bu dert beni öldürür
Bütün dünyada da birdir bu gelin

—204—

Hele bakın şu güzelin haline
Benim olsa vermem dünya malına
Doyup usanmadım tatlı diline
Daha bu güzellik sana az gelin

Eğnine geyinmiş alınan moru
Gören yiğitler de çekiyor zârı
Mevlâm hub yaratmış şöyle bir yâri
Korkarım ki sana değer göz gelin

Sen asla kötüynen eyleme pazar
Hamaylılar takın, değmesin nazar
Akça ceren gibi çölde ne gezer
Tülü maya gibi sallan gez gelin

KARACOĞLAN der ki, düşkün gezerim
Hey kız çok salınma, bağrım ezersin
Her sevdiğin sen defterе yazarsın
Beni sev de defterine yaz gelin

Gezer iken sürüsüne uğradım
Durmuş sohbet eder beşi güzelin
Belki şu cihanda misli bulunmaz
Yüzü çifte benli, başı güzelin

Söylediğim şu sözlerin mânâsı
Ağzında dişleri inci danesi
Hangi tarihtedir, bilmem senesi
On beşini bulmuş yaşı güzelin

Lâyık mıdır âşıkını yorması
Yüzüne dökülmüş altın sırması
Gam mıdır yoluna bir can vermesi
Beni mecnun etti kaşı güzelin

KARAC'OĞLAN der ki, rastgeldim cana
Görünce yaralar döndü hicrana
Gerdanda benleri benzer mercana
İnciye misaldir dişi güzelin

—206—

Güzelin yanağı ayın tekeri
Ağzı oğul balı, firenk şekeri
Omuzları aşağı, gerdan yukarı
Her bir yeri mâmur olur güzelin

Güzellerin salağına varmalı
El bağlayıp divanına durmalı
Kırmızı kolçaklı, altın burmalı
Ak elleri topak olur güzelin

Güzel olan elvanesin bağlanır
Güzelin yanında yiğit eğlenir
Garbi değmiş kavak gibi sallanır
Yürüyüşü ne hoş olur güzelin

KARAC'OĞLAN der ki, güzel öğmeli
El bağlayıp divanına durmalı
Kaşları kara da, gözü sürmeli
Ala gözü söbü olur güzelin

—207—

Geline bak deli gönül geline
Koynunda açılmış gül memelerin
Emsem de doyulmaz yavrum tadına
Kaymağa karışmış bal memelerin

Mevlâm sana kirpik vermiş, kaş vermiş
İnciden, sedeften, dürden diş vermiş
Koynundaki turunç olmuş uç vermiş
Açılmış goncadır, gül memelerin

KARAC'OĞLAN çıkmış yollara bakar
Ayrılık ataşı gönlümü yakar
Domur domur terin durmayıp akar
Allı çevren al da sil memelerin

—208—

Nasıl medhedeyim sultanım seni
Gürcistan ilini değer gözlerin
Bir bakışta eylen harab, cihanı
Cezayir, Tunus'u değer gözlerin

Darılma sevdiğim söylenen söze
Ne hoşça yakışmış benlerin yüze
Mısır, Arab, Urbanı, Yemen, Aniz'e
Belh'i, Buhara'yı değer gözlerin

Eme idim ağzındaki dilini
Dere idim koynundaki gülünü
Bosna, İstanbul'u, Anadolu'yu
Bütün Rumeli'yi değer gözlerin

Ben seni severim ezel ezeli
Bana cefa etme dünya güzeli
Bağdad'ı, Basra'yı, Acem, Şiraz'ı
Bütün Hindistan'ı değer gözlerin

Emsem yanakların, kurtulsam yasdan
Adam kemlik görmez sevdiği dosttan
Arnavut, Çerkes'le, Kürt Arabistan
Bütün Türkistan'ı değer gözlerin

KARAC'OĞLAN der ki, hoş etti medhin
Al yanaktan buse olsa himmetin
Yüz bin şehir saysam değmez kıymetin
Hasılı cihanı değer gözlerin

—209—

Dinle imdi bir nasihat edeyim
Kullar muhannete muhtaç olmasın
Doğru yolu koyup sarpa gideyim
Sevdiğim, gönlüne gamlar gelmesin

Niderler de insan oğlu niderler
Doğru yolu koyup sarpa giderler
Züğürt isen seni deli ederler
İsterim, bildiğin eller bilmesin

Coşkun sular gibi akar su isen
Ararlar, bulurlar asıl soy isen
Gayetle severler, malı çoğ isen
İsterim akl ile hergiz olmasın

Ben değilim, bunu kitap söyleyen
İnip aşkın deryasını boylayan
Diğümü dinleyip gıybet eyleyen
Oruç tutup beş vaktını kılmasın

KARAC'OĞLAN eydür, mala tapıldı
Dert kalmadı, içerime tepildi
İnsana ahrette ik(i) ev yapıldı
Biri dolup ta biri boş kalmasın

—210—

Kalk dilber, gidelim bağ arasına
Şakısın bülbüller, gül incinmesin
Eser seher yeli zülfün dağıtır
Gerdana dökülen tel incinmesin

Gözlerin şemistir, gün yüzün kamer
Seni seven yiğit zekâtın umar
İnce bel üstüne cevahir kemer
Şöyle bir salın da bel incinmesin

Bir eyilik et ki çıkasın başa
Ak gerdana benler ola temaşa
Âşık maşukla sarılıp sarmaşa
Yorgan zahmet çekip, kol incinmesin

KARAC'OĞLAN der ki, gel görüşelim
Şöyle bir tenhada gel buluşalım
Kaldır nikabını bir öpüşelim
Dudak zahmet çekip, dil incinmesin (1)

(1) 17. yüzyıl âşıklarından Ercişli Emrah'ın da bu ayakta bir koşması vardır.

—211—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Niçin benden böyle şüphelenirsin
Bizlere gelince naz üstüne naz
İllere gelince cilvelenirsin

Kışlar arasında böyle yaz olmaz
Her şahinin avladığı baz olmaz
Eğer naz edersen böyle naz olmaz
O zaman darılıp öfkelenirsin

KARAC'OĞLAN der ki, boş yere yorma
Feleğe darılıp sen seni vurma
Vefasız dilberin kahrını çekme
Yazık gönül sana, örselenirsin

—212—

Yâre selâm söylen seher yelleri
Çıkıp şu yollara naz eylemesin
Bağları ak güllü, derin gölleri
Uçan turnaları kaz eylemesin

Gurbet ilde bir silen yok yaşımı
Kendim gider, kotarırım aşımı
Yuvası içinde gönül kuşumu
Göz yaşım akıtıp baz eylemesin

Geçen olur şu yaylanın düzünü
İlin, aşiretin çeker nazını
Nazlı yârim sürmelemiş gözünü
Suları ısıtıp yaz eylemesin

KARACA OĞLAN der, bire ağalar
Fırkat yolumuzu uc uca bağlar
Yâre söylen, onla öğünsün sağlar
Benim çok ömrümü az eylemesin

—213—

Benden selâm eylen gül yüzlü yâre
Bir saat karşımda dursun da gitsin
Az mı, çok mu sinemdeki yaralar
Gelsin gözü ile görsün de gitsin

Ben de pazar edemedim kız ile
Aldı beni cilve ile naz ile
Merhem eylesin de ballı söz ile
Ak elile yaram sarsın da gitsin

Fenadan da *KARAC'OĞLAN* fenadan
Bir selâm geldi de karşı karadan
Eğer ölür isem ben bu yaradan
Yârim cenazemi kılsın da gitsin

—214—

Kime kin ettin de geydin alları
Yakın iken ırak ettin yolları
Çok mihnetle yetirdiğim gülleri
Vardın gittin bir soysuza yoldurdun

Sen seni topla da kuşağın kuşan
Ayrılır mı senin sevdana düşen
Safa geldin diye sarıp sarmaşan
Niçin benden muhabbeti kaldırdın

Senin gönlün olsa beni arardın
Zülüflerin tel tel eder tarardın
Eğer gene ayrılmaksa muradın
Niçin beni ataşlara yandırdın

KARAC'OĞLAN der ki, bakın halime
Değirmenler döner gözüm seline
Hiç inanmam yârin yalan diline
Ben gönlümü savsalaya bildirdim

—215—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Niçin benden ay yüzünü döndürdün
Yoksa hizmetinde kusur mu koydum
Niçin gül dalına hârı kondurdun

Geyme dedim, niçin geydin alları
Başıma getirdin türlü halleri
Koklamağa kıymadığım gülleri
Niçin verdin yâd ellere soldurdun

Beri gel dedim de benden ıradın
Siyah zülfü mâh yüzüne taradın
Sevmek değil imiş senin muradın
Niçin beni ataşına yandırdın

KARAC'OĞLAN der ki, aman sevdiğim
Yolumu kapladı duman sevdiğim
Vallahi yamansın yaman sevdiğim
Niçin beni yalan sözle kandırdın

—216—

Kömür gözlüm ben bu yerden gidersem
Var bana nisbetle gez uğrun uğrun
Rakib değilim ki aranı bozam
Yâdlara düğmeni çöz uğrun uğrun

Düğün olup al bayrağın açınca
Usul boya yeşil kemha biçince
Yâr salınıp kız karşına geçince
O zaman bildim ki söz uğrun uğrun

Düğün olur Arap atı yetişir
Bayram olur kanlı, kinli barışır
Sevdiceğim yâdlar ile konuşur
Konuş yâdlar ile, gez uğrun uğrun

KARAC'OĞLAN der ki, yalandır yalan
Aldatıp yârimi elimden alan
Göz yaşın mürekkep, kirpiğin kalem
Ayrılık nâmesin yaz uğrun uğrun

—217—

Şunda bir dilbere gönül düşürdüm
Severim billâhi, nic'olur olsun
Varır kapısında kulluk eylerim
Dökerim kanımı, nic'olur olsun

Güzel yavru çıkmış tahta, sallanır
Her öptükçe şirin dudak ballanır
Öpülüp sevilen yâr güzellenir
Emerim dillerin nic'olur olsun

KARAC'OĞLAN der ki, gurbet gezerim
Nerde güzel varsa onu sezerim
Baştan ayağacak fitil dizerim
Yakarım billâhi nic'olur olsun

—218—

Hazret-i Mevlâ'dan dileğim budur
Bülbül gibi işin ah-ü zâr olsun
Beddua eylemem sana sitemkâr
Gül gibi meskenin diken, hâr olsun

Sıracalar çıksın nazik teninde
Dilerim ölesin tatlı deminde
Yüzün kara olsun Hak divanında
Kıyamet gününde başın dar olsun

Dilerim Subhan'dan, olma bermurad
Cisminde kalmasın bir akçalık zat
Cennet yüzünü görme ilelebet
Cehennem meskenin, yerin nâr olsun

Bu *KARAC'OĞLAN*'ı sen ağlatırsın
Kadir Mevlâ'm, her murada kadirsin
Her dem zebaniler belini kırsın
Her vurdukça iki eli var olsun

—219—

Felek vermezsin dengi dengine
Yolum düşürdün yine engine
Kader getirdi Karaman iline
Çimenleri mahzun, gülleri mahzun

Aşıp dağları, seyran eyledim
Garip gönlümü hayran eyledim
Doğdu gönlümden ben de söyledim
Yaylalar mahzun, yolları mahzun

Oba yerleri yıkılmış viran
Ceylanlar gitmiş, dağılmış şahan
Dedim feleğe, işlerin yaman
Konuştum nice dilleri mahzun

KARACʻOĞLAN, konayım güllere
Gidelim gönül uzak illere
Selâm söyleyin garip yollara
Gördüm ovalar, çölleri mahzun (1)

—220—

Yaz gelip te beş ayları doğunca
Selleri gördüm de bulandım bu gün
Lâlesi yetmiş de sünbülü taze
Gülleri gördüm de bulandım bu gün

İli göçmüş, ıssız kalmış yurtları
Söyleyelim başa gelen halları
Kolu tor şahinli yağız atları
İlleri gördüm de bulandım bu gün

Kocaman ardıçlı, soğuk pınarlı
Konup göç ettikleri yayla baharlı
Elleri mızraklı, kolu sıvalı
Erleri gördüm de bulandım bu gün

(1) Bu koşma on heceliдir

Hey der *KARAC'OĞLAN*, sığma sayalı
Hiç aklımdan çıkmaz yârin hayali
Başları ardıçlı, yalçın kayalı
Dağları gördüm de bulandım bu gün

—221—

Seherden uğradım dostun köyüne
Güzeller başıma derilsin bu gün
Herkes nazlısını alsın yanına
Şeftali pazarı kurulsun bu gün

Avlusunda öter kumrular, kazlar
Çalınır ötede çalgılar, sazlar
Zülfü top top olmuş gelinler, kızlar
Bizim de dâvamız görülsün bu gün

Ben severim kara kaşın eğmesin
Gönlüm almaz her güzeli sevmesin
Çözüver sevdiğim, göğsün düğmesin
Tomurcuk memeler serilsin bu gün

KARAC'OĞLAN der ki, geçtim oturdum
Kollarımda bir çift şahin yetirdim
Gittim İstanbul'dan ferman getirdim
Yiğit sevdiğine sarılsın bu gün

—222—

Bülbül âşık olmuş şol gonca güle
O gülün yanında engeli bile
Sabahtan karışmış ili ile ile
Eğri başlı güzeli var bu çölün

Kıbleyedir çeşmesinin akışı
Bülbüle hoş varır gülün kokuşu
Mısır hazinesi değer bakışı
Top zülüflü güzeli var bu çölün

KARAC'OĞLAN okur elifbeyinen
Dosta yaramadım ben bu huyunan
Evliyanın hırkasını geyinen
Hacı yollu güzeli var bu çölün

—223—

Huri melek var mı senin soyunda
Arzumanım kaldı usul boyunda
Şu kadir gecesi, bayram ayında
Üstüne gölg'olan dallar öğünsün

Aşağıdan gelen küçücük gelin
Kemere sığdırmış da nice belin
Seni seven yiğit bekliyor yolun
Yolunu bekleyen yiğit öğünsün

Ağalar, ellerde garibim garip
Neyleyip garibin halini sorup
İlk akşam soyunup koynuna girip
Koynunda mest olan canlar öğünsün

KARAC'OĞLAN der ki, garip kalırsam
Ordular kurup ta işler görürsem
Nazlı yâri bir tenhada bulursam
Yâr ile konuşan diller öğünsün

—224—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Şu gelip geçtiğin yerler öğünsün
Kadir Mevlâ'm seni öğmüş yaratmış
Kısmeti olduğun kullar öğünsün

Huri melek var mı senin soyunda
Âh-ü zârım kaldı uzun boyunda
Kadir gecesinde, bayram ayında
Üstüne gölg'olan dallar öğünsün

Huri kızlar, sürmelemiş gözünü
İlin, aşiretin çeksin nazını
Kaldır perçemini, görem yüzünü
Yüzüne dökülen teller öğünsün

KARAC'OĞLAN der ki, garibim garip
Garibin halinden ne bilsin tabip
Akşamdan soyunup koynuna girip
Boynuna dolanan kollar öğünsün

—225—

Evvel bahar yaz ayları gelende
Bahçede açılan güller öğünsün
Boyu uzun. kaşı kara Suna'mın
Çırpınıp çıktığı göller öğünsün

Bitişin çiğdemler, gelişin yazlar
Göllere dökülen ördekler, kazlar
Ak saya geyinmiş gelinler, kızlar
Ay yüze dökülen teller öğünsün

KARAC'OĞLAN der ki, avlayamadım
Enini boyunu yaylayamadım
Aldırdım yârimi söyletemedim
O yâri söyleyen diller öğünsün

—226—

Başı al valalı küçücük gelin
Seherde açılan güle dönmüşsün
Başına takmışsın altın çelengi
Turnadan alınan tele dönmüşsün

Yüce dağ başında sığınlar gezer
Derindir göllerin bahriler yüzer
Dilin şeker olmuş, şerbetler ezer
Altın tas içinde bala dönmüşsün

Sarı çiçek sarvan kurmuş oturur
Türlü çiçeklere haber yetirir
Cennet'âlâdan da koku getirir
Ilgıt ılgıt esen yele dönmüşsün

KARAC'OĞLAN der ki, içtim bulandım
İçip içip aşkın meyinden kandım
Dünyalar başıma yıkıldı sandım
Derdini söylemez kula dönmüşsün

—227—

Evvel bahar yaz ayları doğunca
Akar boz bulanık neden dereler
Sen de bencileyin yârdan mı oldun
Göz göz oldu sinemdeki yaralar

Ağlama sevdiğim gene gelirim
Güzeller içinde seni bulurum
İflah olmaz, bu dert ile ölürüm
Güzeller serdarı geysin karalar

Hirene de deli gönlüm hirene
Sürerler baykuşu ıssız örene
Kefen kısmet olmaz güzel sarana
Beni yârin yağlığıyla saralar

KARAC'OĞLAN der ki, hezeller ile
Döküldü yaprağım gazeller ile
Bir dâvamız kaldı güzeller ile
Ancak Mevlâ'm dâvamızı aralar

—228—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Gidiyorum sizin olsun buralar
Ah ettikçe kara bağrım ezilir
Melhem almaz sinemdeki yaralar

Şahin küçük amma, vermez avını
Sen erittin yüreğimin yağını
Sara idim dostum, usul boyunu
İster ise kollarımı kıralar

Yanarım, ataşım serimden gitse
O dostun bağında bülbüller ötse
Padişah emretmez, Allah emretse
Her güzeli sevdiğine vereler

KARAC'OĞLAN der ki, halimiz nice
Ünümüz gitti de üceden üce
O dostu saraydım bari bu gece
İster ise boyuncuğum vuralar

—229—

Baharın olduğu neden bellidir
Boz bulanık akar dolu dereler
Sen de bencileyin yârdan m'ayrıldın
Gene yenilendi eski yaralar

Ferhad derler şu dağları delene
Itibarım yoktur yüze gelene
Kefen kısmet olmaz güzel sarana
Meğer dostum çenberine saralar

Kömür gözlüm senden ahdım alırım
Alamazsam ben bu dertten ölürüm
Güzeller içinde arar bulurum
Güzeller serveri geysin karalar

KARAC'OĞLAN der ki, olalım Hak'la
Felek de avlar bizi bir gün fakla
Benim de bir dâvam var ol felekle
Bir gün olur dâvamızı aralar

—230—

Sarı çiçek sarvan kurmuş naz ilen
Âşıklar da keman ilen, saz ilen
On beşinde yeni yetme kız ilen
Seni yaylamanın zamanı dağlar

Sarı çiçek sarvan kurmuş oturur
Yaz gelince taze otlar bitirir
Bir yel eser rayihasın getirir
Güllerin leylâğa karıştı dağlar

Türkmen evleri de çevrilir konar
Güzeller suyundan içer de kanar
Altın küpe kulakta mum gibi yanar
Görüşün, efkârım artıyor dağlar

KARAC'OĞLAN der ki, çöktüm oturdum
Yaşım on beş idi, yüze yetirdim
Kulağı küpeli bir yâr yitirdim
Gümanım köşende kalıyor dağlar

Cebir, elem şu dağların başından
Avlayalım kekliğinden, kuşundan
Samantı ırmağından, pınar başından
Geçemem, artıyor figânım dağlar

Yaz gelince soğuk pınarlar akar
Bitmiş geyik göbeği hoşça kokar
Salınıp güzelin seyrana çıkar
Gördükçe, artıyor figânım dağlar

Lâle, sünbül biter dağın başında
Tutu, kumru öter dağın peşinde
Ulu sular köpük atıp coşanda
Geçemem, artıyor figânım dağlar

KARAC'OĞLAN der ki, derdim yetirdim
Gülün aldım, reyhanını bitirdim
Küçücükten bir yâr sevdim, yitirdim
Kaldı koyağında gümanım dağlar

—232—

Yücesinde namlı namlı karın var
Seni yaylayacak zamanım dağlar
Başından aşmağa yoktur takatım
Kalmadı dizimde dermanım dağlar

Yağmur yağar, mor sünbüller bitirir
Yel estikçe kokuların getirir
Sarı çiçek sarvan kurmuş oturur
Karışmış güllere çimenin dağlar

Sarı çiçek sallanıyor naz ile
Dem sürmedim on beşinde kız ile
Şimdi öksüz kaldım kırık saz ile
Ah ettikçe tüter dumanım dağlar

Yaz gelir, illerin çözülür konar
Güzeller suyundan içip de kanar
Küpeler kulakta mum gibi yanar
Gördükçe, artıyor imanım dağlar

KARAC'OĞLAN der ki, çöktüm oturdum
Bağ bahçe diktim de meyva yetirdim
Alnı top perçemli yavru yitirdim
Bir köşende kaldı gümanım dağlar

—233—

Dinleyin ağalar size söyleyim
Arşı, kürsü gider yolun dağlar
Kara ardıçlı, kamalaklı yüceler
Selvili, söğütlü yerin var dağlar

Ahır Dağı'ndan gör Maraş bağını
Engirek'te derler ilin çoğunu
Bayra'dan, Bertiz'den Konur dağını
Göğsün güzel derler, ilin var dağlar

Gün doğar da Gündüzlü'nün başına
Göğdeli'de sünbüllünün peşine
Ak Dağ derler, duman çöker başına
Kabak Tepe derler, şarın var dağlar

KARAC'OĞLAN der de, bitirdim çağı
O yüce Binboğa Bulgar'ın dengi
Soğanlı yücesi Koca Beydağı
Erceyiş okunur, pirin var dağlar

—234—

Çukurova bayramlığın geyerken
Çıplaklığın üzerinden soyarken
Şubat ayı kış yelini kovarken
Cennet dense sana yakışır dağlar

Ağacınız yapraklarla donanır
Taşlarınız bir birliğe inanır
Hep çiçekler bağrınızda gönenir
Pınarınız çağlar, akışır dağlar

Rüzgâr eser, dallarınız atışır
Kuşlarınız birbirile ötüşür
Ören yerler bu bayramdan pek üşür
Sünbül niçin yaslı bakışır dağlar

KARAC'OĞLAN size bakar sevinir
Sevinirken kalbi yanar gövünür
Kımıldanır hep dertlerim devinir
Yas ile sevincim yıkışır dağlar

—235—

Her sabah her sabah gelir geçerler
Dünyalar durdukça durası kızlar
Bir defa görmedim kaşı karadan
Allah'ım muradım veresi kızlar

Tanımadım kirpiğinden kaşından
Ayırmadım yâreninden eşinden
Öpe idim gerdanından, döşünden
Gelin olup bize gelesi kızlar

Donadaydım yeşil ile al ile
Besleyeydim şeker ile bal ile
Boğum boğum alkınalı el ile
Gelin olup bize gelesi kızlar

KARAC'OĞLAN bir sünbülcük yetirsem
Yetirsem de gölgesinde otursam
Kulağı küpeli bir yâr getirsem
Babaları evin gezesi kızlar

—236—

Kızlar güzel amma nakış iş ile
Boynun donatırlar tel kumaş ile
Püsküllü boncuklu yüce baş ile
Al yeşil gerdeğe giresi kızlar

Kızlar güzel güzel aslı huriden
Yer yüzünü lâle, yeşil bürüden
Kasvetli gönlümün gamın eriden
Karanlık kalbimin çırası kızlar

KARAC'OĞLAN gam yükünü götürür
Her kötüyü yâd ellere getirir
Kulağı küpeli oğlan yetirir
Babası evine giresi kızlar

—237—

Nasıl medhedeyim şöyle güzeli
Elinde bergüzar gül ile oynar
Alma yanak, kiraz dudak, diş sedef
Espir ala gözler mil ile oynar

Cennete misaldir göğsünün ağı
Sineme basdın da ataştan dağı
Korkarım ki yâd el bekler bu bağı
Bülbül eğlencesi gül ile oynar

İnciden mercandan beyaz yanağı
Meles gömlek koç yiğidin konağı
Seher vaktı ıssız koyma sulağı
Telli yeşil turnam göl ile oynar

Salavat getirsin cemalin gören
Bakışın turna da, sekişin ceyran
Uğradığın yeri edersin viran
Bülbül has bahçede gül ile oynar

KARAC'OĞLAN der ki, kılayım nazar
Bilezik takmağa kolların çözer
Geyinmiş kuşanmış, sallanır gezer
Gümüş kemer ince bel ile oynar

—238—

Üryan geldim gene üryan giderim
Ölmemeğe elde fermanım mı var
Azrail gelmiş de can talep eder
Benim can vermeğe dermanım mı var

Dirilirler dilirler gelirler
Huzur-ı mahşerde divan dururlar
Harami var diye korku verirler
Benim ipek yüklü kervanım mı var

Er isen erliğin meydana getir
Kadir Mevlâ'm noksanımı sen yetir
Bana derler gam yükünü sen götür
Benim yük götürür dermanım mı var

KARAC'OĞLAN der ki, ismim öğerler
Ağı oldu yediğimiz şekerler
Güzel sever diye isnad ederler
Benim Hak'tan özge sevdiğim mi var

—239—

İzin ver, hey ağam ben de gideyim
Ah çekip te arkam sıra ağlar var
Bakarım bakarım sılam görünmez
Aramızda yıkılası dağlar var

Coşkun sular gibi akıp durulma
Kuru gazel gibi esip savrulma
Nerde güzel görsen ona çevrilme
Bizim ilde cana kıyar beğler var

Karşıdan karşıya yanar bir ışık
Bunu söyleyenin dilleri âşık
Bir buğday benizli zülfü dolaşık
Gitme diye beni yolda eğler var

KARAC'OĞLAN der ki, kendim öğeyim
Taşlar alıp kara bağrım döğeyim
Güzel sevme derler, nasıl sevmeyim
Kaşlar arasında çifte benler var

—240—

Hey ağalar izin verin gideyim
Arkan sıra ah çekip te ağlar var
Bir muradım nazlı yâre kavuşmak
Ara yerde yıkılası dağlar var

Kuru gazel gibi göğe savrulma
Acı poyraz gibi esip yorulma
Nerde güzel görsen gönül çevrilme
Bizim ilde cana kıyan beğler var

Yeni geldi Arap atın sökünü
Seyir eyle sağa sola bükeni
Helâl edin tuz ekmeğin hakkını
Varamıyom, beni burda eğler var

KARACA OĞLAN der, kendim öğmeyim
Kara taşlar alıp sinem döğmeyim
Güzel sevme derler, nasıl sevmeyim
Çatık kaşın arasında benler var

—241—

Gam çekme haline divane gönül
Sana da bulunur ilde neler var
Ayva mı eksik, turunç mu, yoksa nar
Sun elini beri dalda neler var

Sakının ağalar, beyler küçükten
Yanağı gamzeli, eğri pıçaktan
Arılar bal alır bin bir çiçekten
Nezaket arıda, balda neler var

Yiğit olan yiğit dağdır, kaledir
Sevmeyin çirkini başa belâdır
Bülbülün feryadı gonca güledir
Takının güzeller, gülde neler var

Bunu ben demedim, âşıklar deyen
Şu dertli sineme hançerler vuran
Bilmem boz geyiktir, bilmem ak ceyran
Yüce yüce sarp kayada neler var

KARAC'OĞLAN der ki, yaralı sinem
Elimden aldırdım gül yüzlü sunam
Kimi cennet ister, kimi cehennem
Cennetten beride yolda neler var

—242—

Niçin ah edersin divane gönül
Sana da bulunur ilde neler var
Ayva mı istedin, turunç mu, yoksa nar
Sokunsun güzeller, gülde neler var

Ağalar sakının beni küçükten
Bağlar gazeli, eğri pıçaktan
Arı petek tutar bin bir çiçekten
Hesap et arıda, balda neler var

Yavru bu sözlerim sana misaldir
Acı sözler muhabbeti kısaldır
Gönül dersen yüz deveye misaldir
Uzadıkça katarına av avlar

KARAC'OĞLAN diyor acıdı sinem
Elimden aldırdım gül yüzlü Sunam
Kimi cennet ister, kimi cehennem
Cennete gitmeden evvel sual var

—243—

Aceplenmen benim ağladığıma
Bir od düştü, yüreğimde yaram var
Çevrilirim çevrilirim dönerim
İşte güzel adam, şöyle halim var

Tuna suyu gibi çağlar, akarım
Yel esdikçe hazan gibi solarım
Bir gün güler isem beş gün ağlarım
İşte güzel adam, şöyle halim var

Allah eksik etsin şöyle zalımı
Âlemlere destan etti halimi
Niceden bir kâfir etti zulümü
Ne oturup ne duracak halim var

Scherde rast geldim yârin göçüne
Altın teller asmış siyah saçına
Mübtelâlar sayvan kurmuş içine
Ben sanırım bozulmadık korum var

KARAC'OĞLAN eydür, ağlar, gülmezem
Akan gözüm yaşın hergiz silmezem
Eller güler oynar, ben gülemezem
İşte güzel adam, şöyle halim var

Ben bir bezirgânım, sen de bir yesir
Bahanı ödemez Hind ile Mısır
Verdim yedi bini, kaldı mı kusur
Bahaya alanı daha ne dilber

Güzelim kimin aşkına alıksın
Şurda bir kötüyü dost mu sanıksın
Hind ile Yemen'den kumaş gelipsin
Söyle kumaşına baha ne dilber

Kula münasip değildir şah harcı
Yapılan saray burcu ilâ gürcü
Bir Leylâ, bir Mecnun, biri de Gürcü
Bir de sen gelmişsin cihana dilber

KARAC'OĞLAN dost bağına girmedim
El uzatıp gonca gülün dermedim
Çok gördüm de senin gibi görmedim
Bulamadım hüsnüne bahane dilber

—245—

Âşıklar nâm ister lebin balından
Aç bir kapı, göster dehane dilber
Sarsam usul boyun, emsem lebinden
Döner deli gönül şahan'a dilber

Ben bir bezirgân'ım, oldum esiri
Ala gözler değer Şam'ı, Mısır'ı
Verdim bin beş yüzü, var mı kusuru
Söyle kıymatını, daha ne dilber

Kaşların lâm-elif, gözlerin ayın
Esmaya benzettim, misliğin teğin
Sen bir dilbersin ki, melektir soyun
Bakışın benzettim, ceylâna dilber

Der *KARAC'OĞLAN* da güzeller şanı
Âleme medhettim, gül yüzlüm seni
Mevlâ'm bir göndermiş dünyaya seni
Hiç mislin gelmemiş cihana dilber

—246—

Çıktım yücesine seyran ederken
Engininden abaz abaz il gider
Şol giden illerde gördüm bir gelin
Kadir Mevlâ'm daha neler halk eder

Telli mahramasın atmış başına
Kudret kalemini çekmiş kaşına
Bir güzel de düşemezse eşine
Ah çektikçe yüreğinden kan gider

Telli mahramasın atmış boynuna
Kendi güzelliğin çekmiş aynına
Bir gececik misafirim koynuna
Ne olursun, sermayenden nen gider

Kaldırdın mı sen perdeyi yüzünden
Çıkarttın mı gayrıları gözünden
İkrar verdin, neye döndün sözünden
Yalancıda iman kalmaz, din gider

KARAC'OĞLAN der ki, yanan tutuşur
Siyah zülfün mâh yüzünde karışır
Gözün durmaz, gözüm ile erişir
Şol kirpikler birbiriyle cenk eder

—247—

Aman turnam benim yârim gücenmiş
Beni görse yoldan çıkar, yan gider
Gönül suyu gözlerimden akıyor
Ah ettikçe ciğerimden kan gider

Cesedimi göz yaşıyla yusunlar
Mezarımı yol üstüne kosunlar
Gelen geçen garip ölmüş desinler
Dünya bir yol, geda gider, han gider

Ecel eli ömür ipin düğümler
Kıyamettir bana bu gün düğünler
KARAC'OĞLAN döğüş günü bu günler
Kirpikler var gönül ile cenk eder

—248—

Seherden uğradım ben bir güzele
Her ne dedim ise yoğ-ınan gider
Uydurmuş yanına kendi menendin
Sandım ki sadrazam tuğ-ınan gider

Yel eser de ışılaşır sırmalar
Siyah zülfü mâh yüzünü tırmalar
Zamanede tülek olmuş turnalar
Dizilmiş katara, çığ-ınan gider

Murad derler, ben murada ermedim
Binip aşk atına meydan almadım
Güzel derler, böylesini görmedim
Top zülüf gerdanda bağ-ınan gider

Der ki *KARAC'OĞLAN* neyledim size
Çifte benler hub yaraşmış mâh yüze
Dedim dilber, ben de yoldaşım size
Dedi, yiğit, bizle del'olan gider

—249—

Yâr elinden ben bir dolu içmişim
Deli eder, sarhoş eder, benk eder
Genç yaşında taze civan sevmeyen
Dünyasından hayvan gelir, bön gider

Taşra çıkma yavrum yakar gün seni
Sayamam gerdanında ben, seni
Bu gün yâd ile gördüm ben seni
Yoktum deyü yemin eder, and eder

Benim yavrum ahvalinden bilirken
Açılan güllerden irenk alırken
Sabahın vaktında sudan gelirken
Siyah zülüf ak gerdanda cenk eder

KARACA OĞLAN eydür, and'ın yalan
Olur olmaz, ayağı ile gelen
Ahşam kavil verip yatsıda dönen
Yalancıdan iman gider, din gider

—250—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Senin bakışların bana yan gider
On beşinde bir güzeli sevmeyen
Bu dünyaya hayvan gelir, bön gider

Düğün olur, Arap atlar yarışır
Bayram gelir, kanlı kinli barışır
Durmaz gözüm gözlerine ilişir
On parmağım memen ile san gider

KARAC'OĞLAN der ki, böyle oluptur
Ala gözün kan yaş ile doluptur
Ol, asırdan beri âdet oluptur
Ergen kızlar yiğitlerle yan gider

—251—

Sevdiğim, sendedir mayanın hası
Bağrımı deliyor çanının sesi
Her sabah, her seher göçün arkası
Ağaları, beyleri arzular gider

Ulam ulam olmuş yatar yazılar
Ceylan kovar gök boncuklu tazılar
Burnu hırızmalı, çepkenli kızlar
Hanı yaylam, der de arzular gider

Havayı da deli gönül havayı
Alıcı kuş yüksek yapar yuvayı
Türkmen kızı katarlamış mayayı
Hanı yaylam, der de arzular gider

KARAC'OĞLAN der ki, yürekte derdim
Güzeli medhetmek, dilime virdim
Sultan Hanım derler, yârdan ayrıldım
Yürektedir yaram, der sızılar gider

—252—

Yürü bire, Gündüzlü'nün ovası
Hanı seni seyran eden melekler
Görem dedim gül yüzlümün yüzünü
Göremezsem bu dert beni helekler

Kapısında kara kullar olduğum
Ataşından sararıp ta solduğum
Gam yemezdim ben bu dertten öldüğüm
Dolansa boynuma akça bilekler

Suya gider çemberine bürünür
Yel estikçe top zülüfler bölünür
Geriden baktıkça Suna'm görünür
Siyah zülüf mâh yüzünde kalaklar

Senden gayrı yâr sevmedim vallaha
Getir el basayım Kitabullah'a
Gece gündüz yalvarırım Allah'a
Hak yanında kabul olsun dilekler

KARAC'OĞLAN der ki, bilmedim noldum
Aşka düşeli de sarardım soldum
Yaylayı, gölleri gezdim yoruldum
Issız kalmış av ettiğim salaklar

—253—

Gene göründü Gündeşli ovası
Hanı sana konan akça melekler
Görsem dedim nazlı yârin boyunu
Göremezsem bu dert beni helekler

Dostum yemenisin belden bürünür
Etekleri yere düşmüş sürünür
Kömür gözler badal badal görünür
İflah etmez, bu dert beni helekler

Bir çift suna gördüm gölde, gölekte
Altın küpe sanı veriyor kulakta
O yâr benim olsa dünya felekte
Dolansa boynuma ince bilekler

Gölde bir çift kuğu ile kaz gördüm
Gene yenilendi şol eski derdim
KARAC'OĞLAN der ki, avlığım, yurdum
Issız kaldı av ettiğim salaklar

—254—

Kadir Mevlâ'm seni öğmüş yaratmış
Kemalini bulmuş o gül memeler
Bürüncek göğnek altında kar gibi
Kimden kime kısmet o gül memeler

Tunus fes altında kekil eğmesi
Kudretten çekilmiş gözün sürmesi
Zalım sıkça dikmiş göğsün düğmesi
Ne yaman sıklette o gül memeler

Her sabah her sabah gelir geçersin
Yâr elinden dolu bâde içersin
Bir tehnede de elime geçersin
Gör neler çeker o gül memeler

KARAC'OĞLAN der ki, uğratma derde
Siyah zülüfün ala göze perde
Eğer ıras gidersen bir tehnede
Gör neler çeker o gül memeler

Ne sarp yerde avladılar yolumu
İman ver, hey güzel Allah iman ver
Kasdettiler hubça canım almağa
İman ver, hey güzel Allah iman ver

Hüma kuşu gibi yüksek uçucak
Bölük bölük kanatların açıcak
Fırsat bulup yârim ile kaçıcak
Duman ver, hey güzel Allah duman ver

Yavru bülbül garip garip ötücek
Gül yerine şimdi sünbül biticek
Yârim ile seher yerde yatıcak
Çemen ver, hey güzel Allah çemen ver

Artırayım âhını ile zârımı
Harcedeyim elde olan varımı
Önde sonda vereceksin yârimi
Hemen ver, hey güzel Allah hemen ver

KARACOĞLAN derler benim adıma
Körpem gelir, benim her dem yadıma
Hudâ'm ver, ben dah irem muradıma
Zaman ver, hey güzel Allah zaman ver

—256—

Niçin odlanmayım, niçin yanmayım
Deli gönül bir sevdaya bağlıdır
Özü şirin, sözü şirin bir güzel
Gamzesi ok, kaşı yaya bağlıdır

Gariplik gurbetlik düşmüş özüne
Kudret sürmesini çekmiş gözüne
Dökünce zülfünü bedir yüzüne
Ben sandım ki bulut aya bağlıdır

KARAC'OĞLAN der ki, düşmüşken fırsat
Daha yadlarınan etmeyin sohbet
Söküldü yürekten eski muhabbet
Şimdi gönlüm nazlı yâre bağlıdır

—257—

Bir güzelin mecnunuyum efendim
Hasretinden dertli sinem dağlıdır
Ne gündüzüm gündüz, ne gecem gece
Benim gönlüm şu güzele bağlıdır

Yanaklar dopdolu imiş gül ilen
Aklım aldı serbest serbest salınan
Elin yâri yeşil geymiş al ilen
Benim yârim sade geymiş bellidir

Bir yâr sevdim bu âlemde birinci
Koynuna saklamış ayva, turuncu
Yâr eline almış aşkın kılıncı
Çarha vurmuş, benim için zağlıdır

KARAC'OĞLAN, yâr köyünden gelirim
Eğlenirim dost yanında kalırım
Ben yârimi kokusundan bilirim
Zülüfleri misk-ü anber yağlıdır

—258—

Sencan karyesinde gördüm bir güzel
Çeşit çeşit başçağızı bağlıdır
Ne ben söyledim de ne o açıldı
Açılmadık dilceğizi bağlıdır

Kahpenin kızı da ne [illegible]dün
Geçen gördüm, şu düğünde yoğ idin
Ağlayan yiğidi ne şekl avudun
Avutmasın bilmez, daha yalvardır

Salını salını karşıma çıktı
Ak yâri görünce belimi büktü
Eski derdimden de beş beter etti
Doğrulmaz kametim, bundan eğridir

KARAC'OĞLAN der ki, konup göçülmez
Eyi kötü birden bire seçilmez
Denerim yolları, yârsız geçilmez
Yârin alan, gidişinden bellidir

—259—

Barçın yaylasında üç güzel gördüm
Birbirinden üstün şivga fidandır
Aklım şaştı, garip belim büküldü
Kaşlar hilâl, gözler âhu cerandır

Bellerinde gördüm lâhur şalını
Yanakları gülden almış alını
Al sıktırma kavuşturmuş belini
Güzellere, bildim bunlar sultandır

Üç kumrudur, su başında ötüşür
Yol üstünde bana seyran yetişir
Yatışır mı deli gönül yatışır
Avcıyım amma, onlar benden şahandır

KARACA OĞLAN der, bu yer neresi
Altın oluk pınar başı süresi
İnce belde saçlarının turası
Böyle selvi endam akla ziyandır

—260—

Eğlen hocam eğlen, bir sualim var
Edep nedir, erkân nedir, yol nedir
Benim *KARAC'OĞLAN* olduğum belli
Dede nedir, abdal nedir, kul nedir

Yıkılmaz Mevlâ'nın yaptığı yapı
Hak Muhammed dini, taptığım tapı
On iki bahçede kırk sekiz kapı
Eşiğin bekleyen iki kul nedir

Gayet ince derler Sırat'ın yolu
Yarın ana varanın nicolur halı
Üç yüz altmış altı selvinin dalı
Arasında açılan iki gül nedir

İkimiz de bir göğnekte dururuz
Göğnek perde, başka başka yürürüz
Biz de anamız, evde od ururuz
Ataş nedir, tütün nedir, kül nedir

—261—

Bülbül ne yatarsın bahar erişti
Ulu sular bulandığı zamandır
Kat kat oldu, gül yaprağa karıştı
Gene bülbül kul olduğu zamandır

Gene bahar oldu açıldı güller
Figâna başladı gene bülbüller
Başka bir hal olup açtı sünbüller
Âşıkların del'olduğu zamandır

Gene bülbül bilir gülün halinden
Yeter deli oldum yârin elinden
Aşıp aşıp gelir yayla belinden
Yârdan bize gel olduğu zamandır

Gene geldi türlü baharlar, bağlar
Bülbül figân edip kamuyu dağlar
Türlü çiçeklerle bezenmiş dağlar
Ulu dağlar yol olduğu zamandır

KARACOĞLAN der ki, geçti çağlarım
Meyva vermez oldu gönül bağlarım
Aklıma geldikçe durmaz ağlarım
Gözüm yaşı sel olduğu zamandır

—262—

Evvel bahar yaz ayları gelende
Lâle, sünbül dallanacak zamandır
Koç yiğitler sılasını arzular
Yâre nâme gönderecek zamandır

Âlim olan kulak verir va'zlara
Cahil olan sohbet katar sazlara
Benden selâm söylen kuğu, kazlara
Kuru göller sulanacak zamandır

KARAC'OĞLAN der ki, ben yana yana
Yârin sitem sözü kâr etti cana
Seherde bülbül oturur figâna
Gayrı, kuşlar dillenecek zamandır

—263—

Yaz gelip te beş ayları doğunca
Ol çayların kenarını sel alır
İki güzel bir araya gelince
Oğlan, kıza nergis verir, gül alır

Som gümüşten daha aktır bileğin
Hak yoluna kabul olsun dileğim
Yavaş yürü mavi donlu meleğim
El âriftir, yürümekten hil'alır

Haşarı da deli gönül haşarı
Haylı zaman oldu yâr sevdana düşeli
Atmış zülfün ak gerdandan dışarı
Esen yeller zülüfünden tel alır

KARAC'OĞLAN der ki, gördüm bir güzel
Sıdk ile bakıp ta eyledim nazar
Al yeşil geymiş daima gezer
Arı konar, ak gerdandan bal alır

—264—

Hey ağalar bir od düştü bağrıma
Bir ah çeksem derya, dağı yandırır
Garip bülbül konar gül budağına
Bülbülün feryadı dağı yandırır

Sabahtan uğradım yârin sesine
Saçları dökülmüş ak sinesine
Ne pusunursun bağ gölgesine
Yüzünün şulesi bağı yandırır

Anamın, babamın çektim yasını
Kara gözlüm silsen gönül pasını
Turunçla beslemiş yâr memesini
Öleni yandırır, sağı yandırır

KARAC'OĞLAN der ki, koç'tum çağında
Çok nazarım kaldı göğsü ağında
Seyrandan gelirken mecnun dağında
Yolunu yitirir, dağı yandırır

—265—

Şu gönlüm eğlenmez oldu, varayım
Yollar, beni sevdiğime ulaştır
Merhaba eyleyip tavaf ettiğim
Beller, beni sevdiğime ulaştır

Gelen gider imiş şu kara yere
Mansur cana kıydı, çekildi dâra
Hakk'ın kelâmını söyleyip bile
Diller, beni sevdiğime ulaştır

Oniki imam gülbengine erişem
Anda keramet var, Hakk'a yetişem
Baharda açılıp bülbül ötüşem
Güller, beni sevdiğime ulaştır

KARAC'OĞLAN der ki, doğru yürürler
Tamuya girmez; uçmağa girerler
El kavşurup Hakk'a karşı dururlar
Kullar, beni sevdiğime ulaştır

—266—

Bir çiçek açıldı Bilâl özünde
Lâle midir, sünbül müdür, gül müdür
Elif elif eder yârin yüzünde
Zülüf müdür, perçem midir, tel midir

Altına al eyer, üstüne yekte
Al beni sevdiğim, koynunda sakla
Kara kaş altında bir-ki üç nokta
İra mıdır, işin midir, dal mıdır

Nazlı yâr elinden bir selâm geldi
Ecel şerbeti de bağrımı deldi
Kibar yâr alnına bir yağlık çaldı
Yeşil midir, oflaz mıdır, al mıdır

Ak ellere al kınalar yakarlar
Ala göze siyah sürme çekerler
Bir yiğidin sevdiğine bakarlar
Edeb midir, erkân mıdır, yol mudur

Hecine de *KARAC'OĞLAN* hecine
Dostum misk çalınmış siyah saçına
Süzülmüş te bir kadehin içine
Şeker midir, şerbet midir, bal mıdır

—267—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Beni del'etmeğe meramın nedir
Ben kendi derdimle yanıp ağlarken
Yeni dert katmağa meramın nedir

Selâm verip selâmını alırken
Tatlı canım, ben yoluna verirken
Sen altınsın, ben kıymatın bilirken
Yâda bozdurmağa meramın nedir

Ben de çok gezerdim ili, cihanı
Güzeller söylemez asla yalanı
Eline almış da divit kalemi
Kusurum yazmağa meramın nedir

KARAC'OĞLAN der ki, ben de emeyim
Gayette güzelsin, nasıl seveyim
Güzeller içinde medhin eyleyim
El ile gezmeğe meramın nedir

—268—

Her gün, her sabahtan gördüm bir güzel
Ağlar melil melil, bilmem nedendir
Ak yerine karaları başına
Bağlar melil melil, bilmem nedendir

Ağrır başım, kulaklarım çınılar
Yaralarım göz göz oldu, yeniler
Hastaların derdi vardır, iniler
Sağlar melil melil, bilmem nedendir

Kirmeni de kılıcımız kirmeni
Taştan dönmez mızrağımın termeni
Böyle imiş padişahın fermanı
Dağlar melil melil, bilmem nedendir

KARAC'OĞLAN der ki, dinlen sözümü
Aşk yoluna yandırırım özümü
Dökülmüş yaprağı, kalmış üzümü
Bağlar melil melil, bilmem nedendir

—269—

Aşağıdan Karadeniz iniler
Arttı derdim, yaralarım yeniler
Yarası olan yarasına iniler
Sağlar melil melil, bilmem nedendir

Hocam sabakına başlamaz oldu
Can kafese onda kışlamaz oldu
Çekilen yolcular işlemez oldu
Yollar melil melil, bilmem nedendir

Yücesinde emme geyikler geşir
Eteğinde telli turnam çığrışır
İli göçmüş mayaları bağrışır
İller melil melil, bilmem nedendir

Yuka olur ulu suyun geçeği
Hak balığa buyurmamış bıçağı
Domurmamış, açılmamış çiçeği
Güller melil melil, bilmem nedendir

KARAC'OĞLAN der ki, dumanın gitsin
Erisin karın da sünbülün bitsin
Güzellerin çevrilerek el tutsun
Evler melil melil, bilmem nedendir

—270—

Gam kasavet kalkmaz oldu başımdan
Şad olup ta gülmediğim, nedendir
Gece gündüz yalvarırım Mevlâ'ya
Dileklerim kabul olmaz, nedendir

Karşımızda karlı dağlar bağ olur
Çevre yanı ireyhanlı bağ olur
Eyi günde yâran, ahbap çoğ olur
Dar günümde dost bulunmaz, nedendir

Şu gezdiğim Urum mudur, Şam mıdır
Başımdaki kasvet midir, gam mıdır
Kime ey'lik etsem sonu kem midir
Bir gün olsun selâm salmaz, nedendir

KARAC'OĞLAN der ki, belâlı başım
Akıttım didemden kan ile yaşım
Gurbete çıkanda yamandır işim
Bu ömre kahr etsem olmaz, nedendir

—271—

Boynunu uzatıp geri sakınma
Naz götürmez kara bağrım ezgindir
Al yanağa çatal teller sokunma
Aşk elinden zâri gönül bezgindir

Ben bilirim sen ezelden güzelsin
Ceren gibi yâd avcıdan tezersin
Niçin böyle melül, mahzun gezersin
Boynun eğri, zülüflerin bozgundur

Her nerde görsem karşıma çıkan
Aklı baştan alıp evimi yıkan
Yıkıp kirpiklerin, bir hoşça bakan
Humarlanmış ala gözler süzgündür

KARAC'OĞLAN muradına erersen
İnelim Reşvan'a güzel ararsan
Bu bahtı karanın derdin sorarsan
Bir yâr için vatanından düşkündür

—272—

Yürü bire yürü, Antep illeri
Senin yakışığın yaz-ınan gelir
Başı top top olmuş eğri peçeli
Gelinler karışmış kız-ınan gelir

Haydı oglum haydı, yoluna yürü
Alaz alaz olmuş dağların karı
Gayet güzel olsa yiğidin yâri
O da sevdiğine naz-ınan gelir

Yiğide yiğitlik veren hep varlık
Yiğidi kötü eden kör olsun yokluk
Sen seni sarpa vur kınalı keklik
Beyoğlu üstüne baz-ınan gelir

Yürü bire yiğit, yolundan kalma
Her yüze güleni dost olur sanma
Ecelden korkup ta sen geri durma
Yiğidin alnına yazılan gelir (1)

—273—

Seherden uğradım bülbül sesine
Ötüşün bülbülü güle getirir
Yiğit olan kimse saklar sırrını
Kötü kalbindekin dile getirir

Yoldaş olma, yolun bilmez yolsuza
Komşu olma, sözün bilmez densize
Meyil verme edebsize, arsıza
Âkıbet ırzına hile getirir

Bir körün gözüne girsem de olmaz
Bir yiğide sırrım versem de olmaz
Bir kötü dilim var, irahat durmaz
Kötü dil başıma belâ getirir

KARAC'OĞLAN der ki, müşkülüm halde
Garip bülbül konar öter mi dalda
Çokça keramet var şu tatlı dilde
Del-olup gideni yola getirir

(1) Son dörtlüğü eksiktir.

—274—

Üç güzel oğlu der, şöyle bir yiğit
Söylediği sözü yola getirir
Yiğit olan sırrın kimseye demez
Kötü kalbindekin dile getirir

Yalnız git, yoldaş olma yüzsüze
Selâm verme erkânsıza, yolsuza
Komşu olma namussuza, arsıza
Âkıbet üstüne hile getirir

Dilberin koynuna girsem, görmese
Bir dilbere öğüt versem, almasa
Bir yiğit kendi mıktarın bilmese
Âkıbet başına belâ getirir

KARAC'OĞLAN der ki, her sözüm haktır
Yiğit olmayanın yalanı çoktur
Cehennem yerinde hiç ataş yoktur
Herkes ataşını bile götürür

—275—

Ak dağın eteği bir yeşil koru
Korudur ha, benli dilber korudur
Sevdan yüreğimde yağı eridir
Eridir ha, benli dilber eridir

Kır atın üstünde kaldı postumuz
Ikrarından döndü m'ola dostumuz
Yarın kara toprak örter üstümüz
Çürütür ha, benli dilber çürütür

Yüksek olur Arap atın kaltağı
Issız kalmaz koç yiğidin yatağı
Varır bir kötüye değer eteği
Geri dur ha, benli dilber geri dur

KARAC'OĞLAN der ki, gelip geçmedim
Yâr elinden zehir bâde içmedim
Fırsat elde iken alıp kaçmadım
Beri dur ha, benli dilber beri dur

—276—

Kargıcak'ta bir güzele uğradım
Ala gözler ispir gibi bakıyor
Görmeden de görmemesi yeğ imiş
Aşkı düştü yüreğimi yakıyor

Kaşların benzettim ilâmelife
Yaktı yüreğimi, tuttu yalıfa
Kallemiş mi döktün kara zülfüne
Kara zülfün burcu burcu kokuyor

Sırtına geyinmiş sırf mavı saya
Cemalin benzettim şol doğan aya
Kendine uydurmuş bir katar maya
Urum deyip yaylasına çekiyor

KARAC'OĞLAN gördüğünü övüyor
Alun küpe al yanağı dövüyor
Bini verdim, beş yüz daha değiyor
Zalım yokluk, kız boynumu büküyor

Ben bu gün yârimden ayrı düşeli
Her günüm bir yıla döndü gidiyor
Gene zından oldu dünya başıma
Sinem ataşlara yandı gidiyor

Hayal hayal oldu, şu bizim iller
Dostun bahçesinde açıldı güller
Her seher, her sabah öter bülbüller
Aşkı bu serime kondu gidiyor

Artık gözüm yaşı oldu revâne
Bir ataş koyuldu şimdi cihane
Bir selâm iletin bizim gülşene
Hâlim bir Mevlâ'ya kaldı gidiyor

KARAC'OĞLAN söyle, durmam burada
Gül yüzlüm fikrime düştü bu ilde
Gayet fikre daldım, gönlüm ak yârda
Gözlerimden kan yaş aktı gidiyor

—278—

Her sabah her seher salınan dilber
Ataşın bağrımı yakıp gidiyor
Yanağına sokunmuş tomurcuk güller
Yârim burcu burcu kokup gidiyor

Alnına bağlamış altından akça
Koltuğuna çalmış bir ipek bohça
Seherde kalkıp da gezerken bahça
Sanırsın su gibi akıp gidiyor

Sevdiğim üstüme gelmesin hata
Yanağın, güllerin rengine bata
Yâri bindirmişler bir yeğin ata
Elinde dizgini, tartıp gidiyor

KARAC'OĞLAN der ki, aradım buldum
Bir zaman yanında eğlendim kaldım
Tomurcuk gülüne elimi sundum
Al gül diken olmuş, batıp gidiyor

—279—

Yazın geldiceğin neden bilelim
Gül açılmış, yaprakları solgundur
Gece gündüz ah-ü feryad eylerim
Hiç demezler bir yosmaya vurgundur

Kudretten karadır yârimin kaşı
İnciye benziyor ağzında dişi
Şu gelen güzel de dostun gelişi
Süzülerek gelir, gözler yorgundur

Oturayım nazlı yârin dizine
Doyup usanmadım şirin sözüne
Taramış zülfünü, dökmüş yüzüne
Top zülüfler ablak yüze uygundur

KARAC'OĞLAN der ki, yoktur hânedan
Bana yardım eyle aman Yaradan
Nasıl vazgeçeyim böyle sunadan
Deli gönlüm bu yosmaya vurgundur

—280—

Baharın geldiğini neden bilelim
Bir gül bitmiş yapracığı düzgündür
Esen sabâ zülüfünden tel alır
Deli gönlüm bir yörüğe vurgundur

Dostumun yaylası derler, bu dağı
Koynunda bitmiş te turuncu, bağı
Yârim yaylamağa gelmiş otağı
Canım, sana bu yaylalar vurgundur

Dostumun yaylası kayalı, taşlı
Bakamam gerdana gözlerim yaşlı
Bir toprak perçemli, bir hilâl kaşlı
Uyandırman, kömür gözlüm yorgundur

KARAC'OĞLAN, donatsalar donumu
Dosta doğru döndürseler yönümü
Bin yaşasam, hesap etmem ölümü
Defter tutsam, olancası bir gündür

—281—

Başı pare pare dumanlı dağlar
Bağlama yolumu, atım eşkindir
Söylemem o yâre, dokunur bana
Yüksek pare pare, gönlüm coşkundur

Getirin atımı, binem Aşkar'a
Âlem bilir, sevdiğim aşikâre
Dellallar çağırtsam günde beş kere
Satılmaz kumaşım gözden düşkündür

Ördeksiz göllerin avın avlama
Vefasız dilbere meyil bağlama
Ben yolcuyum, beni yolda eğleme
Ver bana bir öğüt, aklım şaşkındır

Ak sevay geyinmiş boylu boyunca
İliklemiş düğmesini geyince
Sevdim ama, sarâmadım doyunca
On çün geldim gönlüm yâre küskündür

Atıma binip gideyim mazamaz
Her yiğit sevdiği-nen gezemez
Sıfat kocar, ama gönül kocamaz
Şimdi gönlüm bir yosmaya vurgundur

KARAC'OĞLAN der ki, ben de yanarım
Yâr yitirdim, yana yana ararım
Üç güne koydumdu kavl-ü kararım
Bugün yârdan ayrılalı beş gündür

Bir kız ile bir gelinin ahdı var
Gelin der ki, geydiğimiz al olur
Ala göze siyah sürme çekince
Gören âşık divan-olur, lal olur

Kız der ki, ben sözümü tuttururum
Bağ-u bahçeme timar ettiririm
Ergenlere mal, menal sattırırım
Beni gören başka başka hal olur

Gelin der ki, benim yüce başım var
Yüce baş altında hilâl kaşım var
Ey kız senin bir gecelik işin var
İkincisi kervan aşar yol olur

Kız da der ki, sarıl yıldız doğma mı
Doğup doğup orta yere gelme mi
Bir gecem de bin gecene değme mi
Bozulmuş bahçede nasıl gül olur

KARAC'OĞLAN der ki, dağlar meşesi
İki güzel birbirine düşesi
Biri güldür, biri gül menevşesi
KARAC'OĞLAN ikinize kul olur

— 283—

Yaz gelip te beş ayları doğunca
Bahçelerde al kırmızı gül olur
Bahçelerin de ziynetin almışsın
Elbet bir gün nazlı dosttan gel olur

Sabahtan sabaha hüma kuşunun
Vefası yoğ imiş kara kaşının
Devleti başında olan kişinin
Sevdiceği kendi ile bir olur

Arılar da konmaz oldu pürene
Şükür olsun bu sevdayı verene
Sabahtan kalkıp ta dostu görene
Dostun saçı çığ örgülü tel olur

KARAC'OĞLAN der ki, kaşların kara
Kara kaş altında ben sıra sıra
Çok varıp ta gelme sevdiğin yere
Ya muhabbet kalkar, ya bir hal olur

—284—

Aşam dedim, karlı dağları başından
Yüce dağlar koç yiğide dağ m'olur
Ağrır bedenim, sızlar yaralarım
Bu yarayı çeken yiğit sağ m'olur

Sıra sıra dikemedim söğüdü
Ben başıma veremedim öğüdü
Elleri göğsünde görün yiğidi
Yiğit mağrur gezmek ile bey m'olur

Öğüt versen, bana öğüt kâr etmez
O yârin hayali karşımdan gitmez
Kementle bağlasam, kolun bağ tutmaz
Yârin zülüfünden özge bağ m'olur

KARAC'OĞLAN der ki, fâni dünyadan
Korkmaz mısın haram ile zinadan
Ayırırlar seni anan babandan
Gurbet ile düşen yiğit sağ m'olur

—285—

Sabahtan çıktım da seyran yerine
Ay yıldız karşımda salınıp durur
Kadir Mevlâ'm ben günahkâr kulunum
Defterim elinde dürülüp durur

On iki yıldızın üçü terazi
Karıştı ülkere, gitti birazı
O mahşer yerinde ararlar bizi
Hak mizan terazi kurulup durur

İki derler bu dünyanın kapısı
Yerden göğe inmiş anın yapısı
Korkulu yollarda sırat köprüsü
Ummanın üstünde salınıp durur

KARAC'OĞLAN der ki, nedip nederler
Hak olan işleri beyan ederler
Zemanede doğru eğri söylerler
Ay, gün, yıldız gibi dürülüp durur

—286—

Aydan örnek almış, kaşın eğmişsin
Kudretten mi ala gözün sürmesi
Neden ilikliyon göğsün düğmesin
Âşıka bu cefa, bu pek zulumdur

Güzel oldum diye yukarı bakma
Kanlarım kurudup, yüreğim yakma
Hatırlar incidip, gönüller yıkma
Bu yalan dünyanın sonu ölümdür

KARAC'OĞLAN der ki, kurban olayım
Canımı yoluna feda kılayım
Kapında eğlenip kulun olayım
Sorarlarsa de ki, benim kulumdur

—287—

Dinlen ağalar, birim birim söyleyim
Ak yâr ile muhabbetim düzgündür
Değmiş m'ola bir kötünün elleri
Ak göğsünün düğmeleri çözgündür

Niçin bir gider, bir döner bakarsın
Her bakışında canımı yakarsın
Al yanak üstüne sünbül takarsın
Saç bir yana, zülüflerin bozgundur

Zalım engel girdi aman araya
Kömür gözlüm ben varamam oraya
Devre melhem vurdun gene yaraya
Onun için yaralarım azgındır

Mestine de *KARAC'OĞLAN* mestine
Dostu olan gül gönderir dostuna
Kızılırmak olsam aksam üstüne
Ataşından kara bağrım ezgindir

—288—

Arap at üstünde kaldı postumuz
Ikrardan döndü mü ola dostumuz
Yarın bir gün kara toprak üstümüz
Çürüdür hey Benli Suna'm çürüdür

Yüksek olur Arap atın kaltağı
Issız kalmaz koç yiğidin yatağı
Yaklaşma kötüye değer eteği
Geri dur hey Benli Suna'm geri dur

Yağmur yağdı yollarına sapayım
Dinin haktır, dost dinine tapayım
Çeviriver al yanaktan öpeyim
Beri dur hey Benli Suna'm beri dur

Şeşine de *KARAC'OĞLAN* şeşine
Kurban olam yârin ablak döşüne
Gök kır atından da çakır kuşuna
Eğri dur hey Benli Suna'm eğri dur

—289—

Mecnun'a dönmüşüm bilmem gezdiğim
Dağlar mıdır, sahra mıdır, yol mudur
Dostumun bağına girip gerdiğim
Lâle midir, sünbül müdür, gül müdür

Aşk değil mi beni derde düşürten
Ferhad gibi yüce dağlar aşırtan
Bizi böyle yârdan ayrı düşürten
Adu mudur, engel midir, il midir

Kâmil olan belli olur sözünden
Mah yüzüne bölük bölük yazılan
Al yanağa çifte benler düzülen
Kâkül müdür, zülüf müdür, tel midir

KARAC'OĞLAN der bulmadım vefa
Sevdiğimle asla sürmedim safa
Hubların âşıka ettiği cefa
Kanun mudur, erkân mıdır, yol mudur

—290—

Gönül arzuluyor Antep ilini
Şol Kemnun Gediği belli görünür
Evvel bahar, yaz ayları doğunca
Coşar Balık suyu, seli görünür

Kılcan derler şu köylerin sırası
Rasaf söker benim göğsüm yarası
Bakıda'nın çoktur kaşı karası
Eğdirmiş başlığın telli görünür

Bakıda'dan indik kol kola düze
Melek köy gark olmuş güle, nergize
Arkık'ta uğradım bir güzel kıza
Terlemiş yanağı ballı görünür

Gediğe varırsak yol olur yarı
Sargın'ın güzeli salınır barı
Bu gün konak yeri Nafak Pınar'ı
Oradan Antep ili görünür

KARAC'OĞLAN der ki, Ergene Kuyu
Beş Deli'den akar Haleb'in suyu
Til Başar ilinde şol Ekiz Kuyu
Edepli, erkânlı yolu görünür (1)

—291—

Her nereden baksam parlayıp gezer
Sunam gözyaşını göle düşürür
Şehrî gibi mor beliğin parlatır
Atar sünbül, saçın bele düşürür

(1) Burada sayılan köy adları Gaziantep çevresinindir.

Çölleri vermişler akça ceyrana
Baykuşa vermişler ıssız virana
Yârinden ayrılan döner pervane
Bülbül figanını güle düşürür

Güzel olan gül benzini soldurmaz
Her olur olmaza meyil aldırmaz
Yiğit olan gizli sırrın bildirmez
Kötüler sevdiğin dile düşürür

KARAC'OĞLAN diyor böyle kalırsa
Bahri gibi ummanlara dalarsa
Her ne zaman gönül yârin dilerse
Irak yakın demez yola düşürür

—292—

Uyuma hey deli gönül uyuma
Yahyalı'dan aşan evler görünür
Sıvamış kolların, hep samur geymiş
Maraş'ın arkası dağlar görünür

Telebi de deli gönül telebi
İnletiyor Adana da dolabı (1)
Koy yiğit eğlencesi koç çelebi
Çevresi reyhanlı bağlar görünür

Ilıktır da Akdeniz'in kenarı
Orda belli koç yiğidin hüneri
Yavşanlı'da olan koca çınarı
Yel vurur, yaprağı parlar görünür

(1) Adana'da Seyhan üstüne kurulan su dolabı.

Tunus ovasına her gelen çöker
Yarın Çamurlu'ya yüz ordu konar
Höyüklü yüksektir, bir duman döner
Başı pare pare karlar görünür

Küheylanı tavlasında çatılı
Pohuru da köşeği de katılı
Çadırımız Şam ilinde tutulu
Ortalık çadırlık beyler görünür (1)

KARAC'OĞLAN der ki, zatıdan zatı
Yükledin de gitsin deveyi, atı
Göçmek değil bizim ilin muradı
Yâr ile gittiğim yollar görünür

—293—

Dilber kalk gidelim fakirhaneye
İtiraz eyleme gel yavaş yavaş
Gözümden akıttım kan ile yaşı
Zülüfün eylesin tel, yavaş yavaş

Kaşların benziyor âb-ı zülâle
Gözlerin hükmeder yedi kırala
Seher vaktı olup boynun ırgala
Dokansın tellere yel, yavaş yavaş

Bir gün değil, beş gün değil, yüz gündür
Deste zülüf al yanağa düzgündür
Melhem almaz yaralarım azgındır
Derdimin Lokman'ı gel, yavaş yavaş

(1) Yer adları Maraş yöresinindir.

KARAC'OĞLAN der ki, gidelim yâre
Yüreğime saldın onulmaz yara
Baktım ak gerdana, ben sıra sıra
Açılmış yanakta gül, yavaş yavaş

—294—

Haydi, kalk gidelim güzeller başı
Engelden çekinme, gel yavaş yavaş
Gözümden akıttım kan ile yaşı
Zülfünün teliyle sil, yavaş yavaş

Kaşların benzettim yavru marala
Gözlerin hükmeder yedi kırala
Seher vaktı kollarını ırgala
Dokunsun zülfün, gel yavaş yavaş

KARAC'OĞLAN der ki, gidelim yâre
Acap bulunur mu derdime çare
Gördüm gerdanında benleri hare
Yanakta açılmış gül, yavaş yavaş

—295—

Geyin hey sevdiğim kuşağın kuşan
Del'olur hey yavru, peşine düşen
Dilber benim, deyi sarıp sarmaşan
Elini tutacak elim kalmamış

Bakın hey ağalar, benim halime
Değirmenler döner gözüm seline
İnanmayın el kızının diline
Hoş geldin demeğe dilim kalmamış

KARAC'OĞLAN der ki, haydi gidelim
Şunda bir güzel yok, gel gel edelim
Bahçe viran olmuş, bağı nidelim
Dökülmüş yaprağı, gülüm kalmamış

—296—

Dolandım geldim ben Rum ile Şam'ı
Sevdiğim yüzünün nuru kalmamış
Uğrun uğrun da aşnalık ederken
Şimdi söyleyecek dilin kalmamış

Kömür gözlüm ben de bunu bilmedim
Yıkılıp bahçene gülün dermedim
Bir gece koynunda mihman olmadım
Şimdi el değmedik yerin kalmamış

Uyma dilber uyma, kötü adama
Başımı koymuşum gelen kadana
Çoluk çocuk doldurmuşsun odana
Varıp oturacak yerin kalmamış

KARAC'OĞLAN der ki, hele nideyim
Başım alıp diyar diyar gideyim
Varıp bir şitile hizmet edeyim
Dökülmüş, yaprağın, perin kalmamış

—297—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Bu sürmeler sana Hak'tan çekilmiş
Üsküfün eğdirmiş şahin bakışlı
Siyah zülfün ay yüzüne saçılmış

Hezeli de deli gönül hezeli
Sen düşürdün gül benzime gazeli
Kötü söz mü duydun dünya güzeli
Gözün bende ama, kalbin yıkılmış

Fikirli fikirli anar yâr beni
Gayet sever ama, dilden kor beni
Hüsnü güzel ama, aslı Ermeni
Ak ellere elvan kınalar yakınmış

KARAC'OĞLAN diyor, yandım kül oldum
Bir dalga gelip de boşandı bendim
Ay doğup ta şafak atmakta sandım
Meğer yârin düğmeleri çezilmiş

—298—

Akça ceyran çölden çıkıp kaçınca
Mayil olup yâr göğsünü açınca
Vaktı gelip aşiretler göçünce
Düzülür yollara il, karma karış

Yüklendi barhanam, çekildi göçüm
Kimseler bilmiyor kimsenin suçun
Taramış zülfünü, indirmiş saçın
Dökmüş ince bele, tel karma karış

Yaşını sorarsan on beş yaşında
Hile yoktur kirpiğinde kaşında
Yedi türlü çiçek vardır başında
Kokar reyhan ile gül, karma karış

KARAC'OĞLAN der ki bu kimin nesi
Enginden yüceden geliyor sesi
Eğilmiş pınardan doldurur tası
İçene veriyor bal, karma karış

—299—

İsmail Bey yaylasından kalkınca
Soğuk sulu yaylalarım kal demiş
Vefa yoğ imiş te attan, deveden
Derde derman olmaz imiş mal, demiş

Hanı benim emmim oğlu Ömer'im
Ciğerime bir od düştü yanarım
Diyarbekir, Afşar benim timarım
Bölge bölge timarlarım kal, demiş

Hanı benim emmim oğlu Bücür'üm
Yüreğime bir od düştü acırım
Sarı Haliloğlu çeksin ecirim
Bölge bölge timarları çal, demiş

KARAC'OĞLAN der ki, kolu bağlıyım
Ciğerciği aşk odiyle dağlıyım
Mamalı'da ben bir Rıdvan Oğlu'yum
Kaplan postu geydiklerim kal, demiş

—300—

Kulak verdim dört köşeyi dinledim
Arkam sıra gıybet eden çoğ imiş
Çok yaşayıp mihnet ile ölmeden
Az yaşayıp devran sürmek yeğ imiş

Tükendi cünbüşüm, yoktur gıybetim
Bir yatsıya kaldı benim mühletim
Bilemedim ana baba kıymetin
Arkamızda karlıca bir dağ imiş

Karşıki görünen Yapraklı Dağlar
Hastanın halinden ne bilsin sağlar
Döşek melil melil, yastık kan ağlar
Aradım cihanı dertsiz yoğ imiş

Her daim böyledir feleğin işi
Zehirden acıdır engelin aşı
Tırnağın var ise başını kaşı
Kimseden kimseye vefa yoğ imiş

KARAC'OĞLAN der, dünyaya gelmeden
Ben usandım el işine yelmeden
Gurbet ilde padişahlık sürmeden
Vatanında züğürt olmak yeğ imiş

Yalana da deli gönül yalana
Yedi iklim, çar köşeyi dolana
Soğuk sulu yaylalarda sulana
Meğer bu dünyanın sonu yoğ imiş

Bayrak çekip padişahlık sürmedim
Gurbet ilde inim inim inledim
Kulak verdim dört köşeyi dinledim
Arkam sıra kıybet eden çoğ imiş

Başına bağlamış ibrişimi puşu
Her daim böyledir feleğin işi
Tırnağın var ise başını kaşı
Kardaştan kardaşa fayda yoğ imiş

KARAC'OĞLAN der ki, yorup yormadan
Usandım ben el işine yelmeden
Çok yaşayıp mihnet ile ölmeden
Az yaşayıp bir dem sürmek yeğ imiş

—302—

İneyim gideyim Osman İli'ne
Sevdaya düşenler yorulmaz imiş
Herkes sevdiğini almış yanına
Garibin hatırı sorulmaz imiş

Aştı gitti, göremedim boyunu
Çene tutmuş kaşlarının yayını
Yeni belledim güzellerin huyunu
Gel denmeyen yere varılmaz imiş

Yer değilim karış karış yarılam
Su değilim bulanam da durulam
Şu dünyada sevdiğine sarılan
Âhirette sual sorulmaz imiş

KARAC'OĞLAN, geldi güzel kervanı
Ben olayım devesine sarvanı
Fırsat elde iken sürün devranı
Kocalıkta devran sürülmez imiş

—303—

Dinleyin bir güzel medhin edeyim
Bir beni var, şirin canı bendetmiş
Bir beni var kaşla göz arasında
Bir deni de ak gerdanı bendetmiş

Bir beni başının tacıdır tacı
Bir beni Kâbe'de hacıdır hacı
Bir beni Urum'dan alır haracı
Bir beni de âşıkanı bendetmiş

Bir benin bahası Gürcü, Gürcüstan
Bir benin bahası Hind-ü Hindistan
Bir benim bahası şol Arabistan
Bir beni de Tatar Han'ı bendetmiş

Bir beni bendetmiş, Şam'ı, Haleb'i
Bir beni bendetmiş Mısr'ı, Anteb'i
KARACA OĞLAN der, nazlı çelebi
Bir beni de Al-Osman'ı bendetmiş

—304—

Bir civan götürdü beni bahçeye
Gördüm o bahçenin dalları sarhoş
Yağmurlar yağar da rüzgârlar eser
Eğilmiş selvinin dalları sarhoş

Gül yârim oturmuş zerbab üstüne
Hiç bakmıyor yârenine dostuna
Yaz gelende çayır çimen üstüne
Yâr bâde doldurur, elleri sarhoş

Yavrum çıkmış yücesine yuvalar
İnmiş düz ovaya şahin kovalar
Değmeyin Suna'ma, beyler, ağalar
Humar humar bakar, gözleri sarhoş

Yavrumun gittiği Bulgar Dağı'dır
Beni işittikçe zülfün dağıdır
Öpülecek, kokulacak çağıdır
Yâr türkü söylüyor dilleri sarhoş

KARACOĞLAN eriştik bahara, yaza
Öyle bir yavrum var tazeden taze
Bir elinde bâde, birinde meze
Nasıl koparayım, gülleri sarhoş

—305—

İki ceyran götürdüler bahçeye
Girdim, o bahçenin gülleri bir hoş
Yağar yağmur, serin serin bâd eser
Irganan selvinin dalları bir hoş

Yâr oturmuş, kurulur naz postuna
Hiç bakmıyor yârenine, dostuna
Yaz gelince çayır, çimen üstüne
Yâr bâde doldurur, elleri bir hoş

Çıkmış ücesine avını avlar
İnmiş enginine ceylan kovalar
Değmen şu ceyrana beyler, ağalar
Şirin şirin söyler dilleri, bir hoş

KARAC'OĞLAN der ki, âşıkım saza
Dayanılmaz Suna'm sendeki naza
Elinde kadehi, dudakta meze
Gerdana dökülen telleri, bir hoş

—306—

Bu gün bir dilberi ettim temaşa
Sünbül saçın sırma tele uydurmuş
Kesmiş kâkülünü, dökmüş eğnine
Şirin şirin dudu dile uydurmuş

Felekte bir güzel çıkmaz dengine
O da nisbet düştü âlem diline
Hayran oldum kaşlarına, boynuna
Usul boyu selvi dala uydurmuş

Kırmızı gül nisbet eder yanağa
Altın sırma düşmüş sandım topuğa
Gümüş bilezikleri takmış parmağa
Altın burma beyaz kola uydurmuş

KARAC'OĞLAN, başında aşk havası
El edenin üstündedir libası
Çekilmez mi böylesinin cefası
Al yanağı beyaz tüle uydurmuş

—307—

Gider oldum, kömür gözlüm elvedâ
Nazlım, bize bu illerden göç oldu
Senin ile zevk-u safa sürdüğüm
Geldi geçti, cümle işler hiç oldu

Ak yâr, melil mahzun bakma yüzüme
Bir od düştü, yanar, tatlı özüme
Dünya zından görünüyor gözüme
Nazlım, senden ayrılması güç oldu

Zalım felek devre çalmış kalemi
Ah-u zârım tuttu bütün âlemi
Gurbet ilde eksik etme selâmı
Geçti serden, yâr başıma taç oldu

KARACOĞLAN Mevlâ yazmış fermanını
Göklere sed çekti ah-u figanım
Lütfedip ağlatma, nazlı gülşanım
Bize de ayrılık Hak'tan iş oldu

—308—

Derd-ü gamın ile geçti yaz bahar
Yâre bir bergüzar verilmez oldu
Zalım engel geldi girdi araya
Iradı yollarım, varılmaz oldu

Cüda bülbül garip garip ötüyor
Yâr gözüme hayal hayal tütüyor
Safa, cünbüş vaktı gelip bitiyor
Yetişti goncalar, derilmez oldu

Ey yâr melil melil bakma yüzüme
Bir od düştü, yanar oldu özüme
Dünya zından görünüyor gözüme
Nazlım, senden ayrılmamız tez oldu

KARAC'OĞLAN söyle sözün tamını
Yüz bin kantar çekebilmez gamını
Nazlı yâr gözetir fırsat demini
Yâd illerde artık durulmaz oldu

—309—

Nazlı yârdan geldi bana bir nâme
Eğer doğru ise kırdı belimi
Dediler yârini yâd iller almış
Kadir Mevlâ'm ihsan eyle ölümü

Bülbüle söyleyin gülüne konsun
Beni yârdan eden Allah'tan bulsun
Sabreyle sevdiğim ilkbahar olsun
Terkedeyim vatanımı, ilimi

Ak yâri gördükçe ağladım, coştum
Al elinden dolu bâdeler içtim
Kötüler sandı ki ben yârdan geçtim
Ölmeyince çeker miyim elimi

KARAC'OĞLAN der ki, konmadan göçmem
Her olur olmaza sırrımı açmam
Kötüler köprü olsa üstünden geçmem
Taşkın suya uğradırım yolumu

—310—

Yenile bir haber geldi sıladan
Eğer gerçek ise büktü belimi
Dediler ki nazlı yâri el aldı
Kadir Mevlâ'm nasib-eyle ölümü

Hiç bir daha yüksekferden uçmayın
Uçarsam da kanadımı açmayın
Muhammetin köprüsünü geçmeyin
Coşkun sele uğratmayım yolumu

KARACOĞLAN bu yerlerde gezmeyim
Hançer alıp dertli sinem ezmeyim
Senden gayrısına kuşak çezmeyim
Şimdi neden bağlıyayım dilimi

—311—

Sabahtan kalktım güzele uğradım
Dedim güzel uykuların kaçtı mı
Hayli zaman ilinizden gideli
Senin gönün başkasına düştü mu

Oturmuş hocalar ismini yazar
Söylemen agyara, değmesin nazar
Geyinmiş kuşanmış salınır gezer
Nazlı yârim bâdeleri içti mi

Kaşları benzer de eğri kaleme
El pençe de divan duram sekâma
Bilmem ay mı doğdu, gün mü âleme
Yoksa yârim düğmelerin çözdü mü

KARACOĞLAN der ki, yol büke büke
Yönümü döndürdüm, çağırdım Hakk'a
Elinde bir deste gül koka koka
Nazlı yârim yaylasına göçtü mü

—312—

Başı al valalı, sürmeli gelin
Elinden bir bâde doldur da yürü
Sen beni düşürdün mihnete, derde
Çok ağlattın beni, güldür de yürü

Ak göğsün de görünmüyor düğmeden
Kara zülfün ak gerdana eğmeden
Gonca güle hoyrat eli değmeden
Topla yanağında, soldur da yürü

Ak göğsünde düğmelerin çitinsin
Güzeller içinde ahdı bütünsün
Bilmem nâ-mahremsin, bilmem hatunsun
Puşuyu yüzünden kaldır da yürü

KARACOĞLAN hile yoktur sözünde
Hak nazarım kaldı ala gözünde
Kudret nurlarını gördüm yüzünde
Güzelliğin bana bildir de yürü

—313—

Annacımdan gelen şu mavi donlu
Kaldırmış kollarım toz gele deyü
Kendi kendin yad illerden saklayu
Bir ağzın bilmezden söz gele deyü

Ilgıt ılgıt bir yel esti Urum'dan
Gam kasavet kalkmaz oldu serimden
İl bir yana dönse geçmem yârimden
Çığrışır engeller, vazgele deyü

Deniz kenarında biten hurmalar
Siyah yüzüm mâh yüzüne burmalar
Gök yüzünde katarlanmış turnalar
Onlar da çığrışır, baz gele deyü

KARACOĞLAN der, işlerim naçar
Ah ile vah ile günlerim geçer
Coşmuş Karadeniz köpüğün saçar
Dağılmış göllere kaz gele deyü

Bülbül havalanmış yüksekten uçar
Has bahçe içinde gülüm var deyü
Seni seven yiğit serinden geçer
Güzeller içinde yârim var deyü

Ben seni severim, sen de sev beni
Mevlâ'm ayırmasın sevdigim seni
Elbet bir gün olur ararsın beni
Şurda bir divana yârim var deyü

Ben seni severim can ile candan
Mevlâ'm ayırmasın sevdiğim senden
Canımı esirgemem yârim senden
Götür sat pazara kulum var deyü

KARACOĞLAN söyler kaşı karadan
Hicap perdesini kaldır aradan
Seni beni bir Mevlâ'dır yaradan
Büyüklenme hey kız, güzelim deyü

—315—

Hey ağalar ben hocama danıştım
Arzuhalım yâre sunsam kan olmaz
Gece gündüz bu aşk ile yanarım
Halin nedir diye bir soran olmaz

Sevdiğim sözlerin canıma bestir
Eğer kem söylersem dilimi kesdir
Bu güzellik sana kimden mirastır
Güzellerde böyle neveivan olmaz

Ala göz üstüne hilâl kaşları
Sırma gibi yanar yârin saçları
Kirazdır dudağı, inci dişleri
Selvi Suna'm gibi gül fidan olmaz

KARAC'OĞLAN çıkmış yârin bağından
Çifte benleri var solu sağından
Güzel, bir buse ver al yanağından
Nekeslikten kimse bezirgân olmaz

—316—

Sevdiğim üstüne dört libas geymiş
Bir kara, bir yeşil, bir al, bir beyaz
Güzellere dört şey adet olunmuş
Bir şive, bir cilve, bir edâ, bir naz

Ehil-dir hüsnüni muhalif etme
Mekteb-i irfandan bir kadem gitme
Sana dört sözüm var, sakın unutma
Bir öğren, bir öğret, bir oku, bir yaz

KARAC'OĞLAN der ki, bahçene girdim
Tomurcuk güllerin goncasın derdim
Sevdiğim göğsünde dört nişan gördüm
Bir alma, bir ayva, bir nar, bir kiraz

—317—

İneyim gideyim tozlu yollara
Karışayım boz bulanık sellere
Adı sanı duyulmadık yerlere
Gitmeyince gönül yârdan ayrılmaz

Gönül düştü bir geyiğin postuna
Azrail de can almanın kasdına
Döne döne teneşirin üstüne
Yatmayınca gönül yârdan ayrılmaz

Aşayım gideyim Yemen'den öte
Sevdiğim kalbine getirme hata
Etsiz kemiksiz bir ağaçtan ata
Binmeyince gönül yârdan ayrılmaz

Konya derler koç yiğitler yatağı
Aramazlar gurbet ilde yatanı
Ak göğsün üstünde çakır dikeni
Bitmeyince gönül yârdan ayrılmaz

KARAC'OĞLAN der, anama götürün
Sağıma soluma yasdık getirin
Şimdi ölüyorum, bir tas su verin
İçmeyince gönül yârdan ayrılmaz

—318—

Atım kalk gidelim dağdan yukarı
Böyle dağlar koç yiğide dağ olmaz
Yedi yerden yaralarım sızılar
Bu yarayı çeken yiğit sağ olmaz

Meyva vermez selvi ile söğüdü
Ben de bana verse idim öğüdü
Elleri koynunda gezen yiğidi
Yiğit mağrur gezmeyince bey olmaz

Öğüt versem öğütçüğüm kâr etmez
O yârin hayali gözümden gitmez
Bazubend vursa ger kolum bağ tutmaz
Dostun zülüfünden sağlam bağ olmaz

KARACOĞLAN ben korkarım haramdan
Ayrı düştüm yurttan, harab haneden
Bir yiğidi ayırsalar anadan
Anasından ayrı düşen sağ olmaz

—319—

Kalk gidelim Balkaman'dan yukarı
Oturup durana devlet yaramaz
Yiğidin bir başı gezginci gerek
Yiğit gezmeyince adam olamaz

Yiğidin bir başı fıraklı gerek
Sağ yanı da sol yana çarklı gerek
Beriden benzerden yürekli gerek

Uyan *KARAC'OĞLAN* gafletten uyan
Atma binip te kargına dayan
Ölümden korkup ta sonunu sayan
Ölür gider, yâr koynuna giremez

—320—

Ağlayı ağlayı düştüm yollara
Karışayım boz bulanık sellere
Adı sanı duyulmadık illere
Gitmeyince gönül yârdan ayrılmaz

Ahım kaldı şu gelinin ahtında
Deremedim güllerini vaktında
Karanlık gecede kolum altında
Yatmayınca gönül yârdan ayrılmaz

Gözüm kaldı şu kaplanın postunda
Azrail de can almağın kasdında
Döne döne teneşirin üstünde
Yunmayınca tenim yârdan ayrılmaz

Hadini de *KARAC'OĞLAN* hadini
Aramazlar gurbet ile gideni
Ak göğsün üstünde çakır dikeni
Bitmeyince gönül yârdan ayrılmaz

—321—

Sabahtan uğradım ben bir güzele
Yürü ey günahkâr kul, dedi bir kız
Bu gün cellat olur, kıyarım cana
Hemen yoktur imdat bil, dedi bir kız

Güzeller önünde kitap okunmaz
Göz görmeyince de gönül çekinmez
Var git oğlan burda konuk eğlenmez
İstersen derdimden öl, dedi bir kız

Benim sevdiceğim bülbül ünlüdür
Ördek simalıca, yeşil donludur
Güzeller içinde katı bellidir
Tanı da boyumdan bil, dedi bir kız

Benim sevdiğimin adı bellidir
Ak elleri deste deste güllüdür
İbrişim kuşaklı, ince bellidir
Tanı da belimden bil, dedi bir kız

Çıkabilsem Eyyubların dağına
Canım kurban olsun göğsün ağına
Her sabah her sabah kuşluk tavına
Gel de muradın al, dedi bir kız

KARACA OĞLAN der, güzel çağında
Bir ataş yanıyor dostun bağında
Yatsının sonunda, sabah önünde
Anam uyusun da gel, dedi bir kız

—322—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Korkarım ki sarpa düşer yolumuz
Kadir Mevlâ'm tek saklasın nazardan
Zalım anan suya salmış yalınız

Gitticeğin bir inecik yol muydu
Sevdiceğin nergis miydi, gül müydü
Yediklerin şeker, şerbet, bal mıydı
Onun için ince düşmüş beliniz

Gidip şu güzelin ilin gezmeli
Kalem alıp kaşın gözün yazmalı
Kırmızı önlüklü, sarı çizmeli
Hatun kızlar nerden gider yolunuz

KARACOĞLAN dost bağına varmalı
El uzatıp gonca gülün dermeli
Muhtaçlara bir şeftali vermeli
Cömertlikten kesilmesin eliniz

SEMAİLER

—323—

Kömür gözlüm hasta olmuş
Bir muskacık yaz ver bana
Siyah zülfü ak gerdana
Tel tel et de diz, ver bana

Kaşların neden eğmişsin
Kız sana nazar değmesin
Ak göğsün çapraz düğmesin
İznin ile çöz, ver bana

Elinde durur bohçası
Alnında siyah peçesi
Dostum, koynun gül bahçesi
Ziyan etmem, gezdir bana

KARAC'OĞLAN der ki sözler
Ak gerdanda benli yüzler
Dost, ettiğin türlü nazlar
Bu gün için azdır bana

—324—

Bir küçücük ceran geldi
Bizim köyün yöresine
Bir yavru yârdan ayrılmış
Her gün ağlar çırasına

Yenem dedim yenemedim
Çok çalıştım tutamadım
Bir yavrucuk katamadım
Göçümüzün arasına

Nazlı, hey Allah'ım, nazlı
Meyvası koynunda gizli
Melhem eyle kömür gözlü
Sar sinemin yarasına (1)

—325—

Arkasına geymiş basma
Salınır karşımda yosma
Topak boylu, ak göbelek
Sana uyar var mı yoksa

Sevdiğimin kısa boyu
Dalın gür de, gölgen koyu
Al yanakta zemzem suyu
Kız, akıyor, bal mı yoksa

Yüzlerin bahçenin narı
Beyaz gövde yayla karı
Sensin doğan aylar nuru
Kız, irengin gül mü yoksa

Beyaz gövden safi gümüş
Yedireyim türlü yemiş
Memeleri turunç olmuş
Zülüflerin tel mi yoksa

KARAC'OĞLAN böyle sandık
Ağız fincan, burun fındık
Billur gibi beyaz pambuk
Beyaz gövden kar mı yoksa

(1) Son dörtlük eksiktir.

—326—

Doğruldun neye dönersin
Gel geç, Hasan Balum gel geç
Niçin bize cevredersin
Gel geç, Hasan Balum gel geç

Kaşın çatılı kalemdir
Mağrur olma, bu âlemdir
Vereceğin bir selâmdır
Gel geç, kadıncığım gel geç

Değme vakit, dost böyl-etmez
Âşık olanlara küsmez
Senin yolun kimse kesmez
Gel geç, kadıncığım gel geç

Seni seven bir delüdür
Hakk'ın günahkâr kuludur
Geçtiğin sultan yoludur
Gel geç, Mihribanım gel geç

KARACA OĞLAN der, çoktan
İçim doludur fıraktan
Umudum kesmezem Hak'tan
Gel geç, kadıncığım gel geç

—327—

Ben güzele güzel demem
Güzel benim olmayınca
Muhannetin kahrın çekmem
Gel deyip te gelmeyince

Gelirim amma, döğerler
Bizi bu ilden kovarlar
Güzel olanı severler
Ben, ölürüm görmeyince

Var ol yürü, var ol yürü
Kara bağrın yere sürü
Döğün döğün ağla bari
Benim gönlüm olmayınca

Senin çağın geçer olur
Bu dünyalar kime kalır
Tomurcuk gül gazel olur
Vaktında derilmeyince

KARACOĞLAN sözün haktır
Düşmanın, dostundan çoktur
Bizimçin ayrılık yoktur
Ya sen, ya ben ölmeyince

Sevdiğim senin yüzünden
Neler gelecek başıma
Sunam seni çok severim
Her gece giren düşüme

Dostumu eller alacak
Yârimi yâdlar saracak
Yakında gelin olacak
Bakın, gözümün yaşına

Giderim gayrı göremem
Yüzün görmezsem duramam
Seni yâdlara veremem
Ağu katmam ben aşına

KARACOĞLAN bu olamaz
Yârdan ayrılan gülemez
Elimden kimse alamaz
Eğer düşersen peşime

Ala gözlü benli Bilber
Koma beni el yerine
Altın kemerin olayım
Dola beni bel yerine

Hecine gönlüm hecine
Yiğide ölüm gecine
Al beni zülfün ucuna
Sallanayım tel yerine

Gel kız karşımda durşana
Şu benim halim bilsene
Zülfünden bir tel versene
Koklayayım gül yerine

KARACOĞLAN der, nolayım
Kolun boynuma dolayım
Nazlı yâr kolen olayım
Kabul eyle kul yerine

—330—

Deryaya salayım gemi
Sürelim zevk ile demi
Ak topuğa vala donu
Döküp giden, Dürye Dürye

Kaşları vardır karaca
Benleri vardır sayınca
Keklik göğüsü alaca
Söküp giden, Dürye Dürye

Ben varmaz oldum işime
Hayalin girmez düşüme
Turna tellerin başına
Sokup giden, Dürye Dürye

KARACOĞLAN hazar olmaz
Her güzele nazar olmaz
Halk içinde pazar olmaz
Tehneye gel, Dürye Dürye

—331—

Hey ağalar, kış m'olacak
Dağlar dumanlı dumanlı
Bu gün yârdan haber geldi
Gönlüm gümanlı gümanlı

Ben seni severim çoktan
Kaşlar yay, kirpiğin oktan
Yâr kervanı gelir şarktan
Aslı Hotamlı Hotamlı

Bölük bölük giden kızlar
Sizi gördüm, yaram sızlar
Sünbüllü menekşe gözler
Durur yeminli yeminli

KARAC'OĞLAN der erenler
Hizmetim görsün yârenler
Gencecikten yâr sevenler
Ölür imanlı imanlı

—332—

Yürü behey Bulgar Dağı
Senden yüce dag olma mı
Sen yaylanın güzelisin
Yanakların ağ olma mı

Bulgar Dağı iki çatal
Arasında güller biter
Bir yiğide bir yâr yeter
İki seven del'olma mı

Bulgar Dağı pare pare
Kim'al geyer, kimi kare
Selâm eylen nazlı yâre
Ayrılanlar bir olma mı

Hanı hanlar, hanı hanlar
Kafeste beslenen canlar
Sevip sevip ayrılanlar
Yanıp yanıp kül olma mı

KARACOĞLAN seni gördüm
Düşümü hayıra yordum
Bu gün güzellere sordum
Güzellere kul olma mı

—333—

Ala gözlü nazlı dilber
Halimden haberin var mı
Seni eller alıyorlar
Zulumden haberin var mı

Güzeller yola düzüldü
Âşıkın bağrı ezildi
Yürü kemerin çözildi
Belinden haberin var mı

Atlılar yurdu aşıyor
Bâdeler doldu taşıyor
Yavru turuncun düşüyor
Koynundan haberin var mı

KARACOĞLAN budur halim
Neylemeli dünya malın
Binboğa'dır benim ilim
İlimden haberin var mı

—334—

Döndür boyun benden yana
Aşıkını bir az tanı
Kurban oldum işte sana
Ettim feda ben bu canı

Gayrı bana bakma mısın
Yangına su dökme misin
Sen Tanrı'dan korkma mısın
Yok mu kalbinin imanı

KARAC'OĞLAN kes dilini
Yâre söyleme halini
Şaşırma sen bu yolunu
Aşkın bâki, yârin fâni

—335—

Sabahleyin tan yüzüne
Sürmeler çekmiş gözüne
İk'elin almış yüzüne
Güler nazlanı nazlanı

Dostun bahçesine girdim
Tomurcuk güllerin derdim
El bağlayıp selâm verdim
Alır nazlanı nazlanı

KARAC'OĞLAN der merdane
Güzel içinde bir dane
Zülüfün dökmüş gerdane
Tarar nazlanı nazlanı

—336—

Annacımdan gelen güzel
Eğri bağlar başlarını
Küsünse gel barışalım
Sil gözünün yaşlarını

Evlerinin önü kuyu
Kuyudan alırlar suyu
Çok küçüksün daha büyü
Hesap ettim yaşlarını

Kara çalıda gül bitmez
Karga bülbül olup ötmez
Gündüz hayalimden gitmez
Girer gece düşlerime

KARACOĞLAN işlerini
Bağışlarım suçlarını
Kız gezecek yollarını
Ayıklarım taşlarını

—337—

Yeşil başlı gövel ördek
Uçar gider göle karşı
Eğricesin tel tel etmiş
Döker gider, yâre karşı

Telli turnam sökün gelir
İnci mercan yükün gelir
Elvan elvan kokun gelir
Yâr oturmuş yele karşı

Şahinim var, bazlarım var
Tel alışkın sazlarım var
Yâre gizli sözlerim var
Diyemiyom ele karşı

Hanı *KARACOĞLAN* hanı
Veren alır tatlı canı
Yakışmazsa öldür beni
Yeşil bağla ala karşı

—338—

Yazın evvel baharında
Teferrüçte gör almayı
Yel esip yere düşmeden
Budağında kır almayı

Almanın budağı ağlar
Göz yaşı durmayıp çağlar
Beyler, paşalar, ağalar
Diz üstüne kor almayı

Mevlâm öğmüş te yaratmış
Mor menevşe boynun eğmiş
Yavrumun elleri değmiş
Al, yüzüne sür almayı

Perişan, gönlüm perişan
Almadır âşıka nişan
Almasız yâre kavuşan
Ah eder, anar almayı

KARACOĞLAN kaynar, coşar
Aşk dalgası boydan aşar
Bir kötüye yolu düşer
Kadrin bilmez yer almayı

—339—

Yârim, gülün diken olmuş
Budanmayı, budanmayı
Tel tel olmuş zülüflerin
Taranmayı, taranmayı

Sevdiğim bağın dallanmış
Dalında bülbül eğlenmiş
Şeftalilerin ballanmış
Sorulmayı, sorulmayı

Sevdiğim bahçen güllenmiş
Sararmış gülün kocalmış
Sayalı belin incelmiş
Sarılmayı sarılmayı

KARAC'OĞLAN der, durağmış
Sevdiğim benden ırağmış
Arada engel türemiş
Görüşmeyi, görüşmeyi

—340—

Giden gelmez, giden gelmez
Aşnasın ağlatan gülmez
Geyim ile merdan olmaz
Vur kantara, tart yiğidi

Deryalarda olur bahri
Yâr elinden içtim zehri
Sunam gurbet ilin kahrı
Yumşak eder sert yiğidi

Der *KARAC'OĞLAN* nolurmuş
Dert Allah'tan gelirmiş
İflah etmez öldürürmüş
Yürekteki dert yiğidi

—341—

Boynu yeşil gövel ördek
Sana bir göl gerek idi
Kanadının biri yeşil
Biri de al gerek idi

Bir göl gerekti yüzmeğe
Yüzüp eğrice düzmeğe
Âşıkın bağrın ezmeğe
Sana bir dil gerek idi

Bulunmaz aşkın ilâcı
Sevip ayrılması acı
Yüzdügün gölün siyeci
Karanfil, gül gerek idi

KARAC'OĞLAN der, fikrinde
Daima Hakk'ın şükründe
Ak göğsünün çukurunda
Sana bir ben gerek idi

—342—

Yüce dağların başında
Birim birim duman şimdi
Sevişmesi hoştur amma
Ayrılması yaman şimdi

Neler ettin behey felek
Behey yeşil donlu melek
Hasretinden oldum helek
Dardır başa cihan şimdi

Gülün çevresi hâr m'ola
İşim de ah-u zâr m'ola
Acap bizi anar m'ola
O kaşları keman şimdi

Ben yavruyu tanır idim
Yoluna can verir idim
Bir görmesem ölür idim
Gör nişledi zaman şimdi

KARACOĞLAN yâre vardım
Açılan güllerin derdim
Gelmekliğe ikrar verdim
Sözüm oldu yalan şimdi

Hasta düştüm hey ağalar
Halim bilmez dağlar şimdi
Düşman gibi dost karşımda
Zülüflerin bağlar şimdi

Etmedim ahd-ü amanı
Geçti mihnetin zamanı
Yitirdim kaşı kemanı
Gözüm yaşı çağlar şimdi

Del'oldum kanman sözüme
Dost hançer vurdu özüme
O yâr bakmıyor yüzüme
Yas çekecek çağlar şimdi

Balaban uçurdum gölden
Tor şahin kaçırdım koldan
Yazık fırsat gitti elden
Mecnun oldum beyler şimdi

Fırkat odu yaktı canım
Feryatla geçer zamanım
Yaralandım, akar kanım
KARACOĞLAN ağlar şimdi

—344—

Deli gönül uçtu yine
Seni kimler eğler şimdi
Sarı sünbül, mor menekşe
Geydi bizim dağlar şimdi

Dost elinden bâde içtim
Gurbetlere ondan düştüm
Gurbet elde çok eğleştim
Nazlı yârim ağlar şimdi

Kış gününde güller bitmez
Dalında bülbüller ötmez
Can arzular, elim yetmez
Gönül selâm ister şimdi

Güz gününde av avlanmaz
Yaz gününde at bağlanmaz
İlin kızı ele gelmez
Harab oldu bağlar şimdi

KARAC'OĞLAN cana yetti
Gurbet ilde işim bitti
Ölenler bizi unuttu
Gözler yolum, sağlar şimdi

—345—

Medet Allah'ı seversen
Gel imdi dilber, gel imdi
Hasretinden ciğerciğim
Delindi dilber, delindi

Can seni görmeye ever
Ne rahmin, ne tesellin var
Bencileyin seni sever
Bul imdi dilber, bul imdi

Cevabın aldım dilinden
Öldüm sevdanın derdinden
Elvedâ, câmın elinden
Al imdi dilber, al imdi

Uğrayıp ulu yerlere
Gidem gerçek erenlere
Ben gidince engellere
Kal imdi dilber, kal imdi

Coştu *KARAC'OĞLAN* coştu
Aşk deryası boydan aştı
Bir gül idin çağın geçti
Sol imdi dilber, sol imdi (1)

—346—

Bire âfet, sürdür atın
Çağın geçer demedim mi
Harami olmuş gözlerin
Yollar keser, demedim mi

Yıkılıp bağ ile bostan
Ne umarsın bu nefisten
Hüma gibi şol kafesten
Bir gün uçar, demedim mi

Be bak şol kaş ile göze
Anlar bâki kalmaz size
Bir yakasız gömlek bize
Felek biçer, demedim mi

Yürü hey kaşları kalem
Sağ olursam seni bulam
Güvercinliktir bu âlem
Konan göçer, demedim mi

KARAC'OĞLAN der, cananım
Kurban olsun sana canım
Çarhı felek benim kanım
Bir gün içer, demedim mi

(1) Bu semâi 17. Yüzyılda türkü olarak notaya alındığından oraya da kattık.

—347—

Behey ala gözlü dilber
Vaktın geçer demedim mi
Gözlerin olmuş harami
Beller keser demedim mi

Bak şu kaşa, bak şu göze
Ciğer kebab oldu köze
Yakasız gömlekler bize
Felek biçer demedim mi

Yüzün bedir, kaşın kalem
Nasib olup bir dem görem
Kime razılıktır bu âlem
Konan göçer demedim mi

Deryalarda gezer gemi
Sükkerdir tûtinin yemi
Sürelim devranı demi
Devran geçer demedim mi

KARACA OĞLAN, cömertle
Benim işim yok nâ-mertle
Kahbe felek bin fendile
Gönlüm alır demedim mi

—348—

Gök yüzünde tüten olsam
Yer yüzünde biten olsam
Al benekli keten olsam
Yâr boynuna sarsa beni

Yâr kolunda burma olsam
Yedikleri hurma olsam
Alçım alçım sürme olsam
Yâr kaşına sürse beni

KARAC'OĞLAN uşak olsam
Yâr belinde kuşak olsam
Bir atlasdan döşek olsam
Yâr altına serse beni

—349—

Ala gözlü benli dilber
Düşüp sevdana yanayım
Zülfüne bir dokunayım
Garbtan eser yel et beni

Sakla beni bucağında
Can vereyim kucağında
Odun olam ocağında
Yak od'una kül et beni

KARAC'OĞLAN der, neyleyim
Güzel, sinende yaylayım
Her hizmetin ben eyleyim
Divanına kul et beni

—350—

Geliyor nazlımın göçü
Tel tel olmuş ipek saçı
Fındık fıstık, badem içi
Çerez olmuş memeleri

Nideyim dünyada malı
Boyunca geyinmiş alı
Payas'ın da portakalı
Turunç olmuş memeleri

Çemali gösteren beldir
İhsan eyle, beni öldür
Biri rayhan, biri güldür
Ne hoş kokar memeleri

KARAC'OĞLAN böyle demiş
Balınan kaymağın yemiş
Biri altın biri gümüş
Ne bahalı memeleri

—351—

Garipçe garipçe öter
Kızıl Öz'ün turnaları
Yiğide eğlence yeter
Ala gözün sürmeleri

Öte döner hayallanır
Beri döner çığalanır
Yel esdikçe tel tel olur
Siyah zülfün burmaları

Gül devşirdim deste deste
Armağan yollayım dosta
Böyle m'olur dostun dosta
Varıp varıp gelmeleri

KARAC'OĞLAN bulur m'ola
Bu dert beni alır m'ola
Mevlâ'm izin verir m'ola
Dost yüzünü görmeleri

—352—

Güzel, ne güzel olmuşsun
Görülmeyi, görülmeyi
Siyah zülfün halkalanmış
Örülmeyi örülmeyi

Bahçende gülün güllenmiş
Şeyda bülbülün dillenmiş
Koynunda memen kirlenmiş
Emilmeyi emilmeyi

Mendilin yudum, arıttım
Gülün dalında kuruttum
İsmin ne idi unuttum
Sorulmayı sorulmayı

Seğirttim ardından yettim
Eğildim yüzünden öptüm
Adın bilirdim unuttum
Çağırmayı çağırmayı

Benim yârim bana küsmüş
Zülfünü gerdana dökmüş
Muhabbeti benden kesmiş
Sevilmeyi sevilmeyi

Çağır *KARAC'OĞLAN* çağır
Taş düştüğü yerde ağır
Yiğit sevdiğinden soğur
Sarılmayı sarılmayı

—353—

Çok sevdiğim Hasan Dağı
Şu dumanın hal olma mı
Senin gibi yüce dağın
Eğlim eğlim yol (u) olma mı

Hasan Dağı'nın eteği
Çevresi güller biteği
Koç yiğit, aslan yatağı
Hiç bu dağın el olma mı

Yükseği yalım sayalı
Kekliği şahin soyalı
İnce belli, gök kayalı
Dilber seven del'olma mı

Yükseğinin karı tozar
Engininin köyü mezar
Göğsü alca kaplan gezer
Avcu olup al olma mı

Eğlim eğlim yol olanın
Seferine kul olanın
Ak gerdanda ben olanın
Yanakları bal olma mı

Deli gönül, var günahın
Onun için geçmez âhın
Senin gibi padişahın
Benim gibi kul (u) olma mı

Fanî *KARACʼOĞLAN* fanî
Ben çekerim ah-u zârı
Günde bağlanırsın sarı
Bu valanın al (ı) olma mı

—354—

Gurbette ömrüm geçecek
Bir daracık yerim de yok
Oturup derdim dökecek
Bir münasip yârim de yok

Uçtu genç şahinim uçtu
Kaçarak deryayı geçti
Gönlüm bir güzele düştü
Sarfedecek malım da yok

Koyverin kuşu turnayı
Yârin durağın bulmaya
Soyundum derviş olmaya
Hırka ile şalım da yok

Fâni *KARACʼOĞLAN* fâni
Toprak emer tatlı canı
Hastalandım, ilâç hanı
Bir acısız ölüm de yok

—355—

İşte geldim, kara gözlüm
Bu yer bizim yerler değil
Bir gün bile eğlenemem
Bu çöl, bizim çöller değil

Beylerimiz Arap atlı
Dilberlerin dili tatlı
Ünlü, şanlı, şatafatlı
Bu dil, bizim diller değil

Aşka düşen bâde içer
Yâr yoluna candan geçer
Bu dünyaya konan göçer
Bu il, bizim iller değil

KARACOĞLAN yayın basar
Düşmanını yere basar
Bu dağda poyraz azar
Bu yel, bizim yeller değil

—356—

Gel gözlerin öpeyim gel
Ben âşıkım, yalan değil
Kaçma benden başın için
Ağlar gözüm, güler değil

Bizde dilber bâde içer
İçer de ak göğsün açar
Sürü sürü ceylan geçer
Bu yol, bizim yollar değil

Bizde dilber nazlı olur
Sürmeli ala gözl(ü) olur

Bu dağ, bizim dağlar değil

KARAC'OĞLAN yasın yasar
Yasar da bağrına basar
Bizde bâdı sabâ eser
Bu yel, bizim yeller değil

—357—

Seher yelinin esdiği
Esip bağrımı kesdiği
Ala gözlümün basdığı
Yollar, ben olsam, ben olsam

Dolan deli gönül dolan
Akan sular gibi bulan
Dostumun yüzünde olan
Benler, ben olsam, ben olsam

KARAC'OĞLAN sözün söyler
Dosta geçmedi dilekler
Yâr, bilezikli bilekler
Kollar, ben olsam, ben olsam

—358—

Sular akar ağ ırmaktan
İlik akar on parmaktan
Öldüm yâre yalvarmaktan
Kurtar canım, al Allahım

Keskin idim bıçak gibi
Salınırdım koçak gibi
Vaktı geçmiş çiçek gibi
Sarardım soldum Allahım

Kasaplarda olur satır
Ara yerden kalkmış hatır
Yârimi buraya getir
Ya beni oraya sal Allahım

Çağır *KARACOĞLAN* çağır
Taş düştüğü yerde ağır
Kişi sevdiğinden soğur
Kurtar canım, al Allahım

—359—

Be felek senin elinden
Ah edüben, ben ağlarım
Gece gündüz ağlar gözüm
Başımı döğer ağlarım

Çağırırım Gani deyi
Gel ağlatma beni deyi
Kimi görsem, seni deyi
Yüzüne bakar, ağlarım

Lütfeyle beğim urandır
Gözümün yaşı bârandır
Kaygılı gönlüm virandır
Hicrini çeker ağlarım

Medet senden hey Allah'ım
Teslimdir sana şol canım
Mahşer yerinde kefenim
Boynuma takar ağlarım

KARACOĞLAN düştü derde
Gece gündüz yanar nârda
Hak kadı olduğu yerde
Kabrimden çıkar ağlarım (1)

—360—

Âlemi yaradan Allah
Hâlim deyi deyi ağlarım
Ya nice olur şol gurbette
Balım deyi deyi ağlarım

Yöğrük salarlar koşuya
Deme râzını nâşiye
Yârdan ayrılan kişiye
Zulum deyi deyi ağlarım

Pîr olmayan aşka gelmez
Koç olmayan kurban olmaz
Yalnız taşla dıvar olmaz
Yoldaş deyi deyi ağlarım

Muhannet kaçar, dolanır
Aşk kande ise bilinir
Şimdi binde bir bulunur
Kardaş deyi deyi ağlarım

(1) Bu semâî, az farkla Aşık adına da var.

KARAC'OĞLAN olmuş hasta
Vardır diyen, derman iste
Ecel dedikleri neste
Bir gün deyi deyi ağlarım

—361—

Bu gün ben bir güzel gördüm
Ne öpüp, ne koçabildim
Ne meclisinde oturdum
Ne dolusun içebildim

Sevmem güzelin ednâsın
Gayrıya gönül vermesin
Ne çözebildiin düğmesin
Ne ak göğsün açabildim

Bak şu dilberin boyuna
Ak gül doldurmuş koynuna
Geldi sarıldı boynuma
Ne şeftali alabildim

KARAC'OĞLAN gel kendine
Aldanma dilber fendine
Astı zülfünün bendine
Ne kaçıp kurtulabildim

—362—

Bire ağlar, bire beyler
Ölmeden bir dem sürelim
Gözümüze kara toprak
Girmeden bir dem sürelim

Aman hey Allah'ım aman
Ne aman bilir, ne zaman
Üstümüzde çayır çimen
Bitmeden bir dem sürelim

Buna felek derler felek
Ne aman bilir, ne dilek
Âhır ömrümüzü helek
Etmeden bir dem sürelim

KARACA OĞLAN der, cânan
Güzelim sözüme inan
Bu ayrılık bize heman
Ermeden bir dem sürelim

—363—

Ala gözlü nazlı Suna
Ya ben seni nic'edeyim
Gönül gayet vurgun sana
Ayrılmıyor, nic'edeyim

Etekler sürüyor izim
Hakk'a teslim ettim özüm
Rakıbin ömürü uzun
Kırılmıyor, nic'edeyim

Suna'mın da yolu yüce
Boyu uzun, beli ince
Günde üç kez görmeyince
Durulmuyor, nic'edeyim

KARAC'OĞLAN dünya fânî
En son alır bu dert beni
Yârsız sevmez adam avı
Sarılmıyor, nic'edeyim

—364—

Şol salınıp giden dilber
Boyuna kurban olduğum
Eğlen burda tanışalım
Diline kurban olduğum

Sabahtan ugradım yâre
İşimden oldum âvâre
Ayağın bastığı yere
Tozuna kurban olduğum

Soğuk sular akar dagda
Mor menevşe biter bagda
Sarılıp yatacak çagda
Nazına kurban olduğum

KARAC'OĞLAN söyler daim
Yâr ile nic'olur halim
Anası bir katı zalim
Kızına kurban olduğum

—365—

Obasın seyran eyledim
Konup göçen ilin gördüm
Pazarın seyrana durdum
Antalya'nın şarın gördüm

Yanar yüreklerim yanar
Al çuhalı beyler gider
Uçar kazlar, kumru öter
Kokar ağca gülün gördüm

Enginlerde gide gide
Ufacık meşeler buda
Kefendiz'de Börklü Dede
Onun acap sırrın gördüm

Sevdiğimin adı Ayşe
Kâfir görünmüyor Eşe
Uğradım koca Maraş'a
Bedestenin şarın gördüm

Göğsün'dür yaylanın hası
Silindi gönlümün pası
Mor sünbüllü menevşesi
Katarlanmış ilin gördüm

Çağır *KARAC'OĞLAN* çağır
Taş düştüğü yerde ağır
Güzel sevmek günah değil
Dört kitapta yerin gördüm

—366—

Çıktım yükseğine, baktım
O dağların salın gördüm
İndim pazarını kurdum
O dağların hurin gördüm

Yandı Çukurova yandı
Eli bazlı beyler indi
Tutu uçtu, kumru kondu
Akçadeniz gölün gördüm

Sevdiğimin adı Ayşa
Zülfün dizmiş ak gerdana
Yolum uğradı Maraş'a
Bedestenin şalın gördüm

Göğsün de yaylanın hası
Silindi gönlümün pası
Mor Sünbüllü mağarası
Dede Beli'n karın gördüm

Erciyeş'te yağan karlar
Seher ile göçen iller
Zamanede Elif derler
Bir küçücük gelin gördüm

Çağır *KARAC'OĞLAN* çağır
Taş düştüğü yerde ağır
Güzel sevmek günah değil
Ben kitapta yerin gördüm

—367—

Dilber, âlemde aşk odu
Nicolur, göresin kalan
Terkedesin adı sanı
Yerlere çalasın kalan

Yürüyesin hadden aşup
İller ta'nma bulaşıp
Bir körpe derdine düşüp
Sararıp solasın kalan

Hiç dert olmaz bu dert gibi
Yanar yüreğim od gibi
Eşinden azmış kurt gibi
Dağlara düşesin kalan

Devrandır bu, haldan hala
Sanma hubluk bâki kala
Efendim, bir zaman ola
Sözüme gelesin kalan

KARAC'OĞLAN söyler sözün
Kara yere sürüp yüzün
Yâd-edesin bir dem özüm
Hak imiş, diyesin kalan

—368—

Kula da sevdiğim kula
Kolunu boynuma dola
Sarılalım ince bele
Bülbüller öttüğü zaman

Kaç güzel, karşımda durma
Olurum, kanıma girme
Yüzünü benden çevirme
Yanına vardığım zaman

Yolunu ayırma benden
Gönül vazgelir mi senden
Meğer can ayrılsa tenden
Senden ayrıldığım zaman

KARAC'OĞLAN el duymasa
Yanımda engel olmasa
Üç gece sabah olmasa
Sarılıp yattığım zaman

—369—

Kara gözlüm nettim sana
Hışımla baktığın zaman
Âşık oldum dal boyuna
Gerdanın öptüğüm zaman

Geçirme güzellik çağın
Esrür sînem ile dağın
Erittin yüreğim yağın
Çevrilip baktığın zaman

Ölmesin yavrum ölmesin
Düşman ağlasın gülmesin
Ol gece sabah olmasın
Yâr ile yattığım zaman

KARAC'OĞLAN eydür, hele
Dost şâd ola, düşman öle
Kol dolasam ince bele
Engeller öldüğü zaman

Ağam dülbendin ak mıdır
Cihanda mislin yok mudur
Bir dilber sevmek çok mudur
Rakıbler ne ister benden

Vardım huzuruna, vardım
El bağlayıp divan durdum
Gözlerine mayil oldum
Kirpiklerin n'ister benden (1)

Gönlümce bir dilber olsa
Soyunsa koynuma girse
Bir bakışta aklım alsa
Ebrûların n'ister benden

Ağam gamzelerin çifte
Gözlerin ediyor fitne
Ağam bu cefayı etme
Adûların n'ister benden

Ağam kaşların karadır
Hüma gözlerin, aladır
Güzellik başa belâdır
Ala gözler n'ister benden

Çağır *KARAC'OĞLAN* çağır
Her taş diğerinden ağır
Güzel sevmek ayıp değil
Anan baban n'ister benden

(1) n'ister: ne ister.

—371—

Salınıp seyran yerine
Çıkan dilber, kiminsin sen
Siyah zülfün mah yüzüne
Döken dilber, kiminsin sen

Gel gidelim gülüstana
Bakalım, bağa bostana
Bize mestâne mestâne
Bakan dilber, kiminsin sen

Baktım gözüne kaşına
Benzettim hüma kuşuna
Bizi hicran ataşına
Yakan dilber, kiminsin sen

Senin medhin eder diller
Pâyine yüz sürer kullar
Yanağın üstüne güller
Sokan dilber, kiminsin sen

KARAC'OĞLAN der, varalım
Önünde divan duralım
İzin verirse soralım
Civan dilber, kiminsin sen

—372—

Kalk sevdiğim, geyin kuşan
Topuğundan arta saçın
Gaflet basmış uyumuşsun
Uyan diye, dürte saçın

Kalk sevdiğim, geyin kuşan
Dediler sevdana düşen
Söylesene neye küsen
İpekten de arta saçın

Söyler *KARAC'OĞLAN* söyler
Nere varsan medhin eyler
Beş kulaca karar eyler
Dört kulaçtan arta saçın

—373—

Hey ağalar böyle m'olur
Hali yârdan ayrılanın
İner ummana dökülür
Seli yârdan ayrılanın

Gökten turnalar çekilir
İner yerlere dökülür
On beş yaşından bükülür
Beli, yârdan ayrılanın

Turnalar havadan geçer
Ay yüzlerce nurlar saçar
Ah ile vah ile geçer
Günü yârdan ayrılanın

Gül dikensiz bitmez imiş
Bülbül gülsüz ötmez imiş
İşe güce yetmez imiş
Eli, yârdan ayrılanın

KARAC'OĞLAN geçmez dilek
Ataş aldı, yandı yürek
Sağ yanında hazır gerek
Salı, yârdan ayrılanın

—374—

Ala pınar kurna kurna
Gök yüzünde telli turna
Zülüflerin burma burma
Çiçek topla benim için

Ala pınar taşın kara
Cemalin benzettim aya
Yürüyüşün tülü maya
Güller topla benim için

Tülü maya yürüyüşlüm
İspir balaban bakışlım
Yayla çiçeği kokuşlum
Nergiz topla benim için

Berit, karın pare pare
Kimi al geyer, kimi kara
Kutnu zıbın usul boya
Gey de salın benim için

KARAC'OĞLAN söyler kelâm
Divanına durur âlem
Sevdiğine bir çift selâm
Tezce yolla benim için

—375—

Giderken yolum uğradı
Uğruma şeker doğradı
Ben söyledim, o ağladı
Gözleri ceren o kızın

Parmağında hatem yüzük
Kolunda altın bilezik
Boynun eğmiş, kıza yazık
Telleri ceren o kızın

Fakir *KARAC'OĞLAN* fakir
Dilim söyler, kalbim okur
İbrişimden halı dokur
Elleri ceren o kızın

—376—

Seherinen kalktım baktım
Ceren inmiş düze, gelin
Eridim su gibi aktım
Can dayanmaz, söze gelin

Ala göze sürme çekme
Başını bir yana eğme
Sakın yücelere çıkma
Dokanırsın göze, gelin

Hanı, görünmez illeri
Çok şirin söyler dilleri
Baktım, koynunda gülleri
Açılmamış taze, gelin

Hanı sevdiceğim hanı
Yine unuttun mu beni
Baş umudum bayram günü
Belki gelir, bize gelin

KARACʻOĞLAN yâr germeli
Halın hatırın sormalı
El kınalı, göz sürmeli
Gidiyon mu geze gelin

—377—

Arab atım koşar koşar
Seni seven binler yaşar
Gün vurdukça şavkın düşer
Açıldıkça döşün, gelin.

Kaşın kara, gözün kara
Benlerin var sıra sıra
Her bakışın yüz bin akça
Gel ödeyim peşin, gelin

Uçup koluna konduğum
İçip bâdesin, kandığım
Tam üç günlük ay sandığım
Vardır kara kaşın, gelin

KARACʻOĞLAN der, zatıya
Ağzın benzettim kutuya
Güzeller düşmüş kötüye
Uygun değil eşin, gelin

—378—

Dilber, bize cevr-ü cefa
Etmesin, kerem eylesin
Bizi koyup iller ile
Gezmesin, kerem eylesin

Buyur gidelim odaya
Durmuşum gelen kadaya
Tenha buldukça vâdeye
Salmasın, kerem eylesin

Boyu uzun selvi gibi
Beli incedir, dal gibi
Bahçede bülbüller gibi
Ötmesin, kerem eylesin

KARAC'OĞLAN'ın gülleri
Aralamıştır elleri
Şol başa gelen halleri
Almasın, kerem eylesin

—379—

Karaca Oğlan

Suya giden allı gelin
Niçin böyle salınırsın
Gelin, bir su ver içeyim
Gelin, kimin gelinisin

Gelin

Su değildir senin derdin
Görmek ise yeter gördün
Oğlan, burda çokça durdun
Ağam gelir, döğülürsün

Karaca Oğlan

Döğülürsem döğüleyim
Söğülürsem söğüleyim
Gelin sana kul olayım
Ölürüm, kanlım olursun

Gelin

Yaylalara göçmedin mi
Soğuk sular içmedin mi
Güzel görüp geçmedin mi
Beni görüp delirirsin

Karaca Oğlan

Türlü yaylayı görünce
Soğuk suları içince
Kocayıp vaktın geçince
Taşlar alır döğünürsün

Gelin

Evlerinin önü solgan
Ağamı görürsen korkan
Telli perçemlisin oğlan
Ne dedim ki darılırsın

Karaca Oğlan

KARAC'OĞLAN sana vurgun
Döşlerin alma'dan dolgun
Sevindirin beni bu gün
İnşallah cennet görürsün

—380—

Ala gözlü benli dilber
Cemâlinde nurun olsun
Eğer beni unutmazsan
Cennet-i âlâ yerin olsun

Ahdın amanın var ise
Gidelim yerin dar ise
Kalbinde hile var ise
Cehennem de yerin olsun

Kara bahtım dolaştırır
Her ne dersem ulaştırır
Mevlâm bizi kavuşturur
Kalbin, gönlün serin olsun

KARAC'OĞLAN der, vallahi
Candan severim billâhi
Dilimden koymam Allah'ı
Hak emriyle benim olsun

—381—

Yeter olsun, yeter olsun
Çok ağlattın yeter olsun
Turalanmış sırma saçın
Çözen, benden beter olsun

Karadır, kaşların kara
Kirpiklerin açtı yara
Beni, işimden avara
Eden, benden beter olsun

Yavru, geçersen elime
Çekerim seni yemine
Benim şimdiki halime
Gülen, benden beter olsun

KARACOĞLAN genç yaşıma
Cihan oldu dar başıma
Bu ayrılık ataşına
Yakan, benden beter olsun

—382—

Sevdiğim altın kadehten
İçtikçe güzel olursun
Al rengini mâh yüzüne
Saçtıkça güzel olursun

Boyun bir servi semender
Âşıka cevrin yamandır
Sevdiğim bilmem nedendir
Öptükçe güzel olursun

Padişahsın, bil kendini
Esirge derdimendini
Çöz güzel göğsün bendini
Koçtukça güzel olursun

Padişahsan halime bak
Cümlemizi yaradan Hak
Behlü olmağa mâni yok
Sardıkça güzel olursun

KARAC'OĞLAN eydür, eller
Açıldı lâleler, güller
Leblerinden akan ballar
Emdikçe güzel olursun

—383—

Aşağının hâs evleri
Göçeceği çağlar bir gün
Kara ardıç kamalağı
Sızılaşır dağlar bir gün

Has evleri yandı, tüttü
Cana candan hasret gitti
Kar eridi, sünbül bitti
Melil melil dağlar bir gün

Gitti giden, kaldı kalan
Yürü bire, kavli yalan
Yârini yaylaya salan
Fırkat gelir, ağlar bir gün

Sırçaş *KARAC'OĞLAN* sırçaş
Gözden akıttım kanlı yaş
Muhabbetli, dertli kardaş
Fırkat gelir, ağlar bir gün

—384—

Eş, kır atım meydan bizim
Yârdan haber geldi bu gün
Yüklenmişken gam yükünü
Saza ceylan geldi bu gün

Ben yârinen çok konuştum
Elinden badesin içtim
Göğsünden düğmesin çözdüm
Ben murada erdim bu gün

Ben yârinen ettim savaş
Akıttım gözümden kan yaş
Yarı yolda yâran yoldaş
Üç beş yâran buldum bu gün

Ak bilekte sarı hakik
Zülfünü gerdana dökük
Kaşın melil, gözün yıkık
Dostum, neler duydum bu gün

KARACʻOĞLAN haylamadan
Bulgar Dağın yaylamadan
Kavl-ü karar eylemeden
Dostu tenha buldum bu gün

—385—

Yüce dağlarından aştım
Yâr senin aşkına düştüm
Kız göğsünde düğme seçtim
Turunçların gördüm bu gün

Dağıtmışsın kuşlarını
Bağışladım suçlarını
El değmedik döşlerini
Okşaladım, sevdim bu gün

Kız sevdiğim, adlarını
Göremedim butlarını
İnce beyaz kollarını
Kız, boynuma sardım bu gün

KARAC'OĞLAN haylamadan
Aşk deryasın boylamadan
Kavl-ü karar eylemeden
Ben payımı aldım bu gün

—386—

Ablak kuğu, akça kuğu
Dal oynuna sövdün bu gün
Dost karşımda salınırken
Tatlı cana kıydın bu gün

Ayırdın seçtin sözünü
Bizden çevirdin yüzünü
Severdim ala gözünü
Engellere uydun bu gün

Sağ elinde sarı akik
Zülfü gerdana dökük
Kalbin melil, kaşın yıkık
Dostum, neler duydun bu gün

Fanı *KARAC'OĞLAN* fanı
Veren alır tatlı canı
Sevmediğim kara donu
Kız karşımda geydin bu gün

—387—

Üç günlük fânî dünyada
Ölmeden gülen öğünsün
Beş vaktını da kazaya
Koymayıp kılan öğünsün

Deryalarda oynar kayık
Kimi sarhoş, kimi ayık
Dünya fânî, insan konuk
Demlerin süren öğünsün

Metin *KARAC'OĞLAN* metin
Yöğrük derler aşkın senin
Kardaş kardaşın kıymatın
Sağlıkta bilen öğünsün

—388—

Pencereden bakan dilber
Güzelliğin bildirirsin
Ak göğsünde lâle, sünbül
Ağlayanı güldürürsün

Gerdan açık, benlerin çok
Güzellikte menendin yok
Kaşların yay, kirpiğin ok
Vurduğunu öldürürsün

Gül bülbülün sekiminden
Perçem zülüf takımından
Geçme mescit yakınından
Çok namazlar böldürürsün

KARAC'OĞLAN bana yazık
Yâri gördüm, bağrı ezik
Bahçendeki güle yazık
Pek bekletme soldurursun

—389—

Al önlüklü mavi yazma
Gey, karşımda salın dilber
Yalın ayak yere basma
Geyin altın nalın, dilber

Bir yâr sevdim gücüm yetmez
Gönül düşkün, terk edemez
Havalanmış, elim yetmez
Göğe çıkmış dalın, dilber

Kirpi (ğ)i n oktur, kaşların yay
Dişlerin inci, yüzün ay
Ben söyleyim, sen bir bir say
Hak artırsın malın, dilber

KARAC'OĞLAN derdim çoktur
Kaşlar kara, bakış oktur
Bir misli, menendi yoktur
Nice senin halin, dilber

—390—

Ala gözlü benli dilber
Usul söyle, söz ederler
Gönül suyun akıtırlar
Gözlerimi buz ederler

Turnalar katar yürürler
Yayla ummanı bürürler
Her dalımı soldururlar
İlk yazımı güz ederler

Güzel gerek öğülmeğe
Düven gerek döğülmeğe
Yiğit gerek sevilmeğe
Şu dağları düz ederler

KARACA OĞLAN der yandım
İçtim meyi, aşka kandım
Her güzeli yâr sandım
Bir yaramı yüz ederler

—391—

Be gaziler, be yoldaşlar
Gittiğim yollar iniler
Benim ahile zârımdan
Ağzımda diller iniler

Adamsan meydanda otur
İleri gel, cevap yetür
Melil melil olmuş yatur
Zindanda kullar iniler

İslâm dinini kim yaslar
Kakıyan yârine küser
Eser seher yeli eser
Dokanan dallar iniler

İslâm dinini yasdılar
Beni yârimden kesdiler
Süreyin deyü asdılar
Urganda gerdan iniler

KARAC'OĞLAN, darâcından
Yiğide ölüm gecinden
Vefasız dilber ucundan
Âşık ah eder, iniler

—392—

Turnam yavrusun aldırmış
Havada çığrışıp öter
Günde görürken yüzûnü
Ayda bir gördüğüm yeter

Ne bakarsın melül olup
İk'elin yanına koyup
Dün gece seyrimde görüp
Hayalin kurduğum yeter

Benim sevdiğim mâh deyü
Saçı sünbül siyah deyü
Her gördükçe bir ah deyü
Sinemi döğdüğüm yeter

KARAC'OĞLAN dünya fâni
Veren Allah alır canı
Dilberim sevmezse beni
Ben onu sevdiğim yeter

Sabahtan uğradım kıza
Boyu selvi dala benzer
Yanında bir gelin vardı
Al yanağı bala benzer

Gelin hörülerden hörü
Kızsa meleklerden biri
Gelin al çimenli koru
Kız tomurcuk güler benzer

Kız görmemiş daha gerdek
Gelin yeşli başlı ördek
Geziyor elinde bardak
Kız turnada tele benzer

Gelin güler için için
Kız geline bulur suçun
Gelin, örselenmiş saçın
Kızın saçı tele benzer

Gelinin lebleri beste
Kız eyledi beni hasta
Gelin şeker şerbet tasta
Kız petekte bala benzer

Gelin, dedim, aktır yüzün
Hiç menendi yoktur kızın
KARAC'OĞLAN ikinizin
Kapınızda kula benzer

—394—

Annaçta bir güzel gördüm
Perdelenmiş aya benzer
Yanında bir kız oturmuş
Destelenmiş güle benzer

Gelinin beliğin saydım
Kızın memelerinden emdim
Soyunup koynuna girdim
Zemheride güze benzer

Gelinin beliği deste
Kız eyledi beni hasta
Gelin şeker şerbet tasta
Kız süzülmüş bala benzer

Gelin der ki, aktır yüzüm
Hiç menendi yoktur kızın
KARAC'OĞLAN ikinizin
Kapısında kula benzer

—395—

Ben yârimin illerine
Varsam gerek, ahdim vardır
El kavşurup huzurunda
Dursam gerek, ahdım vardır

Kara kaşın eğmelerin
Gönül sevmez değmelerin
Kend'elimle düğmelerin
Çözsem gerek, ahdım vardır

Elinden dolusun içip
Mest olup kendimden geçip
Aya karşı göğsün açıp
Emsem gerek. ahdım vardır

KARAC'OĞLAN der, yaz ilin
Öpeyim, sorayım elin
İk'elimle ince belin
Sarsam gerek. ahdım vardır

—396—

Ulu bezirgânım kalkar
Tozlu yollar durulanır
Koç yiğide düşen dilber
Güller ile kurulanır

Sabr eyleyin sabr ile
Zeval gelmez imiş·kula
Kötü, bir taş atsa göle
Kalkan ördek zârılanır

Öter yavru kuşlar öter
Dert üstüne dertler katar
Gelir bir engel. el atar
Biten işler gerilenir

Ağlar *KARAC'OĞLAN* ağlar
Durmaz gözüm yaşı çağlar
Kar, buz tutmuş karşı dağlar
Poyraz eser, arılanır

—397—

Behey ala gözlü dilber
Senin göğnün seyrandadır
Ben ağlarım, sen gülersin
Iman senin nerendedir

Kaşların kurulu yaydır
Yüzün bedirlenmiş aydır
Koynuna girmek kolaydır
Hesap, gülün derendedir

Güzel bell'olur tacından
Hiç yük ağlar mı bacından
Dünyada densiz ucundan
Sefil baykuş virandadır

KARAC'OĞLAN der, vardığını
Dertli sinemi deldiğim
Suç senin değil sevdiğim
Sana meyil verendedir

—398—

Sabahtan bizim pınara
Gördüm bir kız gelir
Siması melek siması
Kız kaşların yaya gelir

Çıkmış gelir evden beri
Billah güzeller serdârı
Cellat olmuş gamzeleri
Dost, canına kıya gelir

Güzel, cemaline baktır
Dünyada menendin yoktur
Hörü kızından gökçedir
Bu güzellik soya gelir

Buyur *KARAC'OĞLAN* buyur
Dilim söyler, kalbim uyur
Nerde doğmuş, nerde büyür
Şimdi bizim eve gelir

—399—

Bir yiğit gurbete gitse
Gör başına neler gelir
Merdin sılayı andıkça
Yaş, gözüne dolar gelir

Bağrıma basarım taşlar
Akıttım gözümden yaşlar
Yavrusun aldıran kuşlar
Yuvasına döner gelir

Kocadım çekemem nazı
Bağrıma dökemem közü
Yârin bana kötü sözü
Kara bağrım deler gelir

Evlerinin önü söğüt
Atalardan kalmış öğüt
Yârinden ayrılan yiğit
Sılasına döner gelir

Yaşa *KARAC'OĞLAN* yaşa
Ben söylerim coşa coşa
İş düşünce garip başa
Düşünerek gider gelir

—400—

Dağ salına konan kervan
Yağmur yağar gerilenir
Bir kötüye düşen dilber
Ölmez ama zârilenir

Bizim ilde bir gül biter
Vaktı gelince tez yiter
Her kötü de bir söz atar
Bitmiş işim geriler

Ovalarda olur harman
Yanakların derde derman
Gönül dediğin değirmen
Ufalanır, irilenir

KARAC'OĞLAN der ki, eller
Bahçende açılmış güller
Koç yiğide düşen dilber
Al çiçekle korulanır

—401—

Baktım kızın gül aynına
İnciler takmış boynuna
Zemheride gir koynuna
Kızın koynu yaz veriyor

Aslın sordum, pek yıradın
Sandım cennetteki kadın
Şu yalan dünyanın tadın
Ala gözlü kız veriyor

KARAC'OĞLAN görür ise
Yâr salınıp gelir ise
İller elli verir ise
Gönlüm ona yüz veriyor

—402—

Sabahleyin er kalkanlar
Hasta halin ne, diyenler
Sana bir tas su verenler
Başındaki sağlar d'olur (1)

Ne zenginim, ne de fakir
Yaradan Mevlâ'ya şükür
Aşkın kitabını okur
Sırtı kürklü beyler d'olur

Der *KARAC'OĞLAN* deyince
Dağlara duman inince
Hallac-ı Mansur çıkınca
Sarp kayalı dağlar d'olur

—403—

Yürü bire Bulgar Dağı
Hemen dağlar sende m'olur
Yaylalı sünbüllü yurtlar
Büyük evler sende m'olur

(1) d'olur: da olur.

Eteğinde kervan işler
Yükseğinde döner kuşlar
Kürk geydirir, at bağışlar
Hemen beyler sende m'olur

Yaylası ufak tepeler
Yağar yağmur, kar sepeler
Kulakta altın küpeler
Hemen güzel sende m'olur

KARACOĞLAN düz ovalar
Şahinin keklik kovalar
İnil inil taş yuvalar
Koca seller sende m'olur

—404—

Annacığım gelen gelin
Gelen, bana gelip durur
Benim seni sevdiğimi
Cümle âlem bilip durur

Trablus var belinde (1)
Hakk'ın kelâmı dilinde
Doldurmuş, kadeh elinde
İçmemiş, tutup durur

Kadehi aldım elinden
Sarıldım ince belinden
Hiç mi bilmem dost halinden
Gözüm seni görüp durur

(1) Trablus: Trablus kuşağı vaktiyle çok meşhurmuş.

KARAC'OĞLAN der, nolalım
Emmi dayı bir olalım
Dedim dilber sarılalım
Can intizar olup durur

—405—

Bir güzele selâm verdim
Selâm almaz, gülüp durur
Dedim, yavrum sarılalım
Sen bilirsin, deyip durur

Evlerinin önü harman
Padişahtan gelir ferman
Al yanağın derde derman
Em efendim, deyip durur

Ibrişim kuşak belinde
Cevahir kalem elinde
Süzülmüş bâde dilinde
İç efendim, deyip durur

Ibrişim kuşak kuşanır
Saçağı yere döşenir
Uçkur çözmeğe üşenir
Çöz efendim, deyip durur

KARAC'OĞLAN der varalım
Halın hatırın soralım
Dedim, dilber sarılalım
Sen bilirsin, deyip durur

—406—

Ark altında su doldurur
Eteğini yel kaldırır
Karşıki evin kızları
Bakışı, adam öldürür

Kır at gelir hecin gibi
Yağmur yağar sicim gibi
Anam kızı bacım gibi
Gelir de karşımda durur

KARAC'OĞLAN kavli yalan
Kimdir aşnasına gülen
Komşusundan bir yâr seven
Şaşar aklını, aldırır

—407—

Yağan yağmur, esen yeller
Dosta karşı giden yollar
Bülbülün konduğu dallar
Sararıp ta solmaz imiş

Tozar Arab atlar tozar
Dert üstüne dertler katar
Alan, yiğitten ah-ü zâr
Dayim ağlar, gülmez imiş

Güvenirsen Hakk'a güven
Murad almaz, yüz çeviren
Küçücükken bir yâr seven
Artar ömrü, ölmez imiş

KARAC'OĞLAN kalasına
Karşı durdum belâsına
Bir güzelin sevdasına
Düşmeyenler bilmez imiş

—408—

Yürü bire yalan dünya
Senden murad alınır mı
Pek dolukmuş humar gözler
Buna çare bulunur mu

Hem okudum, hemi yazdım
Yalan dünya senden bezdim
Dağlar kovuğunda gezdim
Yiten yavru bulunur mu

Bahçelerde biter nergis
Ben ağlarım gece gündüz
Seher vaktı doğan yıldız
Yiten yavru bulunur mu

KARAC'OĞLAN ağlar gülmez
Halin nedir diyen olmaz
Giden yavru geri gelmez
Yiten yavru bulunur mu

—409—

Kerem eyle kara gözlü
Açma bizim sırrımızı
Araya fırkat düşürüp
Od eyleme yurdumuzu

Bir birliğe yetüptürüz (1)
Aşk eteğin tutupturuz
Gerimize atıpturuz
Namus ile ârımuzu

Alıp başımı gideyim
Sensiz cihanı nideyim
Varayım seyran edeyim
Ak çiçekli korumuzu

Geçti yazın, geldi güzün
Kim çeker ağyarın sözün
Alay alay olup gezün
Çok göreyim sürünüzü

KARAC'OĞLAN eder, neler
Fırkat odu bağrım deler
Gurbetliğe Hüda'm salar
İkimizden birimizü

Be çağlayıp akan ırmak
Vaktlı, vaktsız akmak olmaz
Lekeliktir be gaziler
El üstüne düşmek olmaz

Binelim arap atlara
Yaraşır koç yiğitlere
Ağzı açık nâ-mertlere
Yiğit sırrın açmak olmaz

(1) yetiptürüz: Yetişip dururuz. Ötekiler de buna göre.

Arap at da Burak olur
Koç yiğitte yürek olur
Bun deminde gerek olur
Yiğide hor bakmak olmaz

Ararsan var kalbin ara
Eller sana ne der göre
Tuz ekmek yediğin yere
Hiyanetlik etmek olmaz

KARAC'OĞLAN'ın dediği
Nâ-merde boyun eğdiği
Koç yiğidin sevdiği
Gelirse de koçmak olmaz

—411—

Çıktım yücesine baktım
Uzak çöller görünür mü
Dostun göçü gidiyormuş
Göçte allar görünür mü

Turnam gelir yana yana
Kanadı boyanmış kana
Çık havaya döne döne
Bizim iller görünür mü

Turnam gelir süze süze
Ötüşerek indi düze
Kavil kurduk bahar yaza
Gönül yârdan ayrılır mı

Nazlı *KARAC'OĞLAN* nazlı
Kılıncı kınında gizli
İspir ördek sifi gözlü
Çıkarı çıkar salınır mı

—412—

Gel gönül gurbete gitme
Ya gelinir, ya gelinmez
Her güzele meyil verme
Ya sevilir, ya sevilmez

Şam-ı Şeriftir zatımız
Yöğrüktür bizim atımız
Gurbet ilde kıymatımız
Ya bilinir, ya bilinmez

KARAC'OĞLAN düşse yola
Hızır yardım etse bile
Yâr dediğin demir kale
Ya alınır, ya alınmaz

TÜRKÜLER

—413—

Bir yavruyu sevdim gölde, gölekte
Altın küpe şan veriyor kulakta
Peride, hörüde, gökte melekte
Acap sevdiğimin eşi var m'ola

Bir yavruyu sevdim gölde, gölekte
Mehdi çıkar derler âhır zamanda
Hindistan'da, Çin'de, Maçin, Yemen'de
Acap sevdiğimin eşi var m'ola

KARAC'OĞLAN der ki, derde derede
Yandı ciğer kebab oldu orada
Ol güneşin doğup battığı yerde
Acap sevdiğimin eşi var m'ola

—414—

Bir çift güzel gördüm yolda yolakta
Altın küpe şan veriyor kulakta
Yer yüzünde insan, gökte melekte
Acap sevdiğimin eşi var m'ola

Sevdiğim oturmuş halılar dokur
Viran bahçelerde bülbüller şakır
Ne İstanbul koydum ne Diyarbekir
Acap sevdiğimin eşi var m'ola

Bana su içirdin yeşil kanyadan
Güzel seven gam çekmesin dünyadan
Kayseri'den, Karaman'dan, Konya'dan
Acap sevdiğimin eşi var m'ola

KARAC'OĞLAN der ki, düşürdün oda
Dertli yürek dayanır mı bu derde
Güneşin doğup ta battığı yerde
Acap sevdiğimin eşi var m'ola

—415—

Çıktım seyreyledim Niğde'yi Bor'u
Acap gezsem mavi donlum var m'ola
Güzeller durağı Tokat, Engürü
Acap gezsem mavi donlum var m'ola (1)

Hey geri de deli gönül hey geri (2)
Adana, İlbeyli, Göksun, Tekir'i
Otuz iki sancak, Diyarbekir'i
Acap gezsem mavi donlum var m'ola

Hesiri de deli gönül hesiri (3)
Deryada dönüyor kıral yesiri
Halep, Trabulus, koca Mısır'ı
Acap gezsem mavi donlum var m'ola

Yeşil ördek yayılıyor çimende
Mehdi günü doğar âhır zamanda
Kürt'te, Hindistan'da, Çin'de, Yemen'de
Acap gezsem mavi donlum var m'ola

Yeşil ördek sulanıyor gölekte
Altın küpe şavk veriyor kulakta
Cennet-i âlâda, hörü, melekte
Acap gezsem mavi donlum var m'ola

---

(1) Mavi donlu: Mavi elbiseli, sevgili.
(2,3) Bu kelimelerin anlamı yoktur. Vezin ve kafiye için sık sık bunları kendisi uyduruyor. Başka şairlerde olmayan bu tutum Karaca Oğlan'ın özelliğindendir.

Mecliste içerler demi kanyadan
Güzel seven murad alır dünyadan
Kayseri'den, Karaman'dan, Konya'dan
Acap gezsem mavi donlum var m'ola

Hacı Bektaş Veli şeyhlerin pîri.
Konya'da yoklayın Molla Hünkâr'ı
İçel'den, Antep'ten, Gürün'den beri
Acap gezsem mavi donlum var m'ola

Mardin'den de *KARAC'OĞLAN* Mardin'den
Çeken bilir ayrılığın derdinden
Koçhisar'dan, Hasan Dağın ardından
Acap gezsem mavi donlum var m'ola

—416—

Medet medet âlemleri yaradan
Yâri benden, ben-îmandan ayırma
On sekiz bin âlemleri var eden
Yâri benden, beni îmandan ayırma

Bu güzelle anda ilet tenimi
Ol türaba arka eyle kendimi
Yâr ver de âleme ilet canımı
Yâri benden, beni îmandan ayırma

Bir benim ala gözlü meleğim
Sığa kolun, kana bulaşmasın yeleğin
Gece gündüz budur senden dileğim
Yâri benden, beni îmandan ayırma

KARAC'OĞLAN eydür, döndü hezârım
Dilim eydür, gussalarım yazarım
Kaldı yavruda bir tek nazarım
Yâri benden, beni îmandan ayırma

—417—

Koyun meler, kuzu meler
Sular hendeğine dolar
Ağlayanlar bir gün güler
Gamlanma gönül, gamlanma

Yiğit yiğide yad olmaz
Eyilerde ham süt olmaz
Bin kaygu bir borç ödemez
Gamlanma gönül, gamlanma

Yiğit yiğidin yoldaşı
At, yiğidin öz kardaşı
Sağlıktır her işin başı
Gamlanma gönül, gamlanma

Yiğit yiğide yâr olur
Kötülerde ham süt olur
Kara gün ömrü az olur
Gamlanma gönül, gamlanma

Naçar *KARAC'OĞLAN* naçar
Pençe vurup göğsün açar
Kara gündür gelir geçer
Gamlanma gönül, gamlanma

—418—

Sarı edik geymiş koncu kısarak
Gidiyor birim birim basarak
Anası hörü de, kızı beserek
Emirler'den bir kız indi pınara

Sarı edik geymiş koncu dizinde
Arzumanım kaldı ala gözünde
Böyle güzel m'olur köylü kızında
Emirler'den bir kız indi pınara

Meles gömlek geymiş, vücudu nazik
Kollarım sıkmış altın bilezik
Aşnası kötüdür, ceylana yazık
Emirler'den bir kız indi pınara

KARAC'OĞLAN der ki, nolup nolmalı
Keten gömlek geymiş, kolu sırmalı
Anasın öldürüp kızın almalı
Emirler'den bir kız indi pınara

—419—

Sabahtan sabaha fakılar okur
Goncalar açılmış, bülbüller şakır
İbrişim atmalı havlular dokur
Eymirli'den bir kız geldi pınara

İmreni imreni yaratmış ezel
İnce boylu, usul boylu bir güzel
Salını salını yürekler ezer
Eymirler'den bir kız geldi pınara

Yörü güzel yörü, işin onara
Gün değmiş te şavkı vurmuş pınara
Gün üstüne bir gün daha doğar'a
Eymirler'den bir kız geldi pınara

Hey *KARACA OĞLAN*, öğdüğün öğer
Beş yüzü verirsen bin daha değer
Ay ile bahsetmiş, gün ile doğar
Eymirler'den bir kız indi pınara

—420—

Sağlıktır cihanın varı
Çok ağladım, kıldım zârı
Dostlar, şol sevdiğim yârı
Dün de görmedim, bu gün de

Gönül içinde gizli mi
Hûblar içinde nazlı mı
Kaşı çatma, ala gözlü mü
Dün de görmedim, bu gün de

Çözüp zülfünün bendini
Yavıkladım kendözümü
Gül yanaklı efendimi
Dün de görmedim, bu gün de

İşidin benim zârımı
Kaçırdım elden yârımı
Cihan içinde varımı
Dün de görmedim, bu gün de

KARACA OĞLAN der kendi
Aşk oduna düştü, yandı
Kandc idin hey efendi
Dün dc görmedim, bu gün de

—421—

İncecikten bir kar yağar
Tozar Elif Elif diye
Deli gönül abdal olmuş
Gezer Elif Elif diye

Elif'in uğru nakışlı
Yavru balaban bakışlı
Yayla çiçeği kokuşlu
Kokar Elif Elif diye

Elif kaşlarını çatar
Gamzesi sineme batar
Ak elleri kalem tutar
Yazar Elif Elif diye

Evlerinin önü çardak
Elif'in elinde bardak
Sanki yeşil başlı ördek
Yüzer Elif Elif diye

KARAC'OĞLAN eğmelerin
Gönül vermez değmelerin
İliklemiş düğmelerin
Çözer Elif Elif diye

—422—

Bitti m'ola, Şam ilinin hurması
Gitti m'ola ala gözün sürmesi
Hama'nın, Humus'un telli turnası
Turna, yârin selâm saldı, gel diye

Bitti m'ola Şam ilinin gülleri
Aştı m'ola siyecinden dalları
Şu sefil Yakub'un şirin dilleri
Turna, yârin selâm saldı, gel diye

Bir ağaçta biter kırk yanal alma
Birinden gayriye elini sunma
Irak, yakın diye eğlenip kalma
Turna, yârin selâm saldı, gel diye

Aşına da *KARAC'OĞLAN* aşına
Yeni girmiş on üç, on dört yaşına
Irak değil, ak pınarın başına
Turna, yârin selâm saldı, gel diye

—423—

Evlerinin önü bakla
Çift güvercin atar takla
Al, koynunda beni sakla
Sabahınan tan'a karşı

Evleri de çaya kondu
Güzelleri suya indi
Yârin meyli bize döndü
Sabahınan tan'a karşı

Evlerinin önü hurma
Dallarını sakın kırma
Ala göze siyah sürme
Ne hoş olur tan'a karşı

Urum ili çok hoş olur
Güzelleri sarhoş olur
Güzel sevmek ne hoş olur
Sabahınan tan'a karşı

Evlerinin önü susam
Çıkartsam mendilim yusam
Soyunsam koynuna girsem
Sabahınan tan'a karşı

KARAC'OĞLAN gider gelmez
Esmasın yetiren onmaz
Yârin göçün çeken ölmez
Sabahınan tan'a karşı

—424—

Çıktım ücesine seyran eyledim
İnip aşkın deryasını boyladım
Şu cahil gönlümü sende eğledim
Yatalım sevdiğim, gel bazı bazı

Küçükten beri, sen benimsin, derdin
Şu cahil gönlünü eğlerim, derdin
Arar tenhalarda söylerim, derdin
Yatalım sevdiğim, gel bazı bazı

Terketmişim zahmanımı yurdumu
Gecelerde yitirmişim uykumu
Bir zaman göremem usul boyunu
Yatalım sevdiğim, gel bazı bazı

KARAC'OĞLAN bunu böyle söyledi
İnip aşkın deryasını boyladı
Şu cahil gönlünü sende eğledi
Yatalım sevdiğim, gel bazı bazı

—425—

Ala gözlü nazlı dilber
Sen d'olasın benim gibi (1)
Zülfü dökük, boynu bükük
Sen d'olasın benim gibi

Bahçende güller bitmesin
Dalında bülbül ötmesin
Kapından cerrah gitmesin
Sen d'olasın benim gibi

Gül yerine diken bitsin
Kuş yerine baykuş ötsün
Gözün yaşı sele gitsin
Sen d'olasın benim gibi

KARAC'OĞLAN der, mert gibi
Yanar yüreğim od gibi
Bir ok yemiş boz kurt gibi
Sen d'olasın benim gibi

—426—

Evvel baştan medh edelim
Sevdiğim firenk güzeli
Zahmanımız terk edelim
Sevdiğim firenk güzeli

(1) d'olasın: de olasın yerine.

Açup gönlümün kaygusun
Mushafı ver de okusun
Bülbül gibi şakısın
Sevdiğim Bosna güzeli

Bendesi oldum kul gibi
Göz yaşı akar sel gibi
Açılmış gonca gül gibi
Sevdiğim firenk güzeli

Hergiz âşıklar gülmedi
Gözün yaşını silmedi
Ahdine vefâ kılmadı
Sevdiğim Çerkes güzeli

Dilberin gördüm sürüsün
Ko benim olsun yürüsün
İçinde severim birisin
Sevdiğim Bulgar güzeli

KARAC'OĞLAN der, bulandım
Misk olup aşka boyandım
Cevrin boyasına kandım
Sevdiğim şehrî güzeli

Arzum vardır karlı dağlar aşmağa
Bülbül gibi derdim vardır deşmeğe
Komazlar yârile bir söyleşmeğe
Hiç, bir yiğit sevdiğinden geçer mi

Bulanık su gibi taşam da coşam
Varam da ulu deryaya kavuşam
Bir, başına gelmiş yok, varam danışam
Hiç, yiğit sevdiğinden geçer mi

KARAC'OĞLAN der ki, bunda nesi var
Garip bülbül öter, bir hoş sesi var
Her yiğidin birer eğlencesi var
Hiç, bir yiğit sevdiğinden geçer mi

—428—

Beyaz geymiş altta, üste de mavi
Yavru kanatlanmış, uçmanın çağı
Ancak şahin alır böyle bir avı
Sürmeli gelinin derd aldı beni

Kutnu zıbın geyme dedim, geydin mi
El sözüne uyma dedim, uydun mu
Seni bana vermediler, duydun mu
Sürmeli gelinin derd aldı beni

Almayı dalından almalı değil
Çirkini güzele vermeli değil
Yavru küçük diye, döğmeli değil
Sürmeli gelinin derd aldı beni

KARACA OĞLAN der, nettim, neyledim
Sineni sineme de bendeyledim
Aramız ıraktı, seni unuttum
Sürmeli gelinin derd aldı beni

—429—

Şol dergâhtan dönsün yüzüm
Ölünce sevmezsem seni
Kan ağlasın iki gözüm
Ölünce sevmezsem seni

Muradıma ermeyeyim
Hak didârın görmeyeyim
Gonca gülün dermeyeyim
Ölünce sevmezsem seni

Olsun hey efendim olsun
Her kişi ettiğin bulsun
Gözlerim kanlı yaş döksün
Ölünce sevmezsem seni

Sırrım âleme faş olsun
Bağrında biten taş olsun
Gözlerim kanlı yaş olsun
Ölünce sevmezsem seni

KARAC'OĞLAN olur mürde
Sen düşürdün beni derde
Muhtaç olayım nâmerde
Ölünce sevmezsem seni

—430—

Güzelim geziyor gölde gölekte
Altın küpe şan veriyor kulakta
Cennet-i âlâda, huri melekte
Acap şu güzelin var mı bir eşi

Sabahleyin su içerken kurnada
Bir eşini gören yoktur dünyada
Kayseri'de, Karaman'da, Konya'da
Acap şu güzelin var mı bir eşi

Sabahleyin kalkar, Kuran'ın okur
Kâkülün görür de bülbüller şakır
Ne İstanbul koydum, ne Diyarbekir
Acap şu güzelin var mı bir eşi

KARAC'OĞLAN der ki, düştüm bir derde
Ciğer kebab oldu, yandı gamlerde
Güneşin doğduğu, battığı yerde
Acap şu güzelin var mı bir eşi

—431—

Ölüm, ardıma düşüp te yorulma
Var git ölüm, bir zaman da gene gel
Âkıbet alırsın, komazsın beni
Var git ölüm, bir zaman da gene gel

Şöyle, bir vakıtlar yiyip içerken
Yiyip içerken, yaylalarda gezerken
Gene mi geldin, ben senden kaçarken
Var git ölüm, bir zaman da gene gel

Çıkıp boz kurtlayın uluşamadım
Yalan dünya sana çıkışamadım
Eşimle, dostumla buluşamadım
Var git ölüm, bir zaman da gene gel

KARACA OĞLAN der, derdim pek beter
Bahçede bülbüller şakıyıp öter
Anayı, atayı dün aldın yeter
Var git ölüm, bir zaman da gene gel

—432—

Oturmuş pınara kız ile gelin
Onlar birbirine arz eder halin
Boğum boğum kınalanmış ak elin
Gelin hiç söylemez, kız nazlı güzel

Tereviyi yuyup kodular taşa
Daha ne gelecek sağ olan başa
Tülbent yağlık vurmuş şu hilâl kaşa
Gelin hiç söylemez, kız nazlı güzel

Altın düğme dikmiş kırmızı yüze (1)
Sürmeler çekmiş te mest ala göze
Âşığız biz, yalan yakışmaz bize
Gelin hiç söylemez, kız nazlı güzel

KARACA OĞLAN der, ya benim halim
Korkarım ki, iller deriyor gülün
Gelin doğru söyle, Sinekli yolun
Gelin hiç söylemez, kız nazlı güzel

—433—

Tahta olur evlerinin yapısı
Dar olur da muhannetin kapısı
Kadan alsın güzellerin hepisi
Güzellerden sıdkım sıyrıldı, gönül

Ustalar yapar da her şeye yapı
Yanımda olsa güzellerin topu
Kadan alsın güzellerin hepisi
Güzellerden sıdkım sıyrıldı, gönül

Kötülere gayret olmaz namusu
Merhametli güzellerin kimisi
Kadan alsın güzellerin kamusu
Güzellerden sıdkım sıyrıldı, gönül

(1) Kırmızı yüze: kırmızı kumaşın yüzüne.

KARAC'OĞLAN güzellerin kolayı
Oynarlar oyun, ederler sılayı
Kadan alsın güzellerin alayı
Güzellerden sıdkım sıyrıldı, gönül

—434—

Deli gönül, gezer gezer gelirsin
Arı gibi her çiçekten alırsın
Nerde güzel görsen orda kalırsın
Ben senin derdini çekemem gönül

Santur mu istersin, saz mı istersin
Ördek mi istersin, kaz mı istersin
Tomurcuk memeli kız mı istersin
Ben senin derdini çekemem gönül

Çıkıp yücelere bakmak istersin
Coşkun sular gibi akmak istersin
Her güzelle yatıp kalkmak istersin
Ben senin derdini çekemem gönül

KARACA OĞLAN der, okuyam yazam
Keleş değilim ki, kervanlar bozam
Geyinsem kuşansam, bir hoşça gezsem
Ben senin derdini çekemem gönül

—435—

Her sabah seherden, çıkar sarılır
Ah neyleyim, gönülcüğüm aldırdım
Ah edicek yüreciğim delinir
Ah neyleyim, gönülcüğüm aldırdım

Ben ölürsem söylenirim dillerde
Bülbül efgan eder, gonca güllerde
Haramiye aldırdığım yollarda
Ay neyleyim, gönülcüğüm aldırdım

KARACA OĞLAN der, sıdkıle söyle
Ya nice çekerim ben bunu böyle
Kadir Mevlâ'm derdime derman eyle
Ah neyleyim, gönülcüğüm aldırdım

—436—

Bu yüze gülücü hercayilerden
Kerem eyle gönül, gel vazgelelim
Kerem gelmez imiş çünkü bunlardan
Kerem eyle gönül, gel vazgelelim

Gül-i verdim gelmez benim yanıma
Türlü cefaları kılar canıma
Öldürür âhırı, girer kanıma
Kerem eyle gönül, gel vazgelelim

Bülbülün durağı güldür ezelden
Vefa gelmez imiş değme güzelden
Ağlayı ağlayı çıktım gözlerden
Kerem eyle gönül, gel vazgelelim

KARACA OĞLAN der, ağlar gülmezem
Gözümün yaşını hergiz silmezem
Hele ben vazgeldim, seni bilmezem
Kerem eyle gönül, gel vazgelelim

Bu gün çay bulandı, yarın durulmaz
Gurbette ölenin gözü yumulmaz
Muhabbetli dostundan gönül ayrılmaz
Yol ver dağlar, ben sılama gideyim

Eğlen turnam sana bir haber sorayım
Kanadın altına mektup sarayım
Yelken açup gitme, ben de varayım
Yol ver dağlar, ben sılama gideyim

Bülbül ne yatarsın bahar erişti
Eski derdim yenisine karıştı
Sıla da bir bir hatırıma düştü
Yol ver dağlar, ben sılama gideyim

Bülbülün mekânı daldan daladır
Felek yüzümüze güler, aldatır
Şimdi sevdiğimin gözü yoldadır
Yol ver dağlar, ben sılama gideyim

Yükseğinde nemli nemli karım var
Engininde ala gözlü yârim var
Çok zamandan beri intizarım var
Yol ver dağlar, ben sılama gideyim

Hezeli de *KARAC'OĞLAN* hezeli
Döküldü dalların gülü, gazeli
Gurbet ilde ben neylerim güzeli
Yol ver dağlar, ben sılama gideyim

—438—

Değirmenden geldim, beygirim yüklü
Şu kızı görenin del'olur aklı
On beş yaşında da, kırk beş bölüklü
Bir kız bana emmi dedi, neyleyim

Birem birem toplayayım odunu
Bilem dedim, bilemedim adını
Albıstan yanaklı, Kürtler kadını
Bir kız bana emmi dedi, neyleyim

Bizim ilde üzüm olur, alc'olur (1)
Sızılaşır boz kurtları, aç olur
Bir yiğide emmi demek, güç olur
Bir kız bana emmi dedi, neyleyim

KARAC'OĞLAN der ki, nolup nolayım
Akan sularınan ben de geleyim
Sakal seni cınbızınan yolayım
Bir kız bana emmi dedi, neyleyim

—439—

Nâgehan geçerken uğradı yolum
Tecnis'te bir Arab güzeli gördüm
Ben su istedim, o sofra gönderdi
Tecnis'te bir Arab güzeli gördüm

(1) Alc'olur: «aluç olur» yerine. Aluç: yabani erik.

Altıma attılar alaca kilim
Ağzımda kurudu dudağım, dilim
Sunayı görünce büküldü belim
Tecnis'te bir Arap güzeli gördüm

Altıma attılar bir ipek halı
Uğruma koydular kaymağı, balı
Anasın öldürüp kızın almalı
Tecnis'te bir Arap güzeli gördüm

Öğer *KARACOĞLAN* yârini öğer
Zülüf pare pare, gerdanı döğer
Bin altın vermişler, bin daha değer
Tecnis'te bir Arab güzeli gördüm

—440—

Vara vara vardım ol kara taşa
Hasret ettin beni kavım kardaşa
Sebep ne, gözden akan kanlı yaşa
Bir ayrılık, bir yoksulluk, bir ölüm

Nice sultanları tahttan indirdi
Niceşinin gül benzini soldurdu
Nicelerin, gelmez yola gönderdi
Bir ayrılık, bir yoksulluk, bir ölüm

KARACOĞLAN der, kondum, göçülmez
Acıdır ecel şerbeti, içilmez
Üç derdim var, birbirinden seçilmez
Bir ayrılık, bir yoksuluk, bir ölüm

—441—

İller yaylasına göçtüğü zaman
Bülbül gülden, ben yârimden ayrıldım
Dilim söyler amma, gözlerim ağlar
Bülbül gülden, ben yârimden ayrıldım

Şol görünen dağın başı kar m'ola
Yârin açılmış gülü de var m'ola
Şunda bencileyin ağlar var m'ola
Bülbül gülden, ben yârimden ayrıldım

Şol görünen dağın karı söküldü
Gözüm yaşı yer yüzüne döküldü
İller kalktı yaylasına çekildi
Bülbül gülden, ben yârimden ayrıldım

KARAC'OĞLAN eydür, ben de çağlarım
Gazel oldu mor sünbüllü bağlarım
Vâdem yetti, yaşın yaşın ağlarım
Bülbül gülden, ben yârimden ayrıldım

—442—

Kadir Mevlà'm, budur senden dileğim
Ver bana bir güzel, gönlüm eğleyim
İllere vermişsin, nedir günahım
Ver bana bir güzel, gönlüm eğleyim

Gerdanı bir karış, bensiz olmasın
Gayet güzel olsun, densiz olmasın
Uzun boylu olsun, cansız olmasın
Ver bana bir güzel, gönlüm eğleyim

Tavus kuşu gibi göğsü nakışlı
Güvercin duruşlu, keklik ötüşlü
Üsküfün aldırmış şahin bakışlı
Ver bana bir güzel, gönlüm eğleyim

KARAC'OĞLAN der ki, kılalım namaz
Hakk'a eyleyelim daima niyaz
Altından kırmızı, pamuktan beyaz
Ver bana bir güzel, gönlüm eğleyim

—443—

Şeftali isterim, mahrum gönderme
İki leblerinden, bir gerdanından
Gönül Hak evidir, sakın söndürme
İki leblerinden, bir yanağından

Her kande gidersen seni bulurum
Sarrafınım, kıymatını bilirim
Sen bir bezirgânsın, bac'ın alırım
İki leblerinden, bir yanağından

Aklım aldın gözlerini süzeli
Benzime düşmüştür ayva gazeli
Sana derim, behey adam güzeli
İki leblerinden, bir yanağından

KARAC'OĞLAN eydür, yârim gelirse
Deli gönül istediğin bulursa
Danışlarım, icazetin olursa
İki leblerinden, bir yanağından

—444—

Hocasına vardım, sabakın okur
Dostun bahçesinde bülbüller şakır
Ne İstanbul gerek, ne Diyarbekir
Sılam seni terk edeyim bir zaman

Arap atım mı var benim eğlenem
Ya şahinim mi var, salam avlanam
Ala gözlüm mü var; bakam eğlenem
Sılam seni terk edeyim bir zaman

Alçaklı yüksekli evlerim mi var
Kırmızı çubuklu bağlarım mı var
Geriden acıyıp ağlarım mı var
Sılam seni terk edeyim bir zaman

KARAC'OĞLAN eydür, dillere destan
Tımarsız olur mu bağ ile bostan
Vatan diken olmuş, yâd il gülistan
Sılam seni terk edeyim bir zaman

—445—

Divane gönlümü eğlemek için
Bir güzel isterim Çalab'ım senden
Düşmanlar bağrını dağlamak için
Bir güzel isterim Çalab'ım senden

Yâre gideceğim yollar yokuşlu
Ak gerdanında çifte benler nakışlı
Üsküfün eğdirmiş, şahin bakışlı
Bir güzel isterim Çalab'ım senden

Dilberler içinde geydiği belli
Olsun Köroğlu'nun Ayvaz'ı dengi
Bir karış gerdanlı, püskürme benli
Bir güzel isterim Çalab'ım senden (1)

—446—

Yavru güzel olmak için
Yâre bir ben gerek bir ben
Âşık aklın almak için
Yâre bir ben gerek bir ben

Hançerin almış destine
Beni öldürmek kasdına
Beyaz gerdanın üstüne
Yâre bir ben gerek bir ben

Sakın benli peri sakın
Çifte hamayili takın
Gözün kuyruğuna yakın
Yâre bir ben gerek bir ben

KARAC'OĞLAN çaresi ne
Melhem vurun yaresine
İki kaşın aresine
Yâre bir ben gerek bir ben

(1) Alındığı cönkte eksik olup adı yoktur. Fakat şiirin üzerinde Karaca Oğlan'ın olduğu yazılı.

—447—

Benim ahdım ak geline kalmaya
Çeke çeke bin dert ile ölmeye
Gurbet ilde şu kocası gelmeye
Daha derdim az, diyesin ak gelin

Yaz olanda ısıtmalar tutasın
Güz olanda terlemeye yatasın
Acı acı kırk yıl ağrı çekesin
Daha derdim az, diyesin ak gelin

Bacanın üstünde baykuşlar öte
Kapının önünde çalılar bite
Ben de kargış vermem, ocağın yana
Daha derdim az, diyesin ak gelin

KARAC'OĞLAN der ki, başım başıma
Acap değer m'ola başın başıma
Gurbet ilde dert yapışa peşine
Daha derdim az, diyesin ak gelin

—448—

Boyunu uzatmış, selviye dönmüş
Cennet-i âlânın gülü bu gelin
Söyledikçe şeker akar dilinden
Korkarım ki sana göz değer gelin

Altına ak geymiş, üstüne mavi
Ben seni gördükçe olurum deli
Ne güzel yaratmış Yaradan seni
Korkarım ki sana göz değer gelin

Bakın hele şu salınan geline
Benim olsa vermem dünya malına
Doyup usanmadım tatlı diline
Korkarım ki sana göz değer gelin

KARAC'OĞLAN der ki, ahdine bütün
Vermeli malı da almalı satın
Gayetle nazlıdır, kendisi hatun
Korkarım ki sana göz değer gelin

—449—

Güzelsiz yaylaya konup göçülmez
Kelle kesmek ile kanlar saçılmaz
Gelirim geçerim, gözün açılmaz
Bir derdin var, bilemedim kız senin

Bir gider de beş arkana bakarsın
Gözlerinden kanlı yaşlar dökersin
Bilmem küskün müsün, yas mı çekersin
Bir derdin var, bilemedim kız senin

Derdim ağır, dere tepe gezdirir
Kazmayın kabrimi, eller kazdırır
Gider gelir, kız yüzünü azdırır
Bir derdin var, bilemedim kız senin

Yiğidin bindiği Arab atıdır
Şahininin yediği turna etidir
Nazlı yârim, nişanlın mı kötüdür
Bir derdin var, bilemedim kız senin

KARAC'OĞLAN der ki, gönül farımaz
Zülüf burma ile kâkül çürümez
Çok zamandır gözün yaşı kurumaz
Bir derdin var, bilemedim kız senin

—450—

Her sabah her seher çıkar bakarsın
Bilmiyorum, ne derdin var, yâr senin
Dertli sinem aşk oduna yakarsın
Bilmiyorum, ne derdin var yâr senin

Bahar gelmeyince güller açılmaz
Yavrusuz yaylaya konup göçülmez
Uykudan mı kalktın, gözün açılmaz
Bilmiyorum, ne derdin var, yâr senin

Yaz gelince kuru otlar sulanır
Cahil olanların gönlü bulanır
Yıl geçince iki bayram dolanır (1)
Bilmiyorum, ne derdin var, yâr senin

KARAC'OĞLAN der ki, olduğu yerde
Ciğer büryan olur, gördüğü yerde
Sabah güneşinin doğduğu yerde
Bilmiyorum, ne derdin var, yâr senin

(1) İki bayram dolanır: Yılda iki kere bayram gelir.

—451—

Geçen gün karşında durdum el gibi
Bahçelerde açılmış gonca gül gibi
Bencileyin sen de dertli il gibi
Nazlı Sunam, Han Aslı'ya benzersin

Dön beri, dön beri yüzün göreyim
Yanımda nem var, sana vereyim
Al yanaklarına kurban olayım
Nazlı Sunam, Han Aslı'ya benzersin

Eğlim eğlim, kaşlarının eğmesin
Çözemem yâr, göğüsünün düğmesin
Topla zülüflerin, yere değmesin
Nazlı Sunam, Han Aslı'ya benzersin

Gide gide bir incecik yolu var
Yâr ne geymiş, bir incecik beli var
Nazlı yârin yanağında gülü var
Nazlı Sunam, Han Aslı'ya benzersin

KARACA OĞLAN der, sözün doğrusu
Kaşlarının ağ kalem eğrisi
Gözleri sürmeli ceran yavrusu
Nazlı Sunam, Han Aslı'ya benzersin

—452—

Şu benim mekânım, şu benim yollarım
Aradım yuvayı, Bursa'da buldum
Güzeller çok imiş, eğlendim kaldım
Kokar menevşesi, gülü Bursa'nın

Hak'tan mı olur bu yerlerin yapısı
Evliya mekânı, murat kapısı
Aldı beni güzellerin kokusu
Kokar menevşesi, gülü Bursa'nın

Hak nazar eylesin Pınarbaşı'na
Cevahir yağar toprağına taşına
Ulu camilerde kandil başına
Altın fener yanar, mumu Bursa'nın

KARAC'OĞLAN der ki, insem bağına
Arkamı da verdim Keşiş Dağı'na
Yüzümü sürdüm ak gerdanın ağma
Kokar menevşesi, gülü Bursa'nın

—453—

Bir ah çeksem dağı taşı eritir
Gözüm yaşı değirmeni yürütür
Bu hasretlik beni dahi çürütür
Bana sıla da bir, gurbet il de bir

Ben de çıkayım da dağlar başına
Dayanamam toprağına, taşına
Beni kınayanın gelsin başına
Bana sıla da bir, gurbet il de bir

Dostumun zülüfü dalga dalgadır
Dayim bu hasretlik beni aldadır
Sılada sevdiğim, gözü yoldadır
Bana sıla da bir, gurbet il de bir

KARAC'OĞLAN söyler, Hind-ü Hindistan
Güzelsiz olur mu bağ ile bostan
Sılada, oldu yad iller gülüstan
Bana sıla da bir, gurbet il de bir

—454—

Kalk gidelim yavrum, gülüm bahçaya
Tezesinden gül doldurur bohçaya
Yavruyu sarması on kese akçaya
Acap sevdiğimin dengi var mıdır

İçer bâdesini yeşil kadehde
Bir güzel sevmedim yalan dünyada
Karaman'da, Kayseri'de, Konya'da
Acap sevdiğimin dengi var mıdır

Vardım hocasına kitabını okur
Girdim bahçasına bülbüller şakır
Ne İstanbul kodum, ne Diyarbekir
Acap sevdiğimin dengi var mıdır

İki sunam vardır gölde, gölekte
Altın küpe gerdan döğer kulakta
Cennet Âlâ'da, gökte melâikte
Acap sevdiğimin dengi var mıdır

KARAC'OĞLAN eydür, vardığım yerde
Yandı ciğerciğim, durduğum yerde
İsmail'i kurban ettiği yerde
Acap sevdiğimin dengi var mıdır

Yine bir sevda geldi serime
Koymazlar ki gidem kendi yoluma
El uzatman benim gonca gülüme
Allı turnam, harman dalı döndü mü

Yiğitleri vardır ata binerler
Soğuk sulu yaylalara konarlar
Toprak tutmaz diye geri dönerler
Allı turnam, harman dalı döndü mü

Arap ata biner hep yarışırlar
Cirit oynarlar da ok atışırlar
Yine bir gün gelir yan bakışırlar
Allı turnam, harman dalı döndü mü

KARAC'OĞLAN seni çağırır yine
Yiğit olan hançer sokar beline
Arzulayıp gider Bağdat çölüne
Allı turnam, harman dalı döndü mü

DESTANLAR

—456—

Kadir Mevlâ'm senden bir dileğim var
Muhannes kuluna muhtaç eyleme
Cennet-i âlâyı nasip et bana
Sırat köprüsünden yolum bağlama

Kapımıza kara deve çökünce
Fırtınası şol âlemi yıkınca
Cehenneme kul seçilip çıkınca
Kadir Mevlâm o kullardan eyleme

Kadir Mevlâm ataş atma özüme
Dünya malı görünmüyor gözüme
Kadir Mevlâ'm sen bak benim yüzüme
Cehennemin ataşıyla dağlama

KARAC'OĞLAN hata çıkmaz dilimden
Kocadım da hayır gelmez elimden
Kadir Mevlâm asla geçmez kulundan
Deli gönül ah çekip de ağlama

—457—

Dinle sana bir nasihat edeyim
Hatırdan, gönülden geçici olma
Yiğidin başına bir iş gelince
Anı yad ellere açıcı olma

Mecliste ârif ol kelâmı dinle
El iki söylerse, sen birin söyle
Elinden geldikçe sen eylik eyle
Hatıra dokunup yıkıcı olma

Dokunur hatıra kendisin bilmez
Asılzadelerden hiç kemlik gelmez
Sen eyilik et de o zayı olmaz
Darılıp da başa kakıcı olma

El ârifdir, yokla kendi kendini
Dağıdırlar duzağını, fendini
Alçaklarda otur, gözet kendini
Katı yükseklerden uçucu olma

Muradım nasihat bunda söylemek
Size lâyık olan onu dinlemek
Sev seni seveni, zay etme emek
Sevenin sözünden geçici olma

KARAC'OĞLAN söyler sözün, başarır
Aşkın deryasını boydan aşırır
Seni bir meclisde hacil düşürür
Kötülerle konup göçücü olma

—458—

Eğri Dağı'nın başında
Avcular gezer peşinde
Yâr yitirdim on beşinde
Sana geldim, Eğri Dağı

Eğri Dağı'nın başı taşlı
Çelenleri hüma kuşlu
Yâr yitirdim hilâl kaşlı
Sana geldim, Eğri Dağı

Eğri Dağı'nın başları
Ötüşür hüma kuşları
Leylâ'nın hilâl kaşları
Sana geldim, Eğri Dağı

Eğri Dağı'nın düzleri
Çağrışup öter kazları
Köşe başında kızları
Sana geldim, Eğri Dağı

Eğri Dağı'nın eteği
Çevresi Arslan yatağı
Sana gelen kurtarır başı
Sana geldim, Eğri Dağı

Eğri Dağı'nın başı taşlı
Çelenleri hüma kuşlu
Yâr yitirdim kargı saçlı
Sana geldim, Eğri Dağı

KARAC'OĞLAN döne döne
Gezer dağlar, yana yana
Yârim yitirdim bir suna
Sana geldim, Eğri Dağı (1)

—459—

Yer yüzünün damarları durulur
Gök yüzünün yıldızları derilir
Semanın arşına direk verilir
Dur bakalım canım, gökler kalır mı

(1) Eğri dağı, Karaman ile Mut arasında, eski hacıların ve yayla göçlerinin geçtiği yol üzerindedir. Büyük ölçekli haritalarda görülür.

Ay ile günün doğduğunu bilirler
Bir karanlık yerde sual verirler
O ağızsız, dilsiz yatan ölüler
Dur bakalım canım, sağlar kalır mı

Güneş ilk akşamdan doğar dolanır
Tövbe kapıları o zaman kapanır
Hallac-ı Mansur da payın alır, salınır
Dur bakalım canım, dağlar kalır mı

Cennet, cehennemi yoktur diyenler
El hakkını alıp, haksız yiyenler
Al, yeşil konakta hükm eyleyenler
Dur bakalım canım, beyler kalır mı

KARAC'OĞLAN her cafayı biliyor
Sualciler yedi yerde soruyor
Yetmiş iki millet bir araya geliyor
Dur bakalım canım, mahşer kalır mı

—460—

Bana kara diyen dilber
Gözlerin kara değil mi
Yüzünü sevdiren gelin
Kaşların kara değil mi

Güzel, ben seni isterim
Seni koynumda beslerim
Yüzünü, güzel, göreyim
Zülüfün kara değil mi

Boyun uzun, belin ince
Yanakların olmuş gonca
Salıverirsin kolunca
Beliğin kara değil mi

Utanırım akar terim
Güzellikte yok benzerin
En sevgili makbul yerin
Saçların kara değil mi

Beni kara diye yerme
Mevlâ'm yaratmış, hor görme
Ala göze siyah sürme
Çekilir, kara değil mi

Hind'den, Yemen'den çekilir
İner Bağdad'a dökülür
Türlü taama ekilir
Biber de kara değil mi

Göllerde kuğular olur
Göğüs ak, kara benlidir
Mısır'da çok zengin vardır
Kölesi kara değil mi

Pınara konan kuğunun
Kanadı beyaz çoğunun
Çöldeki Arab beyinin
Çadırı kara değil mi

İller de konup göçerler
Lâle sünbülü biçerler
Ağalar, beyler içerler
Kahve de kara değil mi

Evlerinde sular akar
Güzelleri göze bakar
Hublar yanağına sokar
Sünbül de kara değil mi

KARAC'OĞLAN der, inşallah
Görenler desin maşallah
Kara donlu Beytullah
Örtüsü kara değil mi

—461—

Hakk'ın kandilinde gizli sır idim
Anamın beline indirdin beni
Ak mürekkep idim, kızıl kan ettin
Türlü irenklere yandırdın beni

Anamın karnında ben neler gördüm
Yedi derya geçtim, ummana daldım
Dokuz aylık yoldan sefere geldim
Bir kapısız hana indirdin beni

Ben de bildim şu dünyaya geldiğim
Tuzlandım da çapıtlara belendim
Bir zaman da beşiklerde eğlendim
Anamın sütüne kandırdın beni

Beş yaşında akıl geldi başıma
On yaşında gider oldum işime
Varıp ta değince on beş yaşıma
Bir kuru sevdaya yeldirdin beni

On beş yaşadım, yirmiye yol oldu
Otuzunda çevre yanım göl oldu
Kırk yaşadım, hayrım, şerrim bell'oldu
Hayrımı, şerrimi bildirdin bana

Ellisinde yaşım yarısın geçti
Altmışında yoluma yokuş düştü
Yetmişinde biraz tebdilim şaştı
Mertebe mertebe indirdin beni

Sekseninde beratçığım yazıldı
Doksanında kan damarım üzüldü
Yüz yaşında azalarım çözüldü
Bir sabi masuma döndürdün beni

KARAC'OĞLAN der ki, yaktın yandırdın
Ecel şarabını verdin kandırdın
Emreyledin Azrail'i gönderdin
Hiç te doğmamışa döndürdün beni

—462—

Ömrüm uzun eyle ey Bâri Hüdâ
Hamd-ü senâ, şükür etmek isterim
Çalışıp, kazanıp nefis taamlar
Dişlerim var iken yemek isterim

Açıldı da ağzın, söyler zebanlar
Sana muhtaç bunca şahlar, gedalar
Al yeşil hırkalar, türlü libaslar
Böylece münasip geymek isterim

Bir küheylan at ver, istemem eşek
Üstü kaplan postu, tek olsun öşek
Kuş tüyünden yastık, yumuşak döşek
Keçeler içinde yatmak isterim

Bir güzel isterim, ahû bakışlı
Gerdanı bir karış benli, nakışlı
İnci dişli olsun, hem kara kaşlı
Boynuna sarılıp yatmak isterim

Kalk gönül gezelim, helva alayına
Ol helvalar da dişe kolayına
Her akşama da pirinç pilâvına
Kahvaltıda ballı kaymak isterim

Bamyayı severim, dolma hoş olur
Ballı börek pişer, içi boş olur
Hele zerdali yanında hoş olur
Yedikçe tadına doymak isterim

Sütlü ile tek helise olaydı
Tavuk kızartması sahna dolaydı
O tel helvası da dişe kolaydı
Aranmaz, üşenmez emek isterim

İçli köfte gerek yola gidene
Bumbar dolması benzer harane
Baklava ile börek şifa bedene
Yedikçe ellerim yumak isterim

Kar, turunç olmasa, günde yüz serçe
Ya kuzu doldurması nere kaça
Seherden evvel de ekşili paça
Limon bulunmazsa somak isterim

O güzel meyveler bittiği zaman
Toplayın getirin cümleden heman
Dediler lezzetli şol adıyaman
Anın da kabuğunu soymak isterim

Nerede kaldı şekerli kurabiye
Ne demeli fırın eti kebaba
Bazılar da su mu katar şaraba
Neme lâzım, adın demek isterim

Kocadım, ihtiyar oldum kardaşlar
Halime rahmedin, bakın yoldaşlar
Döküldü, ağzımda kalmadı dişler
Yağlıca höşmerim koymak isterim

Yedirdin içirdin hepsi de yalan
Âhır ömrümüzü ederler talan
Bu sözüm dinleyip nasihat alan
İşitip tutanı duymak isterim

Azrail göğsüme çöktüğü zaman
Öyle bilin, halim perişan, yaman
Bülbülüm kafesten uçtuğu zaman
Cesedimi kabre koymak isterim

KARAC'OĞLAN der ki, böyle kalaydım
Zâhir, bâtın muradıma ereydim
Ol gün dahi cemalini göreydim
Hakk'ın didârını görmek isterim

GENÇ OSMAN DESTANI

İbtida yürüyüş oldu Bağdad'a
Sıçradı hendeği geçti Genç Osman
Vuruldu bayraktar, kaptı bayrağı
İrişti bedene dikti, Genç Osman

Kurşunlarım yağmur gibi yağarken
Tütünlerim gök yüzünde dönerken
Yıkılası Bağdad seni döğerken
Şehitlere serdâr oldu, Genç Osman

Eğerlensin kır atımın ikisin
Fethedeyim düşmanların hepisin
Sabah namazları Bağdad kapısın
Mevlâ izin verdi, açtı Genç Osman

Getirdin de Genç Osman'ı görelim
Şahbazımız var idüğün bilelim
Taht isterse tahtımızı verelim
Vezirleri posttan indi Genç Osman

Sultan Murat, Sultan Ahmed'in çırağı
Ah edince getirirdi ırağı
Kudretten çatılı anın yüreği
Dal kılıç yazıldı gitti, Genç Osman

KARAC'OĞLAN bunu böyle söyledi
Askerleri dağı taşı boyladı
Bir Bağdad'ı da gayet medheyledi
Bin yiğide bir baş oldu Genç Osman

Yürü bire yalan dünya
Sana konan göçer bir gün
İnsan bir ekin misali
Seni eken biçer bir gün

Ağalar, içmesi hoştur
O da züğürtlere güçtür
Can, kafeste duran kuştur
Elbet uçar gider, bir gün

Âşıklar der ki, nolacak
Bu dünya mamur olacak
Halebi Osmanlı alacak
Dağı taşa katar bir gün

Yerimi, serin bucağa
Suyumu koyun ocağa
Kafamı alın kucağa
Garip anam ağlar bir gün

Yer üstünde yeşil yaprak
Yer altında kefen yırtmak
Yastığımız kara toprak
O da bizi atar bir gün

Bindirirler cansız ata
İndirirler tuta tuta
Var, dünyada yol ahrete
Coşkun gider salın bir gün

KARAC'OĞLAN der, nâşıma
Çok işler geldi başıma
Mezarımın baş taşına
Baykuş konar, öter bir gün

—465—

Sultan Süleyman'a kalmayan dünya
Bu dağlar yerinden ayrılır bir gün
Nice bin senedir çürüyen canlar
Hakk'ın emri ile dirilir bir gün

Ne güzel yapıldı cennet yapısı
Çok aradım, görünmedi kapısı
Benim korktucağım Sırat Köprüsü
Cehennem üstüne kurulur bir gün

Karşıki dağlar da karlı dağ olsa
Çevre yanı mor sünbüllü bağ olsa
Ağa olsa, paşa olsa, beğ olsa
Yakasız gömleğe sarılır bir gün

Bu dünyada adam oğluyum dersin
Helâli, haramı durmayıp yersin
Yeme el malını, er geç verirsin
İğneden ipliğe sorulur bir gün

Gökte yıldızların önü terazi
Ülker ile aşar gider birazı
Yarın mahşerde de sorarlar bizi
Hak mizan terazi kurulur bir gün

KARAC'OĞLAN der ki, konup göçersin
Ecel şerbetini bir gün içersin
Sen Sırat Köprüsün bir gün geçersin
Amelin eline verilir bir gün

—466—

Hele bakın şu leyleğin işine
Ağustosta uçar gider leylekler
Aden iskelesi sizin çölünüz
Orda kılavuzun seçer leylekler

Aden iskelesi Arap dağından
Hastalanmış, ayrı düşmüş beyinden
Acem iskelesi Arap dağından
Ordan öte uçar gider leylekler

Bir millet vardır ki, ağaçta biter
Kırk güne varışın vâdesi yeter
Deccal meccal o leyleğe ok atar
Ordan öte uçar gider leylekler

Bir millet vardır ki, sade çamurdan
Onların gününü saymam ömürden
Bir dağ var yarı altın yarı demirden
Ondan öte uçar gider leylekler

Bir millet de tepesinde gözü var
Deve tabanına benzer izi var
Çakal derler bir incecik yazı var
Ondan öte uçar gider leylekler

Kuh-i Kaf dağına varana kadar
Oradan yavruya kurbanlar adar
Sultan Süleyman'ı ziyaret eder
Orda göz yaşını döker leylekler

Kuh-i Kaf dağının ardını aşar
Oraya varınca yolunu şaşar
Dünyanın öte ucunda tuzağ düşer
Ondan öte uçar gider leylekler

Bir dağ vardır, sade çakmak taşından
Bir dağ vardır, hiç aşılmaz başından
Bir şehir var, varan ölür dışından
Ondan öte uçar gider leylekler

Mestine de *KARAC'OĞLAN* mestine
Dostu olan gül alıyor destine
Bir şehir var, yılan yağar üstüne
Onu yer de geri döner leylekler

—467—

On birinde bir yâr sevdim
Yeni açmış güle benzer
On ikide şeker şerbeti
Oğul vermiş bala benzer

On üçünde gözün süzer
Zülfünü gerdana düzer
Kargı kamış gibi uzar
Boyu selvi dala benzer

On dördünde pek derbeder
Dostun ıkrarını güder
Nere çeksem ora gider
Boynu toklu kula benzer

On beşinde yaşar yaşın
Her örnekten bağlar başın
Tenhalarda arar eşin
Tez alışkın tele benzer

On altıda kurt bilekli
Yüreği Hakk'a dilekli
Sağınır yeşil örekli
Esen poyraz yele benzer

On yedide deli dolu
Hiç bitmez gittiği yolu
Has bahçenin gonca gülü
Kız turnada tele benzer

On sekizde göçer göçü
Kız oğlana bulur suçu
Gelinin ibrişim saçı
Kız turnada tele benzer

On dokuzda olur hasta
Zülüfleri deste deste
Gelin şeker şerbet tasta
Kız petekte bala benzer

Naçar *KARACOĞLAN* naçar
Aşkın kitabını açar
Yiğirmide vakti geçer
Geçmez akça pula benzer

—468—

Yazın geldiğini neden bileyim
Bülbül dikendedir, güller daldadır
Eyyup'un teninde iki kurt kalmış
Biri sar'ibrişim, biri baldadır

Ali din uğruna sancağın açtı
Dini bütünleri ayırdı, seçti
Dünyadan yetmiş bin peygamber geçti
Muhammed Medine'de Mehdi yoldadır

Seyit Gazi yolun diktiler nişan
Deli gönlüm oldu şimdi perişan
Tanrı kelâmını her dem söyleyen
İdris cennettedir, Musa Tur'dadır

KARACOĞLAN der ki, amanın aman
Bürüdü dağları bir bölük duman
Canım sağdır demek, dünyada yalan
Tenim teneşirde, salım eldedir

—469—

Şu dünyaya gelen âdem oğlanı
Allah Allah deyip ölse gerektir
Çıkardılar cenazemi yumağa
İmam namazımı kılsa gerektir

İletip kodular beni sinime
Gökteki melekler gelmez yanıma
Ruhum çevrilip te girmez tenime
Öldüğüm günleri bilse gerektir

İlettiler kıl köprüyü geçmeğe
Gayrı yolum yoktur, dönüp kaçmağa
Uçmaklık olanlar gitti uçmağa
Günahkâr olanlar yansa gerektir

KARAC'OĞLAN der, hey gidi ustalar
Dua eylen geri dönsün hastalar
Dünyada ettiğim gizli nesteler
Hak katında ayan olsa gerektir

—470—

Evvel Allah, âhir Allah
Andan ulu gelmemiştir
Hak Muhammed'den sevgili
Hakk'ın kulu gelmemiştir

Şah-ı Merdan idi adı
Cömert sofrasın kim kodu
Ali'ye aslanım dedi
Ayrıık Ali gelmemiştir

Pîr olmayan aşka gelmez
Koç olmayan kurban olmaz
Eccl gelse derman olmaz
Hak'tan rıza gelmemiştir

Od düştüğü yeri yakar
Değme dalda gül mü biter
Ko dört dilin, çok kuş öter
Bülbül ünü gelmemiştir

KARAC'OĞLAN Hakk'a yalvar
Verdiğine günah ol dâr
Şol âlemde eksiksiz yâr
Kimse bulup gelmemiştir

—471—

Sana derim sana ey Acem Şahı
Üstüne Mağrip'ten asker geliyor
Tahtını yıkıp da mülkün almağa
Sultan Murad kalkmış kendi geliyor

Otuz bindir, hanı meydan diyenler
Seksen bin de sarı postal geyenler
Doksan bini dahi serden geçenler
Sultan Murad kalkmış kendi geliyor

Sultan Murad uluların ulusu
Hacı Bektaş velilerin velisi
Altmış bin de Urumeli delisi
Sultan Murad kalkmış kendi geliyor

Genç Ali Paşa da bir ünlü vezir
Yetmiş bin mızraklı yanında hazır
Hakk'tan imdat oldu yetişti Hızır
Sultan Murad kalkmış kendi geliyor

KARAC'OĞLAN der ki, cenge doyulmaz
Can tatlıdır, tatlı cana kıyılmaz
Ordusu yıldızdan çoktur, sayılmaz
Sultan Murad kalkmış kendi geliyor

—472—

Hazır ol vaktına Nemse Kralı
Yer görünmez asker ile geliyor
Patriklerin inmiş tahttan diyorlar
Bir halife kalmış o da geliyor

Yetmiş bin var siyah postal giyecek
Seksen bin var Allah Allah diyecek
Doksan bin var tatlı cana kıyacak
Yüz bini de Tatar Han'dan geliyor

Gelen Ahmed Paşam kendidir kendi
Altmış bin dal kılıç, kusuru cündi
Kaçma kâfir kaçma, ölümün şimdi
Hacı Bektaş Veli kalkmış geliyor

Şevketli efendim, sultanım vezir
Altmış bin kılıçlı yanında hazır
Deryalar yüzünde Boz Atlı Hızır
Benli Boz'a binmiş, o da geliyor

KARAC'OĞLAN der ki, bunda durulmaz
Gülеç yüze, tatlı dile doyulmaz
Gökteki yıldızdan çoktur sayılmaz
Yedi iklim dört köşeden geliyor

—473—

İnsan oğlu yer yüzüne gelince
Kuru ağaçtan meyve bitmiş gib'olur (1)
Kâmil olup kendi kendin bilince
Cevahirden yükün tutmuş gib'olur

(1) gib'olur: gibi olur.

Talana da deli gönül talana
Gide gele orta yeri dolana
Bir yiğit, sevdiği yakın olana
Günde düğün bayram etmiş gib'olur

Bir yiğit yaslanıp dizine yatsa
Yârinin yağlığın yüzüne örtse
Her dem sevdiğinin sesin işitse
Gök yüzünde turna uçmuş gib'olur

Yüce dağ başında yayılan ceylan
Avcular geliyor, dört yanın dolan
Her olur olmaza sırrını diyen
Boz bulanık çaya akmış gib'olur

Kolda götürürler şahini, bazı
Her dayim severler gelini, kızı
Yiğidin ıkrarı, güzelin sözü
Taze yağı bala batmış gib'olur

KARAC'OĞLAN der ki, bizi kayıran
İki canı birbirinden ayıran
Muhannet sofrasında karnın doyuran
İki elle zehir yemiş gib'olur

—474—

Sevda sevda derler behey yârenler
Görmeyene bir acaip hal olur
Varıp bir kız on yaşına girince
Açılmadık bir tomurcuk gül olur

On birinde mâh yüzüne bakılır
On ikide kızın kahrı çekilir
On üçünde ak gül olur açılır
On dördünde her bir yeri bal olur

On beşinde sevda düşer başına
On altıda yadlar girer düşüne
On yedide gezer kendi başına
Çok sallanma zülüflerin tel olur

On sekizde gayet yüksekten uçar
On dokuzda gözlerinden kan saçar
Yirmisinde sevdiğinden vazgeçer
Son deminde bir kötüye kul olur

KARAC'OĞLAN der ki, kaşları kara
Yüreğime vurdun hançersiz yara
Çok varıp gelirsen olmaz her yere
Ya muhabbet kalkar, ya bir hal olur

—475—

Yüce dağlar, benim bir sualim var
Hani size konup göçen ilimiz
Arap ata binip cirit atanlar
Görünmüyor gözü kanlı delimiz

Öterse de bozgun öter bağlama
Hançer alıp dertli sinem dağlama
Gider oldum, kömür gözlüm ağlama
Hakk'ın emri, ayrı düştü yolumuz

Kahpe felek, kıyma bana yazıktır
Ayrılık elinden bağrım eziktir
Çekilmiş siyeçler bağlar bozuktur
Ayrılık gazelim döktü gülümüz

Üç beş kişi olmuş türkü diyenler
Al üstüne yeşil donu geyenler
Şol kara çadırda geçiyor günler
Onun için bozgun öter telimiz

KARACOĞLAN der ki, yazsam bir satır
Kadir Mevlâ'm işimizi sen bitir
Kısmet nerde ise çeker, iletir
Kimse bilmez, nerde kalır ölümüz

—476—

Hey ağalar ben bir hayrette kaldım
Tanrı'nın ödüncü verilmez oldu
Olanca malımı döksem mezada
Erenler yanında bilinmez oldu

Ustalar yapıyı tersine yapar
Esnaflar işine hiyleler katar
Zemane kadısı altına tapar
Doğru hak, şeriat sürülmez oldu

Şimdiki beylerin sazı çalınmaz
Az rüşvet versem o da alınmaz
Boynumuza farzdır beş vakıt namaz
Tanrı'nın namazı kılınmaz oldu

KARAC'OĞLAN der ki, dertlerim çoktur

Koç yiğit kıymatı bilinmez oldu (1)

—477—

Şu yalan dünyaya geldim geleli
Deli gönlümün düzeni bozuldu
Felek tabancasın belden çekince
Avlağım, sulağım, evim bozuldu

Şu yalan dünyaya ezelden geldim
Uyudum, uyandım, hep mihnet gördüm
Çınarlara belim verdim oturdum
Çınar çürük imiş, kökten bozuldu

Şu dünyanın iki imiş kapısı
Geldi geçti ak günümün hepisi
Mermer sandım, kerpiç imiş yapısı
Yağmur yağdı, yapıları bozuldu

KARAC'OĞLAN der ki, neylesek gerek
Bağları bağlara katsak mı gerek
Herkes göçtü biz de göçsek mi gerek
Der iken, asrığım Şam'a çözüldü

(1) İki mısra eksiktir.

—478—

Sana derim hey Osman Paşa
Düşmanlara karşı duran mert olur
Şahin kocasa da vermez avını
Tâ ezelden kurt eniği kurt olur

Altı Arab atlı, hem mavi donlu
Serdarlar serdarı, tepesi tuğlu
Şah Beyazıt ile ölçer boyunu
Bu da bir gün kendisine dert olur

Çıkayım da sarayıma köşküme
Can dayanmaz anberine, miskine
Bineydim de kır atımın üstüne
Göstereyim sana döğüş nic'olur

KARACOĞLAN der ki, görünen dağlar
Koç yiğit koğasın görenler ağlar
Öldüğüme kaygı etmem ağalar
İman ile gidem, şehit merd'olur

—479—

Gam kasavet çekme divane gönlüm
Her zaman da dünya başa dar olmaz
Yıkılıp düşene gülme sakın sen
Yiğit düşüp kalkmayınca belli olmaz

Avluda bağlıdır yiğidin atı
Her nere varırsan söylenir medhi
Altına batırsan eyi olmaz kötü
Aslı ham demirden, cevherden olmaz

Yiğit olan yiğit biner atlanır
Kötüler de her cefaya katlanır
Yiğit gölgesinde yiğit saklanır
Nâ-mertlerde gölge olmaz, ar olmaz

KARAC'OĞLAN melûl mahzun oturur
Ağlamaktan kendi yaşın bitirir
Herkes ataşını burdan götürür
O dünyada ataş olmaz, nâr olmaz

İndim seyran ettim Firengistan'ı
İlleri var, bizim ile benzemez
Levin tutmuş goncaları açılmış
Gülleri var, bizim güle benzemez

Göllerinde kuğuları yüzüşür
Meşesinde sığınları böğrüşür
Güzelleri türkü söyler, çığrışır
Dilleri var, bizim dile benzemez

Seyr edüben gelir Karadeniz'i
Kanları yok, sarı sarı benizi
Öğün etmiş, kara domuz etini
Dinleri var, bizim dine benzemez

Akılları yoktur, küfre uyarlar
İmanları yoktur, cana kıyarlar
Başlarına siyah şapka geyerler
Beyleri var, bizim beye benzemez

KARAC'OĞLAN eydür, dosta darılmaz
Hasta oldum, hatırcığım sorulmaz
Vatan tutup bu yerlerde kalınmaz
İlleri var, bizim ile benzemez

I

—1—

Yaz olur, dağlara ulu yol olur
Aşk olsun sılasına da gidene
Bakın bahçedeki selvi fidana
Allı Suna'm kalk gidelim yaylaya

Yaz olur, meşede ceran av olur
Her sinekler bir alıcı kuş olur
Sen gidersen yüreciğim dar olur
Allı Suna'm kalk gidelim yaylaya

Yola baka baka gözüm süzüldü
Altın tas içinde kınam ezildi
Kervan vardı Sarı Şeyh'e çezildi
Allı Suna'm kalk gidelim yaylaya

Gülek kalesinde bellidir yârim
İçinde oturan bir ağayollum
Tekerek başı da tomurcuk güllüm
Allı Suna'm kalk gidelim yaylaya

Yanar m'ola Yanık Han'ın feneri
Avcıları dolaşıyor Gülnar'ı
Sana derim hey İğne Çınar'ı
Allı Suna'm kalk gidelim yaylaya (1)

—2—

Şöyle bir güzele meyil bağladım
Alıp avlanamadım kol kenarında
Siyah ebruların tel tel eylemiş
Altın kemer oynar bel kenarında

Gel güzel gel sen de salınıp gezme
Duran yiğitlerin bağrını ezme
Bal dudak üstünde altın hırızma
İnci dişler oynar dil kenarında

Al valayla bağlamışlar başını
Hilâl sandım kirpiğini kaşını
Uzatmış boynunu arar eşini
Gövel ördek gibi göl kenarında

Alnına bağlamış sırmalı peçe
Çok güzeller sevdim, emeğim hiçe
Belki güzellerin kervanı geçe
Daima beklerim yol kenarında

KARAC'OĞLAN der ki, ne gelir elden
Can çıkmayınca huy çıkmazmış tenden
Yüzseler derimi vazgeçmem senden
Kara kellem döner kan kenarında

(1) Son dörtlüğü eksik.

—3—

Ne kaçarsın benden güzeller şahı
Var mı seni sever benden ziyade
Durmaz akar zalun, ol didem yaşı
Âşık ağlatması kandan ziyade

Her sabah her sabah ne salınırsın
Cevahir pas mı tutar, silinirsin
Baktıkça gözüme hoş görünürsün
Yanağın şeftalisi günden ziyade

Sırma gümüşten de aktır yanağın
Senin bu dünyada yoktur akranın
Sineme demirsiz oktur vurduğun
Dahi kâr eylemez tenden ziyade

Söyle dilber söyle suçum bileyim
Çok ağlattın, gayrı ben de güleyim

(1)

—4—

İndim gittim yaylasına, iline
Hayran oldum ben bir taze geline
Kadir Mevlâ'm nice öğmüş yaratmış
Gümüş tasma takmış nazlı beline

(1) Son iki mısra cönkte eksiktir.

Göğsü, telli turna gibi dölektir
Gözler kara, dolgun beyaz bilektir
Kuraş yayla şirin, yeri gölektir
Kendi melek, benzer yayla geline

KARAC'OĞLAN der ki, gönül eğlerim
Benim olsa böyle dilber neylerim
Gurbet ilde yanık yanık söylerim
Gümüş halka takmış tonbul koluna

—5—

Annacımdan gelen maya
Cemâlin benzettim aya
Ağ topuğa sırma saya
Döker gider peşlerine

Her çalıda güller bitmez
Bitse bile ışkın atmaz
Gündüz hayalimden gitmez
Gece gördüm düşlerine

Evlerinin önü kuyu
Kuyudan alırlar suyu
Küçücüksün tezce büyü
Hesap ettim yaşlarına

Bele *KARAC'OĞLAN* bele
Bülbül konar daldan dala
Geleceğin bilsem yola
Ağıtlardım taşlarına

—6—

Sabahtan uğradım ben bir güzele
Ala gözlerine sürmeler çekmiş
Taramış zülfünü dökmüş bir yana
Salıvermiş ince belin üstüne

Bir hoş bir hoş durur edâ naz gibi
Arkasında saçı tel tel sâz gibi
Has bahçe içinde top nerkis gibi
Karalar mı geydin alın üstüne

Elma elma yanakların al gibi
Boyu uzar gider selvi dal gibi
Seherde açılan gonca gül gibi
Sandım kan damlamış karın üstüne

Çıka çıka çıktım yoluna vardım
Verdiği çevreyi koluma sardım
Uğrunda ölümü gözüme aldım
Divanına durdum yolun üstüne

Çekiverdim gücü gücün içine
Al karanfil takmış sünbül saçına
Ömrümü koymuşum ferman bacına
Yârim sultan olmuş ilin üstüne (1)

—7—

Annacına almış koca Berid'i
Farıdı da deli gönlüm farıdı
Hazret Nuh'tan beri kimler var idi
Nuh'un tufanını bilin mi meşe

(1) Şairin adının bulunduğu son dörtlük eksiktir

Annacına almış koca ardıcı
Başına yağar da boranla gıcı
Gittin Kâbe'ye de oldun mu hacı
Ol Beyt-Şerif'e yüz sürdün mü meşe

Şu meşenin bir incecik yolu var
Sayamadım yüz bin türlü dalı var
Şu dünyanın yüz bin türlü hali var
Şu dünyanın halinden bilin mi meşe

KARACOĞLAN der, bu da böyle olsun
Başındaki kuru dalın göğersin
Senin bahşışını Bertiz'li versin
Ol Bertiz'in halini da bilin mi meşe (1)

—8—

Dağlar geçit verin, konup göçeyim
Bir daha bu ile gelmeyesiye
Bağrıma hançerin salan illeri
Bir daha dönüp te görmeyesiye

Eller göçün çekti, ben göçemedim
Yâr elinden dolu bâd-içemedim
Yâr bana gücenmiş, kusur işledim
Hesabın us yetip vermeyesiye

(1) Karaca Oğlan Sıvas'a giderken Ahır Dağı'nın karşısına varınca bir meşe görüyor. Dönüşünde bakıyor ki meşe kurumuş. Bu türküyü söyleyince meşe yeniden yeşeriyor.

Kavlim doğru benim, demedim yalan
Garip candan geri nem var ki kalan
Bir avuç topraktır gözüme dolan
Murada yeltenip ermeyesiye

Dönem dolaşam bu gurbet illeri
Saçıma doladım ben ak telleri
Dostun bahçesinde açan gülleri
Bir sabah yâr gelip dermeyesiye

KARACA OĞLAN der, sen de ben gibi
İkimiz de bir tepede gün gibi
Yâr eline kına yakmış kan gibi
Boyasın yarama sürmeyesiye

—9—

Turunç memelerin seyran edeyim
Kerem eyle ak göğsünü açındı
Aç güzel göğsünü bayram edeyim
Siyah zülfün mâh yüzüne saçındı (1)

Piyadedir benim yârim piyade
Kendi küçük amma aklı ziyade
Kınalı ellerle komaz mı bâde
Yâr doldursa, dese bana içindi

Aşkın şarabını içip kandığım
Divan'olup aşk oduna yandığım (2)
Yeter oldu yârim beni emdiğin
Yeter oldu, bir kere de kaçındı

(1) açındı, saçındı, içindi, kaçındı: açsana, aç, haydi aç.
(2) Divan'olup: divane (deli) olup.

KARACA OĞLAN der, ben de şaşmışım
Uçkura varınca hadden aşmışım
Âdetim kurusun basa düşmüşüm
Yâr uyansa, dese bana kaçındı

—10—

Havada döner kumru kazlar
Acap yayla açıldı mı
Çıktı m'ola gelin kızlar
Dağlara düzen saçıldı mı

Sarı çiğdem durur divana
Bütün kuşlar gelir lisana
Bir feranlık doğar insana
File Beli işledi mi

Diyarlar içinde Rum diyarı
Yoktur menendi hem ayarı
KARAC'OĞLAN eyler zârı
Nazlı dilber seçildi mi

—11—

Yaylalar şirin yaylalar
Sizde söner yanık sevdalar
Size derim garip turnalar
Yurt ilinden haber var mı

Çakır kaya sana yaslandım
Sanma beni uslandım
Kâh kurudum, kâh ıslandım
Aşk elinde keder var mı

Esen Dağı çevren sünbül
Yamacında öter bülbül
Dilberin saçı fülfül
Başın duman eser mi

Arzumanım yâr ilinde
Yaylaların ak gülünde
Sordum yâri File Belinde
Obasına gider var mı

Yüce dağlar gönlüm alan
Ezel Mevlâ'm sizi kuran
Bana derler *KARAC'OĞLAN*
Dost ilinden haber var mı

—12—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Yaylanız da çayır çimen pınar mı
Mevlâ'm güzelliği sana mı vermiş
Seni gören ağlar, gözü pınar mı

Kırmızı gülden irengin almışsın
Güzellikte kemalini bulmuşsun
Salını salını suya gelmişsin
Geldiceğin ziyaret mi, pınar ını (1)

(1) Bu koşmanın son dörtlüğü cönge yazılmamış.

—13—

Şu yalan dünyaya gelenler gider (1)
İki kahramanlı yerler kalır mı
Ölenler ölür de borcunu öder
Hele dur bakalım, sağlar kalır mı

Annacımdan gelen eli gümüşlü
Kargısının ucu cevahir taşlı
Altı Arap atlı, yanı kılıçlı
Hele dur bakalım, beyler kalır mı

Âlim olanlar şirin sözlü olur
Onlar Hakk'ın divanında nazl'olur (2)
Neticesi vezirlikten azl-olur
Hele dur bakalım, tuğlar kalır mı

KARACA OĞLAN der, erven dirildi
Mustafa üstüne bina kuruldu
Subhaneke arşa direk verildi
Hele dur bakalım, gökler kalır mı

—14—

Salını salını gelir sevdiğim
Ne de ırast geldik yol yola karşı
Lisanı dür döker, lebleri kiraz
Tatlı tanışalım, dil dile karşı

(1) Karaca Oğlan Asım Paşa'ya rastlıyor. Paşa ona hakaret ediyor. O zaman âşık bu türküyü söylüyor.
(2) nazl'olur: nazlı olur (vezin için böyle).

Bülbülüm, kekliğim öter kafesten
Dudu kumrumu aldırdım destten
Yüzükler yaptırmış kaşı elmastan
Kınalı parmaklar el ele karşı

Ak eline de kınalar yakdırmış
Kulağına elmas küpe takdırmış
Cevahir misali toplar döktürmüş
Mercanlı bilekler kol kola karşı

KARAC'OĞLAN der ki, ganîdir Tanrı'm
Yârdan ayrılmıyor bu cahıl gönlüm
Gerdanı bir karış püskürme benlim
Dökülmüş zülüfler, tel tele karşı

—15—

Diyâr-ı gurbetin sonsuz mihneti
Şu benim yârime göresim geldi
Sabah seherinde secde ederken
Irganan tellere göresim geldi

Senin aşkın beni mecnun eyleyen
Hançer alıp şu sinemi dağlayan
Edâ ile cilve ile söyleyen
Dudu dillerine göresim geldi

Gamzesi gam bilmez kara saçlımın
İnciden, sedeften, dürden dişlimin
Top top eğriceli hilâl kaşlımın
Gezdiği illere göresim geldi

KARAC'OĞLAN der ki, güle ağdığım
Bazı bazı hatırına değdiğim
Yeğin ata binip ceylân koğduğum
O ıssız çöllere göresim geldi

—16—

Evveli yalan dünyaya
Kur'an m'indi hece m'indi (1)
Haydin danışak âlime
Gündüz m'indi, gece m'indi

Melekler safa düzüldü
İblis'in bağrı ezildi
Dört kitap nerde yazıldı
Yoksa gökten hoca m'indi

Melekler Mevlâ'nın hası
İblis ona oldu âsı
Gökten ol kudret lokması
Toka m'indi, aca m'indi

KARAC'OĞLAN söyler ırdan
Destur aldım ben bir pîrden
Beytullah'ın üstü nurdan
Beyte m'indi, hacca m'indi

(1) m'indi: mi indi.

—17—

Biz de düştük bir güzelin ardına
Güzel göçmüş, biz konalım yurduna
Yıkılaşı karlı dağın ardına
Çeker gider bir gözleri sürmeli

Havaya da deli gönül havaya
Ay doğmadan şavkı düşmez ovaya
Katarlamış Türkmen kızı mayaya
Geçer gider bir gözleri sürmeli

Deniz kenarında yerler hurmayı
Kılavuz gönderdim telli turnayı
Ak göğsün üstünde sedef düğmeyi
Çözer gider bir gözleri sürmeli

KARACA OĞLAN der, lebin bal gibi
Boynunu uzatmış selvi dal gibi
Karışmış reyhana gonca gül gibi
Kokar gider bir gözleri sürmeli

—18—

Garbi yeli, garbi yeli
Ne esersin deli deli
Bahçemde açılan gülü
Sen soldurdun garbi yeli

Garbi yeli yeğin eser
Deli poyraz sana küser
Ak yâr duyar bana küser
Sen barıştır garbi yeli

Ak elinde sarı akîk
Yüzün yıkık, boynun bükük
Ak yâr dargın diye duyduk
Sen barıştır garbi yeli

Garbi yeli serin değer
Akça deniz dalga döğer
KARAC'OĞLAN yârin anar
Sen esdikçe garbi yeli

—19—

Yüce dağda pınar olsan
Akarak yanıma gelsen
Susarırsam susuz ölsem
İçmem yârim şimden kelli

Yüce dağın karı olsan
Has bahçenin gülü olsan
Cennetteki hörü olsan
Almam yârim şimden kelli

Kuş tüyünden döşek olsan
Kutnu kumaş yorgan olsan
Zemheride buysam ölsem
Yatmam yârim şimden kelli

KARAC'OĞLAN, Kâbe'deki ağaç olsan
Irganarak yaprak versen
Evliyanın pîri olsan
Almam yârim şimden kelli

Ondan sonra: «Haram olsun şimden kelli evlenmek» dedi, «Dokuza kadar benimle kim çakışırsa (söz yarış-

ması) onu alacağım» dedi. Onunla dokuza kadar hiçbir kız çakışamadı. İki üç beyitten fazla hiçbir kız onun karşısında dayanamadı. O da kimseyi almadı, evlenmedi.

—20—

Gine geldi bahar demi
Yaz ayları şimden geri
Güz gününün bulanığı
Çağlar akar şimden geri

Katar katar oldu göçler
Donun geydi her ağaçlar
Deli deli öten kuşlar
Diller bağlar şimden geri

Her ağaçlar geyer donun
Bülbül artırır ünün
Koç yiğitler de vatanın
Anar ağlar şimden geri

Meste *KARAC'OĞLAN* meste
Var derdine derman iste
Kavuşturur dostu dosta
Yayla yollar şimden geri

Sana derim sana Âşık Veli (1)
Bir nâme göndersem seçebilin mi
Mevlâ'm seni kulum deyi yaratmış
Boynuna farz olan beşi bilin mi

Âşık Ali'm der sözlerim söküldü (2)
Müslim olan bir dereye döküldü
Kâbe-i şerife üç ev yapıldı
Hangisi doludur, boşu bilin mi

Âşık Ömer'im der, derim vallaha (3)
Dilim ile zikrederim Allah'a
Kâbe-i Şerifte ol Beytullah'a
Arş âlâdan inen taşı bilin mi

KARACA OĞLAN der, bu dünya yalan
Gidenler gelmiyor inandım kalan
Hazret-i Ali'ye car deyi varan
Ayaksız yürüyen başı bilin mi (4)

(1,2,3) Aşık Veli, Âşık Ali, Âşık Ömer: Karaca Oğlan'ın çağdaşıdır. Dört âşıkın söylediği bu şiir her halde bir âşıklar karşılaşmasında söylenmiş olacak.

(4) Bu mısradaki, bazı basma Mevlitlerin sonunda bulunan manzum hikâyelerden «Kesik Baş» hikâyesindeki kişidir.

—22—

Gamsız serbest yüzmeye
Çayır, çimen, gül gerek
Yaylalarda şen gezmeye
Ilık güneş, açık yol gerek

Kış ayların sevmem gamlıdır
Bağrım yanık, gözüm nemlidir
Bahar ayı bana tomludur
Geçmek için karsız yıl gerek

Kurtlar kuşlar bize çekilmiş
Garipler de dibe tıkılmış
Tende canlar bakın sıkılmış
Seyrana şirin şirin il gerek

Yurttan uzak aşıp geldiğim
Yumru Bel'de tonuz kıldığım
Suça mı *KARACA OĞLAN* olduğum
Yol açmaya lodos yel gerek

—23—

Ne gelirse garip garip başıma
İlden değil, güzellerden bilirim
Anlar girer gecelerde düşüme
Kokuların her güllerden alırım

Dağdan dağa yaylalarda gezdiğim
Kalem alıp destanların yazdığım
Gurbet ilde cevlân edip tezdiğim
Ne ararsam dilberlerde bulurum

Sararıp da dökülmüyor gazelim
Gönül der ki diyar diyar gezelim
Soyum Türkmen, Türkmen olsun güzelim
Ölürsem ben o illerde ölürüm

KARAC'OĞLAN gezer pınar başında
Arzum vardır dilberin kaşında
Bunun için gezer gönül peşinde
Hoş kal yârim, belki döner gelirim

—24—

Bakın dostlar, felek beni neyledi
Büktü belim, kaddim kemend eyledi
Hasta iken dilim bunu söyledi
Yol ver ecel, ben sılaya varayım

Duman çöktü göremedim yolumu
Kim soldurdu benim gonca gülümü
Ne güç olur bu gurbetin ölümü
Yol ver ecel, ben sılama varayım

Girem bülbül, girem yârin bağına
Çift hamaylı takmış iki yanma
Doyamadım bu gençliğin çağına
Yol ver ecel, ben sılama varayım

Şu dünyada Hakk'a yarar yok işim
Ecel yasdığına komuşum başım
Hanı benim eşim, dostum, kardaşım
Yol ver ecel, ben sılama varayım

Kuraş Yaylası Uzundur deresin
Sılada genç kuzum biz de göresin
KARACA OĞLAN der, murat veresin
Yol ver eeel, ben sılama varayım

—25—

Şunda bir güzele gönül düşürdüm
Çıkıp karşısında duramıyorum
Benimsin demeye diller dolaşır
Yâre hasbıhalim diyemiyorum

Güzeller içinde bellidir şanın
Aslın melek midir, yeşildir donun
Bir karış gerdanın, püskürme benin
Rakam dökme ile sayamıyorum

Yeşil çimen ile donandı dağlar
Kırmızı gül ile zeyn oldu bağlar
Yüzüm güler amma, gözüm kan ağlar
Halimi ellere diyemiyorum

Ortadır kameti, incedir beli
Bahçede açılır, şol taze gülü
Özge canım için bir dudu dilli
Pek lâzım amma, bulamıyorum

KARACA OĞLAN der, dengi dengine
Çuhalar geydirdim çifte benlime
Bir bâde doldurdu, sundu elime
İçtim amma, sarhoş olamıyorum

—26—

Âşık bilir âşıkların suçunu
Cennet sandım kız koynunun içini
Taramış zülfün, dökmüş saçını
Yüzünün üstüne tel, kömür gözlüm

Âşık bilir âşıkların âlâsın
Kömür sandım kaşlarının karasın
Sevdiğim kapına kul mu ararsın
İşte ben kapına kul, kömür gözlüm

Yol üstünde biter bir topak örün
Yâr sen yüreğime vurdun bir düğüm
Ah yârime hasta diyorlar bu gün
Hastanın üstünde kal, kömür gözlüm

KARACOĞLAN, tepen duman karaymış
Yârdan ayrılalı hayli zamanmış
Göğsünün üstüne misk mi bürünmüş
Yanağın çevresi bal, kömür gözlüm

—27—

Kadir Mevlâ'm senden bir dileğim var
Benim halim dosta bildir Yaradan
Benim ağyâr ile başka dâvam var
Aradan engeli kaldır Yaradan

Ben yârim isterim Bâri Hüdâ'mdan
Kanlı yaşlar akıtırım didemden
Asla bir hacetim yoktur yârimden
O da bencileyin kuldur Yaradan

Gelindi hey nazlı yârim gelindi
Ciğerciğim aşk oduna delindi
Ayrılıktan gayrısına derman bulundu
Nedir ayrılığa derman Yaradan

KARACOĞLAN der ki, yakıp yandırma
İçip aşkın dolusundan kandırma
Emreyleyip Azrail'i gönderme
Benim canım bir kız alsın Yaradan

—28—

Annacımdan gelen güzel
Dur Muhammed'i seversen
Seni bana küskün derler
Gül Muhammed'i seversen

Huyu melekten yukarı
Kendisi kızlar sükkeri
Ağzı da lebin şekeri
Ver Muhammed'i seversen

Belinde Hama kuşağı
Saçağı sarkmış aşağı
İkimize yün döşeği
Ser Muhammed'i seversen

KARACOĞLAN diyor pestten
Armağan geliyor dosttan
Bir kol alttan bir kol üstten
Sar Muhammed'i seversen

—29—

HOCA İLE KARACA OĞLAN

Hocanın biri Karaca Oğlan'ı bir şey bilmez sanarak bazı sorular sormuş. Aşık da almış sazı eline bakalım ne demiş... Kimse bu hocanın yerinde olmak istemezdi.

Sor, sana cevap vereyim
Dahi namaz sorar mısın

Yanan ocaktaki oddur
Bilmeyene yavuz derttir
Sabah namazı da dörttür
Dahi namaz sorar mısın

Kâh ağlarım kâh gülerim
Tanrı'dan hacet dilerim
Öğleyi hod on kılarım
Dahi namaz sorar mısın

Namaz sorucu, gel buldum
Teftiş edip ben de bildim
İkindiyi sekiz kıldım
Dahi namaz sorar mısın

Gözümden de akan yaştır
Anı kılmak bize borçtur
Akşam namazı da beştir
Dahi namaz sorar mısın

Âşıkların aklı çoktur
Kılmayana namaz güçtür
Yatsı namazı on üçtür
Dahi namaz sorar mısın

Kendimden hayran olurum
Farzı sünneti kılurum
Bir yıllık namaz bilürüm
Dahi namaz sorar mısın

Erenlerden ola himmet
Yaradan Allah'a minnet
Yedi bin sekiz yüz sünnet
Dahi namaz sorar mısın

Seksen altı bin yedi yüz
Seksen bin tekbir edevüz
Sen bu denli bilir müsün
Dahi namaz sorar mısın

Bunda tamam oldu bu söz
Bunu kimse okuyamaz
Altı bin yüz yiğirmi farz
Dahi namaz sorar mısın

KARACOĞLAN otur ebsem
Şimdi sende de var noksan
Fitr, vâcip dahi bin seksen
Dahi namaz sorar mısın

—30—

Pınar nerde ceylanların (1)
Nerde gitti seyranların
Fâni dünya pek döngür (2)
Belli nişan verenlerin

Höbek höbek oba yeri
Dağılmış hep dilberleri
Nice döndü bahtın geri
Noldu yüce eyvanların

Seher yeli gelir geçer
Garip kuşlar konar göçer
Melül melül kumru öter
Boştur yeşil meydanların

KARACA OĞLAN aç gözün
İzleri var gelin, kızın
Kısası budur sözün
Sen de birisin hayranların

—31—

Kadir Mevlâ'm, senden bir dileğim var
Ver bana bir eivan, gönlüm eğlesin
Ellere vermişsin, nedir günahım
Ver bana bir eivan, gönlüm eğlesin

(1) Bu semâi'nin üstünde «Maraş ili Kemer Pınarı» yazılıdır
(2) döngür: dönek, kalleş.

Karayağız olsun, bensiz olmasın
Gayet güzel olsun, densiz olmasın
Ol beyaz kolları kansız olmasın
Ver bana bir civan gönlüm eğlesin

KARAC'OĞLAN eydür, ederim niyaz
Dilberin sözleri âşıka bin naz
Almadan kırmızı, penbeden beyaz
Ver bana bir civan gönlüm eğlesin

—32—

Yine esdi muhabbetin yelleri
Baktım, hoş geliyor falı yavrunun
Vardı sana uğradı mı yolları
Parlayıp gidiyor ili yavrunun

Ayın on dördüne benzer cemâli
Yâri görmeyeli del-oldum deli
Ak topukta şan veriyor halhalı
Akkale'den aşar yolu yavrunun

Han yerinden Haşt yerine yol çıkar
Vücudum şehrini odlara yakar

(1)

Ekbez de batak olmuştur konulmaz
Kalbur'un belinde karar alınmaz
Aradım cihanı misli bulunmaz
Irgalar saç bağın beli yavrunun

(1) İki mısra eksiktir.

Akkale'den uğradın mı Çınar'a
Kon, Kazan Pınar'da zülfünü tara
Şimdi kömür gözlüm Konur Dağı'nda
Düzülmüş çığları teli yavrunun

Bu gün geçtiğimiz Keban'ın suyu
Inecedir belleri, usuldur boyu
Bu gün konalgamız Meryemyeşil Beli
Oğul balı verir dili yavrunun

Sabahtan kalkar da Çinçin'i geçer
Vurur deli gönül kaynayıp coşar
Yükletmiş yükünü Göksun'a çıkar
Göğsünde çalpanır gülü yavrunun

KARACAOĞLAN, bırak gam ile yası
Ne hoş olur şu dağların havası
Yârin konalgası Söğüt Ovası
Ekbez ekbez olmuş eli yavrunun

—33—

Karaca Oğlan, köyüne yakın bir yerde düğüne çağrılıyor. Yeğeni varmış, Göğ Yusuf, bacısının oğlu... Karaca Oğlan'ın karısına meyil vermiş. Karaca Oğlan düğüne gidince gelir, kadını kandırır. Yatarlar... Tam o sırada Karaca Oğlan'ın sazının teli kırılır. Bir bahane ile hemen kalkar, Doğru evine gelir. Bakar ki, karısı ile yeğeni yatıyorlar. Hemen kürkünü üzerlerine örter, döner.

Sabahleyin kadın, gece Karaca Oğlan'ın geldiğini anlar. Karaca Oğlan'ı çeşme başında karşılar. Namuslandığından karalar bağlamış. Karaca Oğlan'a yaklaşıp gönlünü almak ister. O zaman aldı Karaca Oğlan, bakalım ne dedi:

Ak kuğum, ablak kuğum
Dal burnuna kondun bu gün
Menendinden sakınırdın
Enginlere indin bu gün

Helkeleri ele aldın
Bezirgân bunarına suya indin
Gül verip menevşe aldın
Dostum neler duydun bu gün

Kızlar çıktı kol kol oldu düzüldü
Etim kemiğimden üzüldü
Ne dedim de gül benzin bozuldu
Dostum neler duydun bu gün

Böyle deyince kadın: «Her halde bilmiyor», diye Karaca Oğlan'a karşı yürür. o zaman Karaca Oğlan geri geri çekilir, yine söyler:

Fâni *KARACA OĞLAN* fâni
Veren alır tatlı canı
Sevmediğin kara donu
Karşımda geydin bu gün

Avrat yine, bir şey anlamamış diye düşünerek ona doğru gider. Karaca Oğlan yine sazı alır, söyler:

—34—

Çıktım yücesine seyran eyledim
Bir acayip seyranı var bu çölün
Daim al üstüne geyer dibâlar
Samur kürklü beyleri var bu çölün

Kıbleye bakar pınarının akışı
Bülbüle hoş gelir gülün kokusu
Mısr'ın haznesini değer bakışı
Gözü kara cerani var bu çölün

Bülbülün figânı şol gonca güle
Gülün engeli de yanında bile
Yaz gelip de karışıcak il ile
Eğri başlı güzeli var bu çölün

KARACOĞLAN der de her dem öğünen
Güzel sevemedim kendi soyunan
Evliyanın hırkasını geyinen
Veysel-Kara bekçisi var bu çölün

—35—

Kalktı deli gönül sefer eyledi
Nasıl kıyam gidem, bunda yavru var
Önümüzde yıkılası dağlar var
Ensemizde yaşın yaşın ağlar var

Sabahtan dostun da bağına vardım
Dostumun tomurcuk güllerin derdim
Kapının ardında kınalı el gördüm
Uğrun uğrun kekillerin salar var

Bir mektup yolladım benli Hörü'ye
El âlem içinde girdi sürüye
Kolumdan tuttu aldı içeriye
Dilim söyler amma kalbimde neler var

Alçacık dağları engin sanırdım
Büyüğü küçüğü dengim sanırdım
Ben kendimi elden yangın sanırdım
Dahi benden beter yangın neler var

Yüce dağ başında yanar bir ışık
Âşık olan âşık bekler bir eşik
Bir buğday benizlim zülfü dolaşık
Gitme ağam deyü yolum bağlar var (1)

—36—

Bir yiğit düşmesin elin diline
Söyleyi söyleyi destan ederler
Nice yavuz olsa yiğidin adı
Anı gurbet ile mihman ederler

Sevdiceğim bunun ile dört oldu
Saramadım yüreğime dert oldu
Öpmedim, koçmadım adım sevd'oldu
Billâhî sevmedim, bühtan ederler

KARACOĞLAN der ki, namı âlemde
Kudreddien çekilmiş kaşları kalemde
Vâdem yetip gurbet elde ölende
Duyar düşmanlarım bayram ederler

(1) Son dörtlüğü eksik yazılmış cönge.

—37—

Yarçın Yaylası'nda bir güzel gördüm
Kaşları hilâl, gözleri cerandır
Yanaklarında al al gülleri var
Dili bülbül, kendisi bir şahandır

Çiçeklerden almış yüzün rengini
Hayran oldum, bulamadım dengini
İnce bele salmış kemer bendini
Bildim güzellere bu bir sultandır

KARACA OĞLAN der, bu yer neresi
Altın Oluk, Pınarbaşı çevresi
İnce belde saçlarının turası
Boyu servi endam, akla ziyandır

—38—

Her sabah her sabah vaaz edersin
Edeb nedir, erkân nedir, yol nedir
Hocam sen de bir inceden bilirsin
Ateş nedir, duman nedir, kül nedir

İki kardaş bir gömlekte dururduk
Gömlek durur, birim birim yörürdük
Günahımız nedir her dem bilirdik
Abdest nedir, namaz nedir, din nedir

Cennetin kapısında üç çocuk bekler
İkisi yörür de biri emekler
Gök yüzünde saf saf olmuş melekler
Onların da şeriati bil nedir

Evveli Âdem de sonradır Ali
Kıldan ince kılıçtan keskin islâmın yolu
On'ki selvi üç yüz altmış altı dalı
Budağında biten iki gül nedir

KARAÇOĞLAN der de bu bize ardır
Deryanın yüzünde bir balık vardır
Balığın karnında üç kutu vardır
İkisin biz bilirik, birisini bil nedir (1)

—39—

Gel âşık bak şu mahlukun işine
Amel kazanmadan sevap istiyor
Umurun halinden bilmeyen kişi
Ârifin ağzından cevap istiyor

Dört kapının mazlarını bilemez
Başı canı Hak yoluna koyamaz
Okuyup da elifbeyi diyemez
Hocaya varmadan kitap istiyor

Fehm etmez kelâmı, acıdır sözü
Ne bilsin şekeri, şap sanar tuzu
Kulluk makamına ermeden özü
Cenab-ı Mevlâ'dan hitap istiyor

(1) Karaca Oğlan bir seyahatta bir şehrin kenarına vardığı zaman karşısına bir kadı ile karısı çıkıyor. Kadın kocasına «Bu kim?» diyor. Kadı da «Bu bir abdaldır,» diyor. Karaca Oğlan'a bu hal malûm oluyor. Sazını çekip bunları söylüyor.

4'üncü dörtlüğün son iki mısraının anlamı şöyle: Yıl on iki ay, üç yüz altmış altı gün, iki bayram.

Kaba sofu gibi meydana çıkar
Yanaşman yanına nefesi kokar
Tilki gibi her deliğe baş sokar
Hemen camide hattab istiyor

KARACʼOĞLAN der ki, çoğaldı adû
Seyrettim cihanı, kalmamış tadı
Kanaraya dönmüş kelp ilen kedi
Utanmadan dönmüş kebap istiyor

—40—

Havalanma deli gönül düşersin
Âşıklarda kibir olmaz, can olur
Bu illeri sen de görsen şaşarsın
Güzellerde nice nazlar şan olur

Geze geze şu bağrımı pişirdim
Dost bağına yavru şahin uçurdum
Nice fırsat düştü ele, kaçırdım
Benim halim dillere destan olur

Göbeli'de bir dilbere düş oldum
Aklım şaştı, kaygılara eş oldum
Aman beyler, bakın ben bir hoş oldum
Ben âşıkım, ateş olur, yan olur

KARACʼOĞLAN der ki, bunda kalırım
Bu yavrunun derdinden ben ölürüm
Hârun Baba izin verse gelirim
İnsandır bu, derviş olur, nân olur

—41—

Yazın geldiğini neden bilelim
Gül açar, yaprağı dalda durgundur
Esen yel zülfüne uğrar tel alır
Bir güzele benim gönlüm vurgundur

Karşıki dağlar da Kaşıklı dağlar
Elvan elvan geymiş bahçeler, bağlar
Güzeli seven de çoğalır çağlar
Bir güzele benim gönlüm vurgundur

Güzelin yolları sıralı, taşlı
Bakamam gerdana, gözlerim yaşlı
Top top perçemli de dost hilâl kaşlı
Uyandırma, nazlı gayet yorgundur

Bilirim herkeslerden de güzelsin
Ceylân gibi yâd avcıyı sezersin
Niçin dilber şöyle böyle gezersin
Baş bir yana, zülüfleri bozgundur

KARAC'OĞLAN, geydirseler donunu
Dosta doğru döndürseler yönünü
Bin yaşasam, hesap etmem ömrümü
Defter tutsam alaycığı bir gündür

—42—

Poyraz yeli esme, bağrım eziktir
Yolum yurda gider, etme yazıktır
Geçti yazım güzellerle yaylada
Şimdi kış mı bilmem, hava bozuktur

Havalanmış turnalar da ötüşür
Yol almışlar, sahillere yetişir
Eğlen gönül eğlen hava yatışır
Bulutların önü köşel çiziktir

KARAC'OĞLAN der ki, yolum Mardin'de
Kaldım karlı şu dağların ardında
Bir suna da bu mihricanın derdinde
Yıldız durur yerinde Demir Kazık'tır

—43—

ERCİYES TÜRKÜSÜ

Yükseğinde namlı karın görünür
Engininde güzellerin salınır
Kimya dedikleri sende bulunur
Burcu burcu kokar gülün Erciyes

Eksilmez başından dumanın, kışın
Var mıdır dünyada şu senin eşin
Sorsam suallensem yüz bin yaşın
Dünyanın binasın bilin Erciyes

Ali Dağ da Erciyes'in eteği
Güzeller yatağı, sünbüller biteği
Zamantı illeri, Avşar yatağı
Karlı buzlu akar suyun Erciyes

Yükseğinde şahinler seslenir
Engininde güheylanlar beslenir
Böyle kalmaz deli gönül uslanır
Lâle, sünbül, gülü reyhan Erciyes

KARAC'OĞLAN der ki, mislin bulunmaz
Arap at yorulur, gönül yorulmaz
Güz gelince hiç semtine varılmaz
Yamandır Tekir'in belin Erciyes (1)

—44—

Ben bir yiğit idim kendi halimde
Bana olan bir kanlı zalımdan oldu
Bir yiğit ne bulursa dili belâsı
Ben bilirim bana dilimden oldu

Masalı da deli gönül masalı
Ay oldu yâr bize kadem basalı
Omuzu hırkalı eli asalı
Derviş ağlar, bana şalımdan oldu

Dağlara bağ vermiş, lâlesin vermiş
Küffara Hayber'in kalasın vermiş
Arıya bal vermiş, belâsın vermiş
Arı ağlar, bana balımdan oldu

KARACA OĞLAN der, hûblar erenler
Doldurup bâdeyi dosta verenler
Gök yüzünde pervaz urup dönenler
Yeşil ağlar, bana gölümden oldu (2)

—45—

Sabahtan uğradım ben bir güzele
Güzel yoksa uykuların kaçdı mı
Hayli oldu ben bu yerden gideli
Yoksa meylin yad ellere düştü mü

(1) Tekir, Kayseri ile Everek arasında bir yer.
(2) Yeşil: Yeşil başlı ördek.

Kâtipler oturmuş ismini yazar
Kadir Mevlâ'm ana eylemiş nazar
Benim yârim melûl mahzun çok gezer
Bilmem yâr aşk dolusundan içti mi

KARAC'OĞLAN eydür, yol büke büke
Döndürmüş yönünü yalvarır Hakk'a
Elinde bir deste gül koka koka
Dağlar, senden yedi benlim aşdı mı

—46—

Kadir Mevlâ'm bir dileğim var senden
Artır bizim şöhretimiz şanımız
Altmış kardaş olsak hep bir anadan
Bir sofraya el uzatsa varımız

On beşimiz avlağını avlasa
On beşimiz ireçberlik eylese
Otuzumuz ağa misli söylese
İçimizde serdar olsa birimiz

Bir yiğit de silkinip ata binince
Kılıncı da arşın arşın sününce
Bir kâfir de bir yiğide kıyınca
Bin kâfire kılınç çalsa birimiz

KARAC'OĞLAN der ki, edelim aman
Şol yüce dağları bürüdü duman
Dünyada Kur'an da ahrette iman
Sualsiz cennete girse varımız

II

Kitabımızın birinci baskısı Temmuz 1970'den sonra da Karaca Oğlan üstüne çalışmalarımı sürdürdüm. Yeni araştırmalar, yeni metinler elde ettim. Bunların bir kısmını daha sonraki baskılarda (Ekler bölümü 46 şiir) verdim.

Bu kez yeni baskı için de yine (Ek II'de) 21 şiir verdik. Bunların baştan üçü ozanın yaşantısı bakımından önemlidir. Bunlar, kimi amatörce ve indi görüşlerin çürüklüğünü ortaya koyduğu gibi, ozanımızın 17. yüzyılın sonlarında da sağ olduğunu göstermektedir.

Bu kez yeni baskıya, daha önce 16. yüzyılda yaşamış başka bir Karaca Oğlan'ın şiirlerinden üçünü de verdik. Bu eski ozanın varlığını, büyük tarihçi Gelibolulu Ali'nin bir eserinden öğrenmiş ve birinci baskıda bildirmiştik. İkinci ekin sonunda görülecek bu üç şiirin bizim Karaca Oğlan'ınkinden aşağı olduğu saptanmaktadır. Şurasını da bu işin uzmanları iyi bilirler ki, gerek divan gerek halk şairleri çok zaman bir mahlası iki kişi kullanmıştır.

Verdiğimiz yeni şiirlerin kimisinde mahlas yoktur. Fakat, bunların üzerinde ozanın adı yazılıdır. Bu eksiklik cönklerin yıpranması sonucu meydana gelmektedir. Bu konuda rehber, dil ve üslup ve de Karaca Oğlan'ın kendine göre kafiye için yaptığı ve hiç bir ozanın da taklit etmediği, uydurduğu sözlerdir. Sözgelişi. «hezeli, hezel, hezere, hirene, havayi» ve benzeri pek çok sözler. Çok uzun yıllar âşık edebiyatına emek veren kişiler birçok bakımlardan Karaca Oğlan'ın şiirlerini, adı olmasa da tanımakta güçlük çekmezler. Bu bakımdan okurlarımızın birtakım heveskârların indi ve yeni bir şeyler söylemek kaygısında olanlara güvenmeyeceklerine inanıyoruz.

Karaca Oğlan Belgrat Savaşında

Hep paşalar tuğun çekti yürüdü
Üstümüzü boz dumanlar bürüdü
Kuruldu döğüşler, günler farıdı
Boz duman içinde kalan Belgrat

Gine kavuşuyor ay ile yıldız
Kuruldu döğüş, geceler oldu gündüz
Defter ile gitti on yedi bin kız
Güzelleri yesir olan Belgrat

Görebilsem Belgrad'ın dağların
Yüreğime bir od düştü ağların
Zabt- etmişler Belgrad'ın beylerin
İslâma imdat der de ağlar Belgrat

Hezeli de deli gönlüm hezeli
Güz gelince döker bağlar gazeli
Yesir gitti Belgrad'ın güzeli
Güzelleri yesir giden Belgrat

Eyerlendi atlar, kabrler kazıldı
Geldi düşman karşımıza dizildi
Âl-i Osman orduları bozuldu
İslâma imdat der de ağlar Belgrat

Kuzular meleşir, bulmaz anayı
Göz yaşıyla doldurdular Tuna'yı
Gidi kâfir teslim aldı kaleyi
Camileri kilise olan Belgrat

İkinci Viyana kuşatması yenilgisinden sonra Avusturya ordusu Belgrad'ı ele geçirdi. Halkı kılıçtan geçirdi. Gemilerle Tuna'dan kaçanlar kurtuldu. Yıl 1688'dir. Karaca Oğlan, bu acıyı görmüş olduğunu belirliyor. Yaşantısı bölümünde 1663/4 Avusturya seferine de katıldığını bildiren şiiri de (sayı 472) görülünce şairin yaşantısı daha da aydınlığa çıkıyor.

Türküde şairin adı geçmiyorsa da aldığımız cönkte onun olduğu kaydedilmiştir. Ayrıca dil ve anlatım bu türkünün onun olduğunda bir işkile yer vermiyor. Yeni bulduğumuz bu türkü birkaç bakımdan önem taşımaktadır.

—48—

Bağdat Yollarında

Yüksek yüksek uçan güzel turnalar
Aman Bağdat, size Hasan geldi mi
Yeşli yeşil turnalara karışmış
Yoklayın, aranıza Hasan geldi mi

Hünkârın önünde giden solaklar
Gayet çok yalvardım, geçmez dilekler
Cennet kapısında olan melekler
Bakın, aranıza Hasan geldi mi

Karadır Hasan'ın kalem kaşları
Mâh yüzüne dökmüş siyah saçları
Mısr ilinden gelen çavuş başları
Mısır illerine Hasan geldi mi

Hünkâr'ın önünde şol giden vezir
Önünde, ardında kırk bin kul hazır
Deryalar gözedici Hazret Hızır
Sorun deryalara Hasan geldi mi

KARACA'OĞLAN der, beyazdır bileği
Mevlâm sevindirsin hayr ile seni
Yedi iklim, dört köşenin sultanı
Padişahım, sana Hasan geldi mi

Bu koşma, Karaca Oğlan'ın yaşantısı bakımından önemlidir. Kitabımızın «ne zaman yaşadı» bölümünde, şairimizin, Dördüncü Murad'ın İran ve Bağdat seferine katıldığını gösteren şiirlerini vermiştik. Yukarıdaki koşma da bu seferle ilgilidir. Sefer sırasında şair, çok sevdiği bir dostunu aramaktadır.

—49—

Karaca Oğlan Bağdat'da

Bağdad'ı Bağdad'ı, canım Bağdad'ı
İbtida binasın kuran kim idi
On'ki İmam dikdi mihrab taşını
Geçip namazını kılan kim idi

Uçurdum kuşumu, uçan kuş ile
Ala gözüm doldu kanlı yaş ile
Üç yüz altmış altı hem derviş ile
Bağdad'ın üstüne dönen kim idi

Üç yüz mimar anda yapı yapmağa
Yapup binasını mâmur etmeğe
Ol şirin Bağdad'ın seyran etmeğe
Gökden zenbil ile inen kim idi

KARACA OĞLAN der, aşkın faridi
Yüreğimde yağ kalmadı eridi
Bağdad'ın üstüne üç tuğ yürüdü
Resûlün sancağın çeken kim idi

Bu koşma da ozanımızın Bağdat seferine katıldığının belirtisi olabilir. Son dörtlükte «üç tuğ» ve «Resûlün sancağı» sözleriyle Osmanlı ordusunun savaş için yaptıklarını gösterir. Bu koşmanın Bağdat alındıktan sonra söylendiği de anlaşılıyor.

—50—

İki Aşiretin Kavgası

Avşar'dan Cerid'e bir selâm geldi
Cerid'den Avşar'a bir gulâm gitti
Merdanlar içinden seçilsin deyi
Şehitler gömleği biçilsin deyi

— Recep Oğlu der ki, bende nâçarım
Sağ olursam Karaçay'ı geçerim
Girgin deve gibi köpük saçarım
Yurdum lâle gülü, konarım, demiş

— Emirz'Oğlu der ki, kalkın görelim
Emmili, dayılı cenge girelim
Geldi düşmanımız, karşı varalım
Avşar döğüşünü bilirim, demiş

— Recep Oğlu der ki, hey Ali Veli
Beli sırma tirkeş, kantar cıdalı
Bin atlım biniyor, beş yüzü deli
Yiğidi meydana dökerim, demiş

— Emirz'Oğlu der ki, gönlüm farımaz
Nice karlı dağlarım var erimez
Avşar kurnazı derler, beri gelmez
Değirmen Deresi'n geçirmem, demiş

— Recep Oğlu der ki, gözlerim bağlı
Yetersem üstüne ağalı, beyli
Tavlamızda çifte güheylân bağlı
Lice'den yanını alırım, demiş

— Emirz'Oğlu der ki, medet mestime
Üç tuğlu isen de gelme üstüme
Selâm gitti yârenime, dostuma
Kurt Kulağı'n beri geçirmem, demiş

— Recep Oğlu der ki, medet mestine
Üç tuğlu isen de geldim üstüne
Kurt Kulağı donansın, kanlı posta
Eğlen, kanadını kırarım, demiş

— Dinle *KARAC'OĞLAN*, neyledi netti
Emirz'Oğlu yeri yurdu unuttu
Gine Recep Oğlu dediğin etti
Göçer, Midilli'ye inerim, demiş

Bu destan iki aşiret beyinin kavgası üzerine söylenmiştir. Yüzyıllar boyu, aşiretler değişik nedenler yüzünden birbiri ile çarpışmıştır.

Karaca Oğlan'ın şimdiye değin bu konuda tek şiiri yayımlanmamıştır. Burada Cerit aşireti ile Avşar aşiretinin beylerinin ağızlarından birbirine meydan okuması anlatılıyor. Şairin yan tutmadığı görülüyor. Halk edebiyatında savaştan önce iki yanın komutanlarını konuşturmak gelenektir. Çukurova'nın ünlü iki aşiretinin karşısında Karaca Oğlan yansız kalmayı kendine zorunlu kılar. Çünkü, o gezici bir ozandır.

Son zamanlarda Toros Dağları bölgesinde yaşayan aşiretler arasından elde ettiğimiz cönklerden aldık bu destanı. Bu konuda ilk olduğu için destan önem taşımaktadır. Birinci dörtlükte bir bozukluk var kafiye yönünden.

Destanda adı geçen Recep Oğlu, Avşar Beyidir. Emirz'Oğlu da Cerid'in beyidir. Emirz'in doğrusu Emirza'dır. Daha doğrusu Mirza'dır. Halk Emirza diyor. Ölçü dolayısıyla da Emirz' olarak yazdık.

—51—

Kadir Mevlâm senden bir dileğim var
Muhannes kuluna muhtaç eyleme
Cennet-i âlâyı nasip et bana
Sırat Köprüsünden yolum bağlama

Kapımıza kara deve çökünce
Fırtınası şol âlemi yıkınca
Cehenneme kul seçilip çıkınca
Kadir Mevlâm o kullardan eyleme

Kadir Mevlâm ataş atma özüme
Dünya malı görünmüyor gözüme
Kadir Mevlâm sen bak benim yüzüme
Cehennemin ataşıyla dağlama

KARAC'OĞLAN, hata çıkmaz dilimden
Kocadım da hayır gelmez elimden
Kadir Mevlâm asla geçmez kulundan
Deli gönül ah çekip de ağlama

—52—

Paşam, beni kara görme
Kara isem meyil verme
Ala göze siyah sürme
Çekilen kara değil mi

Kuzum bana etme gücü
Yüreğime olur acı
Ak gerdana zülfü ucu
Dokanan kara değil mi

Kırmızı gülün hindası (?)
Melek simalı kendisi
Kâbetullah'ın örtüsü
Örtülen kara değil mi

KARACA OĞLAN, direnme
Okuyalım elif nâme
Ak kâhada Hak kelâmı (1)
Yazılan kara değil mi

—53—

Yürü bire Döne'nin de güzeli
Sen güzelsin, sana değmeli değil
Ak elleri boğum boğum kınalı
Neyneyim, gözlerin sürmeli değil

Harâmi olmuş da yola inmişsin
Aşnanı öldürmüş, kana girmişsin
Allar geyinmiş de gelin olmuşsun
Neyneyim, ak göğsün düğmeli değil

KARAC'OĞLAN der ki, dağdan aşmadım
Oturup yâr ile bâde içmedim
Fırsat elde iken alıp kaçmadım
Öldürmeli beni, döğmeli değil

(1) **kâhad**, kâğıt.

—54—

Gine yaz bahar ayları erişdi
Eski derdim yenisine karışdı
Sılada sevdiğim aklıma düşdü
Yol ver dağlar, yol ver, sılama gidem

Eğlen turnam eğlen, ben de varayım
Kanadın altına nâme sarayım
Ağlamasın yârim, ben de yoldayım
Yol ver dağlar, yol ver, sılama gidem

Her nereye yağmur yağsa su durmaz
Gönül muhabbetli yârdan ayrılmaz
Çıkarım bakarım, sılam görünmez
Yol ver dağlar, yol ver, sılama gidem

Hezeli de deli gönlüm hezeli
Güz gelince döker bağlar gazeli
Geçti ömrüm gurbet ilde gezeli
Yol ver dağlar, yol ver, sılama gidem

KARACA OĞLAN, söz bildi söyledi
İndi aşkın deryasını boyladı
Sılada sevdiğim şimdi ağladı
Yol ver dağlar, yol ver, sılama gidem

—55—

Bizden selâm eylen benli dildâra
Çıkıp karşımızda gülüp durmasın
Ben güzel sevmeden doydum, usandım
Yârin bir selâmı gelip durmasın

Ben bu derdimi deftere yazarım
İki kaş arasında intizarım
Yol üstüne koman benim mezarım
Yâr gelip geçtikçe döğnüp durmasın

Yavrunun gerdanı billurdan akdır
Gezdim şu cihanı, akranı yoktur
Sevdiğim sinene düğmeler dikdir
Esen ürüzgârlar açup durmasın

KARACOĞLAN mâil yârin mestine
Kelp irakip ne çok düşdün kasdıma

Ağyarın göğsünü döğüp durmasın

—56—

Ala gözlerini sevdiğim dilber
Âşık mı dayanır nazına senin
Kul olup kapında eğlene geldim
Mâilim bir kelâm sözüne senin

Kaçma yavrum, kaçma ben adam yemem
Gizli sırlarını ben ele demem
Salınıp pınara geldiğin zaman
Yüzümü süreyim yüzüne senin

Gönül kuşu uçtu derler ırakdan
İçimiz de doldu kanlı fırakdan
Öldüğüme gam yemem çarkı felekden
Başımı koyayım dizine senin

Yayla yolunda da yâr hezel hezel
Dökülmüş yaprağı kalmamış gazel
Sana derim, ey vefasız güzel
Âşık mı dayanır nazına senin

—57—

Hey ala gözlerin sevdiğim dilber
Nesinden bellidir hası dilberin
Eğer ârif isen bir gül ver bana
Yiğidi del'eden nesi dilberin

Berat göndermişler dağı kesmeye
Dost zülfün uzatmış beni asmaya
Söyledim söyledim derdim Esme'ye
Gayet nazlı derler sesi dilberin

Aşağıdan doğru bir ferman geldi
Her kişi sevdiğin yanına aldı
Benli Hüseyin derler biri öldü
Gine on'üstüne yası dilberin (1)

Kara bulut gibi havaya ağarım
Sulu sepkenleyin yere yağarım
İki ayağı düz ispir doğanım
Avlatması zordur hası dilberin

—58—

Kömür gözlüm bir gün sende
Del'olasın bencileyin (2)
Elin işine varmasın
Ar(a) yerde kal bencileyin

(1) **on'üstüne**, onun üstüne (ölçü için böyle).
(2) **del'olasın**, deli olasın.

Bakçanda gülün bitmesin
Dalında bülbül ötmesin
Cerrah kapından gitmesin
Yaralı ol bencileyin

Bakçada biten gül olsun
Dalda öten bülbül olsun
Sokaklarda sel sel olsun
Gözün yaşı bencileyin

Kızın yoluna uğradım
Cebine şeker doğradım
O söyledi ben ağladım
Dertli imiş bencileyin

KARAC'OĞLAN eydür, bey can
Saçı sünbül, kaşı keman

—59—

Gök yüzünde yeşil yaprak
Yere düşer ırak ırak
Basdığımız kara toprak
Usul boydan aşar bir gün

Bulut gökden şişesidir
Yağup yere düşesidir
İnsanlar dağ meşesidir
Değer balta, budar bir gün

Bak şu feleğin işine
Neler getirdi başıma
Mezarımın baş taşına
Konar baykuş, öter bir gün

KARAC'OĞLAN der, nolacak
Mukadder böyle olacak (1)
Hallacı Mansur gelecek
Dağı, taşı atar bir gün

—60—

Yurdundan göç eylemiş hep güzeller
Gökde turnalar da çığrışıp gider
Altı Arap atlı tuğlu vezirler
Katarda mayalar buz(u)laşıp gider

Yaz olunca her dereler çağlaya
Dostu yoktur deli gönlüm eğleye
Güzeller çekmiş göçünü yaylaya
Hanı yaylam, deyü arz(u)laşıp gider

Gine yeşillendi dereler, düzler
Güzel medh-eylemek kârımız bizler
Al, yeşil geymiş de gelinler, kızlar
Hanı yaylam, deyü arz(u)laşıp gider

(1) **mukadder**, alınyazısı, talih; yazılı.

Hezaran köprüden geçdim
Acı, tatlı suyun içdim
Ne sevdim ne de vazgeçdim
Var âlemi dolan dilber

Aman esmer

Karşıki dağın meşesi
Tutuşmuş çevre köşesi
Yaz bahar mor menevşesi
Güz baharda solan dilber.

Aman esmer

Suya düşeni od yakmaz
Her âşık bu cevri çekmez
Şimdi yüzümüze bakmaz
Var âlemi dolan dilber

Aman esmer

KARAC'OĞLAN'ın suçu ne
Gönül vermez birkaçına
Baharda koynum içine
Süzülüp de gelen dilber

Aman esmer

Kevork Pamukçıyan'ın bize verdiği bu türkü, Ermeni harfleriyle Türkçe yazılmıştır. Ermeni vatandaşlarımız Ermenice bilmezler, yazılarını kendi harfleriyle, fakat Türkçe yazarlardı. Pek çok kitap ve gazeteler böyle çıkmıştır. Bu türkü 18. yüzyılda yazılmış bir cönkten alınmış.

—62—

Ağlama hey kömür gözlüm ağlama
Ağlamanın gülmeleri yakındır
Bir imdat olursa ganî Hüdâ'mdan
Gözüm yaşın silmeleri yakındır

Avlatması çetin olur şahanın
Havalanıp gökyüzüne ağanın
Yüzü çifte benli dilber sevenin
Şen olup da gülmeleri yakındır

Siyah zülfün mâh yüzünde tel gibi
Acap biz de güler miyik el gibi
Bir yeğit yâr sevse o da gül gibi
Ayrılınca solmaları yakındır

Erisin, dağların karı erisin
Seli aksın, düz ovayı bürüsün
Ulus kalksın, ak mayalar yürüsün
Gözle, yârin gelmeleri yakındır

KARACA OĞLAN'ım gezer Konya'da
Dervişleri semâ eder Türbe'de
Ne demin var ise sür bu dünyada
Felek bizi almaları yakındır

—63—

Şunda bir yavrunun gönlü üzülmüş
Ağlar melil melil, bilmem nedendir
Çeşit çeşit al valasın başına
Bağlar melil melil, bilmem nedendir

Hanı coşkun akar dostun selleri
Eğlim eğlim olmuş zülfün telleri
Tutam tutam açılmamış gülleri
Bağlar melil melil, bilmem nedendir

Kitabın eline almış hocalar
Sabakın bilmeyen döner heceler
İller göçmüş, ıssız kalmış ucalar (1)
Dağlar melil melil, bilmem nedendir

KARAC'OĞLAN eydür, kalbim sınılar
Gözlerim görmez, kulağım çınılar
Hastaların derdi vardır iniler
Sağlar melil melil bilmem nedendir

—64—

Sabahdan uğradım ben bir güzele
Dedim, dilber uykuların uçdu mu
Çok olmadı ben şu yerden gideli
Yoksa yâd eller gönlüne düşdü mü

Ağyâr gelmiş derler benim sılama
Kaşların benziyor demir kaleme (2)
Ay mı doğdu, gün mü cümle âleme
Yohsa yavrum, ak göğsünü açdı mı

(1) **uca**, yüksek yer, yayla, yüce.
(2) **demir kalem**, ince ve sert kaşları çatmak anlamında benzetme.

Oturmuş kâtipler ismini yazar
Mâh yüzünde benlerin alır nazar
Mecnun olmuş sevdiğim, melil gezer
Yohsa aşkın dolusundan içdi mi

KARAC'OĞLAN eydür, yol büke büke
El kaldırmış yalvarır ulu Hakk'a
Elinde deste güller koka koka
Yohsa yavrum şu yerlerden geçdi mi

XVI. Yüzyıl Karaca Oğlan'ı

Kitabımızın önsöz bölümünde XVI. yüzyılda yaşamış başka bir Karaca Oğlan'ın varlığından söz etmiştik. Kimi yazarlar ikisinin bir kişi olduğunu ileri sürmeye çalışırlarsa da hiç bir dayanağı olmayan bu görüşün yanlışlığı ortadadır.

Onunla, bizim Karaca Oğlan arasında en azından bir yüzyıl vardır. Öteki tarihsel şiirleriyle birlikte bu eke kattığımız yeni buluşumuz olan 1688 Belgrad savaşı destanı gerçeği ortaya koymaktadır. Tarih araştırmaları yapmadan ileri sürülen bu yanlış görüşler tümüyle indidir.

Önsöz bölümünde birinci Karaca Oğlan'ın şiirlerinin ele geçmediğini bildirmiştim. Oysa, merhum Vasfi Mahir Kocatürk'ün ele geçirdiği eski cönklerde üç şiiri bulunmuştur. Bu şiirleri merhumun **«Saz Şiiri Antolojisi»** adlı kitabından alarak aşağıda veriyoruz.

Ayrılığın fırkatinde
Dağ iniler, taş iniler
Ah ettikçe şu gözümden
Kan dökülür, yaş iniler

Ayrılık olmaz beylerde
Bülbül zâr eder bağlarda
Gök çimen ağlar dağlarda
Kurt iniler, kuş iniler

Sevdam dalgalanıp taşar
Mevci gelir baştan aşar
Ahımdan dağlar(a) od düşer
Kuru ağlar, yaş iniler

Elden çıkan ele girmez
Giderse artık ele ermez
Deli gönlüm epsem olmaz
Yaz iniler, kış iniler

KARACʻOĞLAN ağlar, gülmez
Bu dünya fânidir, kalmaz
Başına gelmeyen bilmez
Bilmeyen de hoş iniler

—66—

Ala gözlü nazlı dilber
Ölürüm, dönmenem senden
Bir canım var, sana kurban
Veririm, dönmenem senden

Aynasın koymuş dizine
Sürmeler çekmiş gözüne
Ağalar, beyler yüzüne
Çıkarım, dönmenem senden

Ulaşam yârin göçüne
Sarılam sırma saçına
Ağalar beyler içine
Çıkarım, dönmenem senden

Ben bir âşık, sen bir Urum
Zülüflerin burum burum
Deseler ki bin turuncum
Veririm, dönmenem senden

KARAC'OĞLAN kara bağlar
Aşk oduna ciğer dağlar
Alçak, yüksek karlı dağlar
Aşarım, dönmenem senden

—67—

Her nereye çıksam yârim görünür
Sen Murat Dağı'nın karısın, gelin
Senin derdin beni abdal eyledi
Aslın melek amma hurisin, gelin

Kınalı kekliğe kurarlar avı
Geyme dedim, geydin siyahı mavı
Senin için aştım ben karlı dağı
Aslın melek amma hurisin, gelin

Ben bir yâr sevmişim, ünlü, heybetli
Emsem yanakların şekerden tatlı
Çayırlık, çimenlik, yeşillik otlu
Başı mor sümbüllü korusun, gelin

KARAC'OĞLAN eydür, beni ağlatma
Dertli sinem bıçağ ile doğratma
Kolum bağlı dost köyüne uğratma
Ben ednâ âşıkın yârisin, gelin

SÖZLÜK

Beşinci baskı için sözlük yeniden gözden geçirildi. Unutulan ve yeni katılan şiirlerin sözcükleri bu baskıya alındı.

Halk ozanlarının, özellikle Karaca Oğlan'ın sözlüğünü yapmak güç bir iştir. Çünkü, çok yersel sözcükler kullandığı gibi, yabancı sözcükleri de kendine özgü, daha doğrusu aşiretin kullandığı gibi biçimlemesi anlam vermede zorluk yaratıyor.

Bir de Karaca Oğlan'ın kendi sözlüğü diyebileceğimiz bir havası vardır. Bunları çok zaman kafiye zoru ile bilerek sözcükte değiştirme yaptığı görülmektedir. Bir de yine kafiye ve ölçü için birtakım anlamsız sözler kullanır. Ama, bunlar şiirin akışına başka bir güzellik, içtenlik katmaktadır. Sözgelişi, en çok kullandığı bu biçim sözcüklerden birisi «Hezeli de hezeli deli gönlüm» dizesinde olduğu gibi «hezeli» sözcüğüdür. Bunlar şiirlere Karaca Oğlan'ın «damga»sını vurmaktadır.

Ayraç içinde (y) ile gösterilenler yabancı sözlere işarettir.

A

abdal, derviş (eskiden).

âb-ı zülâl, tatlı su (y).

acışmak, içten acımak.

açılındı, açıl, açıl artık.

açındı, aç artık.

adıyaman, bir meyve adı.

adu, düşman (y).

Afşar, Avşar, Çukurova'da ve Toros dağlarında yaşayan ünlü bir aşiret.

ağaçtan at, tabut.

ağmak, yükselmek, yukarı kalkmak, uzanmak.

ağrı, yön, taraf.

ahd, söz verme, ahd-ı aman: söz (y).

âhir, son (y).

âhir zaman, dünyanın sonu, kıyamet (y).

ah-u zâr, ah edip inleme (y).

ak gün, mutlu gün, mutlu zaman.

ak mürekkep, meni, atmık, sperma.

ak yâr, mutlu sevgili.

akça ceran, boz ceylan.

Akça Deniz, Beylan'da Amik gölü.

ala, elâ, benekli göz rengi.
alaycığı, alayı, hepsi, topu.
alaz, ütülemek, demirle yakmak, dağlamak.
alaz alaz, benek benek, hareli.
albustan yanaklı, Elbistan elması gibi yanaklı.
alçım alçım, çeşit çeşit.
alemi, kafiye için anlamsız bir söz.
alıcı, avcı, avlayan.
alındı, al, al artık.
alışkan tüfek, iyi tüfek, vurucu.
alışmak, yanmak, tutuşmak.
Ali, dördüncü halife. Kahraman sözü için onun adı söyleniyor.
alma, elma.
al olma mı, avlamaz mı.
Al-Orman, Osmanlı ülkesi.
aman, müsaade etmek, acımak, emniyet.
amel, iş, insanın yaşarken yaptıkları (y).
andan, ondan.
anı, onu.
annaç, karşı, alın.
ar, utanma (y).
aralamak, sonuçlandırmak, yoluna koymak.
aralık, bir ara.
ârif, bilgili, anlayışlı (y).
arş, gök (y).
arş-u kürsü, yer ve gök (y).
arz, arzu (y).
arzuman, şiddetli istek.
asır, yüzyıl (y).
asrık, yük.
âşıkan, âşıklar (y).
Aşkar, Battal Gazi'nin atı.
aşna, tanıdık, dost, bildik, âşık (y).
ata, baba.
ataş, ateş.
âvaze, (burada) ötme, ses (y).
âvazlı, güzel sesli. Avaz (y).
avlak, av yapılan yer, koru.
ayın, göz (y).
Aynancız, Güney illerinde küçük bir göl.
ayruk, başka.
azmak, yoldan çıkmak, kötü olmak.

B

bac, vergi, haraç.
baca, pencere.
bacı, vergi memuru.
bâde, içki, şarap (y).
bahri, balık, ördek. Genellikle denize, göle ait. (y).
balaban, çakır doğan kuşu.
barbana, ev eşyası, öteberi (y).
Bâri Hüdâ, Tanrı (y).
basmak, yenmek, yere yatırmak.
batı esmek, Batı yeli esmek.
bâtın, her şeyin içyüzü (y).
bay, zengin.
baz, doğan, şahin.
bazu-bend, kol bağı (y).
bedir, dolun ay (y).
bedirlenmiş, ayın on dördü gibi.
beblü, peyli, sözlü, nişanlı.
belik, uzun saç örgüsü.
bend, bağ (y).
bend etmek, bağlamak, âşık etmek.
benefşe, menekşe.

benk, afyon (y).
Benliboz, Hızır Peygamberin atı.
berat, ayrıcalık, imtiyaz fermanı (y).
bergüzar, armağan, hatıra (y).
beri benzer, şöyle böyle, adi.
Berit, Toroslarda bir dağ.
berk, berkçe, sağlam, sıkı.
ber-murat, isteği olma (y).
bes, yeter (y).
beserek, besili, tombul.
beste, kapalı, bağlı (y).
beş aylar, yaz ayları.
beyt, ev, Kâbe (y).
Beyt-Şerif, Kâbe (y).
Beytullah, Kâbe (y).
bezirgân, tüccar, esnaf (y).
bile, birlikte, beraber.
birim birim, birer birer, tek tek.
bitek, (gül) biten yer.
bitişin, bitince.
bor, ekilmemiş tarla, çor, çorak.
boran, yelle karışık kar.
bun demi, sıkıntılı zaman.
Burak, Peygamber'in Haz. Ali'ye armağan ettiği kutsal at.
burcu burcu kokmak, çok güzel kokmak.
buymak, soğuktan donmak.
bühtan, iftira (y).

C

cahil, genç, bilgisiz (y).
câm, kadeh, bardak (y).
camal, yüz güzelliği, çehre (y).
cânan, sevgili (y).
cansız at, tabut.
ceran, ceylan.
cerrah, doktor, operatör (y).
cevlan, dolaşma (y).
cevr, eziyet, zulüm (y).
ceyran, ceylan.
ceze, ceza (y).
cılbah, çıplak.
cırnak, tırnak.
civan, genç, sevgili (y).
cura, küçük telli saz.
cüda, ayrı, ayrılmış (y).
cündi, süvari, atlı (kişi) (y).

Ç

çakır doğan, bir çeşit doğan kuşu.
çalmak, sürmek, vurmak.
çalpanmak, çalkanmak, sallanmak.
çar, dört (y).
çar köşe, dört köşe, her yan.
çarh, bileği taşı. bileği çarkı (y).
çark-ı felek, talih. gök (y).
çarklı, dönüşlü.
çatılı, kurulu, bağlı.
çatılmak, meydana çıkmak, gelmek.
çatlan, çatlarsın.
çatmak, boyamak, sürme sürmek.
çekiben, çekerek.
çelebi, efendi, terbiyeli kişi.
çelen, tepelerin kar tutmayan kuytu yeri.
çelenk, başa konan süslü taç, (çiçekten de yapılır).
çenber, yazma, yemeni, baş örtüsü.

çeşm, göz (y).
çevre, kenarı işlemeli mendil, eşarp.
çitinmek, birbirine çarpmak.
çünkü, mademki.

D

dâd, adalet, doğruluk, sevgi (y).
dağ, kızgın demirle yapılan damga, nişan, dağlama.
dal, Arapçada d harfinin adı. Biçimi kaşa benzer (benzetme).
dalga döğmek, dalgalanmak.
davı, dâvâ (y. den bozma).
davlunbaz, büyük savaş davulu.
Deccal, kıyamette ortaya çıkacak yalancı peygamber (y).
değme vakıt, her zaman, rasgele.
dem, zaman. Dem sürmek: eğlenmek, hoş vakit geçirme (y).
Demir Kazık, bu addaki yıldız.
derdiment, dertli (y).
dest, el (y).
destan, (burada) şiir. Destan olmak: herkesin ağzında dolaşmak, dillere destan olmak. (y).
destur, müsaade, izin (y).
deşirindi, devşir, topla.
devinmek, kımıldanmak, iki yanına dönüp ırgalanmak.
devlet, mutluluk, iyi talih (y).
devran dönmek, talihi ters dönmek.
devre, yanlış (y).
devre çalmak, aksine dönmek (felek) (y).
devre melhem, yaraya merhem. Mecaz olarak talihi düzeltme.
dibâ, değerli bir çeşit kumaş (y).
didâr, yüz, çehre, yüz güzelliği (y).
dide, göz (y).
dilber, gönül alıcı güzel.
dildar, gönül alan, sevgili (y).
divan durmak, saygı ile ayakta durmak.
dîvit, eskiden kalem-hokka bir arada bir yazma aracı.
dolu, içki kadehi.
domur domur, boncuk gibi tane tane (ter).
don, elbise, giysi (sonradan anlam değiştirmiştir).
dölek, güzel, biçimli, iyi.
döndeli, dönek, sözünde durmayan.
dört kitap, kutsal dört kitap: Tevrat, Zebur, İncil, Kur'an.
döş, göğüs, böğür.
dudu dilli, tatlı sesle konuşan, sevgili.
duzak, tuzak.
Düldül, Toroslarda bir dağ adı.
dün-ü gün, gece gündüz.
dünyanın binası, dünyanın kuruluşu, yaşı.
dünya varısı, dünya varlığı, varlık, zenginlik, mal, mülk.
dür, inci (benzetmede diş) (y).

E

ecir, sevap, ücret (y).
edevüz, ederiz, edeceğiz.
edicek, edince.
edna, zavallı, alçak (y).

efil efil, yavaş yavaş.
eğin, omuz, sırt.
eğlenmek, durmak, kalmak.
eğlim eğlim, kıvrım kıvrım.
eğme, kıvrık saç, büklüm.
eğrice, yay, kavis.
ekbez, tombul, beyaz.
eke, üç yaşında keçi.
elif elif etmek, yüzde saçlar tek tek sarkmak. Eski yazıda elif harfi uzun çizgi olduğundan benzetme yapılıyor.
elifbe, Osmanlı alfabesinin adı.
elvan, renk, renk (y).
elvanc, bir çeşit baş örtüsü (y).
emc, hala, babanın kız kardeşi.
engel, rakip, düşman, engelleyen kimse.
engin, alçak yer.
Engürü, Ankara'nın eski adı.
ense, arka, sırt.
epsem, dilsiz, suskun. (y).
erbi, püsküllü saç bağı.
erdemli, becerikli, marifetli.
ergeç, dört yaşında keçi.
ergen, genç, delikanlı.
espir, sihirli; şahin cinsi bir kuş.
esrür, sarhoş olur. Esrümek: sarhoş olmak.
essah, doğru, gerçek (y).
eşiden azmak, eşini terk etmek (hayvanlar için).
eşkin, güzel koşan, haşarı (at için).
Eşe, kadın adı, Ayşe.
etba, uşaklar, hizmetçiler (y).
evmek, acele etmek, ivmek.
eydür, der, söyler. Eyitmek: söylemek, demek.
eyvan, çardak, oturacak yüksek yer (y).
ezel, geçmiş, geçmişde, evvelce (y).

F

fak, tuzak.
fakı, din hocası.
fasi, kafiye için uydurulmuş söz.
fâni, geçici, sonu olmayan (y).
farımak, vazgeçmek, ihtiyarlamak.
felek, gök yüzü, talih (y).
fent, hile, düzen, yalan.
Fesleğen Yaylası, Güney'de bir yayla.
fırak, ayrılık; fıraklı: dalgalı (y).
fırka, grup, askeri birlik, tugay (y).
figan, inlemek, feryat (y).
fikirli, düşünceli, üzgün.
Firenk, Avrupalı, Fransız.
firkat, ayrılık (y).
fülfül, karabiber (y).

G

gafil, habersiz (gerçeklerden), dikkatsiz (y).
gafillice, dikkatsizce, habersizce.
gaflet basmak, uyumak, üzerine ağırlık çökmek.
gamze, yanak çukuru (y).
Gani, (burada) Tanrı (y).
garbi yeli, batıdan esen yel, rüzgâr.

garez, istek; düşmanlık (y)
gazel, sararmış yaprak.
gedâ, dilenci (y).
geçek, köprü.
gel gel etmek, (elle. işaretle) çağırmak.
gelişin, gelince.
geri, sonra.
geze, gezme; Geze gitmek: gezmeğe gitmek.
gıcı, küçük yuvarlak kar taneleri.
gıybet, arkasından söyleme. dedikodu, çekiştirme. (y).
gökçe, gökçek. güzel.
gölek, küçük su birikintisi.
göre, gör bak, gör.
görüben, görünce, görerek.
gövel, gök mavisi. menevişli (örnek).
gövünmek, yanar gibi olmak.
göz değmek, nazar değmek. göze gelmek.
gumanlı, karışık, dalgalı.
gücücek, küçücek.
gücün **gücün**, güçlükle, zahmetle.
gülbenk, topluca bir ağızdan ve makamla söylenen dua, türkü (y).
Gülek Kalesi, Orta Toros'ların Çukurova'ya inen geçiti. Eskiden burada bir kale vardı.
gül-i vert, ikisi de gül anlamında sözler (y).
gülşen, gül bahçesi, güllük (y).
gümen, şüphe, işkil.
gün, güneş.
günde, her gün, her zaman.

H

habar, haber (y).
hacil düşürme, utandırma (y).
Haçin, Adana'nın Saimbeyli ilçesinin eski adı.
hak, doğru, gerçek (y).
Hak, Tanrı (y).
hakik, bir çeşit değerli süs taşı. çok kere kırmızı renklidir. (y).
halayık, uşaklar. hizmetçiler (y).
halhal, ayak bileğine takılan bilezik (gümüşten) (y).
Hallac-ı Mansur, 922 yılında asılarak öldürülen büyük sofi.
hamaylı, hamayil, boyuna asılan dua kesesi.
hampa, yoldaş, ayakdaş, dost.
han, padişah.
Han Aslı, Kerem ile Aslı hikâyesinin kadın kahramanı.
hanedan, asil sovlu, zengin kimse (y).
hâr, diken (y).
hasbal, konuşma, dertleşme, hasbihal (Arapçadan bozma).
has, iyi, güzel (y).
haştamak, saplamak.
hatırına değmek, gönül kırmak, incitmek.
hattab, hatib, vaız eden kimse (y).
havayi, kafiye için uydurulmuş sözlerden.
hay hayda (olmak), telâşta (olmak).
hayf, hayıf, öc, intikam.

hazer etmek, sakınmak, korunmak (y).
helek, helâk, yok olma.
helekler, ufak taş parçası.
helise, bir yemek adı.
hergiz, asla hiç bir zaman.
herkesliğe, herkese.
heybetli, gösterişli, göz alıcı.
hezaran, bin, binlerce (y).
hezel, kafiye için uydurulmuş sözlerden.
hezeli, kafiye için uydurulmuş sözlerden.
hezere, kafiye için uydurulmuş sözlerden.
hırızma, süs için buruna takılan küçük halka.
hicap, utanma; hicap etmek: utanmak (y).
hiranı, sallanarak nazla yürümek (y).
hirene, kafiye için uydurulmuş sözlerden.
hod, yalnız, kendi (y).
Hotamlı, bir aşiret ve köy adı.
hoyrat, rakip, düşman, kabasaba adam.
höbek, öbek, küçük yığın.
höşmerim, süt çürütülerek yapılan tatlı bir yemek.
humarlanmak, süzülmüş, baygın bakış, göz.
hûp, hup, güzel, sevgili (y).
hüccet, belge, resmî belge (y).
Hüma kuşu, cennet kuşu, devlet kuşu, talih kuşu.
hüsn, hüsün, güzellik (y).
hürrem, sevinçli (y).

I

ıkrar, ıkrar vermek, söz vermek, vadetmek (y).
ılgıt ılgıt, rüzgâr ve su gibi şeylerin hafif hafif esmesi ve akmasını hatırlatır söz.
ılkını, karların erimesi.
ır, türkü.
ıramak, uzamak.
ıras gelmek, rast gelmek, tesadüf etmek.
ırganmak, sallanmak.
ırlamak, türkü söylemek.
ışıldamak, parlamak, ışıklanmak.
ışkın, filiz, sürgün.

İ

İbrahim Halil, Kâbe'yi yapan ünlü peygamber.
ibrim ibrim, dalga dalga.
icazet, müsaade, izin, izin belgesi (y).
İdris, terziliği icat eden peygamberin adı.
iflah olmak, kurtulmak (y).
ikbal, talih (y).
ikicilik, kararsızlık.
il, memleket, yurt, halk, yabancı.
ilâmelif, Arapça yaya benzeyen bir harf (kaşa benzetilir).
ilen, ile.
ilk akşam, akşamın erken vaktı.
ilk yaz, ilkbahar.
imdi, şimdi.
inen, ile.
inli, acılı, inliltili.

intizar, bekleme; kargış, beddua (y).
ira, Arapçada r'nin halk söyleyişi. Yay gibi olduğundan kaşa benzetilmiş.
irenk, renk (halk söyleyişi).
ireyhan, reyhan çiçeği.
İsmail, İbrahim Peygamber'in oğlu İsmail'in kurban edilmesine işaret edilmiş.
ispir, avcı kuşlardan.
işin, Arapça ş harfinin halkça söylenişi.
izik, ten, vücut.

K

kad, boy (y).
kada, kaza, belâ (y).
kadem, ayak, adım (y).
kadı, yargıç (eskiden) (y).
kadir, güçlü, gücü yeten (daha çok Tanrı için söylenir) (y).
kadr, kadr-ü kıymet kıymet, değer, pâye (y).
kakımak, kızmak öfkelenmek, hiddetlenmek.
kalaklamak, dalgalanmak.
kalan, galan, artık, bundan sonra, şimden sonra.
kaleme çalmak, defterden silmek, (kadrodan) çıkarmak (mecaz).
kallemiş, bir çeşit güzel koku.
kaltak, kuskunsuz eyer (at için).
kamalak, çam cinsinden sedir ağacı.
kamer, gökteki ay (y).
kamet, boy (a uzun söylenir) (y).
kâmil, olgun kişi (y).
kamu, hep, bütün, kamu.
kan, cinayet.
kanara, mezbaha, hayvan kesilen yer.
kande, nerede?
kanlı, katil.
kan olmak, cinayet işlemek.
kanya, küçük bardak, kadeh.
kapısız han, dünya.
karımak, ihtiyarlamak. yaşlanmak; kızmak.
kâr etmek, çok dokunmak, yetmek (duygusal olarak).
kasavet, keder, üzüntü, sıkıntı (y).
kastal, çağlayan, ırmak.
kaşar kaşar, kat kat.
kaşın yıkmak, gücenik olmak, kızmak.
katar, dizi, deve, turna gibilerin yolda dizilişi.
katı, çok, fazla.
kavil, söz (y).
kavil yeri, sözleşme, buluşma yeri.
kavl-ü karar, sözleşme (y).
kayıl, kayil olmak, inanmak, kail olmak (y).
kayt, ilgi, kaydı coşmak: ilgisi artmak, heyecanlanmak.
kekül, kâkül, yanağa düşen saç.
kelâm, söz (y).
kelb, köpek (y).
keleş, güzel, yiğit, yakışıklı.
kelli, bundan sonra, artık.
kemal, olgunluk.
kem haber, kötü haber (y)
kemaline balmak, tam olgun durumna gelmek (y).

keman, yay (y).
kemha, iyi bir kumaş çeşiti.
kemlik, kötülük; kem: kötü, fena (y).
kendözü, kendisi, özü, kendi.
kerem eylemek, merhamet etmek, bağışlamak. (y).
kıcı, kıcılı. ufak dolu gibi kar.
kıç, bacak.
kıl köprü. Sırat Köprüsü.
kıl ördek, daha biçimli, daha güzel ördek.
kırılmak, ölmek, kıran girmek.
kısarak, kısaca, kısa boylu.
kıvı, hücum, saldırına.
kıymat, değer, kıymet (Arapçadan bozma).
kız başlı, Yörüklerde kız ve gelin ile dul olanların durumlarını belli etmek için ayrı ayrı başlık bağlarlar. Burada kız olduğunu bildiren başlıklı demek istiyor.
kimya, hayat verici ot, ilâç ve benzeri şeyler.
kirmeni, kirmen, iplik eğirmeye özgü iğ, araç.
kisb-ü kâr, iş güç, alışveriş (y).
kitaba bakmak, fala bakmak.
kitap, (burada) Kur'anı Kerim.
kocalık, ihtiyarlık.
koç, yiğit, yakışıklı, kuvvetli.
koçak, yiğit, kahraman, genç.
koçmak, sarmak, sarılmak. kucaklamak.
koğlamak, dedikodu yapmak.
koğmak, kovalamak.
konalga, konak yeri, konuklanacak yer, han.
kor, parlak ateş.
kor, duvar taşlarından bir sıra dizi.
kotarmak, boşaltmak, bir işi tamamlama haline getirmek.
kovmak, koşturmak.
kovulmuş, yorulmuş, koşturulmuş (at).
koyak, yukarlardan inen suların toplanıp küçük dere yaptığı yer.
köşek, deve yavrusu.
köşel, döşeli.
kötü, ahlâksız, kötü kişi.
köz, alevsiz ateş.
kudret, (burada) sıfat olarak gücü bakımından Tanrı.
Kûh-i Kaf, masallarda devler diyarı olarak geçen Kafdağı.
kurtlayın, kurt gibi (layın: gibi).
kusur, (burada) eksik (y).
kuşluk vaktı, sabahla öğle arası.
kutnu, bir çeşit kumaş.
küffar, kâfirler, Müslüman olmayanlar (y).
küheylan, iyi cins at.
külliyetli, çok (y).

L

lâburi, Hindistan'ın Lâhur kentinde yapılan ünlü ve makbul şal.
lal, dilsiz.
leb, dudak (y).
lefir, bir çeşit kumaş.
leke, lekelik, namussuzluk. alçaklık, edepsizlik.
levin, renk, boya (y).

levin tutmak, renklenmek, boyanmak.

-leyin, gibi (isimlerin sonuna eklenir).

libas, elbise, giysi. (y).

M

magrip, batı, (burada) Batı Anadolu.

mah, gökteki ay (y).

mahvi, gizli (y).

mail olmak, gönül vermek, âşık olmak.

mal menal, varlık, mal mülk (y).

Mansur, ünlü mutasavvıf. Düşünceleri yüzünden öldürülmüştür. Hallac-ı Mansur diye tanınır. 922'de asıldı.

maral, geyik, meral.

marbama, mendil, örtü, baş örtüsü.

marız, kural, kaide.

mansıt, denge, muvazene, dayanak.

mavı, mavi, gök rengi.

maya, dişi deve.

mazamaz, üzgün.

m'azdı, mı azdı? yerinde ölçüye uymak için.

mecbur, tutkun, âşık.

meclis, topluluk, sohbet yeri (y).

mecnun, deli (y).

Mehdi, kıyamette gelecek peygamber.

mekteb-i irfan, bilgi okulu, yaşantı dünyası (y).

meles, ipek ve keten karışımı gömleklik, çamaşırlık.

melil, üzgün (y).

menend, benzer, mânend (y).

menzil, yolculukta kalınılan yer, konaklama yeri (y).

merdan olmaz, adam olmaz (y).

mestene, gözleri süzgün, mestane (y).

meşe, orman.

meyil vermek, âşık olmak, gönül vermek.

mezer, mezar.

mıkdar, değer, kıymet (y).

Mısır hazinesi, Mısır, ülkenin zenginliği dolayısıyla devlete en çok gelir sağlayan yer idi. Onun için zenginlik sembolü olarak kullanılır.

micuz, mizac, huy. Mizac (Arapça) dan bozma.

mihman, misafir, konuk (y).

mihrican, sonbahar (y).

mîri, beylik, devlete ait (y).

muhabbet, sevgi, aşk (y).

muhannes, korkak, alçak, nâmert (y).

Munbuç, Suriye topraklarında kalan bir kasaba. Halep'e bağlı ilçe. Dördüncü Murat zamanında İran Safavî devleti ile yapılan savaşlarda harap olmuştu (48 sayılı koşmaya bakınız.)

muntazır, bekleme, bekleyiş, bekleyen (y).

mushaf, Kur'anı Kerim (y).

mürüvvet, oğul ya da kız evlen-

diği zaman ana-babanın sevinci (y).
mürde, ölmüş (y).

N

nâçar, çaresiz (y).
nâgehan, ansızın (y).
nâmahrem, yabancı (y).
namaz böldürmek, namazı yarıda bıraktırmak.
nâme, mektup (y).
namlı, ünlü, şöhretli.
nâr, ateş (y).
nâs, insanlar, halk (y).
nâşî, kötü kişi (y).
nazar eylemek, bakmak (y).
nenni, ninni (halk söyleyişi).
neste, şey, iş (nesne y).
neşter, keskin operatör bıçağı (y).
nevcivan, genç, güzel, yeni yetme (y).
nişan, hatıra, anı.
niyaz, yalvarma, istek (y).
noktalı söz, cinaslı, gizli anlamlı söz (halk deyimi).

O

od, ateş.
oflaz, olgun, çok iyi; eflâtun rengi.
oğuz balı, yeni yeten arı balı, en iyi baldır.
ola, acaba.
On İki İmam, Hazreti Ali'nin soyundan gelen imamlar.
On İki Yıldız, Ülker yıldızı, terazi bunlardan üçü.
ondurmak, bereket ve refaha kavuşturmak.
onmak, bereket ve refaha ermek.
onulmak, yara ve çıban gibileri iyi etmek.
otak, oturulacak yer, çadır, oba

Ö

öğün, bir oturuşta yenilen yemek.
öndün, peşin, ödül.
öne görmek, çok beklemek, heyecanla beklemek.
örek, örülerek yapılan bir çeşit kumaş.
ören, virane, harap yer.
örün, çalı gibi bir bitki.
öşek, postu değerli bir hayvan.
özge, başka.

P

paşa seli, coşkun sel, birden gelen sel.
penbe, pamuk.
per, kanat (y).
pervane, kelebek (y).
pervaz, uçma, kanat açarak havalanma (y).
pervaz vurmak, kanat açıp uçmak, kanat çırpmak.
peş, arka.
piyade, yaya, küçük (y).
pohur, azgın erkek deve.
posunmak, sinmek.
pul, en küçük para, değersiz para, penez (kadın başlıklarına dizilir).

pus, ağrı; havada sis.
pusarmak, hava sislenmek, su bulanmak.
puşu, poşu, boyun atkısı, baş örtüsü, peçe.
pür, püren çamlarının ince yaprağı.

R

rahmet, yağmur (y).
rayıha, koku (y).
reşme, hayvan başlığının burun üzerine gelen zincir.
revane, gitmek, gitmek, yola revan olmak (y).
reyhan, güzel kokulu bir çiçek. (y).

S

saba, sabah hafif esen yel (y)
sabak, ders (y).
sağrı, sırt, arka.
sahat, saat.
safa düzülmek, sıra olmak.
sakını, sakın ha, dikkat et.
saklayu, saklayarak.
sal, tabut.
sal, düzlük, yayla. dağ düzlüğü.
salâ, minarede okunan dua (y).
salak, toplantı yeri, düzlük.
salınmak, sallanarak nazlı nazlı yürümek.
san, sanki.
sancak, eskiden bir yönetim bölgesi.
sandal, sarı renk.
sarı, altın.
Sarı Şeyh, Urfa'nın Kabahaydar bucağı köyü. Çorum ilinde de bu adda iki köy var.
sarvan, çadır, gölgelik, kervan başı. (y).
savat, gümüş üstüne işlenen nakış.
savsala, boş laf, safsata.
saya, üç etekli entari.
saz, kamış, sazlık yer.
semender, su kertenkelesi, ateşte yaşar efsanevî bir hayvan.
senk, taş (y).
ser, baş (y).
serdar, komutan (y).
server, reis, başkan, bir topluluğun başı (y).
seyay, değerli bir Hind kumaşı.
seyil, sahil, kıyı, sıcak yer.
Seyit Gazi, Bizanslılarla savaşan ünlü Türk kahramanı.
seyran, gezme, seyretme (y).
seyr edüben gelir, akarak gelir.
seyrangâh, gezinti yeri (y).
sıdk ile, doğrulukla (y)
sıfat, surat, yüz (y).
sığın, geyiğin iri ve benekli cinsi.
sıklet, sıkışma, ezilme (y).
sıktırma, bel kemeri.
sıla, insanın doğduğu yer, ailesinin bulunduğu yer.
sıraca, sulu yaralı hastalık.
sınılamak, sızlamak, kırılmak.
sırçaş, kafiye için uydurma sözlerden.
sifi, güzel gözlü bir kuş.
sin, mezar.
siyeç, bağ çiti, bağ duvarı (çalıdan).

soyha, ölü üstünden çıkarılan elbise.

suluscpken, hafif serpintili yağmur.

sünmek, at üzerinde öne doğru yatarak sürmek, uzanmak.

Ş

şad-ü hurrem, sevinçli, şen (y).

şafakın bendi, sabah olması, şafak atması.

şahan, şahin kuşu.

Şah-ı Merdan, Hz. Ali (y).

şahbaz, yiğit, güzel, güçlü (y).

şakirt, öğrenci (y).

şar, şehir.

şavk, ışık.

şay etmek, herkese yaymak, duyurmak (y).

şehri, şehirli, görgülü, İstanbullu (y).

şekvâ, şikâyet (y).

şem', **şem'a**, mum, ışık (y).

şem'ini uyandırmak, mumunu yakmak.

şems, güneş (y).

şeydâ, çılgın, deli, âşık (y).

şıvga, yeni çıkmış ince dal, sürgün.

çilek, bir kişinin götürebileceği kadar yük ve benzeri.

şişine, kafiye için uydurulmuş sözlerden.

şitil, sebze bahçesi.

şol, şu.

şor, laf.

şorlaşmak, konuşmak, laf atmak.

T

taht, balkon.

talan, yağma. **Aklı talana vermek**: aklı başından gitmek.

tamu, cehennem.

tana kalmak, şaşmak.

tatar, (eskiden) postacı, haber götüren.

Tatar Han, Tatar ülkesi.

tavaf, çevresini dolaşmak (y).

tavk, gerdanlık, hayvanların boynuna takılan küçük çan

tavla, at ahırı.

tay, yük dengi, hayvanın iki yanındaki denkleşen yükün her biri.

taylak, deve yavrusu.

tehdili şaşmak, şaşırmak, aklı başından gitmek.

teferrüç, gezinti (y).

tehne, tenha, ıssız.

tek, gibi.

tel, saç teli, kuşlarda tüy.

telebi, kafiye için anlamsız söz.

telli turna, güzel, parlak tüylü turna kuşu.

terevi, teravi namazı.

terkin verincek, terk edince.

termen, temren, mızrak ya da ok ucundaki sivri demir.

teyin, sincap cinsinden bir hayvan.

tezele, yenice, daha yeni, tezden.

tezermek, kaçmak.

tezmek, gezmek.

Tıdık deresi, Çukurova'da küçük bir dere.

tığlaşmış, ucu sivrilmiş, burada uç vermiş.
tımar, hastayı, yarayı tedavi etme, bakım. Süslemek.
telek, telck, kuşların kanat ve kuyruk tüyü.
tomlu, iyi, güzel.
tonuz, tuğla ve harçla örülmüş tavan (?).
tor, acemi, toy.
tor balaban, doğan cinsinden aptalca bir kuş.
toy, kazdan büyük yabani bir kuş.
tuman, giysi, elbise.
turaç, keklik cinsinden bir av kuşu.
turalanmak, avlanmak, ağa düşmek.
tuz ekmek hakkı ve tuz ekmek yemek, görülen iyiliğe karşı duyulan minnetin ifadesi için söylenen bir deyim.
tülek, tüyünü değiştirmekte olan hayvan, kuş; hileci.
tülü maya, güzel tüylü dişi deve.
türap, toprak (y).
tütün, duman.

U

uc, son.
ucundan, sebebinden, yüzünden, sebebiyle.
uç vermek, yaraların ucu çıkmak, bir şeyin ucu görünmek.
uçmak, cennet.
uğrun uğrun, gizli gizli.
uğur, ön (taraf); uğruna çıkmak: önüne çıkmak.
ulus, halk, topluluk, aşiret.
umur, iş mârifet.
Urum, Anadolu. Çukurova'ya göre Batı Anadolu.
Urumeli delisi, Osmanlı ordusunda askerin önünde çırılçıplak yürüyen öncü, bir asker sınıfı.
us, akıl.
usul, ölçülü, mevzun, uzun (boy).
utlu, utangaç.
uz, uzun; usta (kimse)

Ü

ün, ses.
ün etmek, seslenmek, çağırmak.
üsküf, tepesi devrik, ucu püsküllü takke, başlık, külah.
üşek, postu değerli bir av hayvanı.
üzülmek, incelmek, kopmaya yakın olmak.

V

Vela, başa örtülen ince tül.
var, varlık, her türlü mal-mülk.
varımız, hepimiz.
vebal, günah, suç (y).
Veysel-Kara, Veysel-Karani. İslâm tarihinde ünlü bir kişi.
vuslat, kavuşma (y).

Y

yaban, ova, köyden dışarısı.
yad, yabancı (y).

yağlık, mendil, çevre.
yakasız gömlek, kefen.
yalaz, parlak.
yalıf, alev.
yaman, yavuz, kıyak, kurnaz, kötü kişi.
yangın, âşık, birisine tutkun.
yanıl elma, parlak kırmızı elma.
yan olmak, yangın çıkmak, yanmak.
Yaradan, Tanrı.
yâren, dostlar, ahbablar.
yasılmak, yaslanmak.
yaşın yaşın, gizli gizli.
yavuz, iyi.
yazı, ova, yayla.
yazı, alınyazısı, talih.
yazma, baş örtüsü.
yedi iklim, birçok diyar, memleketler.
yeğin, çevik, güçlü, yöğrük.
yekte, yelek, bluz.
yelken, yel gibi koşarak gitme.
yelmek, koşmak, telaşla acele yürümek.
yeltenmek, istemek, özenmek.
yeni yetme, genç, pek genç, yeni yeni yetişen delikanlı.
yerinmek, üzülmek.
yermek, ayıplamak, kötülemek.
yetirmek, yetiştirmek.
yıkmak, yenmek, mağlup etmek.
yıramak, uzaklaşmak, ıraklaşmak.
yol, usul, nizam, yol-yordam.
yolak, patika, dağ yolu.
yollu, iyi gidişli, terbiyeli.
yöğrük, çabuk ve iyi yürüyen, iyi yol alan, koşucu.
yuha, az kalın, ince, derin olmayan, yuka, yufka.
yumak, yıkamak.
yumuş, hizmet eden, hizmetçi; emir.
yusuf alması, bir çeşit elma cinsi, iyi elma.
yuvalamak, yuvarlanmak.

Z

zağlı, iyi bilenmiş (bıçak, kılıç).
zâhir bâtın, açık ve gizli (y).
zahman, sıla, doğup büyünülen yer.
zalım, zalim, zulm edici (y).
zamanede, vaktiyle (y).
zar, inleme, bağırıp çağırma (y).
zat, kişilik, zat (y).
zeban, dil (y).
zemheri, kışın en soğuk günleri, karakış.
Zemzem, Kâbe'nin yakınındaki kutsal su.
zerbaf, sırma ile dokunmuş (kumaş). (y).
zıbın, iç gömleği.
zülâl, tatlı ve soğuk su (y).
zülüf, yüzün iki yanından sarkan saç, perçem.

BİBLİYOGRAFYA

Aşağıdaki bibliyografyada kitap ve makale karışık olup yazar adlarına göre alfabetik olarak sıraya konmuştur. Bu uzun bibliyografyada en küçük bilgi de verilmiş, tek bir şiir bile gösterilmiştir. Önemli olanlar kitabımızın başında «Karaca Oğlan Çalışmaları» bölümünde bildirilmiştir.

Ahmet Tevfik;**Halk Şiirleri,** Türk Yurdu, c. II, sayı 9, 1341 (1925).

Aksu (dergi); **Esa - Musa ve Karacaoğlan,** sayı 7 - 8, 1934.

Aksu (dergi); **Karacaoğlan'dan Bir Koşma,** sayı 22 - 6, 1940.

Altun Yurt; **Karaca Oğlan,** sayı 1 - 2, 1339 (1922).

Ardıç, Üsküdarlı Zihni, **Karaca Oğlan,** İstanbul 1936.

Aşık Cevdet; **Karaca Oğlan'ın Bilinmeyen Bir Şiiri,** Türk Folklor Araştırmaları, c. 3, sayı 49, 1953.

Ataman, Sadi Yaver; **Karacaoğlan ve Müziği,** Genç Öğretmen, c. 1, sayı 4, İstanbul 1946.

Bahadırlıoğlu, Osman; **Karaca Oğlan'ın Basılmamış Şiirleri,** Halk Bilgisi Haberleri, sayı, 18 22, 1933.

Başgöz, İlhan, (A. Saygun'un eserinin eleştirisi); Pazar Postası (Ankara) s. 1, 1952.

Batu, Salahattin; **Karacaoğlan,** Ulus, 23 Nisan 1952 (A. Saygun'un Karaca Oğlan'ının tanıtılması).

Bayraktar, Şevket; **Karacaoğlan,** Erciyes (Kayseri), sayı 16, 1940.

Benek, S.; **Karacaoğlan,** Kars, sayı 2, 1938.

Boratav, Pertev Naili; **Halk Edebiyatı Dersleri,** Ankara 1942.

Boratav, Pertev Naili; **Güney Şairleri,** Ankara Üniversitesi Haftası, Ankara, 1945.

Boratav, Pertev Naili; **Çukurova'da Folklor Derlemeleri,** Dil ve Tarih - Coğ. Fakültesi Dergisi, sayı 5, 1947.

Burdurlu, İbrahim Zeki; **Karacaoğlan Kimdir?** (Üç Destan: Köroğlu, Karacaoğlan, Oğuz Destanı), İzmir, 1965.

Caferoğlu, Ahmet; **Karacaoğlan,** Halk Bilgisi Haberleri, sayı 1, 1929.

Canbulat, Cevdet; **Karacaoğlan,** Erciyes, sayı 81.
Canbulat, Cevdet; **Karacaoğlan'ın Neşredilmemiş Üç Şiiri,** T. Folklor Araştırmaları, sayı 33, c. 2, 1952.
Dağlıoğlu, Hikmet Turhan; **Halk Şairleri,** Fikirler, sayı 47, 1930.
Dağlıoğlu, Hikmet Turhan; **Karacaoğlan'ın Antep Hakkında Bir Şiiri,** Başpınar (Gaziantep Halkevi Dergisi), sayı 6, 1939.
Dağlıoğlu, Hikmet Turhan; **Halk Edebiyatından Parçalar,** Ün (Isparta Halkevi Dergisi), sayı 99 - 102, 1942.
Demirci, Yusuf Ziya; **Anadolu Köy Türküleri,** İstanbul, 1938.
Dilçin, Dehri; **Edebiyatımızda Atasözleri,** T. Dil Kurumu yayını, İstanbul, 1945.
Dizdaroğlu, Hikmet; **Halk Şiirleri,** Fikirler, sayı 47, İzmir, 1930.
Dizdaroğlu, Hikmet; **Karacaoğlan** (Cahit Öztelli'nin eseri üzerine eleştiri), Türk Dili, sayı 13, Ankara 1952.
Dizdaroğlu, Hikmet; **Yaş Koşmasının Varyantı,** Erciyes, sayı 57 - 58.
(Ergun) Saadettin Nüzhet; **Karaca Oğlan,** Konya 1927.
(Ergun) Saadettin Nüzhet; **Karaca Oğlan,** Halk Bilgisi Mecmuası, 1928.
Ergun, Saadettin Nüzhet; **Karaca Oğlan,** İstanbul Maarif Kitaphanesi, Yeni ilâvelerle on birinci baskı, 1950.
Ergun, Saadettin Nüzhet; **Halk Edebiyatı Antolojisi,** İstanbul 1938.
(Esen) Ahmet Şükrü; **Koşmalar** (Karaca Oğlan), Altan (Elâzığ), sayı 11, 1936.
Evinç, Vehbi; **Karaca Oğlan, Kız - Gelin,** Kaynak (Balıkesir), sayı 77, 1939.
Evinç, Vehbi; **Halk Edebiyatı** ve **Karaca Oğlan,** Görüşler, Adana, sayı 64 - 65, 1944.
Evren, Afif; **Karaca Oğlan** ve **Ali Rıza Yalgın,** T.F. Araştırmaları, c. 8, sayı 147, 1964.
Gaziantep Kültür Derneği; **Gaziantep Dolaylarında Türkmenler ve Baraklar,** 1958.
Gazimihal, Mahmut Ragıp; **Karacaoğlan** (A. Saygun'un eserini tanıtma), T.F. Araştırmaları, c. 2, sayı 33, 1952.
(Gökoğlu) A. Baha; **Karacaoğlan,** Bartın (Günlük Gazete, Bartın), 2 Mayıs 1934, No: 443 ve 448.
Karacaoğlan; Görüşler (Dergi), sayı 85 - 86, Adana, 1946.
Güloğlu, Faruk Rıza; **Karacaoğlan,** İstanbul 1942, 62 sayfa.
Günalp, Ziya; **Bir Aşıkla Görüşme,** Halk Bilgisi Haberleri, s. 69, 1937.

Güney, Eflâtun Cem; **Koşmalar**, Altan (Dergi), sayı 11, 1936; ayrıca bakınız: Orta Yayla (4 Eylül), sayı 14 - 30, 1940.
Güvemli, Zahir; **Karaca Oğlan**, İstanbul 1941.
Hınçer, İhsan; Karacaoğlan'ın yeni ilâvelerle 9. baskısı (S. N. Ergun'un eseri), Folklor Postası, sayı 17, 1946.
Hınçer, İhsan; **Karacaoğlan** (Cahit Öztelli'nin eseri hakkında), T.F. Araştırmaları, C. 2, sayı 39, 1952.
İshak Refet; **Karacaoğlan**, Ankara Halkevi yayını, 1933.
İshak Refet; **Karacaoğlan**, Ülkü (birinci seri), sayı 3, 1933.
Işıtman, İshak Refet; **Bizim Karacaoğlan'ın Bir Andırışı**, Başpınar Gaziantep, sayı 49 50, 1943.
(İnan) Abdülkadir: **Karacaoğlan'a Dair**, Halk Bilgisi Haberleri, sayı 13, 1930.
Kendi, İbrahim Aczi; **Karacaoğlan**, Konya (Halkevi Dergisi, s. 46. 1942).
Kendi, İbrahim Aczi; **Karacaoğlan ve Sayıloğlu**, Konya, sayı 49, 1942.
Kocatürk, Vasfi Mahir; **Saz Şiiri Antolojisi**, Ankara 1963.
Korkunal, Muharrem Zeki; **Karacaoğlan'ın Aşk Maceraları**, İstanbul 1959.
Korkunal, Muharrem Zeki; **Karacaoğlan'ın Şiirlerinden Seçmeler**, İstanbul 1949.
Kum, Naci; **Türkmen Barakları**, Türk Etnoğrafya Dergisi, sayı 6, 1963.
Köprülü, Fuat; **Karacaoğlan** (S. N. Ergun'un eseri için eleştiri), Hayat, sayı 41, 1927; Türkiyat Mecmuası, c. 2.
Köprülü, M. Fuat; **Birkaç Varsağı**, Yeni Mecmua, sayı 31, 1918.
Köprülü, M. Fuat; **Türk Saz Şairleri**, c. 2, 1940, 2. baskı 1962.
(Örik), Nahit Sırrı; **Ankara Yolunda Küçük Bir Gezi**, Yeni Türkiye.
Özbaş, Ömer; **Folklor Derlemeleri**, Gazi Antep (Gazete), 4 İlkteşrin 1938.
Özbaş, Ömer; **İlbeyi Türkmenleri Arasında Folklor Derlemeleri**, 1940.
Öztelli, Cahit; **Yeni Bir Karacaoğlan Masalı**, (Adnan Saygun'un eserinin eleştirisi), T.F. Araştırmaları, c. 2, sayı 35, 1952.
Öztelli, Cahit; **Karacaoğlan - Hayatı ve Şiirleri**, Varlık Yayını, Türk Klâsikleri serisi No: 1, İstanbul 1952.
(2. 3. 4. 5. 6. baskıları 1953, 1957, 1959, 1963, 1967.)
Öztelli, Cahit; **Karaca Oğlan'ın Yaşadığı Çağ**, T. Folklor Ar. c. 5, s. 97 1957.

Öztelli, Cahit; **Cönklerden Derlemeler** (Karaca Oğlan'ın yeni bir şiiri) Türk Folklor Araştırmaları, sayı 186, 1965.

Öztelli, Cahit; **On Altıncı Yüzyılda Karaca Oğlan,** T.F. Araş. s. 242, 1969.

Öztelli, Cahit; **Ali Ufki, Karaca Oğlan ve İstanbul,** T.F. Araş. s. 239.

Öztelli, Cahit; **Karaca Oğlan Bursa'da,** Yeşerti (Bursa), s. 4, 1956.

Öztelli, Cahit; **Karaca Oğlan'ın Yeni Şiirleri,** T.F. Araştırmaları, sayı 83, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 91, 94; C. 4, 1956 - 1957.

Öztelli, Cahit; **Seksen Yıl Önce Karaca Oğlan'ın Köyünde,** T.F.A. s. 103.

(Paracıkhoğlu), Halil Sezaî; **Karaca Oğlan,** Varlık, s. 52, 1953.

Salcı, Vahit Lütfü; **Karaca Oğlan,** (Bartın, Günlük Gazete), s. 473.

Salcı, Vahit Lütfü; **Karaca Oğlan Hakkında Tetkikler,** Konya, s. 48, 1942.

Saygun, A. Adnan; **Karaca Oğlan,** Ses ve Tel Birliği Yayını, Ankara, 1952. (Eleştirileri için bak. Öztelli, Yönetken, Batu, Gazimihal, Başgöz. Bu eser uydurmadır.)

Sevengil, Refik Ahmet; **Yüzyıllar Boyunca Halk Şairleri,** 1965.

Tansel, Fevziye Abdullah; **Karacaoğlan Hakkında Tenkidi Bir Bibliyografya,** (sonunda yayımlanmamış bir şiir vardır) Ülkü (ilk seri), c 15, sayı 85, 1940.

Tarsus (Günlük Gazete); Karaca Oğlan için 1928 koleksiyonu.

Tecer, Ahmet Kutsi; **Cezayir Şairleri ve Türküleri,** Halk Bilgisi Mec. 1928.

Tecer, Ahmet Kutsi; **Karacaoğlan'a Yeni Bir Bakış, Karacaoğlan'ın Zamanı,** İstanbul (Sanat - Edebiyat Dergisi), sayı 10, 1954.

Toros, Taha; **Karacaoğlan,** Türk Sözü (Günlük Gazete), 22 Mart 1935 No: 3176, Adana.

Tuğrul, Mehmet; **Karacaoğlan,** İstanbul 1948, Millî Eğ. Basımevi, 71 sayfa.

Uğur, Sait; **Güney Yurtta Folklor Derlemeleri,** İçel (Halkevi Der.), sayı 38, 39, 1940.

Uğur, Sait; **İçel Folkloru,** 3. Kitap, Ankara 1948.

Uluğ, Bekir; **Karacaoğlan'dan Parçalar,** İçel (Halkevi Der.), sayı 1, 1938.

Uraz, Murat; **Türk Edip ve Şairleri,** Tefeyyüz Kitapevi, İst. 1940.

Ülkütaşır, Şakir; **Halk Edebiyatı: Koşmalar,** Türk Yurdu, sayı 48, 1936.

(Ülkütaşır) M. Şakir; **Halk Edebiyatı Örnekleri, Bartın** (Bartın, Haftalık Gazete) sayı 473-474, yıl: 1934 (Yedi tane Karacaoğlan şiiri vardır).

Ülkütaşır, Şakir; **Yozgatlı Karacaoğlan**, Ahali (Samsun, Günlük) 1933.

(Yalgın) Ali Riza; **Karacaoğlan** (eleştiri), Tarsus (günlük), sayı 615, 616, 1927.

(Yalgın), Ali Riza; **Karacaoğlan**, Adana Mıntıkası Maarif Mecmuası s. 8. 1928

(Yalgın), Ali Riza; **Güney Türkmenlerinde Kadın Başlıkları**, İçel s. 1, 1938.

(Yalgın), Ali Riza: **Gaziantep Halk Şairleri**, Halk Bilgisi Haberleri, 78.

Yalgın, Ali Riza; **Cenupta Türkmen Oymakları**, 2. cilt, 3. cilt, 5. cilt, Ank. 1933.

Yalgın, Ali Riza: **Karacaoğlan Hakkında Notlar**, Ülkü (ilk seri), c. 16. sayı 93, 1940 (F.A. Tansel'in eleştirisine cevap).

Yetkin, Suut Kemal; **Karacaoğlan'ı Okurken**, Ülkü (yeni seri), c. 4 s. 44, 1943.

Yesirgil, Nevzat; Karacaoğlan, Yeditepe yayını, İstanbul 1958, 80 sayfa.

Yılmaz, Edip; **Karacaoğlan ve Karakız Efsanesi**, T.F. Ar. c. 8, s. 170, 1962.

Yönetken, Halil Bedii, **Karacaoğlan**, (A. Saygun'un eserini tanıtma) Türk Dili, sayı 8, 1952

kapak: reha yalnızok

Bana kara diyen dilber
Gözlerin kara değil mi?
Yüzünü sevdiren gelin
Kaşların kara değil mi?

Beni kara diye yerme
Mevla'm yaratmış, hor görme
Ala göze siyah sürme
Çekilir, kara değil mi?

Hind'den Yemen'den çekilir
İner Bağdat'a dökülür
Türlü taama ekilir
Biber de kara değil mi?

İller de konup göçerler
Lâle sünbülü biçerler
Ağalar, beyler içerler
Kahve de kara değil mi?

KARAC'OĞLAN der, inşallah
Görenler desin maşallah
Kara donlu Beytullah
Örtüsü kara değil mi?